

બારમીઝ

શિક્ષક.

કર્તા

હરિશંકર મોરારજી વ્યાસ.

કોમત રૂપિયો ૧-૪-૦

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજરાતી કાપીરાઝિદ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૭૮૮- વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ અરબીય શિક્ષક

વિષય નં ૪૩૮

બરમીઝ શિક્ષક.

બરમીઝ ભાષા શીખવાનું
ગુજરાતી પુસ્તક.

કર્તા

હરિશંકર મોરારજી વ્યાસ.

નિવાસી જેતપુર-કાઠિયાવાડ.

મુંબઇ.

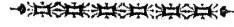
“ગુજરાતી” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપ્યું છે.

સંવત ૧૯૧૩

ડિસેમ્બર મેને ૧૯૦૬

કીંમત રૂા. ૧-૪-૦

પુસ્તક મળવાનાં ઠેકાણાં-મુખ્ય એજંટો

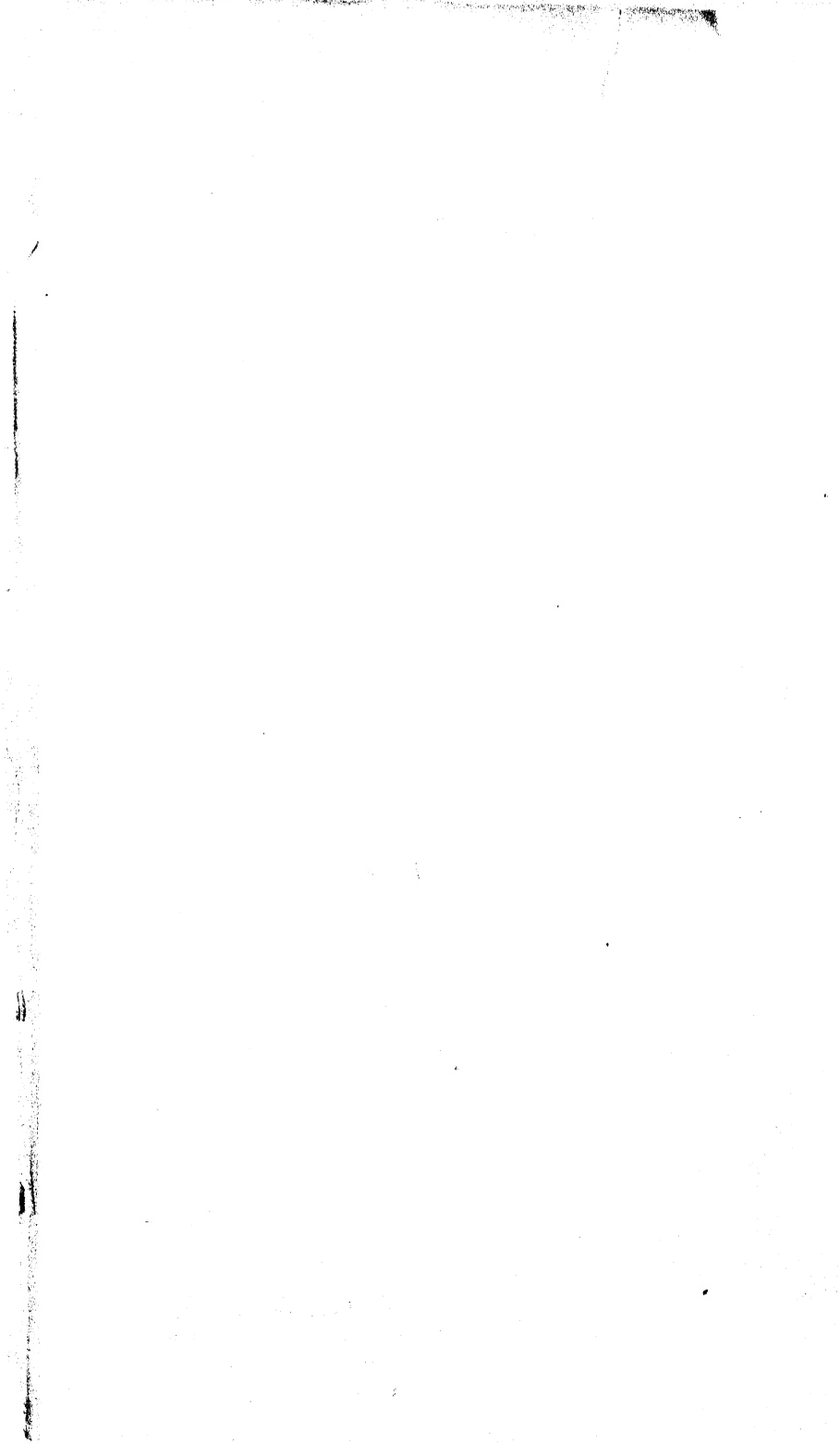
રા. રા. મોતીલાલ ત્રિભોવનદાસ દલાલ
મેનેજર “આર્ય પ્રકાશ”-ગીરગામ બેંક કાકડવાડી. મુંબઈ.

રા. રા. કેશવજી કાલીદાસ શાહ
ડેલ હાઉસી સ્ટ્રીટ-નાં ૨૬૯-રંગુન.

રા. રા. ગોકળદાસ પુરુષોત્તમ માસ્તર
વિદ્યાધીપ ચર્ચ સ્ટ્રીટ-૧૦-૧-કલકત્તા.

ગુજરાત સમદાવાદ ગ્રંથાલય
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૯૩૮ ૧૭૮૮

૧૮૬૭ ના ૨૫ મા એક્ટ પ્રમાણે રજીસ્ટર કરાવેલ છે.

પ્રસ્તાવના.

ખરમામાં હિંદુસ્તાન તેમજ બીજા દેશના લોકોનું આવા-ગમન આજ કાલ બહુજ સાધારણ છે પરંતુ કોઈ પણ ઉદ્યોગમાં પ્રવૃત્ત થયા પહેલાં ખરમાના કોઈ પણ ભાગમાં સ્વતંત્ર-પણે કામ ચલાવવા શક્તિમાન થવા માટે ખરમીઝ ભાશા જાણવી ખાસ જરૂરી છે. અલબત્ત માત્ર રંગુનમાં ખરમીઝ ભાશા નહિ જાણનાર કેટલેક અંશે પોતાનું કામ જેમ તેમ ચલાવી શકે છે પરંતુ તે શીવાય અન્ય સ્થળોમાં તો ખરમીઝ ભાશા નહિ જાણનાર અનેક મુશ્કેલીઓને ભોગ થઈ પડે છે. ખરમીઝ ભાશા શીખવાના સાધનો ઇંગ્લીશ ભાશામાં છે ખરાં પરંતુ ઇંગ્લીશ નહિ જાણનાર માટે તો ગુજરાતના લોકોને કાંઈ પણ સાધનના અભાવે આજદી સુધી મોટી મુશ્કેલી ભોગવવી પડી છે-જેનો અનુભવ આ પુસ્તકના લેખકને પણ થયો છે જેના પરીણામમાંજ આ પુસ્તકનો જન્મ થવા પામ્યો છે.

આ પુસ્તક કેટલે દરજે ઉપયોગી થઈ પડશે તેનાં બહુગાં અત્યારથી પૂંકવા અઘટીત છે તે તો “લાડી પાડીના નીવડે વખાણુ” તે કહેવત અનુસાર તેનો ઉપયોગ કરનારાઓને સ્વયં-મેવ તેની ખાત્રી થઈ જશે. તોપણ એટલું કહેવું તે વધારે પડતું અગર અસ્થાને નહિ ગણાય કે ખરમામાં દરેક જાતનું કામ બહુજ સહેલાઈથી થઈ શકે તેટલું પુરતું જ્ઞાન માત્ર આ પુસ્તકના અભ્યાસથી થઈ શકશે. ખુદ્દી પૂર્વક અભ્યાસ કર્યા વગર માત્ર પુસ્તકના પાનાં ફેરવવાથી ભાશાનું જ્ઞાન થઈ જાય એવી જાતની કોઈ ઇલેક્ટ્રીસીટી લેખકને અપ્રાપ્ત હોવાથી પુસ્તકમાં પેસાડેલી નથી.

ખરમામાં માત્ર એકજ ભાશા એક છેડાથી બીજા છેડા સુધી પ્રચલીત હોઈને હિંદુસ્તાન વગેરે દેશોમાં સ્થળ બદલતાં જુદી જુદી ભાશાઓની જે મુશ્કેલી નડે છે તેવું ખરમામાં નથી. માત્ર અપર લોવર ખરમામાં બોલાતી ભાષામાં તથા અશિક્ષિત જંગલના લોકોના

ઉચ્ચારમાં જરા તરા તક્ષવત છે ને તેટલો તક્ષવત તો સ્વભા-
વીક છે તો લેખકને ઘણો વખત અપર અરમામાં રહેવાનું બન-
વાથી કોઈ શબ્દમાં જરા તક્ષવત માલમ પડે તો તે ઉપલા
કારણને લીધે હશે એમ સમજી વાંચકવર્ગ ક્ષમા કરશે તેમ
ઉમેદ છે.

અરમીઝ ભાશાને સંસ્કૃત તથા પાલી ભાશા જોડે કાંઈ
સબંધ છે એમ કેટલાક અરમા કુંગીઓ વગેરે વિદ્વાનોનો મત
છે પરંતુ ગણ્યા ગાંઠા પાંચ દસ શબ્દ વગર અરમીઝ ભાશાને
બીજી કોઈ ભાશા જોડે ઝાઝો સબંધ નથી. તેટલું ખરું કે અર-
મીઝ મુળાક્ષરોનો અનુક્રમ માત્ર બોલવામાં ગુજરાતી મુળાક્ષરના
અનુક્રમને મળતો છે જો કે લખવામાં તો અરમીઝ ભાશા તદ્દન
નિરાળીજ છે.

આ પુસ્તક મુંબઈમાં છપાવવા શીવાય બીજી ગોઠવણ ન
બનવાથી અરમીઝ મુળાક્ષરોના ટાઇપો મળી ન શકવાથી અર-
મીઝ લીપી પુસ્તકમાં દાખલ કરવાની અપૂર્ણતા રહેલી છે પરંતુ
અરમીઝ બારાબડીનો કીતો પુસ્તકના આકારમાં માત્ર બે પૈસાથી
મળી શકે છે જેનાથી વાંચતાં લખતાં શીખી શકાશે. પ્રથમ
ગુજરાતી મુળાક્ષરોમાં ઘચ તથા ઝટ ની વચમાં જે અકેક
મુળાક્ષર હતો તેને અમુક મુદતથી ગુજરાતી મુળાક્ષરોમાંથી અર-
તરફ કરેલ છે તે બે અક્ષરો અરમીઝ ભાશામાં પ્રાધાન્યયણું
ભોગવે છે પરંતુ તેવા ટાઇપ તથા જોડાઅક્ષરો તથા નાકમાંથી
ઉચ્ચાર કરવાની ખાસ વિલક્ષણતા અરમીઝ ભાશામાં છે તે
ટાઇપોના અભાવે આ પુસ્તકમાં નજ બતાવી શકાય એ દેખીતું
છે તોપણ બને તેટલી સ્પષ્ટતા કરવા બનતો પ્રયાસ કર્યો છે.
પુરતું વ્યાકરણ-લગભગ છ હજાર શબ્દો તથા ત્રણ હજાર નાનાં
મોટાં વાક્યો પુસ્તકમાં સમાવેલાં છે છતાં કાંઈ પણ ભુલ ચુક
અગર સૂધારો વધારો જે કોઈ જણાવશે તેનો ઘટતો અમલ
નવી આવૃત્તિમાં થશે.

અરમીઝ શિક્ષક.

અરમીઝ વ્યાકરણ. (ભમા-તઢા)

૧૨૩૪૫૬૭૮૯૧૦૧૧૧૨૧૩૧૪૧૫૧૬૧૭૧૮૧૯૨૦

જેમ દરેક ભાશા શીખતાં પહેલાં વ્યાકરણ શીખવાની ખાસ જરૂર છે કારણ તે વગર શુદ્ધ બોલી કે લખી શકાતું નથી, તે સાધારણ નીયમ અનુસાર અરમીઝ ભાશા શીખતાં પહેલાં વ્યાકરણ શીખવાની ખાસ જરૂર છે. અરમીઝ વ્યાકરણ ઘણુંજ ટુંક અને સરલ તેમજ ગુજરાતી વ્યાકરણને ઘણું અંશે મળતું હોવાથી બહુજ સહેલાઈથી ટુંકી મુદતમાં શીખી શકાય છે.

નામ-નામ.

નામના મુખ્ય બે પ્રકાર છે. સામાન્ય નામ તથા વિશેષ નામ. ગ્રાણી પદાર્થ વગેરે બતાવનારા શબ્દો સામાન્ય નામ કહેવાય છે, જેમકે લુ-માણસ, મ્યો-શહેર ટો-જંગલ એ-ધર પાણી-યે.

ખાસ નામ તે વિશેષ નામ કહેવાય છે. જેમકે માંઉંદ્ર-માણસનું નામ છે. મીંગન-ગામનું નામ છે. ગુજરાતીમાં જે વિશેષ નામ ગણાય છે, તેને માટે અરમીઝ ભાશામાં કાઠ વખત બુદ્ધેજ શબ્દ હોય છે પરંતુ તે અપવાદ તરીકે જેમકે રંગુન તેનું અરમીઝ યાંગુન. અંગ્રેજીમાં પણ કાઠ વખત તેમ બને છે જેમ કે વડોદરા તેનું ઇંગ્લીશ બરોડા તો સાધારણ રીતે બહુજ થોડા અપવાદ શીવાય વીશેષ નામ માટે અરમીઝ ભાશામાં જેમના તેમ શબ્દો વપરાય છે.

ક્રીયાપદ ઉપરથી નામ કરવું હોય તો મુળધાતુની પહેલાં અ લગાડી છેલ્લાં પ્રત્યય દી જે તમામ ક્રીયાપદને સામાન્ય રૂપે લાગે છે તે કાઠી નાખવો જેમ કે લૌદી-કામ કરવું તેપરથી અલૌ એટલે કામ. ફાદી-વાંચવું તે પરથી અફા-વાંચન. પરંતુ ક્રીયા કરનાર માણસ તેનું અરમીઝ કરવું હોય તો ઉપલો નિયમ લાગુ ન પડે કેમકે કામ કરનાર તેનું અરમીઝ લૌદોલુ. જનાર-ત્વાધોલુ-જનાર સ્ત્રી હોય તો ત્વાધો મુઠ્ઠમા એટલે ક્રીયાપદના ધાતુને છેડેથી દી ઉડાડી ધો લગાડી નર હોય તો લુ ને નારી તો મુઠ્ઠમા લગાડવું જે ઉપરના દાખલાથી સમજાઈ જશે.

એ શબ્દો મળીને કેટલાક નામ ગુજરાતીમાં થાય છે તેમ અરમીઝ ભાશામાં પણ થાય છે જેમ કે સા-કાગળ ને ચે-લખવું તેપરથી સા ચે-કારકુન પરંતુ બોલવામાં સાચે ને બદલે કાઈ સચે પણ બોલે છે. બીજી ભાશાઓના કરતાં બોલવામાં ને લખવામાં અરમીઝ ભાશામાં થોડો વધારે તફાવત રહે છે. જેમ કે તેનું અરમીઝ તુ બોલવામાં વપરાય છે પણ લખવામાં તુદી વપરાય છે. એ શબ્દ મળીને થતા એક શબ્દના વધુ દાખલા-

અયા-આંશીસ	ને શી-થવું	તેપરથી અયાશી-આંશીશ્યલ
મી-કરજ	ને અશી-ધણી	તેપરથી મીશી-માગણાવાળો
મ્યો-શહેર	ને વું-આંશીસર	તેપરથી મ્યોવું-ગવરનર.
ચે-પાણી	ને ઓ-હામ	,, ચેઓ-ધડો-ગાગર
વુંઈ-વાડી	ને સાંહિ-ચોકી કરવી,,	વુંઈસાંહિ-માળી.
નુવા-બળદ-દોર	ને ડી-ટોળાખંધ રહેવું,,	નુવાડાં-ગોવાળ

જતી.

ઈંગ્લીશમાં જે જીવવાળા પદાર્થો કુદરતી રીતે નર હોય તે નર જતી તથા કુદરતી રીતે નારી તે નારી જતી ગણાય-ને બાકીના બધા નાન્યતર જતીમાં ગણાય તેવીજ રીતે અરમીઝ ભાશામાં સમજી લેવું. જેમ કે અફે-આપ નરજતી અમે-મા નારી જતી. કોઈ વખત વધારાનો શબ્દ લગાડવાથી નર નારી જણી શકાય છે જેમકે યાઉચ્યા લગાડવાથી નર ને મુઈમા લગાડવાથી નારી ઓળખી શકાય છે દાખલા લુન્યાઉચ્યા-લુયા ઉચ્યા એટલે મદદ નર જતી. લુનમુઈમા-લુ મુઈમા એટલે સ્ત્રી નારી જતી.

કોઈ વખત જુદા જુદા પ્રત્યય લગાડવાથી નર નારી ઓળખી શકાય છે જેમ કે દી લગાડવાથી નર ને મા લગાડવાથી નારી જતી બને છે. દાખલા-ચ્વે+દી-ચ્વેદી-પાડો ચ્વે+મા-ચ્વેમા-લેસ.

જનાવરોમાં નરને ધણું કરીને ઠી અથવા દી ને નારીને મા લગાડવામાં આવે છે. મા લગાડવાથી નારી જતી થાય તેના દાખલ-

ગુલામ-ચું+મા=ચુંમા-ગુલામડી

શીક્ષક-સયા+મા-સયામા સ્ત્રી શીક્ષક

કોઈ વખત કંટોલ } ગવરનર-મી+કંટો-મી કંટો-ગવરનેસ, ગવરનરનીસ્ત્રી.
 ગાડવાથી નારી જ } પોઈ કંટો-દલાલની સ્ત્રી.
 તી બને છે જેમ કે }

વચન.

નામનું બહુ વચન મ્યા અથવા ટો જેનો ઉચ્ચાર રો પણ કરે છે. તે લગાડવાથી થાય છે. જેમ કે

લુ+મ્યા=લુમ્યા=માણસો

લુ+દો=લુદો=માણસો

લેતમા+મ્યા+લેતમામ્યા=સુતારો

સા+મ્યા=સામ્યા=કાગળો

ખલે+મ્યા=ખલેમ્યા=છોકરાં

બહુ વચનમાં રો સર્વ નામમાં

{ યુનો+રો=યુનોરો=અમે

લાગે છે જેમ કે

{ ખીંબ્યા+રો=ખીંબ્યારો=તમે

તુ+રો તુરો—તેઓ

ગુજરાતીમાં કોઈ વખત બહુ વચનમાં એક વચનવાળો શબ્દ બોલાય છે જેમ કે દસ માણસોને બદલે દસ માણસ તેવી રીતે બરમીઝ ભાષામાં પણ બોલવાની રીત છે એટલે બહુ વચનનો પ્રયોગ લગાડ્યા વગર પણ બોલાય છે.

વિભક્તિ.

ઈંગ્લીશની માફક બરમીઝ ભાષામાં પણ મુખ્ય વિભક્તી ત્રણ છે. પહેલી, બીજી, ત્રીજી. ઈંગ્લીશ તેમજ ગુજરાતીની માફક પહેલી વિભક્તીનો કશો પ્રત્યય નથી જેમકે છોકરો વાંચે છે—લુગ્લે પ્રાદી. તે જાય છે—તુ ત્યાદી.

બીજી વિભક્તિને ગો પ્રત્યય લાગે છે જેમ કે તે ચોપડી વાંચે છે—તુ સાચ્ચોગો પ્રાદી. શીક્ષક મુરખને મારે છે—સયા લુમાધગો યાદતે. ત્રીજી વિભક્તીને કોઈ વખત પ્રત્યય નથી લગાડાતો ને કોઈ વખત ગા પ્રત્યય લગાડે છે એટલે લગાડવો જ એવો કોઈ ખાસ નીયમ નથી જેમકે છોકરે વાંચ્યું—લુગ્લેગા પ્રાખી અથવા લુગ્લે પ્રાખી.

ચોથી વિભક્તિનો પ્રત્યય ભો અથવા ફો છે જેમકે આ છોકરા માટે ચોપડી લાવ—દી લુગ્લેભો સાચ્ચો યુગે.

પાંચમીના પ્રત્યય ગા અને ને છે. કર્તારૂપે પાંચમી હોય તો ગા પ્રત્યય લાગે જેમકે મારાથી કરી શકાય છે—યુનોગા લૌનાંધદે. સાધનરૂપે પાંચમી અગર ત્રીજી વિભક્તી હોય તો ને લાગે જેમકે કુહાડીથી ઝાડ કાપે છે—પાઉસૈને તપી ખૌદી. [કુહાડીએ ઝાડ કાપે છે—પાઉસૈને તપી ખૌદી,

છઠ્ઠીનો પ્રત્યય ઇ અથવા હા છે જેમકે છોકરાની ચોપડી—લુગ્લેઇ સાચ્ચો અથવા લુગ્લેહા સાચ્ચો.

સાતમી નો પ્રત્યય માં અથવા ડુંવે અથવા નાઇ છે જેમકે ધરમાં—ઐમાં અથવા ઐઢવેં અથવા ઐનાઇ.

વિભક્તઓનાં રૂપ.

વિભક્તિ	લુગ્લે-છોકરો	મુઘમા-ત્રી	તીતા-પેટી
પહેલી	લુગ્લે	મુઘમા	તીતા
બીજી	લુગ્લેગો	મુઘમાગો	તીતાગો
ત્રીજી	લુગ્લે-લુગ્લેગા	મુઘમા-મુઘમાગા	તીતા
ચોથી	લુગ્લેભો	મુઘમાભો	તીતાભો
પાંચમી	લુગ્લેગા	મુઘમાગા	તીતાને
છઠ્ઠી	લુગ્લેધ	મુઘમાધ	તીતાધ
સાતમી	લુગ્લેમાં	મુઘમામાં	તીતામાં

જડ વસ્તુમાં ક્રીયા કરવાની શક્તી હોતી નથી ને ગા પ્રત્યય ક્રીયાના કરનારને ત્રીજી અગર પાંચમી વિભક્તિમાં લાગે છે માટે તીતા-પેટી તે જડ પદાર્થ હોવાથી કર્તા હોઈ છતાં ક્રીયા કરનાર હોય શકે નહિ માટે ગા પ્રત્યય લાગે નહિ પરંતુ ને પ્રત્યય જડ પદાર્થને લાગે જેમકે કુવાડીથી-પાઉસેને.

સર્વનામ-નાંજા.

સર્વનામ મુખ્ય ત્રણ પ્રકારનાં છે. ૧ જાતીવાચક સર્વનામ ૨ દર્શક સર્વનામ ૩ પ્રશ્નાર્થ સર્વનામ. જાતીવાચક સર્વનામ હું-ચુનો પણ નારી હોય તો ચુનોમા. ઉપરી સાથેની વાતમાં હું-ના વપરાય છે. અમે-ચુનોરો, તું-મીં, તમે-ખીંજ્યાં, આપ-કુદો, ઇંગી વગેરે મોટા પુરુષોને કુદોથી સંબોધાય છે. તે-તુ ત્રણે જાતીમાં વપરાય છે.

દર્શક સર્વનામ તે-ધા અથવા હો. જેમકે તે છોકરો-હો લુગ્લે. તેમ જ હો લુગ્લે પણ બોલાય છે. આ-દી અથવા ધ. આટલું-દીહામ્યા. આવું દીહો અથવા દીહો તેટલું-હોમ્યા. તે વખતે-ધા અખાને. આ જગામાં દીઅ-યામાં. આ શું છે?-દીહાબાલે. તે જગામાં જાઓ-હો અયામાં ત્વા. તે માણસને પુછો-હો લુગો મેઝાં. ખીજે માણસ-તછાલુ. ખીજાઓ-તછા. કોઈ-તખુગુ. બન્ને માણસો-નયાઉસલૌ. દરેક-કોઝી-અથવા તઝી. એક ખીજન-તયાઉકો તયાઉ. બધું-અલૌ. દરેક-ઢાંધ. કેટલાક-તછો અથવા અછો. કોઈ માણસ-તઝૌ તયાઉ. કાંઈ ચીજ-તઝૌ તખુ.

પ્રશ્નાર્થ સર્વનામ.

શું કયું-એ અએ. કોણ-અદહુ. કેટલું-એમ્યા. કોઈ નથી-અદહુમ્યા મશી. એક માણસ પણ નથી-તયાઉમ્યા મશી. જાતી વચન વિભક્તી નામ પ્રમાણે લાગે છે.

સર્વનામના વધુ દાખલા.

અધું-આલૌ-શીધમ્યાં. ખીજું-અછાધુ. કાઇ-તઝૌ તયાઉ-તઝૌ તખુ. તખુગુ તયાઉયાઉ. બને-નયાઉસલૌ. દરેક-તયાઉઝી-તખુઝી. એકખીજ-તયાઉ ને તયાઉ. બે માનું એક-તયાઉયાઉ-તખુગુ. તેણીને-તુગો. તેણીનું-તુઇ. તે પોતે-તુકાઢાઇ. તેનું-તુઇ. હું-ગાં-ચુનો-ચુન્ડો. મને-ચુગોગો. માં ચુનોઇ. ખીજ-તછા. અમારું-ચુનોરોઇ. પોતાનું-કા. મેજે-કાઢાઇ. આનું-ઇધો તે-હો-હોહા-હો. તને-મીગો. તેઓનું-તુરોઇ. તેમને-તુરોગો. તેઓ. તુરો. તારું-મીઇ. આ-દીહા. અમને-ચુનોરોગો. અમે-ચુનોરો. શું-અ-ખા. કાણુ-અદહુ. જેકાઈ-મીધુ. કોને-અદહુગો. કોનું-અદહુઇ. તમે-ખીખ્યા. આપ-કુદો.

વિશેષણ-નામાવિતેધના.

અરમીજ ભાશામાં થોડા અપવાદ શિવાય વીશેષણના ખાસ શબ્દો છેજ નહિ જેથી વીશેષણ ક્રિયાપદના ધાતુ ઉપરથી બની શકે છે. જેમકે આ માણસ સારો છે-દીલુ કાંઉધે. કાંઉદી-સારું હોવું. કીમત વધારે છે-અફા ચીરે. ચીદી-વધારે હોવું. પાણી મીઠું છે-યે છોરે. છોદી-મીઠું હોવું વગેરે.

ક્રિયાપદના ધાતુને છેડે દી હોય તે ઉડાડી દો લગાડવાથી પણ કાઇ વખત વીશેષણ બને છે જેમકે સારો માણસ-કાંઉદોલુ. મુજ શબ્દોજ વિશેષણ છે તેના દાખલા-

પહેલું-અયે.	મુખ્ય-મા
નકામું-અલધા.	નાશવંત-અનૈસા.
ઉતાવળું-મ્યાંમ્યાં.	ઉત્તમ-ટો
સુંદર-લાલા ડાહ્યુ-પીન્યાશી.	ધોળું-પ્રયુખ્યુ.
સમાસ-પીન્યા.	અકલ-નેશી-હોવું

બે વસ્તુનો મુકાબલો કરવો હોય ત્યારે ઇંગ્લીશમાં જેમ Than લાગે છે તેમ અરમીજમાં ટે લગાડવો પણ વીશેષણનો ધાતુ જેમનો તેમ આવે છે. જેમકે આ માણસથી તે સારો છે-દીલુડે તુકાંઉધે. ટેબલ કરતાં ખુરશી વધારે કીમતી છે-સલુએડે કલાયાંઇ અફા-ચીરે. મારાથી તેની ઉમર વધારે છે-ચુનોડે તુ અતે મ્યારે. વગેરે.

જેથી વધારે વસ્તુનો મુકાબલો કરવો હોય તો વીશેષણના ધાતુને ઝૌ લગાડવો જેમકે આ માણસ સૌથી શ્રેષ્ઠ છે-દીલુ અકૌઝૌ શીખાદી. તમારું ઘર સૌથી ઉચુ છે-ખીન્યા ઝૌ અમ્યેઝૌ શીખાદી. તે સૌથી નીચ છે-તુ માઇઝૌ શીખાદી. વગેરે.

ક્રિયાપદના ધાતુને છેડેનો દી ઉડાડી પહેલાં અ પ્રત્યય લગાડવાથી
પણ કોઈ વખત વીશેપણ થાય છે જેમકે સાં હોવું-કાંઠિદી તેપરથી અકાંઠિ-સાં

ધોળુહોવું-ફયુદી. અફયુ-ધોળું.

મોટુંહોવું-ચીદી. અચી-મોટું.

ક્રીયાપદ—કરીયા.

ક્રિયાપદના બે વર્ગ છે ૧ સકરમક ૨ અકરમક. કર્તા કર્મ
બંને હોય તે સકરમક જેમકે આપવું-પેદી. બોલવું-પોદી વગેરે. અક-
રમક જેને માત્ર કર્તા હોયને કર્મ ન હોય જેમકે જવું-લાદી. આવવું-
લાદી વગેરે. કેટલાંક ક્રીયાપદો બે શબ્દો મળીને થાય છે જેમકે ખુશી
થવું-વું આઠિદી, આપવું-પોં યાદી. કાન દષ સાંભળવું-નાહાંઠિદી.
પ્રાર્થના કરવી-સુટાંઠિદી. નોંધ લેવી-માહકાદી. વગેરે,

મુખ્ય કાળ ત્રણ છે વર્તમાન-ભુત ને ભવિષ્ય.

વર્તમાનકાળમાં ક્રીયાપદનો ધાતુ જેમનો તેમ આવે છે જેમકે તે
જાય છે (he goes) તુ ત્વાદી, પરંતુ ક્રિયા ચાલે છે એમ બતાવવું
હોય તો નીચે પ્રત્યય ક્રીયાપદને છેડે લગાડવો જેમકે તે જાય છે-(he
is going)-તુ ત્વાનીરે. તે વાંચે છે-(he is reading)-તુ ફાનીરે

અનીયમીત વર્તમાનકાળ ક્રીયાપદને યે લગાડવાથી થાય છે જેમકે
તે જાયતો-તુ ત્વાયે. તે આપે તો-તુ પેયે. તે બોલાવે તો-તુ બોયે

વીધી વર્તમાનકાળ ક્રીયાપદને છેડે યામે લગાડવાથી થાય છે જેમકે
તેણે જવું જોઈએ-તુ ત્વાયામે. તેણે કરવું જોઈએ-તુ લૌયામે વગેરે.

ભુતકાળ ક્રીયાપદને છેડે બી લગાડવાથી થાય છે જેમકે તે ગયો-
તુ ત્વાબી. તે આવ્યો-તુ લાબી. પરંતુ પૂર્વ ભૂતકાળ બતાવવો હોય તો
ક્રીયાપદને ડબલ રે લગાડવો જેમકે તે આવ્યો હતો-(he had come)
-તુ લારેરે. તે ગયો હતો-(he had gone)-તુ ત્વારેરે.

ભવિષ્યકાળ મે લગાડવાથી થાય જેમકે-તે જશે-તુ ત્વામે. તે
આવશે-તુ લામે.

આજ્ઞાર્થ ભવિષ્યકાળમાં ક્રીયાપદનો ધાતુ એમનો એમ આવે છે
જેમકે જા- ત્વા. બોલ-પો. આવ-લા વગેરે પરંતુ માનાર્થે કહેવું હોય
તો બા અથવા હો લગાડવો જેમકે જાઓ-ત્વાબા અથવા ત્વાહો.
રાખો-કાબા or હાહો. વાંચો-ફાબા વગેરે.

ભવિષ્યકાળમાં ફરજ અથવા હુકમ રહેલ હોય તો ધાતુને ચાલીમે
લગાડવું જેમકે તમારે જવું પડશે-ખીંબ્યા ત્વાચાલીમે. તેને કામ કરવું
પડશે-તુ અલૌ લૌયામે વગેરે.

ક્રીયાપદને નકારમાં મુકવું હોય તો ક્રીયાપદની પહેલાં મ અને છેડે શુ લગાડવો જેમકે તે જતો નથી-તુ મત્વાશુ. તે આવતો નથી-તુ મલાશુ વગેરે. પરંતુ અનીયમીત વર્તમાનકાળમાં માત્ર મ લાગે છે જેમકે તે ન જાય તો-તુ મત્વાયે, તે ન આવે તો-તુ મલાયે વગેરે.

પ્રશ્નાર્થ કરવું હોય ત્યારે જો પ્રશ્નનો જવાબ હા કે નાથી મળતો હોય તો ક્રીયાપદના ધાતુને છેડે લા લગાડવો જેમકે તે આવે છે?-તુ લાવલા. તે જાય છે?-તુ ત્વાવલા ? હા. તુ ત્વાદી. જવાબ આપતાં આખું વાક્ય ઓલવાની રીટી યરમીઝ ભાષામાં છે.

પ્રશ્નનો જવાબ હા કે નાથી ન મળતો હોય એટલે ઇનડાઇરેક્ટ સવાલ હોય તો ક્રીયાપદના ધાતુને છેડે લે લગાડવો જેમકે તે ક્યાં ગયો ? તુ ભેમાં ત્વારલે. ત્યાં કાણુ છે?-હોમાં અદલુ શીદલે વગેરે.

ક્રદંત.

ક્રદંતનામ નીચે પ્રમાણે અને છે-જવા પહેલાં-before going-મત્વાખી. જવામાં in going-ત્વાદીદ્યે. જવાથી-by going-ત્વાદીમાં અથવા ત્વાદીગા. જવા પછી-ત્વાદી નાઉ. જવાની વખતે-ત્વાધો અખા. એ પ્રમાણે દરેક રૂપ કરી લેવાં.

ક્રીયાપદને પીતા અથવા પી પ્રત્યય લગાડવાથી ક્રદંત વીશેષણ થાય છે જેમ કે લખેલો કાગળ-યેપીતા સા અથવા યેપીસા. ખાધેલો રોટલો-સાપીતા મૌ. મારેલો વાઘ-તાપીતા ચ્યા. વગેરે

ક્રીયાપદને પીરો અગર પી અથવા યુવે લગાડવાથી ક્રદંત અવ્યય થાય છે જેમ કે જોધને જજો-ચીપીરો ત્વા. તેદોડ તો જાય છે-તુ પ્યેયુવે ત્વાદી.

વર્તમાન ક્રદંત કરતાં ક્રીયાપદ વીશેષણ થઈ જતું હોય તો ઘો લગાડવું જેમ કે દોડતો ઘોડો-પ્યેધો મિં. જતો માણુસ-ત્વાધો લુ.

ક્રીયાપદને શકવું લાગે તો યરમીઝ ભાષામાં નાંઈ લગાડવું જેમ કે તે જઈ શકે છે-તુ ત્વાનાંઈદે. તે કરી શકે છે-તુ લૌનાંઈદે.

જે ક્રીયાપદ સાથે આવતાં હોય તો પહેલું ક્રીયાપદ જેમનું તેમ આવે છે જેમ કે લઈદેશું-યુપેમે. જઈને જો-ત્વા ચીયા. પુછી જો-મેચી-આ. વીચાર કરીજો-સીઝા ચીયા. તે કરી દેશે-તુ લૌપેમે.

ક્રીયાપદનાં રૂપ

હું જઉં છું

ચુનો ત્વાદી

હું જઉં છું

ચુનો ત્વાનીરે

હું જઉં તો

ચુનો ત્વાયે

મારે જવું નેમએ
 હું ગયો
 હું ગયો હતો
 હું જઈશ
 જાઓ
 મારે જવું પડશે
 હું જઈ શકીશ
 હું જઈ શકું છું
 હું જઈ શક્યો
 મારાથી જઈ શકાય તો
 મને જવાદો
 હું જાઉં ?
 હું ક્યારે જાઉં ?
 જવાનો હુકમ
 જવા પહેલાં
 જ્યા પછી
 જઈને
 ગયેલો
 જનાર
 જઈ ને
 જવાનું કહો
 તે આવે છે
 તે આવે છે
 તે આવે તો
 તેણે આવવું નેમ એ
 તે આવ્યો
 તે આવ્યો હતો
 તે આવશે
 આવે
 તેને આવવું પડશે
 તે આવી શકશે
 તે આવી શકે છે
 તે આવી શક્યો
 તેનાથી આવી શકાય તો

ચુનો ત્યાયામે
 ચુનો ત્યાખી
 ચુનો ત્યારેરે
 ચુનો ત્યામે
 ત્યા-ત્યાયા-ત્યાદો
 ચુનો ત્યાયાલીમે
 ચુનો ત્યાનામમે
 ચુનો ત્યાનામદો
 ચુનો ત્યાનામખી
 ચુનો ત્યાનાંમયે
 ચુનોગો ત્યાએઝી-અથવા ત્યાજ્યાઝો
 ચુનો ત્યામલા
 ચુનો ભેરાખા ત્યામલે.
 ત્યાભો અમૈ
 મત્યાખી
 ત્યાખી અથવા ત્યાદો નાઉ
 ત્યાખી
 ત્યાખીતા
 ત્યાધો
 ત્યાચી
 ત્યાભો પ્યો
 તુ લાદો
 તુ લાનીરે
 તુ લાયે
 તુ લાયામે
 તુ લાખી
 તુ લારેરે
 તુ લામે
 લા-લાયા-લાદો
 તુ લાયાલીમે
 તુ લાનામમે
 તુ લાનામદો
 તુ લાનાંમખી
 તુ લાનાંમયે

તેને આવવાદો	તુ લાભેઝી અથવા તુ લાભ્યાઝો
તે આવશે ?	તુ લામલા.
તે ક્યારે આવશે ?	તુ ભેરોખા લામલે
આવવાનો હુકમ	લાભો અમૈ
આવવા પહેલાં	મલાખી
આવવા પછી	લાપી અથવા લાદી નાઉ
આવીને	લાપી
આવેલો	લાપીતા
આવનાર	લાધો
આવી જો	લાચી
આવવાનું કહે	લાભો પ્યો

અવ્યય.

ગુજરાતીની પેઠે મુખ્ય ચાર પ્રકારનાં અવ્યય છે ને ગુજરાતી પ્રમાણે તેના વર્ગ પાડી લેવા. ૧ ક્રીયા વિશેષણ અવ્યય. ૨ ઉભયાન વચી અવ્યય. ૩ શબ્દયોગી અવ્યય. કેવળપ્રયોગી અવ્યય. દરેકના દાખલા ૧ ક્રિયાવિશેષણ અવ્યય,

૧ ક્રિયાવિશેષણ-કરીયાને સાંધધોવીતેધના

હમણાં-અખુ	ત્યારે-ધાઅખા
ફોગટ-અલધા	ક્યારે-ભેરોઅખા
ફરી પ્રરીને-અખાગા	ધણું (Very)-અલો
રાજીથી-અલોલો	સારી રીતે-કાંઠિઝવા
ક્યાં-અભેમાં	જુદીજુદી રીતે-અફ્યાખ્યા
ક્યાંથી-ભેગા	એક પછી એક-તલેલે
ત્યાં-હોમાં	ઉત્તમ રીતે-કાંઠિમ્યાઝવા
કેમ-ખેને	જલદીથી-મ્યાંમ્યાં વગેરે
એ પ્રમાણે-હોઅટુ	

૨ ઉભયાનવચી અવ્યય-નામા કરીયાદોગોટુવેધોસગાતમાંદા.

અને-ને	કારણકે-ધો જ્યાંઉ
વળી-લે	તેટલા માટે-ધાઅટવે
જો કે-ધોલે	તેથી-ધાજ્યાંઉ
જ્યાં સુધી-ટાંધ/આંઉ	તોપણ-ધોધોલે

૩ શબ્દયોગી-નાંચેનાંધવી બેઠાધોસગા-વીભે.

સાથે, ને, વડે-ફ્યેં	બહારમાં-પાઠવેં
માં, ઉપર, તરફ-ટુંવે-માં-નાંધ	નજીક-નીમાં
માંથી-હમા	ગવરનરની હજુરમાં-મીંટાંધો
માટે, બો-ફા	હુકમ પ્રમાણે-અમૈદોનેઅટાંધ
નીચે-આઉ	મરજી મુજબ-અલોનેઅની
ઉપરથી-ટેગા	તેની સાથે-તુને અટુ
આગળમાં-શેઠવેંમાં	રાતમાં-ન્યાપાલોં
પછવાડે-નાઉધો	પુલની પેલી પાર-ટાડા શાઉ

૪ કેવળપ્રયોગી-સાચ્યા માત્વીધો સગા-અમેતૈ.

અરર-એહ	અરે-અલેલે	હા-એએએ
વોયવોય-અમેલેલે	આહ, અફસોસ-અલોલે	

કોશમાં જે શબ્દો આપેલા છે તેના વર્ગ ઉપર પ્રમાણે આપેલા નીચેના સમજવાથી સહેલાઈથી થઈ શકશે.

સમાપ્ત.

સંખ્યા,

૧-તી-ત ૨-ની-ન. ૩-તૌં ૪-લે ૫-ગાં ૬-છાઉ. ૭-ખુની. ૮-સી. ૯-કો. ૧૦-સે-તસે. ૧૧-તસેતી ૧૨-તસેની ૧૩-તસે તૌં ૧૪-તસેલે ૧૫-તસેગાં ૧૬-તસે છાઉ ૧૭-તસેખુની ૧૮-તસેસી ૧૯-તસેકો ૨૦-નસે ૩૦-તૌંએ ૪૦-લેએ ૫૦-ગાંએ ૬૦-છાઉસે ૭૦-ખુનસે ૮૦-સીસે ૯૦-કોએ ૧૦૦-તયા ૨૦૦-નયા ૩૦૦-તૌંયા ૪૦૦-લેયા ૫૦૦-ગાંયા ૬૦૦-છાઉયા ૭૦૦-ખુનયા ૮૦૦-સીયા ૯૦૦-કોયા ૧૦૦૦-તઠાંઉ ૨૦૦૦-નઠાંઉ ૩૦૦૦-તૌંઠાંઉ ૪૦૦૦-લેઠાંઉ ૫૦૦૦-ગાંઠાંઉ ૬૦૦૦-છાઉઠાંઉ ૭૦૦૦-ખુનઠાંઉ ૮૦૦૦-સીઠાંઉ ૯૦૦૦-કોઠાંઉ ૧૦૦૦૦-તતાંઉ ૨૦૦૦૦-નતાંઉ ૩૦૦૦૦-તૌંધાંઉ ૪૦૦૦૦-લેધાંઉ ૫૦૦૦૦-ગાંધાંઉ ૬૦૦૦૦-છાઉતાંઉ ૭૦૦૦૦-ખુનતાંઉ ૮૦૦૦૦-સીતાંઉ. ૯૦૦૦૦-કોધાંઉ. ૧૦૦૦૦૦-તતૈં બે લાખ-નતંધ ત્રણ લાખ-તૌંતંધ ચાર લાખ-લેતંધ પાંચ લાખ-ગાંતંધ છ લાખ-છાઉતંધ સાત લાખ-ખુનતંધ આઠ લાખ-સીતંધ નવ લાખ-કોતંધ. દશ લાખ-તતાં એક કરોડ-તકુદે-ટધરી. આટલા આંકડા પરથી ગમે તે રકમ બની શકશે. જેમકે ૪૫-લેએગાં. ૭૭-ખુનસેખુની. ૧૬૪-તયાછાઉસેલે. વગેરે નંગવાર ખાસ બતાવતું હોય તો ૧ થી દસ સુધી નીચે પ્રમાણે-તખુ નખુ તૌંયુ લેયુ ગાંયુ છાઉખુ ખુનખુ શીખુ કોયુ તસેયુ.

પહેલો-પથમા. ખીજો-દુતીયા. ત્રીજો-તાતીયા. ચોથો-સદહિયા. પાંચમો-
પાંચમા. છઠો-સાતમા. સાતમો-તાતમા. આઠમો-આઠમા. નવમો-નવમા.
દસમો-દાદમા. અગીયારમું-એકદાધમા. બારમું-દવાદાધમા એક રૂપીઓ-
તળ્યા એ રૂપીઆ-નચ્યા ૩ રૂપીઆ-તૌંજ્યા. એ પ્રમાણે ૮૦ સુધી
ગણી લેવા દસ રૂપીઆ તસેજ્યા ૧૫ રૂપીઆ-સેગાંજ્યા દોઢ રૂપીઆ-
તળ્યાખુએ. અરધું ટકિવે એઆની-તમુ. પાવલું-તમા. છઆની-તૌંમુ. અરધો
રૂપીઓ-ગાંમુ પોણો રૂપીઓ-તૌંમા ૧ રૂપીઓ-તળ્યા. સવા રૂપીઓ-
ગામાં. એક પૈસા-તળ્યા ૨ પૈસા-તળ્યા ૩ પૈસા-તૌંજ્યા અકઆને-તમે
એઆના-નપે ત્રણ આના-તૌંમે એ પ્રમાણે પંદર આના-તસે ગાંમે
સુધી ગણી લેવું.

૫૬૪-ગાંયા છાઉસે લેગુ. ૪૭૮૨-લેઠાંઉખુનયા સીસેતખુ. સંખ્યા
ને વળનની ગણતરીમાં જુદા જુદા પ્રત્યયો લાગે છે જે ઉપરનાથી કાંઈક
સમગ્રયું હશે જેમકે આનાની ગણતરીમાં બે પૈસાની ગણતરીમાં-બ્યા
રૂપીઆની ગણતરીમાં જ્યા લગાડેલા છે તેમ જ બરમામાં વીસાનું વળન
મુખ્ય છે ને એકસો વીસાના ૩૬૫ રતલ થાય છે તે પૈતા લગાડ-
વાથી થાય છે જેમકે એકવીસા-તલૈતા એ વીસા-નપૈતા ૩ વીસા-
તૌંલૈતા. વગેરે.

બાર મહિનાનાં નામ.

કારતક-તઢાંઢિમૌ	માગસર-નાઢો	પોષ-પ્યાઢો	માહા-તભોઢવે
ફાગણ-તભાંઢિ.	ચૈત્ર-તધુ	વૈસાક-કસો	જેઠ-નયો.
અસાડ-વાઝો	શ્રાવણ-વાધાંઢિ.	ભાદરવો-તોઢલીન.	આસુ-તઢીંજ્યો.

દીવસનાં નામ.

રવી-ટનીંગનુવે	સોમ-તનીલા	મંગળ-ઈંગા	બુધ-બુદ્ધુ
ગુરુવાર-ચ્યાતભરી	શુક્રવાર-તાહિચ્યા	શનીવાર-શનેહ.	

—:O:—

અ.

અકર્તવ્ય-મકાંઢિઢો અલૌ
અકરાંતીયું-અસાયુધોતુ
અકલ્પ-ચાં-પિંગ
અકળાવું-હમાંઢ દુવેદી-શૌદી
અક્ષર-સાલૌં-છપયા

અક્ષર ગણીત-એખયા અટવે
અક્ષર શૂન્ય-હુમાઇ
અખતરો કરવો-પુઝાંદી
અખત્યાર-આના
અખાત-ચું-પેનલેચુવે

અગણીત-મટુવેનાંધઆંકિ-અપૌજ
 અગત્યનું હોવું-હૂઝાંદી
 અગર-ધોમહૈ
 અગરજ્જે-ધોલે
 અગાઉ-અથે
 અગાઉથી-અયેગા
 અગાડી-શેધો
 અગાડી-પછાડી-અયેનાકિ
 અગાધ-મટાંધધો
 અગાસી-ઝીખા [અગ્ની-મી
 અગ્નિકાષ્ટ-ઠીં
 અઘટિત-મટોધો
 અઘરું-ખેધો
 અંકગણીત-અટુવે
 અંકરાંતીયું-અસાલોભા
 અંકુશ-છાંધીજી
 અંકુશમાં રાખવું-છાંધીદી
 અંકુશ હોવો-પાંધનાંધદી
 અંગ-કાંધગા
 અંગ ઉધાર દેવું-અચુવેપેદી
 અંગરખું-ધંજી
 અંગ્રેજ-ધંગલેલુ
 અંગારો-મીલાંકિધો મીટવે
 અંગુડી-લેસાકવે
 અંગુરો-લેમાં
 અઘડીત-મત્યાકિપા
 અચંખો-આંખોલું
 અચંખો થવો-આંખોદી
 અચરત પામવું-આંખોદી
 અંદર-અટુંમાં
 અચાનક-યોખના
 અચુક-હાંકાંજવા
 અચેતન કરવું-ઠીંદી-ચીંદી
 અછત-અલો

અન્નએય જેવું-આંખોલુવધો
 અછોડો-ચ્યો-નાંધચ્યો
 અજમાવવું-સાંદી
 અજવાળું-અલિ
 અજવાળું હોવું-લિદી
 અગ્ગણ-અઢાટમે
 અગ્ગણતાં-મસૈખેને
 અગ્નાળું-મતીમચ્વીધો
 અંજર-તતી
 અટકળ કરવી-યાંદી-યાંઝાંદી
 અટકાવવું-સીહાદી-યાહદી-ચ્યોસો
 યુવે ફાંસીદી
 અડવાડીયું-ખુનયે
 અડકવું-હીદી
 અટકાવ કરવો-મીદહાદી
 અડચણ-અસીઅહા
 અડદ-માપે
 અણુગમતું હોવું-મોંલુવે શીદી
 અમલદાર-અચારી
 અરધ-ટોંવે
 અરધો રૂપીઓ-ગાંમુ
 અણખનાવ છે-મટુણુ
 અણસારો કરવો-માહાદી
 અણું-પરમાણું-ચ્યૂ-અઢો
 અતર-યેમુવે-નાંસી
 અત્રે-દીમાં
 અતિ-એમટાં
 અતિથી-એદે
 અતીશયોક્તિ-પોધાસગા
 અતીત-ટાંકિધોલુ
 અત્યારે-દીઅખા
 અથડાવું-લુવેત્વાદિ
 અથવા-ધોમહૈ
 અથાણું-તન

અદલ બદલ કરવું-લેદી
 અદાલત-યૌ
 અદાવત-યાંદુજી
 અદેખાઇ કરવી-ન્યુઝુદી-નિમ્મેદી
 અદેખાઇ-કઝાદી
 અદેખું-ન્યુઝુધો
 અદ્રખ્ય થવું-પ્યાહિવાદી
 અદ્રષ્ટ-મિનાંઇભુવેમરી
 અધરાત-તાંધાંહિ
 અધર્મ-મટયા
 અધીકાર-અના-આનાદો
 અધીકારી-અયાશી
 અધિપતિ-સ્થેભ્યે
 અધિરૂં-તીમખાંઢાધો
 અધુરૂં છે-મપીદેભુ
 અધુરૂં-મપીઝો
 અધ્યક્ષ-લુજી
 અધ્યાપક-સયા
 અનંત-અનાંઢા
 અનેનાર-નાનાદી
 અનાજ-સભા-પે
 અનાદી-અસા અસૌ મશી
 અનાદી હોવું-અસિ મપ્યાશીદી
 અનામત રાખવું-છાઢાદી
 અનાયાસે-લ્લેલ્લેઆહિ
 અનાર-તલેદી
 અનિશ્ચીત છે-મમાંબુ
 અનિયમીત-નીહિપડી અટાંઇ મહૌ
 અનિતી-મટયા
 અનુકુળતા-આકુ-યા
 અનુક્રમ-અસીઅસી
 અનુમત-એઝુ
 અનુચર-તભે
 અનુજ-નીકી

અનુજ-નીમા
 અનુસા-અખવી
 અનુપમ-અકૌઝો
 અનુપકારી-એઝુમટીધો
 અનુપયોગી-અલધા
 અનુભવ હોવો-ટાદી
 અનુભવ-અટાજી
 અનુમતિ દેવી-વુંખાંદી
 અનુમાન-અહીં
 અનુવાદ-સગાપ્યાં
 અનૃત-પલી-કલીકમા
 અને-ને
 અનેક-મ્યામ્યા
 અનેકવાર-ખનાખના
 અંત-અસૌ
 અંતઃકરણ-સૈ
 અંતર-અહિવેજી-distance
 અંત-નાહિઝો-અનાહિઝો
 અંદર-માં-દવે-અઠેમાં
 અંધ-મ્યેસીધાં
 અધિકાર આપવો-યેનીદી
 અધિરૂં થવું-મેદી-માંહિદી
 અંધારૂં-માઇ
 અંખાડી-હીંપાંહિધા
 અનેનાસ-નાનાદી
 અન્ય-દીપીન
 અન્યત્ર-દીપીન અયામાં
 અન્યાય-મટયા
 અપકાર-અશૌ
 અપચ્ચો-અસા મચેનાંઇજી
 અપમાન કરવું-તઢૌકઢાઇ પ્યોદો.
 યાંશાદી
 અપયશ થવો-અતયે ક્યેદો
 અપરાધ-અપ્યે

અપવાસ કરવો-અસા શાંઉદી
 અપશબ્દ-સે
 અપશુકનીયું હોવું-તૈનમૈ પ્યાદી
 અપસંદ-મચાઇ
 અપાસરો-ચાંઉ
 અપીલ-અયુખાંઉ
 અપ્રમાણીક થવું-લે લેદી
 અપ્રીય-મતાયાધો
 અપેક્ષા રાખવી-અયોદી
 અફર-મીયેદી-મીયેમાંઇદી
 અફસોસ કરવો-સંપુદી
 અફળ-અલધા
 અફળાવું-યાઇદી
 અફીણ-ભેં
 અફીણી-ભેં સાધોલુ
 અખળા-મુંઇમાં
 અખ્ધી-પેનલે
 અખ્યાસ કરવો-સા તીંદી
 અભાગી હોવું-અમીંજા શીદી.
 કાં મકાંઉ દીદી
 અભિપ્રાય-સૈંઈંઉં
 અભિમાન-હાં
 અમર-મતેનાંઇ
 અમલ ચલાવવો-અસોયાદી
 અમરતું-અલધા
 અમાલ-મિજ
 અમીર-લુજ
 અમુક-તછો
 અમુલ્ય હોવું-મપ્યાનાંઇઆંઉ અફે
 તાઇદી
 અરજ-શાંઉલુવા
 અયોગ્ય-મલ્યાઉપાધો
 અરજદાર-ટયા ટાંઉધો લુ
 અરજી-લ્યાઉસા

અરજ કરવી-લ્યાઉદી-શ્યાઉદી
 અરણ્ય-ટો
 અરપણ કરવું-તીસાને સેદી
 અરરર-અમેલેલે
 અરસપરસ-તયાઉને તયાઉ-અધીંઉં-
 તયાઉકે તયાઉ
 અરિ-ચાંદુ
 અર્થ-અદેએ
 અર્થાત-સોરા
 અલખત-સેસે
 અલાહીદું-અકવા-તછા
 અલી-પ્યા
 અલ્પ-નેને
 અવતરવું-મુવેદી
 અવયવ-ઇંગા
 અવની-કલા
 અવેજી-અસા-કોઝા
 અવલથી-અસાગા
 અવલોકન કરવું-સાચીદી
 અવશ્ય-હાંકાંઝવા-સેસે
 અવ્યવસ્થીત હોવું-શૌશાંનેદી
 અવિવેકી હોવું-ચાંઇદી
 અવાજ-અતાં
 અવીચારી હોવું-તતીમે પ્યુદી
 અશક્ય-મફયેનાંઇ, મફયેનાંઇઆંઉ
 અશક્ત હોવું-મનાંઇખુ. મટાનાંઇ
 અશ્વ-મિ
 અસંતુષ્ટ-આમયા
 અસખાખ-ટોલીમોલી
 અસર-અચો
 અસુર થવું-સાંઇદી
 અસુર થવી-પીઇદી
 અસ્ત્ર-સેને
 અસ્તર-અટવીંખાં

અત્રો-ટીનાંઠા-ટીઠા
અસમાન-મટાંમલાઉધો
અહરનીશ-ન્યા ને ને-ન્યાયો નેયો
અસાધારણ હોવું-હૂન્યાદી
અહીયાં-દીમાં

અસ્વભાવીક-પગડી અટાંધ મહો
અસ્થિર-મખાંધધો
અંહીતહીં-દીમાં હોમાં
અસભ્ય હોવું-મચીઅયેદી
અજ્ઞાન હોવું-માઇદી-પી-ન્યા મશીદી

આ.

આ-દી. ધ
આંકડો-Account-સચે
આંકડો-Buckle ટેલાપાઉ
આંકડો-Hook-તાંજો
આંકડીયો-છયે
આંકણી-મીલો-મીટાં
આંકવું-લેદી
આંખ-એસી
આંખ મારવી-હાઇદી
આંગણું-એ અશેજી
આંગળ-લેમાં
આંચકો ખાવો-ચૈયાદી-શૌદી
આંચકો મારવો-સ્વેલેદી
આંતરકુ-જી
આંશી જવું-મોદી
આંધળું-એસીધાં-અકાં
આંખો-તથેપી
આંખલી-મજીદી
આંસુ-એયે
આકરું હોવું-ખેદી
આકાશ-મો-મોખાઉજી
આખું-અલૌ
આગ-મી
આગગાડી-મીયડા
આગતા સ્વાગતા-એદેવુપુજી-એદે-
ગોલેખાંજી
આગબોટ-મીતીબો

આગમન-અત્વા
આગલું-Precedent-ક્યાકો
આગળ-અશે-શેમાં
આગ્રહ કર્યો-નેદી
આચાર-કોઝા
આચાર્ય-શૌજી
આજ-દીગને-યને
આજપછે-તાઉકો
આજર-યોગા
આજીજી-અસિચે
આજીજી કરવી-ટાંઉભીદી
આજીજી-પાલે
આજા-અમે
આટલામાં-ટોરોચામાં
આટલું-દીહામ્યા
આટો-મોંતી
આડતીયો-કોઝલે
આડાઇ કરવી-ખાંધમાદી
આડું-અલે-સૈટો
આડું આવવું-સીઠાદી
આમઘાત-કોઅતેગો તાજી
આતુરતા-સૈઆચીજી
આતુરતાથી-સૈમ્યાંજવા
આથણું-ટાઝે
આદત-કોઝા-અચેઅલે
આદમી-જુ
આદુ-ઝીસૈ

આદર-ઘૌંઅતયે
 આધાર રાખવો-હીગોદી
 આધીન હોવું-હનૈછયાદી
 આનંદ થવો-તભોઅ્યાદી
 આનંદી હોવું-તાયાદી-શ્રીદી
 આનાકાની કરી-હાંઉનેદી
 આ પ્રમાણે-હોઅટ્ટ
 આપ-ખીબ્યા
 આપત-ધોઆ
 આપવું-પેદી
 આપોઆપ-કાહાતુ
 આશીસ-યૌ
 આબ-યે
 આબર-ઘૌં-ઘૌંઅતયે
 આબાદ થવું-સીલુવારોદી
 આબાદ હોવું-સીખ્યાદી
 આબાદી-સીઝેશીછું
 આંખળાં-છુમુદી
 આળો હવા-યેલે
 આભાર-વુટયા-યેઝુશીછું
 આમ-દીલોવે
 આમંત્રણ કરવું-ફેદી
 આમાસ-લાકૌ
 આમદાની-વીંગુંવે
 આયા-અતૈ-નોતૈ
 આયુશ-અતે
 આર-કઝી.
 આરકાટી-યેન્નંઉ
 આરજ-મેથલાઈ
 આરદેવો-કઝીટીદી

આરંભ-અસા
 આરસ પાહણુ-આઉફ્યુ
 આરસી-મિહમાં
 આરી-સૂ
 આરો-કાના
 આરોગ્ય હોવું-માદી
 આરોપ-અપ્પે
 આર્યાવર્ત-એગ્લા-ઈંદ્રીયા
 આવક-વિંગુંવે
 આવળ-અપ્યાં અત્વા
 આવડવું-તીદી
 આવતી કાલ-નક્ષાં-નફેગાં
 આવરેજ-સુપાંઉયે ટુવેછું
 આવવું-લાદી. યાઉદી
 આશા-મ્યોગી-ઠીઝાછું
 આવું-દીઅમ્યોહા.
 આશીરવાદ-મિગ્લાસુ
 આશીરવાદ દેવો-મિગ્લા સુ પેદી
 આસમાની હોવું-પ્યાદી
 આસનાવાસના-નીતૈછું
 આસમાની-પ્યાબ્યા-પ્યાધો
 આસરે હોવું-અલાઉ શીદી
 આસ્તે-ફ્યેબ્બે
 આશ્ચર્ય પમાડવું-હાંછ ટુવેદી
 આળ ચઢાવવું-અપ્પે મશીમેને અપ્પે
 ટીદી
 આળસ થવી-પિંદી
 આસામીવાર-તયાઉ ને તયાઉ
 આળસ-પિં
 આત્મા તોડવી-આનાગો સાંદી

ઈ

ઈંચ-તલેમાં
 ઈંટ-ઓ

ઈંટનો ભુકો-ઓહો
 ઈંડુ-ગી

ખચ્છવું-સૈ શીદી. લોહંદી-અલો
શીદી.

ખચ્છા-તલો- અલો

ખજત-ધૌઅતયે

ખજનેર-સેસયા

ખજા કરવી-નાજેદી-યોયુંવેજેદી

ખજાર-બ્યાઉલી

ખજારદાર-કોન્દ્રાઇ ખાંધધોલુ

ખજારે-પોપ્યા

ખતપાર-અયૌ

ખતરાજી-મચ્યાધો તલો

ખતિહાસ-યાઝવી

ખનકાર-નિંજી

ખનસાફ-ટયા

ખનામ-સુ

ખનકમટેકસ-વીશુંવેપો અખા

ખનસપેકટર-સયા

ખમારત-તાઇ

ખરાદો હોવો-ચ્યાંદી

ખલાયચી-ફાલાદી

ખલકાળ દેવો-બુવેપેદી

ખરૂપીતાલ-સેયૌ

ખશ્વર-ફયા

ઉ

ઉંધવું-ઐદી

ઉંચકવું-માહદી

ઉંચાઇ-અમ્યે-અમ્યેજી

ઉંચું-અમ્યે-મ્યે

ઉડાઇ-અને

ઉંડું હોવું-નેદી-નીનેદી

ઉદર-ચવે

ઉબરો-ઐશે

ઉકાળો-અપ્યૌ

ઉકેલવું-ફાદી

ઉખેળવું-ફયાંદી

ઉગમણ-અશે

ઉગરવું-ખેમાદી

ઉગાડવું-ટોપ્યાદી

ઉઘાડવું-ફુઇદી

ઉધડી જવું-ફુઇતવાદી

ઉછાળવું-મ્યાઉદી

ઉછીતું લેવું-છદી-ગાંદી

ઉછેરવું-ચુવેમુવેપ્યુસુદી

ઉજડ-મ્પેલા

ઉજડ હોવું-સૈ-પાદી

ઉજળું-અફયુ

ઉગાણી-પુવે

ઉઠવું-થાદી

ઉઠાવવું-માહદી

ઉડાવવું-Evade-લૌઆંઉ શાંઉદી

ઉડાવી દેવું-પેશ્યાદી

ઉત્તર-North મ્યાઉ

ઉત્પન્ન કરવું-ફયેસીદી

ઉતરવું-આઉધૌ

ઉતરવું-સિદી-સિતેદી

ઉતારવું-Take off-છોદી

ઉતારવું-Copy out-યેચુદી

ઉતાર-ખંધતવાધોલુ

ઉતાવળું-Hasty-મ્યાંધો

ઉતાવળ કરવી-મ્યાંદી

ઉતાવળે જવું-મ્યાંમ્યાં ત્યાદી

ઉત્તમ-અકૌઝૌ

ઉત્તમતા-કાઉમ્યાજી

ઉત્તર-Answer-પ્યાંસગા

ઉત્તેજક હોવું-નોસોદી

ઉત્તેજન-તાઇતુમ

ઉત્સવ-પ્વેને
 ઉથાપવું-નામઠાંઉભુ
 ઉદ્ધિ-પેનલે-ઢમુઢયા
 ઉદાર રીતે-લોલો યેયે
 ઉદાસી-વુંનેજી
 ઉદાસી હોવું-સૈદ-યોગંદી
 ઉદ્યોગ-અલૌ-અલૌલા-વીરીયા
 ઉદ્યોગી હોવું-લૌલાપ્યુદી
 ઉદ્ધ-પોખ્યા
 ઉધરસ-છાંઉઝેના
 ઉદ્ધત-મસાંધધો-સુવેદ્ધા
 ઉદ્ધત હોવું-સોગાદી-યાંગાદી
 ઉધાઈ-પોયુવા
 ઉધાર-અન્યુવે
 ઉન-તોમુવે
 ઉનાળો-નુવેઉતુ-નુવેકલા
 ઉપકાર કરવો-એજી પ્યુદી
 ઉપજવું-પ્રયેદી
 ઉપડવું-વેદી
 ઉપડી જવું-વેતવાદી
 ઉપદેશ કરવો-હોદી
 ઉપયોગ-અતૌ

એક-તયાઉ-તઝાંતખુ
 એક વખત-તખા
 એક જાત-તખેા
 એકમત થવું-નીન્યુદી
 એકઠું-કુકુ
 એકઠું કરવું-સુઠાદી
 એકઠું કરવું તે-અપાંઉઅસુ
 એકઠું થવું-સુવેદી
 એકદમ-છેછી
 એકંદર-અપાંઉ
 એકર-એકા

ઉપરી-તાયુવેમ્યાધોતુ
 ઉપર-અપોમા
 ઉપરટપકેનું-મને
 ઉપવાસ કરવો-અસાહ શાંઉદી
 ઉપવાસ-ઉઝા
 ઉપાન-ફનાં
 ઉપાય-અના પ્યાઉ સેધા સે
 ઉભા રહેવું-યાનેદી-માતાનેદી
 ઉભું કરવું-માદી
 ઉમદા-મ્યાઉધો
 ઉમદા હોવું-મીમ્યાદી
 ઉમરો-તધાખો
 ઉમેદવાર-પાવયાં મમાતાધો જુ
 ઉમેરવું-પાંઉદી
 ઉરાડવું-પ્યાંતવાદી
 ઉશ્કેરવું-આપેદી
 ઉળ્લ-નુવે
 ઉટ-કલો
 ઉંધુંવાળવું-લેદી
 ઋણ-અન્વે
 ઋતુ-ઉતુ

અ.

એકાએક-suddenly-થોખને
 એકાંતરા-તયેછા
 એકલો-તયાઉં
 એકી-મસો
 એટલામાં-ધા અછેદવે
 એટલા માટે-ધાન્યાંઉ-ધોઅટવે
 એટલે-સોરા
 એડી-પ્રનાંઉ
 એદી-લુપી
 એનજન-સે-યાંદયાઝે
 એનવેલપ-સાઝે

એરડી-એસુ
 એરણુ-પે
 એરડીયું તેલ-એસુ સી
 એલચી-ફાલાદી
 એલચી-Ambassador-તાંતમા
 એળીઓ-મૌ
 એકવું-ઓઆંદી-ઓદી
 એગળવું-અયેચોદી
 એછપ-અલો
 એછું-મસૌંમલી
 એછું થવું-યોદી
 એખર-તાંઝા
 એશીસ-અયા

ઓટલો-સીંચ્યાં
 ઓપ ચઢાવવો-શ્યુવેછાદી
 ઓરડો-અખાંચી
 ઓરાડવું-વુદી
 ઓલાદ-તાતમી
 ઓસડ-સે
 ઓસીકું-ધાંઉખાંઉ
 ઓળખવું-તીદી
 ઓળખાવું-પાંઉછયાદી
 ઓળખાણુ-અતીઅચ્ચે
 ઓળવું-રીદી
 ઓળંગવું-ચુંદી-કુતવાદી

ક.

કંઈક-નેનેનેને-ભામા
 કંઈ નહિ-ભામામહોષ્ટ
 કંકરેટ-ચાઉસયે
 કંગાળ-ચૌ-ચાંધાતુ
 કઉવત-આ
 કંટાળવું-સૈદ્સોદી-ચૌશાદી
 કકળાટ કરવો-સોમેદી
 કચરવું-ચૈદી-ચૈનેદી-ચોનીંદી
 કચરો-આમાઇ-અહ્ની
 કચેરી-ચૌ
 કંબુસ હોવું-સેનેદી
 કજીયાખોર-સગામ્યાધોલુ
 કજીયો કરવો-યાનલૌદી-સગામ્યાદી
 કંચન-શુવે
 કટકા કરવા-કુદી
 કટીઅંધ-ખાભા
 કટું-કડવું-ખારે
 કઠણુ હોવું-to be difficult-ખેદી
 કઠણુ હોવું-to be hard-માહદી
 કઠેરો કરવો-તીતાતીદી

કઠોર હોવું-ચેસેદી-ચેયોદી
 કઠોરપણું-ચ્યાંઢાંઝવા
 કડાકુટ-હનાંઉશેળું
 કડછી-ચાઉછયો
 કડાચું-ધે
 કડખ-કાઉયો
 કડીયો-પાંયાંતમા
 કણખી-લેહતમા
 કણીઓ-પેકૌધે
 કંટાળવું-મોરે
 કંઠ-લેભે
 કતલ-ચેસે સુવાતાળું
 કથરોટ-ભીઆ
 કતલ કરવી-તાક્યાદી
 કથા-સગા
 કદ-અલૌઅયા
 કદર-મ્યોલીયાં મશીખુ
 કદાચ-તખા તલેધા
 કદી-તખામ્યા
 કદી નહિ-તખામ્યા મહૌ

કનેડવું-હનાંઉ શેદી
 કંતાન-પાછાંવો
 કંથ-યાઉચ્યા
 કંદોઈ-તળ્યા મોતમા
 કન્યા-અપ્યો
 કપટ-અલૈ-લૈમુ
 કપડું-અવો
 કપતાન-તીખોતુછ
 કપટી હોવું-લીપાટાદી
 કપાટ-ભીદો
 કપાતર-સોધો
 કપાસ-વા
 કપાસીયા-વઝી
 કપાળ-નપુઆ-નપુ
 કપુર-પયૌ
 કપી-મ્યાઉ
 કપ્પજ કરવું-ફાંસોદી
 કપ્પળે-અકાંઈ
 કપ્પર-તીઆંઈદવે
 કષુતર-ખો
 કષુલ કરવું-વુંખાંદી-તભોટુદી
 કષુલ નહિ કરવું-નીપેદી
 કમ-નેરે-અંગે
 કમતી કરવું-શોદી-યોદી
 કમનસીબ-કાં મકાંઉદો
 કમર-ખા
 કમર પટો-ખાલા
 કમરો-ઝાંખાં
 કમળ-ચ્યાપઢાંમા
 કમાડ-તધા
 કમાન-પાંઉખુ
 કમાવું-યાદી
 કમોદ-સભાં
 કયાંથી-ભેસીમા

કચું-ખા-ખાહુ
 કચારે-ભેરોખા
 કર-અખા-અખાઉદો
 કયાં-ભેમાં
 કરકસરીયું થવું-છુવેહાદી-સીસીદી
 કરગરવું-ટાંઉભીદી
 કરગરીને-નાંપૂતાંચ્યા
 કરચલો-crab-ગાનાં-લીન્યો
 કરજ-અચુવે
 કરજદાર-અચુવેખાંધોતુ મીસા
 કરડવું-કાછદી
 કરમાઈ જવું-પીચેદી
 કરવત-દવા
 કરમદાં-ખાંઉદી
 કરમાવું-છાઉતવાદી
 કરવું લોદી-ચુદી
 કરા-મોંધી
 કરામત કરવી-સૈફદી
 કરાર-ગડી
 કરારનામું-સાછાં
 કરણા-તનહા
 કરપ-મહલાધા
 કરોડ-તકુદે-દધરી
 કરોળીઓ-પીંડુ
 ક્રોધ કરવો-સૈસાદી
 કદપના કરવી-ચ્યાંસીદી-સીંજંદી-
 સીંઝાદી
 કદપીત-અચ્યાંઉ મટાધો.
 કલમ-મિંઢાં-ખેરાં
 કલાઈ-ખેમપ્રયુ
 કલાક-નાઈ
 કલબ-અપાંઉઅતી
 કવીતા-અપૌ-લીંગા
 કચું-લામા

કસબાણુ-કાધે
 કસ્તુરી-કટો
 કસબો-મ્યો
 કસમ લેવા-તીસાપ્યુદી
 કસરત કરવી-અલેઅલા પ્યુદી
 કસાઈ-તરૈસાન તાધોલુ
 કસુર-અપે
 કસોટી કરવી-સૈંઝાંદી
 કહાં-ભેમાં
 કહેવત-પૈં સગા
 કહેવું-સોદી-પ્યોદી
 કાં-આફ્યુલો-એનેજ્યાંઉ
 કાંઈ-તપુગુ
 કાંકરી-ચાઉખલે
 કાંકસાં-ધાંઉભી
 કાંટો-Thorn-સુ
 કાંટો-Fork-ખેચીં-અખવા
 કાંટો-Scale છેગ્વે
 કાંઠલો-ખુવેપા
 કાંઠા-કાના
 કાંડું-લેસી
 કાંણું-અપાઉ
 કાંતવું-વિંદી
 કાંબળો-કાંબાલા
 કાંસકી-ભી
 કાયદો-દમાતા-ટયા
 કાયદેસર હોવું-ખાંઈધાંદી
 કાયેમ થવું-to be permanent-
 મીઅેદી.
 કાયમ-અસુવે અચ્ચે
 કાકડી-કકવાદી
 કોકો-ભાકુવે
 કાખ-ખગલ-લેખાતી
 કાગડો-ચીધાં-અપેફા

કાકીડો-પૌતીં
 કાગજ-સેકુ
 કાચ-લાં
 કાચબો-Tortoise-લૈ
 કાચું-Immature-મહીદેધો-
 મમેધો
 કાચલી-અખૌં
 કાંજી-ચમીચે
 કાચું હોતું-સૈંદી-મછેદી
 કાજી-દીહોતપેદી
 કાટલાં-અલે
 કાઠી નાખવું-to be abolished
 સીદી-રીદી
 કાઢવું-to take-યુદી
 કાઠી મેલવું-લોદી-અચાચ્યાદી-હની
 દોદી-દોપેદી
 કાણું પાડવું-પાઉદી
 કાતર-કાકી
 કાતરો-દીતા
 કાદવ-શૌં-શુચે
 કાન-ના
 કાનખજુરો-કિ
 કાતુન-ઉપડી
 કાન્તી-અહલાજી
 કાપડ-અવોમ્યા-અડે
 કાપવું-ખૌદી-ફયાદી
 કાપણી-સભાયેજી
 કાપ્લો-તાખોસુ
 કામ-અલૌ-કેસા
 કામડું-લે-લાલે
 કામદાર-મિજી
 કારણ કે-ધાજ્યાંઉ-અચ્યાંઉ મુગા
 કાયદાસર-ટયા અટાઈ
 કાયા-કો

કારકુન-સયા
કારખાનું-સેયૌ
કારણુ-અચ્યાંઉ
કારામલ-હાંઉ
કારેલાં-ચેંગાહદી
કાલ-આવતી-નફાં
કાલ-ગઈ-મને
કાળ-અછે
કાવતર-અલેં
કાવાદાવા-લેંલેછું
કાલાવાલા કરવા-ટાંઉભીંદી
કાવ્ય-તછે
કાસદ-હાંતમા-તામાં
કાળું-અને-અમે
કાળું હોવું-મેદી-નેદી
કાળુંપાણી-હાંઉતતે
કાળુ માછલી-કનુકમા
કીટલી-ચેનુવેઓ
કાઠી-પવેસી
કીડો-પોવાંઉ
કીતાબ-સાઓ
કીંમત-અફે
કીરણુ-યાંઉછું
કીરમજરંગનું-ચીતુવેયાંઉ
કીરાયો-અખા
કીલીદાર-ગુંવેદાંઈ સયા
કીલો-નાંડોહા-ચેતાઈ
કીનારો-કાના
કીનારી-અસૌ
કીર્તી-ધૌઅતયે
કુચ કરવી-છી ત્વાદી
કુંચી-તો
કુંજે-ચેટધાંઉ
કુંભાર-ઔદે

કુંવારી-અપો
કુવાડી-પાઉસે
કુવો-ચેદવે-સેદવે
કુકડાં-ચે
કુકડી-ચેમા
કુચો-છી
કુટવું-ખાંડવું-હાંઉદી
કુટુંબ-તચેદાંઉ
કુટેવ-મકાંઉદો ઠાંઠા
કુડવું-ઈછું
કુતરી-ખુદમા
કુતર-ખુદ
કુદરત-શ્યામુ
કુદવું-ખાંદી
કુમારીકા-અપો
કુલ-પાંઉ-અપાંઉ
કુલા-તીલા-શ્યૌઝવે
કપણુ-નહચેધો
કપા-ચેઝું
કે-સોરા
કેટલું-બલાઉ
કેટલાક-અછો
કેડીયું-ઈછું
કેથે-ભેરોમા-ભેઅયામાં
કેદ-હાંઉછાછું
કેદ કરવું-ફાંસીદી
કેદખાનું-હાંઉ
કેદી-અચેતાં-હાંઉતા-અચેતમા
કેનું-અદુહા
કેમ-બેને
કેરખો-તરણુ મણી-પયે
કેરી-તયેદી
કેળવણી-તીંછું
કેવારે-બેનયેગો-ભેરોખા

કેવું-એ અમ્યોહા
કેશ-સભે
કેશર-ગુંગમા
કેળવવું-તીંદી
કેળાં-નખોદી
કોઇ-તઝો તયાઉ
કોગળીયું-કાલાના
કોચ-લીયાઉયા ખૂડી
કોઠ-તીંદી
કોટ-કોઈંછ
કોટ-ગરદન-લેન્ને
કોણી-લેયો-તઢાંઉઝી
કોટડી-અખાં
કોટી કરવી-ફેદી
કોઠાર-સભાંચી-તોડાંચો ઓસા
કોઠીખડાં-કસુંદી
કોટવાલ-યાઝો
કોતરકામ કરનાર-અયોદ્ધમા
કોતરકામ-દૂધો ચૌપોં
કોતરવું-દૂદી
કોઠ-નુના
કોચળો-ઐ
કોદાળી-ટુયુવીં

ક્ષણભંગુર-અનૈસા
ક્ષય-છાંઉન્યાઉ યોગા
ક્ષણ-ખના
ક્ષમા કરવી-છાંદા પેદી
ક્ષુધા-અસા
ક્ષેત્રકળ-અશેઅચ્ચે
ખખડવું-છૈંછૈંમીદી
ખચીત-સેસે-માંકાઝયા
ખચ્ચર-મિંલા
ખજુર-સોમલોંદી

કોપર-ઓંદી
કોપરેલ તેલ-ઓંસી
કોપવું-સૈસોદી
કોમ-અમ્યો
કોચલ-તાલી-ગિઓ
કોચલો-મીઢવે-આઉમીઢવે
કોર-નેઝા-અસ્વીઅના-અનાલોં
કોરટ-ચૌ
કોરવું-દૂદી
કોર-અતે-મતોંધો
કોધાયમાન થવું-અમ્યે ઢવેદી
કોલ-ગડી
કોલેરા-કાલાના
કોશ-Treasury-ભાંડાચી-ભાંડા-
તાઇ-ગુવેદાઇ
કોશ-ગાઉ-દાંઇ-અદાંઇ
કોશીશ કરવી-ચ્યોઝાદી
કોહી જવું-સ્વેદી
કોળું-ફયોંદી
કોળીઓ-તલોંસા
કોવત-આ
કયારે-બેરોખા

ખ

ખટપટ કરવી-દ્વેષાદી-લૈલેદી
ખટાઇ-અખીં
ખડ-મ્યે-મ્યેપીં
ખડખડવું-છૈંઝે મીદી
ખડક-ચાઉ
ખડકી-વુંઇ
ખડખચડું હોવું-ચ્યાંદી-ચ્યાંબાંદી
ખડીઓ-મિઓ
ખણવું-ટુંઇદી
ખત-સાછી

ખનીજ-mineral-ધાત્વાક્રિ
 ખંજર-ધા-હમ્યાક્રિ
 ખપ-અલો-અતૌ
 ખંડન કરવું-છેપાદી
 ખંડણી-સેધો અખુંધ
 ખખર-તઢી
 ખાખોચીયું-ચેટુંધ
 ખખો-પખૌ
 અમયું-ખાંદી
 ખરચ-અયૈ
 ખરચવું-તૌયુવે કાંદી
 ખરાખ-મકાકિટા
 ખરાખ-ફુટ હોવું-સોદી
 ખરી-ખવા-ખવાખુવે
 ખરીદવું-વેદી
 ખરૂં-અહમામ-અહૌ
 ખરૂં હોવું-માંદી-હૌદી
 ખરેખર-Truly-અમાંમ અખાં-
 સીંઝીકયેધો-હમાંકાંઝવા
 ખરેખર-Indeed-અકેસીંઝી
 ખલેલ કરવી-હુવેહનાકિદી
 ખરચાળ હોવું-અતૌપ્રવાદી
 ખલાસ-પીખી
 ખલાસી-તીખોતુજી-તીખોતા
 ખવડાવવું-સાપેદી-રવેદી
 ખસ-યાહના
 ખસથવી-યાહદી
 ખસવું-રવેદી
 ખસેડવું-યુત્વાદી-રવેદી
 ખાંડવું-કાકિદી
 ખાંડ-તજખા
 ખાથુ-ધાટુવી
 ખાણું-અસા-સાયુવે-તાકિયુવે
 ખાંસી-છાંકિઝાના

ખાખ-મ્યાક્રિ-છાંકિ
 ખાખ જવું-સાલાધદી
 ખાખ-ખ્યા
 ખાટલો-ખડીન
 ખાટું-છીદે-છી
 ખાડી-ટુમ્યાક્રિ
 ખાડો-ટુવી
 ખાત્રી-આમાખા
 ખાતાં-સયેમ્યા
 ખાતાવદી-કાંધ સાયેમ્યા
 ખાનગી રાખવું-પાંકવેદી
 ખાનગી હોવું-લયોહુવેદી
 ખાનું-આં-રવેઆં
 ખારૂં-ખારે
 ખારેક-સામલોનદી
 ખારો-અહમા
 ખાલી કરવું-તૌપીદી
 ખાલી હોવું-લોલાદી-લાહદી-લાસીદી
 ખાલી હાથે-લેછી
 ખાવું-સાદી
 ખાસ-અટુતકયે
 ખાસકું-કના
 ખાસી કરવી-તીંદી
 ખીચોખીચ હોવું-હુકામ્યાદી
 ખીજમત-વુચુજી
 ખીજવું-સૈકવેઆક્રિ પ્યુદી
 ખીજુ-ટાંકિજ્યા-ઝાંધ
 ખીસકાલી-શીં
 ખીટી-સો
 ખીતાખ-ભુવે
 ખીલ નીકલવો-અપ્ર પાકિદી
 ખીલ-અપ્ર
 ખીલો-તાંઝો
 ખુજલી-કિવેના

ખુંચવું-ટોદી
 ખુંટો-અંગો-તીગો
 ખુટી જવું-કોં ત્વાદી
 ખુણો-ઢોં-ઢાંઉઝયા
 ખુદ-કોઢાંઈ
 ખુદા-કયા
 ખુન-મનાલોયુવે-અતેતાજી
 ખુન કરવું-હુ તાદી
 ખુખ સુરત-હાહા
 ખુખ-એમટાં
 ખુંટી-સો
 ખુમચો-લેલા
 ખુડદો-મુઝીમાસી
 ખુરશી-કલાયાઈ
 ખુલું હોવું-તીશાદી
 ખુલું-શીલીધો
 ખુલાસો કરવો-શીલીઝેદી
 ખુલાસો-સગાખ્યાં
 ખુલો રીતે-ઠીઠી-ઠીશ્યાઝવા
 ખુલું કરવું-કુંધદી
 ખુશખોદાર કરવું-ઠોદી-મુવેઝેદી
 ખુશ-વુંમ્યાઉ
 ખુશી હોવું-સૈપાદી-વુંખાંદી
 ખુશી થવું-વુંતાદી-વુંમ્યાઉદી
 ખુશી કરવું-હુનીતેદી
 ખુશખો-મુવેજી
 ખુસ્તી કરવી-નપાલો ઠવેદી

ગધકાલ-મનેગા-મને
 ગધ પરમદી-તમ્યેગા
 ગઉ-નુવામા
 ગગી-તમી
 ગગો-તા
 ગજ-Elephant-સો

ખુશામત કરવી-ખાઉ મ્યોદી-પાલૂદી-
 ઊમોદી
 ખંચવું-સ્વેદી
 ખેડવું-લે લોદી
 ખેડ-લેઅલો
 ખેડુત-લેતમા-લેલોધુ
 ખેતર-લે-લેયા
 ખેતી-સાધખ્યોલો-લેલોજી
 ખેદ થવો-સૈપુદી
 ખેપ-ખંધ
 ખેરાત-તીતી
 ખેવના-તદી ખુજી
 ખોખરું હોવું-અતાં ખ્યાદી
 ખોજવું-સ્વાદી
 ખોટું-કલીકમા
 ખોરું હોવું-હાંઉસાસા શીદી
 ખોદવું-કુંધદી
 ખોલણુ-શાઠોયાં અચ્યાંઉ
 ખોરકું-અં
 ખોપરી-ધાંઉખો
 ખોખારવું-હીદી
 ખોવું-શોદી-ખ્યાઉદી
 ખોરાક-અસા
 ખોસવું-ટોદી
 ખોળો-પાંઉખી
 ખ્યાતી-ધોઅતયે
 ખ્યાલ-સંઠીમાજી

ગજ-તપે-તધાંધ
 ગજખ કરવો-નૈસેદી
 ગજરો-પાંધો
 ગજવું-અંજી અં
 ગજવેલ-તાંમની
 ગંજ-અપો

ગંજીપ્રસાદ-સુચીઆ ઐજી

ગંજીપો-કઝાફે

ગટગટાવી જવું-ચાઇદી

ગાર-મ્યાંઉ

ગટ-મ્યેયો

ગણુકારવું-માઠાદી-નાઠાંઉદી

ગણુત્રી કરવી-ટુવેદી

ગણુવું-ટુવેદી

ગણીકા-પ્રાધે

ગદલું-મોયા

ગધેડો-લા

ગંદુ-ની-નીદી

ગંધાર્-નાંધે

ગંધરપ-કાં

ગંધ-અનાં

ગપ-હાસા

ગફલત કરવી-મેલ્યોદી-અહમુ મઠાદી

ગભરાવું-શૌદી

ગંભીર-નિનેજવા-તમાતદી શીદી

ગખડી પડવું-લેયુવે ચ્યાદી

ગમત-કઝા

ગમન-અતવા

ગમે તેટલું-શીધમ્યા

ગમે તેમ-એનેલૌ

ગરક કરવું-હલૌમ્યોદી

ગરજ-અલો

ગરદન-લેભે

ગરખડ કરવી-થોથે શીદી

ગરમ-Warm-તુવે

ગરમ કરવું-તુવેદી

ગરમ-Hot-પૂ

ગરીબ-શીથેરે

ગરીઆઇ-શીથેજી

ગરમી-અપૂ

ગરમ ઋતુ-નુવેકલા-નુવેઉતુ

ગરોળી-ઐહમ્યાંઉ-પૌતી-તાઉટે

ગરડ પક્ષી-વુંધલો

ગર્વ-માના-મા-આં

ગર્ભાશય-તાઐ-વું

ગલપટો-લેભા

ગલકાં-તભોદી

ગલાસ-ફાંગવે-પ્રાં

ગલી-લાં

ગલીચી-અની

ગલીચો-કોઝો

ગવરનર-મિંજી

ગવાહી-તેતી

ગવેયો-તછે સાધોલુ

ગહુ-ઝયૌ

ગળી-મે-મેને-શાંમે

ગળું-Throat-લીજ્યાંઉ

ગળી જવું-મ્યોદી

ગજવું-છોરે-છોધો

ગાઉ-અઠાંધ

ગાંઠ-અઠૌ

ગાંઠડી-કૌડૌ

ગાંડપણ-અયૂના-યૂજી

ગાંડુ-અયૂ-યૂ

ગાંધી-લેલી ઔસામ્યા યાંઉતમા

ગાંયજી-સાતાધોતુ

ગાડર-તો

ગાડી-લે-યહા

ગાડું-લે

ગાદલું-મોયા

ગાદી-Throne-યાઆપલે

ગાદી-ફૌ

ગામ-ગામડું-યુવા

ગામડીઓ-યુવાધા-યુવાધુ યુવાતા

ગાય-નુવામા	ગુલામ-ચું
ગાલ-પા	ગુસ્સો-સૈસોધા
ગાયન-તછે	ગ્રહસ્થ-લુછ
ગારો-શું	ગુસ્સો-ઢોઢા-અમ્મે
ગાવું-સોદી	ગોંડો-ચ્યાંધાંઉ
ગાળ-સેચેછું	ગેરહાજર-મશીયુ
ગાળોદેવી-સંદી	ગેરવ્યાજખી-મટયાધા-મટોમતિં
ગીચ હોવું-ખેદી	ગોખલો-લાંછધાંઉ
ગાળવું-પાંઉછેદી-સીદી	ગોટલી-તીચાઉ
ગીત-તછે	ગોઠ-૨વે
ગીધ પક્ષી-લીંટા	ગોઠવણ કરવી-નેચાચ્યાદી-સીચેદી-
ગીની-શુવેલીંગા	અર્તીકાદી
ગીરવી-પાંઉકાઠું-અપાંઉઅક્કા	ગોઠણ-દૂ
ગીરો મુકવું-પાંઉકાદી	ગોઠવવું-to fix-નિમ્મેજેદી
ગુચવી નાખવું-અશૌ અદવેગો શીદી	ગોઠવવું-arrange-સીકાદી
ગુચવણ થવી-શોઠવેદી	ગોગાઉન-તાઇ
ગુચવવું-શોઠવેદી	ગોતવું-શ્યાદી
ગુથવું-સીદી-ચીદી	ગોધો-નુવાતો
ગુજરાન-અતેમુવેભોયા	ગોફણ-સાંછ-લેદવે
ગુંદર-ચૈખે-તીસે	ગોળી-bullet-ચીસે
ગુંદવું-નેદી	ગોળી-pill-સેલૌં
ગુજરવું-તેદી	ગોળ-round-અલૌં
ગુંગળાવવું-નીંદી-લીંગેએદી-ફોશીદી-	ગોળો-ભૌં-ભૌંસા
મૌંએદી	ગોળ-treacle વ્યાંદેગા
ગુણ-કુધો-કાંઉદમુ-પારામી	ગોળ થવું-વાંછશીદી
ગુણાકાર કરવો-મ્યાઉદી	ગોવાળ-નુવાધાંઉ-નુવાતૈં-નુવાસાંઉ
ગુદામ-તાઇ	તમા
ગુન્હો-અખે	ગ્યાસ-Gras-હાગુંવે
ગુન્હેગાર-યાઝવો તીધોતુ	ગ્રંથ-સાચૌ
ગુન્હેગાર હોવું-અખે શીદી	ગ્રહણ-સુર્ય-નેચાઠું
ગુફા-ઉહમીં-હતાંઇ	ગ્રહણ-ચંદ્ર-લાચાઠું
ગુમકું-આનાઝી	ગ્રાહક-વેધોણ
ગુમ કરવું-પ્યાઉદી	ગ્રીષ્મ-નુવેદવે
ગુલાબ-નીંસી	

ધ

ધઉં-ઝયોં
 ધટપડવી-શોદી
 ધટહોવી-લોતેદી
 ધટવું-શોદી-યોદી
 ધટાડવું-શોઝેદી
 ધટીત-ટોધો
 ધટીત હોવું-ટોદી-લ્યાઉપાદી
 ધટવું-પૌલોદી
 ધડીયાળ-નાઈ
 ધટો-થેઓ
 ધરડું-અતે ચીધો
 ધણીવાર-ખનાખના
 ધણાં-મ્યામ્યા
 ધણું-અપૌછ-મ્યામ્યા
 ધણું કરીને-અટુતક્યે
 ધંટ-મૌં-ખાંડિલાંઉ-સ્વેલ્યે
 ધંટી-લે ચેસે
 ધંટ વગાડવો-ખાંડિલાંઉ તાંમ્યેદી
 ધન-અટાંઉ
 ધર-અં
 ધરેણું-તાંઝાસીંતી
 ધરમેળે-નુવેનવાં
 ધસવું-પોદી
 ધા-અના
 ધાધરો-હુંગી
 ધાયલ થવું-હી ખાઈદી
 ધાયલ કરવું-હોદી-હોપાઉદી

ધાણી-સીસે
 ધાંસલેટ-ચેનાંસી
 ધામ થવા-આઈદી
 ધાલવું-હોદી
 ધાસ-મ્યે-મ્યેપી
 ધી-થોભા
 ધીસોડાં-ખવેદી
 ધુંચળું કરવું-પાઝદી-ખુવેદી
 ધુંટણ-દૂ-પૂઝી, દૂઝી, પાં
 ધુટણીયે પડવું-દૂ ઠાઉદી
 ધુરકવું-લેદી-લૌદી
 ધુવડ-ઝીગવ-ખીલૌ
 ધુંમટ-પ્યાતા
 ધેટાનું અચ્યું-તોગલે
 ધેટું-તો
 ધેરવું-યાંદી-વુંદ/યાંદી-વુંઝ વાંદદી-પા
 વુંદદી

ધેરાવ-circumference-વાંદલૌ
 ધોડીયું-પખે
 ધોડી-મિમાં
 ધોડાવાળો-મિઠે
 ધોડો-મિં
 ધોડેસ્વાર-મિઠેતમા-મિઠેતા
 ધોસ-સૈતા-અમેધા
 ધોરવું-હાઉદી
 ધ્રાણુ-નખાંઉ

ચ

ચક-કલાગા
 ચકચકવું કરવું-અયાંઉ લ્યાદી
 ચકચકવું-અયાંઉ ઠવેદી
 ચકમક-લેદી ચાઉ
 ચકલી-સાગેં

ચકલો-ચેશા
 ચકીત થવું-આંચ્યાદી
 ચકી-લે ચેસે
 ચકાર હોવું-સાચેદી
 ચક્ષુ-મમેસી

ચંચલ-લૈમાધો	ચા-લફે
ચટાઇ-ફયા	ચાક-ભી
ચડતી-ટોભોયા	ચાંચીયા-પેનલે ઢમીયા
ચડવું-ટેદી	ચાકર-તભે-અસેખાં
ચડાઇ કરવી-ધેનેગો વીંચુવે તાઇદી	ચાટવું-લ્યેદી
ચડીઆતું હોવું-તાયુવે મ્યાદી	ચાકરડી-અસેખાં મુઇમા
ચઢાવવું-instigate-તાઇતૌદી	ચાકરી-પુચ્યું
ચણવું-સીદી-સાઉદી	ચાબુક-ચાઇટાં
ચણા-કલભે	ચાંચ-હૌદી
ચંડાલ-સોધો	ચામડું-તયે
ચતું-પેલે	ચામાચીડીયું-લીનો
ચતુર-લૈમાધો	ચારણી-સાંગા
ચતુરાઇ-અટા-અટાઅરવી	ચાટવું-લ્યેદી
ચંદ્ર-લા	ચાલ ચલગત-અચ્ચે
ચંદ્રમા-લા	ચાતુ કરવું-કવેદી-કવેતવાદી
ચંદન-sandal-સાંદેયુ	ચાવી-તો
ચંદરવો-છત-મોંખા	ચારો-તરૈસાન અસા
ચપટી-અસૈ	ચાળા પાડવા-ખાંડિ ખ્યાદી
ચપ્પુ-ધાગ્લે	ચાહવું-ચાઇદી-છીદી
ચમકવું-લ્યાદી	ચાલવું-લાઇદી
ચમકાવવું-સાખને લૌદી	ચાલાક-લઇમારે
ચમચો ઝો	ચાળા કરવા-ચટુ પ્યુદી
ચામડી-તયે-અતયે	ચીંટીયો ભરવો-સૈદી
ચરખો-spinning	ચીઠી-સાગ્લે
wheel-છીવીધાસે.	ચીડવું-ઘોં તાઇદી
ચરણુ-છીડાંડિ	ચીડાવું-સૈસોદી
ચરખી-સી-અસી. સીપૂ	ચીત-સૈ
ચરવું-સાજયેદી	ચીતરવું-પંછી ચેદી
ચરવાની જગો-નુવાસાજયે	ચીતાર-પૌં-દાપુ
ચરચાકરવી-હીનાદી	ચીતારો-પનછી
ચલાવવું-તવાઆંડિ લૌદી	ચીતો-અ્યાધી
ચબમા-ચેલાં	ચીંતવન કરવું-સૈ કુદી
ચાંદી-પાં	ચીંતા કરવી-સૈપુદી
ચાંપવું-ફીદી	ચીમડું-તખવાદી

ચીન્હ-આમા
ચીજ-ઔસા
ચીપીયો-મીન્યા
ચીરવું-કવેદી
ચીરૂં કરવી-દવાલીદી
ચીસ-ઝોલીદી
ચુકવું-માદી
ચુકાદો-સૌંદ્યાહું-સૌંટયાહી
ચુગલી-મકાંઉદા સગાગો ધોતાદી
ચુનો-ઠાં
ચુંદી કાઢવું-યુવેકાઉદી
ચુપ-મધોને-તૈતૈને
ચુંદી ખણવી-હન્યાદી
ચુંમીલેવી-નાં સૌદી
ચુપ રહેવું-તૈસૈદી
ચુપકીથી-તૈસૈઝવા
ચુલો-મીભો
ચુવું-ચ્યાદી
ચુસવું-નોસોદી-શૌદી-ચેસૈંદી
ચુડી-લેકાઉ
ચેતવવું-તદીપેદી

ચેપીહોવું-ફૂદાદી
ચેલો-તભે
ચેહરો-મ્યેહનાં
ચોકસ હોવું-તેજ્યાદી
ચોકસ-અહમાંમ-દેકા
ચોકી કરવી-સાંઉદી સાંઉનેદી
ચોકસી કરવી-સીચ્યો મેમ્યાંદી
ચોખા-સાં
ચોખું કરવું-સીંદી
ચોખખું-અસીં
ચોંટવું-ચોટાડવું-કાદી
ચોપડવું-લૂદી
ચોપડી-સાઓ
ચોપાનીયું-Pamphlet સાઓગ્લે
ચોમાસું-મોદવે
ચોમેર-લેભે
ચોર-તખોરે-તુખો
ચોરવું-ખોદી
ચોરી-તખો
ચોળા-પેદી

છ

છકીજવું-હાંઉવાદી
છછુંદર-મે
છટકીજવું-પીછદી
છત્રી-ડી
છતાં-ધોલે
છખી-ઢાપુ-પૌં
છરી-ધાગ્લે
છરો-ધા
છળ-અલે
છળ ભેદ-સૈકા ઉછ
છાણ-છી-નુવાછી-મસીં
છાતી-ચેલા

છાનીરીતે-મટીંમર્યા
છાનું રાખવું-કવેદી
છાનું રહેવું-ન્યૈદી
છાંટાં ઉડાવવા-ફ્યાંદી
છાપ-તજે
છાપનાર-પૌંનીતમા
છાપખાનું-પૌંનીયૌં
છાપરૂં-મો
છાપવું-પૌંદી-પૌંનેદી
છાખડી-ટીં
છાયો-અયે
છાલ-અખાજી-અખૌ

છાવણી-તાછાયા અયા
છાવું-મોછાદી
છીકવું-છેદી-છેસાદી
છીદ્ર-અપાઉ
છીનવવું-યુદી
છીનવી લેવું-મેઝેદી-સાખને યુદી
છીટ-તથેડું
છીનાળ-ફાધે
છીપ-રવે
છુટ-અલૌનેજી
છુટું-લોત્વાદી
છુટકારે કરવે-લોદી-છોદી
છુટાછેડા-લોસા
છુટવું-છાંદા પેદી
છુટાછેડા કરવા-કવાઝેદી
છુટી આપવી-અખવી પેદી
છુપાવવું-ફોંઠાદી

છે-શીરે
છેક-અકૌંઅસૌં
છેકવું-છેદી-છેખેદી
છેટું-અવે-અવેજી
છેડા-અસૌં
છેતરવું-લેદી-લેલેદી
છેલ્લે-નાઉઝો
છેવટનું-અસૌંશીધો
છોકરી-મુછમાંગલે-તમીંગલે
છોકરો-બુલે
છોટું-અંગે
છોડ-તપી
છોડવું-Untie શીયેદી
છોડી દેવું-લ્લોદી-છાંદા પેદી
છોલવું-લ્લીદી-છયેદી-ન્વીદી
છોલાં-છુવેઝ્યાં

જ

જમફ-અતે ચીરે
જકાત-અખા
જગત-કલા
જગનાથી-સેંકા
જગા-અયા
જગાડવું-નોસોદી-નોદી
જખવાણું-સ્થેખી
જંગલી-સોગાધી
જંગલ-ટો-તીટો
જંઘા-પાઉ
જડજ-ટયાતુજી
જડખું-પાયો
જડવું-Fasten-સ્થેઝેદી
જડવું-Find-સ્થાદી
જડવાં-પાતા
જણ-ધુ તયાઉ

જણવું-મુવેદી-ફવાદી-ફવામીદી
જણાવવું-તદીપેદી-અયામાદી
જણસ-ઓસા
જતન કરવું-લેખાંદી
જનક-અફે
જનની-અમે
જનમ-અફવા
જનમવું-મુવેદી
જનાવર-તરૈસાન
જનુન-ટોદા-અમ્યે
જનોઈ-સલ્વે
જંતુ-પોધાઉ
જનમલુમી-મુવેધો અયા
જમ કરવું-તે યૂદી
જખર-આશીધો
જમવું-સાદી

જમાઇ તમે
 જમાડવું-સાપેદી
 જમાવ કરવો-સૂયોદી
 જમાદાર-પ્યાદા
 જમીન-મ્યે
 જમીનદાર-મ્યેશી
 જમે કરવું-અચ્ચે અસા અટવે યેદી
 જમૈયો-ધામ્યાંડિ
 જય-અનાંધ
 જર-પૈસા
 જરદો-સેં
 જરવું-ચેદી
 જરા-નેને
 જરાહોવું-અનીગેં શીદી
 જર-અલો
 જરરી-સીયે-મરીએને મનેનાઇ
 જલંદર-યેપીના
 જસત-ખે-તુવે-લી-ખેમપ્રયુ
 જળ-યે
 જલદી-મ્યાંમ્યાં
 જલાવવું-હનીદી
 જવ-મુયો
 જવર-અકયા
 જવા દેવું-ત્વાએઝી
 જવાની-youth-પ્યુધો અયુવે
 જવાબ-સગાપ્યાં
 જવાબ દેવો-પ્યાંપ્યોદી
 જવાબદાર-ટાંડિવે
 જવાહીર-આઉમી
 જવું-ત્વાદી
 જશ-ધૌ અતયે
 જળ પ્રવાહ-યેછાંડિ
 જળવું-મી લાંડિદી
 જળો-હમ્યો

જા-ત્વાપા
 જાઆવ-અપ્યાં અત્વા
 જાગતું-નોયુવેમાં
 જાગવું-નોદી
 જાગીર-પાંધને
 જાગીરદાર-મ્યેશી
 જાજર-અંધદા-તછા
 જાડું-વા-હું
 જાણવું-તીદી-નાવેદી
 જાત-અમ્યો
 જાત્રા-ખંધ
 જાદુ-હમો
 જાદુગર-હમોવી-ઝો-નાવી
 જાદુ કરવું-પ્યુઝાદી
 જાણપીછાન-અતી અચ્ચે
 જામફળ-માલાદાદી-મકલાદી
 જામીન-આમાખાં-આમાખાંધા હુ
 જામીનગીરી-આમાખાં
 જામફળ-જારીશ્રા
 જાર-પ્યાંડિ-Juwar
 જાવંત્રી-જારીફામે
 જાવું-ત્વાદી
 જાસુસ-તાંલયો
 જાહાજ-તીખો
 જાહેર કરવું-પોપ્યાદી-મીવે સોદી
 જાહેર ખખર-નોટીસા
 જાહેરનામું-અમૈદો-અપોઅપ્યા
 જાળવવું-તઠી પ્યુદી
 જાળ નાખવી-પાઇકૌ ચ્યાદી
 જાળી-પટ્ટાઉ
 જાળ-ચ્યોદવી-પાઇકૌ
 જાણાસા-તલો
 જાતનાર-આંડિધુ
 જાત-અનાંધ

૬ જન-ખોની
 જતવું-નાંખદી-આંઉદી
 જદ કરવી-ખાંખમાદી-સૈદાદી
 જંદગી-અતે
 જલ-સ્યા
 જરૂં-ઓસા
 જવ-વીની-સૈવીની
 જવડું-પોધાંડ
 જવડું-અતે શાદી
 જુવાન-જુબ્યો
 જુવાર-ખ્યાંડ
 જુકિત કરવી-સૈકુદી
 જુદો-મૂવો તો ધોતુ
 જુડ-મૌધાસગા-કલોકમા
 જુડું કહેવું-પલી ખોદી-મૌધા
 સગા ખોદી
 જુડું-તછા
 ૭ જુડું હોવું-કવાદી
 જુઆની-તેતીખાં ખોહાજ્યે
 જુમો-ટાંઉવે
 જુલમ-અનૈસે
 જુલમ કરવો-નૈસેદી
 જુલાબ-વુંનાસે
 જુ-તાં
 જુનું-અહાંડ
 જે-હો-હો
 જેહી મધ-જુ વેજે

અગડો કરવો-સગામ્યાદી
 અડપ કરવી-મ્યાંદી
 અડપી લેવું-ક્ષાધ યુદી
 અનુની-પીઠાધો
 અંપલાવવું-યૌખને વીદી
 અમ્મો-વોલૌ-અપોયૌ

જેમ-દી અટાંખ
 જેમકે-ઉપમાલૌ
 જેમનું તેમ-દીલોવે
 જેલ-હાંઉ
 જેલર-હાંઉમુ
 જેમનું-લોહાંધમ્યાંગો
 જેકે-ધોલે
 જેખવું છેદી
 જેમએ-લોહાંદી
 જેગી-ફૌજ
 જેગણી-મેતીલાશી
 જેટો-જેડ-નયાઉસલૌ
 જેરણી કરવી-સાફાદી
 જેડવું-Jonia-સીદી-સાદી
 જેડવું-કાઉદી-નુવા તભોતાદી
 જેડા-ફનાં
 જેડી કાટેલી વાર્તા-ઉપમાસગા-
 સગાપૌ-હાંદારી
 જેડે-અટ
 જેર-આ
 જેરજુલમ-અતેઆરમા-અતેપ્યુજ
 જેવું-ચીદી-મીદી
 જેસથી-અનાંખ અટ
 જેશી-નમૈફાસયા
 જાતિ-અમ્યો
 જવાળા-મીઠાઉ
 જવાળામુખી-મીઠવેધો ટાંઉ

ઝ

અરવું-સૈદી
 અરો-પેછાંઉ-ચેસી
 અળઝળીયું-સીઝા
 અખોળવું-હમ્યોદી-હીદી-સૈદી
 અવેરી-પઢૈધી-ચાઉમ્યે
 ઝાંખુ-અમૌ કૌધે

આંકળ-નાં
આડ-અપી-તપી
આડપાન-દિ
અગળગળવું-ખાંભ્યો ખાંઉભ્યાંઉ અ-
યાંઉ હવેદી
આડી-ટો

આડું-તભ્યેસી
આલર-અમ્યે-ભેયાં
આલવું-કાંઈદી
ઝુંપડી-અખાં
ઝુમખું-અપુ
ઝેર-અસૈ

૨

ટકટક થવું-જયે જયે મીદી
ટકવું-નેદી
ટંકશાળ-ધીંગા ખાતીતાઈ
ટંકો-તળ્યા
ટંકણુ ખાર-લેખા
ટંટો કરવો-સગામ્પાદી
ટપાલ-સાભોદાઈ
ટમેડું-અયાંદી
ટાંક-કલાંઉધા
ટાંકણી-ટુવેઓ-સો
ટાંકવું-અમ-યુવેદી-હમાંડાદી
ટાંકી-એખાં
ટાંગવું-સ્વેકાદી
ટાંપીરહેવું-ચીનીદી
ટાઢહોવી-છાંદી-એદી
ટાંપવું યુવેદી-હાંડાદી
ટાપુ-ચું
ટીકટ-લેમાં

ટુકડો-અસાગલે
ટીકાકરવી-હાંયુવે ખોદી
ટીપ-ઓસાપીસી સાયે
ટુવાલ-લેટોપવા
ટુંકું-ટો
ટેકરી-ટાંઉભુસા
ટેકાવું-કુ-યાપેદી-લ્યાંઉદી
ટેકા-તાઈ-આકુન્યા
ટેકા આપવો-હાઉમીદી
ટેબલ-સભુવે
ટેરવું-અક્યા
ટેવ-ટૌઝા-અચ્યેઅલે
ટોકરી-ટી-ટબી-ટાંઉ
ટોપરું-ઓ-ઓંસા
ટોપરાનું તેલ-ઓંસી
ટોપી-ઓઠો
ટોપલી-ટાંઉ-ટીં
ટોળું-ટૌઠાધો અસુ

૩

ઠગવું-લૈદી-લેસાદી
ઠપકા દેવો-અખે ટીંદી-સૌમાદી
ઠરવું-settle-અચ્યાદી
ઠરવું-to be cold-એદી
ઠરાવ-સૌશ્યાળું
ઠસવું-અઢવે ઠાદી
ઠંડું-એળું-છાંળું
ઠીક-કાંઉધ

ઠોકડીકરવી-તથોદી
ઠોકાણું-અયા
ઠંડુલોવું-છાંદી
ઠોકો-કા-ટલાઈ-પોખ્યાઅલો
ઠેલવું-સ્વેદી
ઠોકરખાવી-છોયુંદી
ઠોક-ફયેધા

૬

ડગમગવું-લેલુ મટાટૌ લૌદી
ડગવું-તૌલોદી
ડખવું-કાષદી
ડચકાંખાવાં-પીતે શ્યુચુવે નીદી
ડડ-ઢાંટા
ડખો-તાંઉભુ
ડર-ચાઉસયા
ડરવું-ચાઉદી
ડહાપણુ-પીન્યા
ડકટર-સેતમા-સેસયા
ડકિણુ-સૌમા
ડકુ-હમીયા
ડબલી-ભુ
ડાણુ-લેવે
ડામર-કાતયાઝી
ડામ દેવો-તાંભૂ આદી
ડાણું-પીન્યા
ડાળી-અન્યૌ
ડાળ-અવે-અખે-અકાંધ

ડીટડી-નોતી
ડુકર-ઉવે
ડુંગર-ટાંઉ
ડુંગરી-ટાંઉભુસા
ડુંગળી-ચેતુ
ડુચોમારવો-હસોદી
ડુચ્યો-હસો
ડુખવું-મ્યોદી
ડુખડી મારવી-ખાદી-હીદી-ગૌદી
ડુખી મરવું-મ્યોતેદી
ડેફ-ટે
ડેરો-અવોતાધ
ડેક-લેભે
ડોલ-યેલૌ
ડોસી-અમેળું
ડોસો-અફેળું
ડોળવું-shake-હલૌદી
ડોળો-મ્યેલૌ-મ્યેસાં

૮

ઢીંગલી-અયૌકલે-યેમી
ઢુંદવું-ચ્યાદી
ઢાળ-કાંભાઝાઉ
ઢેટગરોળી-અંહમ્યાંઉ
ઢોંગકરવો-અચાંઉસાંઉદી
ઢોંગીહોવું-ચુવાદી-પાલ્વાદી
ઢોર-નુવામ્યા
ઢોલ-લૌ-ભીયો
ઢોળ-precipice-કાંભાઝાઉ
ઢોળાવ હોવો-શો શો શીદી

૯

તકતો-હાં-હાંતછા
તકલીફ-ધૌખા

તૈયાર હોવું-કરવું-પિલાધદી
તક-અછે

તકસીર-અખે
 તકાઓ-ધાઉઆઉ-હીઓ
 તંગાસ-અલો
 તજ-ચૈતભો
 તજવીજ કરવી-મેમ્યાંદી
 તજવું-સૌંખ્યેદી-ખેકાદી
 તટ-કાના
 તરખુચ-ફ્યેદી
 તણાવું-સ્વેચાદી
 તથા-ને
 તત્વ-મૂલા
 તદન-નેનેશું
 તદાપી-ધોધોલે
 તનખા-મીપાઉ
 તંદુરસ્ત હોવું-માદી
 તન-કો
 તપકીર-સે-નખાઉસે
 તપવું-પૂદી
 તપાસ-અસીઅચ્યો
 તપાસ કરવી-સીચ્યો મેમ્યાંદી
 તપાસવું-examine-સીસેદી
 તપેલી-ચીઓ
 તક્ષવત-અકવા
 તખક-કલા
 તખલાં-ભૌં
 તખેલો-મિઝાઉ
 તમરું-પઈ
 તમને-ખીબ્યાગો
 તમર આવવી-મૂદી
 તમાકું-સે-સે
 તમાચો મારવો-પૌદી
 તમામ-અકૌ-આલમ
 તમાશો-કઝા
 તંબુ-અવોતાઈ-ટે

તરકટ કરવું-લૈદી
 તરકારી-હિ
 તરત-ગ્યામચ્યા-છેછીં
 તરબુમો-સગાખ્યાં
 તરખુચ-ફ્યેદી
 તરફ-ગો
 તરપાળ-મોગાં
 તરવાર-ધાલ્વે
 તરવું-ચેચૂદી-પોલોનેદી
 તરસ લાગવી-ચેગાંદી
 તરીકે-ઉપમાભૌં
 તરુ-તપિ
 તરુણુ-જુબ્યો
 તરેહવાર-અમ્યો અમ્યો
 તર્ક કરવો-સૈકુદી-ડીમાદી
 તલ-હાં
 તલનું તેલ-હાંસી
 તલાદી-તુશ
 તવંગર-ઝાદાઝવા
 તવંગર હોવું-ચુવેવાદી
 તળવું-ફૈદી-ચ્યોદી-ચ્યોલોદી
 તરદી-ધૌખા
 તળાવ-ચેઆંધ-ચેધાં
 તળીયું-અછેઅચે-અચે
 તસુ-લેમાં
 તસ્કર-તખોરેલુ
 તાકીને જોવું-સૈઝે ચીદી
 તાંબુ-ચીની
 તાજવું-છેગ્વે
 તાજું હોવું-છોદી
 તાજેસરથી-અસાગા
 તાડ-થંપિં
 તાડપત્રી-ફ્યાંઉ પસો
 તાડી-થંચે

તાણુ-ટું
 તાણુવું-સ્વેદી
 તાણીને-Loudly-અતાં ચીદીઆઉ
 તાળે થવું-ન્યોદી-વુંછાદી
 તાળે રહેવું-નાદાંઉદી
 તામસી હોવું-સૈસાતાદી
 તાયફે-તછે સોધો મુછમા
 તાર-ચીના-તાંઝા
 તાર-Wire-નાંઝી
 તારનાર-કેદીધો અશી
 તારો-ચી
 તારીખ-અયે
 તારીજ-અપાઉ
 તારીફ કરવી-છીમોદી
 તાલીમ લેવી-તિપેદી
 તાવ આવવો-ફયાદી
 તાળવું-આધાઉ
 તાળી પાડવી-લેખી ટીદી
 તાળું દેવું-તોખાદી
 તાળું-તોગ્ધાઉ-તોઝે
 તીખું-સાતે
 તીખું હોવું-અયાતા સૂદી
 તીખાં-નયુકાઉ
 તીજેરી-ગુંવેતીતા
 તીરસ્કાર કરવો-મોદી
 તીડ-ઝાંઘ-હાંધાઉ
 તીવ્ર હોવું-ટૂદી
 તુચ્છ-સોધો
 તુટવું-કવેદી
 તુતક-કૌભા
 તુરંગ-ઠાઉ
 તુરત-છેછી
 તુરું હોવું-કડવું હોવું-ફાંદી
 તુરીયું-તખવાદી

તુલના-Equality-હીમ્યાનું
 તે-તુ
 તેણી-તુમા
 તે કરતાં-તુડે
 તેજ-ધાવે-ધા અડુ
 તેજ-અલિ
 તેજનો-મુવેસાધો અતીઅર્થી
 તેટલામાં-દી અછેમાં
 તેટલું-દીહામ્યા
 તેડવું-ખોદી
 તેથી-ધાજ્યાંઉ
 તેનીમેજે-તુ કોઢાંધ
 તે પ્રમાણે-દીલોવે
 તૈયાર-પીસીધો
 તૈયાર કરવું-પોદી
 તેલ-સી
 તોડવું-ખેદી
 તોપ-અમ્યાઉ
 તોપણુ-ધોલે, ધોધોલે
 તોફાન-મોઢાંધ, લેલી
 તોરી હોવું-સૈખાંધમાદી
 તોળવું-છેદી
 તોલું-અલે
 તોહોમત-અખે
 તોહોમતનામું-ટયા સ્વેસોધો સા
 ત્યાં-હોમાં
 ત્યાંથી-હોગા
 ત્યાગવું-સૌખ્યેદી
 ત્યારે-ધાઅખા
 ત્રગણું-તૌસા શીધો
 ત્રાક-વિથો-છીવિ
 ત્રાજવું-છેવે
 ત્રાજવું મોડું-યાજુ
 ત્રાજવું-નાનું-કેફે

ત્રીકાણુ-તોંઠાંઉ પૌ
ત્રીકમ-પાઉદુલૌ

થડ-અપીયે
થડીહોવી-એદી
થંભ-તાઈ
થર-અસીઅસી
થવું-ફેદી
થાકવું-મોદી-ન્યાંઉદી
થાણુદાર-મ્યોક-મ્યોઆ

દક્ષિણુ-ટાંઉ
દગલખાણુ કરવી-લેમાદી
દગો કરવો-લેદી
દડો-અલૌ
દંડ-ઢાંટા
દંતકથા-મીઓ ફલા સગા
દફતર-સાયે
દંતુસળ-અરવે
દખવું-વુંખાંદી
દખાવવું-શીદી
દમ લેવો-અતેશ્યુદી-શ્યુદી-શૌદી
દમડી-તમ્યા
દંપતિ-લીમયા
દંભી-અહાં સાંઉધો તુ
દયા-તન્હાણું-ગયુના
દયા કરવી-તન્હાદી
દયાળુ હોવું-તન્હા તાદી
દરકાર-અલો
દરકાર કરવી-હીતેદી
દરજી-છોધોલુ-અછોતમા
દરજે-આટીગૌ
દરદ-યોગા-નાણું-અના
દરપણુ-હાં

ત્રાહીત-ટફેધો મહીવી
ત્રાપો-પ્રાંઉ

થ

થાપણુ-ગુંવેયે
થાળ-લેમલા
થાળી-પધાં
થુકવું-થુછદી-થુવેદી
થોડું-નેરે
થોભા-પામૌ

દ

દરખાર-યૌ
દરમાયો-લાગા
દરરોજ-નેઢાંઉ
દરવાળે-તધા
દરવાન-દલેવાન
દરાખ-સાશીદી
દરાખનો દાર-સાશીનુવે
દરીદ્ર સીદી
દરીયો-પેનલે
દરેક-તખુ તખુ-તઝી તઝી
દ્રઢ હોવું-થવું-ખાંછદી-ખાંછમાદી-
તીજીદી
દલાલ-પોઘઝા
દ્રઢતાથી-તયેયે
દલાલી-પોઘગા
દલીલ-હાપાણું
દવા-સે
દવાખાનું-સેયૌ
દશા-અને અસા
દસ્કત-સા-યેધોસામ્યા
દસ્તાવેજ-સાછૌ
દસ્તુર-ઠૌઆ
દહિ-નોખે-નોઝાંઉ

દહાડો-ને
 દળવું-ચેદી
 દાંત-તુવા
 દાકટર-સેસયા
 દાખલ કરવું-વુંખાંદી
 દાખલો-પુંઝાં.-ઉપમા-પૌં
 દાઝવું-મીલાંડિદી
 દાટ-અશૌં
 દાટ વાળવો-ફયેદી-ફયેસીદી
 દાટવું-મ્યેદી
 દાડમ-તલેદી
 દાદ-Molar Tooth-આંદ્રા
 દાદી-મૌસી
 દાણુ-અખા
 દાણુચેરીકરવી-અસોયા અખામાં લેંદી
 દાણો-પે
 દાતરડાં-ધા
 દાતણુ-તુવાભુ
 દાદ-ટયા
 દાદરો-લેહગા
 દાદી-અફવા
 દાદો-અફા
 દાધાર-પુવે-ધાધર
 દાંત-તુવા
 દાંતાળો-ઠૌં
 દાન-સુંચેળ-ધાના
 દાંતીઓ-ભી
 દાખ રાખવો-પાંછનાંછદી
 દાખવું-શીદી
 દારૂ-અયે-ઠયેબ્ને
 દારૂગોળો-સીકરીયા
 દારૂખાનું-મીભુવે
 દાવો-દીવાની-ટાંડિ પાંછળું
 દાવો-હક-સાંછળું

દાસ-અસેખાં-તભે-યોસીચું
 દાહાડી-નેઢાંછ
 દાહાડે દાહાડે-તને ને તને
 દાળ-પેદી
 દીપર-મા
 દીટડી-નોદી
 દીકરી-તમીં
 દીકરો-તા
 દીપડો-ચેતે
 દીવાલ-તઢાંછ-નાયાં
 દીલ-સૈ
 દીલગીર થવું-વુંનેદી
 દીલાસો આપવો-તેતાઝેદી
 દીલખુશ થવું-વુંતાદી
 દીલાસો-હીતેળ
 દીવસ-નયે-ને-અયે
 દીવાન-મિંછ
 દીવાનો-અયુ
 દીવાસળી-મીછ
 દીવાળીઓ-ચુવે કુધા લુ
 દીવેટ-મીગ્ન
 દીવો-મીગ્વે
 દીશા-અભે
 દીડું-મિદી
 દીન-Poor-શીયેરે
 દીપવું-અયાંડિ ઠવેદી
 દુઃખવું-કાષદી
 દુઃખ-ધાખા-નલૌમતા-વેદના
 દુઃખી હોવું-સૈમતા શીદી
 દુકાનદાર-સાંછશીં-સાંછસાંડિ
 દુકાન-સાંછ
 દુકાળ હોવો-અસાખાંડિબાદી
 દુઃખવું-તાદી-કાષદી
 દુત-અસેખાં-તમાં-તાંટમાં

દુધ-નુવાનો	દેડકા-ફા
દુધી-બુદી	દેણું-અચુવે
દુનીયાં-કભા	દેવ-ના
દુમચી-મીધાંધચો	દેવળ-ચાંઉ-ટયાહોઝયા
દુભાશીયો-સગાખ્યાં	દેવાલય-તાંશીયાહાની
દુરખીન-હાંબ્યાંઉ	દેવી-નાતમી
દુરસ્ત કરવું-પીંદી	દેવું-પેદી
દુરાચારી-સોધોલુ-મટયાધો	દેશ-નાંધ-ખે-તાંધખે
દુર-અવે	દેશદ્રોહી-ફાઉખ્યાંધો તુ
દુર કરવું-શૌંદી	દેશાટન કરનાર-અંધવાધો તુ
દુરગંધ-મકાઉદો અના	દેહ-કો
દુરગુણુ-સોનીધો અચ્યેઅલે	દેહાંત દંડ દેવો-તાદી
દુવા-સુટાંઉદી	દેવ-નપુઝા
દુશાલો-તભે	દોડવું-પીંધદી
દુશ્મન-યાંદુ	દોદ-તખવે
દુપણુ મુકવું-અખે ટિંદી	દોત-મિચ્છે
દુષ્કાળ-ગાંભોખાંઉપાદી-અસાંખાંઉ-	દોરી-ચ્યો
પાદી	દોરડું-ચ્યો
દુષ્ટ હોવું-સોદી	દોરવું-માહાદી-પોસાંઉદી
દુસ્કાં મુકવાં-Sigh-પીંધે શૂચુવે	દોલત-ચુવેવાળું
નીંધદી	દોશ-અખે
દ્રઢ હોવું-ખાંધમાદી	દોસ્ત-તગેંઝે-મધરવે
દ્રષ્ટાંત-ઉપમા	દોહોવું-નોનીદી
દ્રષ્ટી-મિંછ	દ્રાક્ષ-સાશીદી
દેખરેખ રાખવી-સાંઉબ્યાદી	દ્વાર-તધા
દેખવું-મિદી	દ્વીજ-પૌના
દેખાવું-Seem-શીહાં શીદી .	દ્વીપ-ચું
દેખાડવું-પ્યાદી	દેખ કરવો-ન્યુઝદી-મનાલોળું શીદી
દેખાવડું-વીંવીં વાવા શીધો	

ધ

ધખવું-સૈસૌદી	ધડો-તીંયાં અખાં
ધખ-અલાં	ધણી-લીં
ધડકવું-નખખાધથી-હાલોં ખૌદી	ધન-મેંવે
ધડકવું-ખીકથી-હાલોં તૌદી	ધંધો-અલૌ-અલૌઅકાંધ

ધન્યવાદ-એહુ દીદી

ધમકાવવું-છેછાઉદી-માંઉમેદી-ગાંઉદી

ધમકી દેવી-છેછાઉદી

ધમણુ-ફે

ધરતી-મ્યે

ધરતીકંપ થવો-મ્યેહુ હ્લોદી

ધમકવું-ખૌદી

ધર્મ-લૌટાપાધા

ધરવું-કાંછદી

ધર્મશાળા-અયા

ધવડાવવું-નોતાછદી

ધસવું-અદવે ત્વાદી

ધસારો કરવો-હૌંગને પ્યેદી

ધાણા-નાનાસી

ધાખળો-કાંખાલા

ધાધર-પુવે

ધાયા-નો

ધાન-સલાં

ધાર-અત્વા

ધારણા-અચ્યાં

ધાર કાઢવી-તુવેદી

ધારવું-કીદી

ધારકો લાગવો-ચાઉલાંદી

ધારો-ઉપડી-નેઉપડી-પી-યા-ટયા

ધાવવું-નોસોદી

ધીંગાણું કરવું-સીતાછદી

ધીકારવું-મૌદી-મખાં-યાદી

ધીંગુ-કુરે-વારે

ધીરનાર-પૈસા-ચુવેશી-નામેપોમાં

પૈસા પેધો હુ

ધીરવું-ગુંવેછીદી-ગાંદી

ધીમું-મખ્યાધો

ધીમું હોવું-હનેદી

ધીમે-ફયેખ્યે

ધુજતાં ધુજતાં-ખાખખાખ

ધીરજ-તીખાંહુ

ધુજવું-ત્વેત્વે હ્લૌદી

ધુમાડો-મીખો

ધુણાવવું-તૌ હ્લૌદી-ન્યૈદી-ગાંછદી

ધુતવું-હલેસાદી

ધુતારો-લેઝાધોતુ

ધુળ-મ્યેમૌ-મ્યેહુ

ધોઢો-લે સ્વેઢોચી

ધોતીયું-પસા

ધોખણુ-ખવાધેમા

ધોખી-ખવાધે

ધુસરી-હાંબૂ

ધોવું-શોદી-ફેદી

ધોળું હોવું-ફયુદી

ધોળું-અફયુ

ધ્યાન કરવું-Meditate-ચ્યાંસીદી-

સાંહુંદી-સીંસાદી

ન

નકલ-લેખાં

નકલ કરવી-ચેચૂદી

નકલ કરવી-Imitate-અટુ લૌદી

નકશો-મ્યેહુપૌ-નેપૌ-મ્યેલૌ

નકામું-અલધા

નકાફે-મકાઉદો

નકર હોવું-માહુદી

નકર વસ્તુ-માહુધા અયા

નકી-માંકાઝવા-તૈતૈછે

નકી કરવું-તમોચ્યાદી-તૈછેદી-ખાંઠાદી

નકુચો-તાંજે

નક્ષત્ર-નખે-ચી

નખ-હાથના-લેદી

નખ-પગના-છીદી

નખોદ કાઢવું-રીથેદી
 નગદ-લેંગે
 નગર-ચ્યો
 નગન-અવો મવોધા
 નજર રાખવી-ચીરયુદી
 નજર-મિજી
 નજરાણું-સુ
 નજક-અની
 નથી-મશીયુ
 નદી-ચ્યે
 નપુંસક-મીમશા
 નફો-અચ્યાં-અચ્યો
 નફ્ટ-અશે મશીધા
 નખળું-પેધો-આમેદી
 નભાવવું-સાપેદી-ચ્ચેદી-ચ્ચેમુવેદી
 નમવું-શીખોદી
 નમસ્કાર કરવા-હુનોસેદી
 નમાજ પઢવા-સુ ટાંકેદી
 નમસ્કાર-મોદી
 નમાવવું-ચ્યાદી
 નમુનો-પૌં-ભાં-અચૌ પૌં-અતવીં
 નમેફ-મત-હાલો
 નમ્ર-Humble-ટીધાધો
 નર-યાઉચ્યા
 નરક-અવીઝી-ગ'થે
 નરમ-પ્યો
 નરમ પાડવું-પ્યોઝેદી
 નવનીત-થોભા
 નવરાવવું-ચેહોદી-ચેહો પેદી
 નવરાસ-આરેઅખા
 નવાખ-પતી ક્યેંક્યેં
 નવું-અતે
 નસ-તુવેખાંઉ
 નસકોફ-નખાંઉપાઉ

નષ્ટ થવું-શૌદી-કવેખાઉદી
 નશીબ-નપુઝાં-કાં
 નહિ-મહોખુ
 નહિ તો-ધોમહૌ
 નળ-પ્યું-સેદાં
 નળીયું-ઓચ્યો
 ના-મહોખાખુ-મહોખુ
 નાઇ-સાતાધે
 નાક-નખાઉં
 નાકું-station-ખુદા
 નાખવું-પ્યેદી-છાદી
 નાખુશ હોવું-સૈં મપાધો
 નાગું-અવો મવોધો
 નાચવું-કાદી
 નાચ કરનાર-કાતમા
 નાખુક હોવું-નૂનેદી-તેદી
 નાટક-કઝા
 નાડી-તુવેઝાળું
 નાકું-ચ્યો
 નાણાવટી-ગુંવે છી પેધા લુ
 નાત-અચ્યો
 નાદુરસ્ત-અના ફ્યેસેદી
 નાનું હોવું-ગેંદી-અતે ગેંદી
 નાદાન-માધધો
 નાપસંદ-મખાંયુલાઉ-મખાંયુઆઉ
 ના પાડવી-નીંદી
 નાભી-navel-છેમા
 નામ-નામે
 નામર્દ-impotent-નાકાંઉ
 નારંગી-લખમાદી
 નાલાયક-મટોધો
 નારાજ થવું-તભોમચ્યાખુ
 નારીયેળ-ઓંદી
 નાવ-તીંચો

નાશ કરવું-કુચુક્યેસીદી-શીયેદી-શીસીદી નીરાશ થવું-સૈ પીયેદી
 નાશવંત હોવું-પ્યેતાદી નીરાશા-મીયોલીં મશી
 નાસ્તો-મનેસા નીવડવું-ફ્યેદી
 નાસી જવું-ચુ-હો કરીને-તૈશાંદી નીવાસ-નેયા
 નાહક-અવધાવે નીશાની-અહમા-લેખના
 નાળું-છાંદિ નીશદીન-નેન્યા-નેયોન્યાયો
 નાવું-યેછોદી નીરપયોગી-મશીલીં અટવે મશીધો
 નીચે ઉતરવું-સીંદી નીશા-ન્યા
 નીંદવું-અપ્યે દીંદી નીશાળ-સાંતીંઝયા-ચાંદિ
 નિઃશંક-યૌ મમાધા નીશાળીયો-તભે-સાતિતભે-કાઈગ્લે
 નીકળવું-ઠવેદી-ઠવેતવાદી નીશ્રય કરવો-તભોચ્યાદી
 નીકાસ-અઠવેકૌ નીષ્પક્ષપાત-સૈંગે કવે છીં મશી-ગે-
 નીચ-માછતે કવે છીં મશી
 નીચ હોવું-સોનીદી-માછદી નીષ્ફળ-અલધા
 નીચે-આઉમાં નીરતેજ હોવુંહાંધદી-માછદી
 નીમંત્રણ કરવું-ફ્રેદી નીરખત હોવી-સાંધદી
 નીત્ય-નેહાંધ નીસાસા મુકવો-સાંધદી
 નીંદા કરવી-અપ્યે દીંદી-અટીં પ્યોદી નીસરણી-લેહગા
 નીદ્રા કરવી-ઐદી નીસરવું-તવાદી
 નીલાવવું-સાપેદી-ચુવેમુવેદી નીહાળવું-મિદી
 નીમક-સા નીકર-ધોમહૌ
 નીમકહરામ-મફ્યાંઉધો-મફ્યાંઉમાધો નીચ-માછધો
 નીમકહલાલ-ફ્યાંઉધો નીચું-low-નૈદી
 નીમંત્રણ કરવું-ફ્રેદી નીચે-આઉ
 નીમવું-ખાંદી-કાદા નીતી-ટયા
 નીમાળા-સલે નીમવું-ખાંદાદી
 નીયમ-ઠૌંઝા નીર-ચે
 નીરોગી-મારે નીરાબીમાની-સૈહૈન છયાળું
 નીર્ણય-સૈકાળું નીષ્ફળ થવું-શ્યોદી
 નીરદય-મત-હાલો નુકશાન કરવું-યૌસેદી-ફ્યેદી-શૌંદી
 નીરધન-શીયેરે ગુંહોવું-સાંધદી-પાંધદી
 નીરધારવું-તભો ચ્યાદી તુર-અલે
 નીરંતર રીતે-અસીં તૃત્ય-અકા
 નીરપરાધી-અપ્યે મશીધો લુ તૃપતી-શ્યેબ્યે

નીરાશ થવું-સૈ પીયેદી
 નીરાશા-મીયોલીં મશી
 નીવડવું-ફ્યેદી
 નીવાસ-નેયા
 નીશાની-અહમા-લેખના
 નીશદીન-નેન્યા-નેયોન્યાયો
 નીરપયોગી-મશીલીં અટવે મશીધો
 નીશા-ન્યા
 નીશાળ-સાંતીંઝયા-ચાંદિ
 નીશાળીયો-તભે-સાતિતભે-કાઈગ્લે
 નીશ્રય કરવો-તભોચ્યાદી
 નીષ્પક્ષપાત-સૈંગે કવે છીં મશી-ગે-
 કવે છીં મશી
 નીષ્ફળ-અલધા
 નીરતેજ હોવુંહાંધદી-માછદી
 નીરખત હોવી-સાંધદી
 નીસાસા મુકવો-સાંધદી
 નીસરણી-લેહગા
 નીસરવું-તવાદી
 નીહાળવું-મિદી
 નીકર-ધોમહૌ
 નીચ-માછધો
 નીચું-low-નૈદી
 નીચે-આઉ
 નીતી-ટયા
 નીમવું-ખાંદાદી
 નીર-ચે
 નીરાબીમાની-સૈહૈન છયાળું
 નીષ્ફળ થવું-શ્યોદી
 નુકશાન કરવું-યૌસેદી-ફ્યેદી-શૌંદી
 ગુંહોવું-સાંધદી-પાંધદી
 તુર-અલે
 તૃત્ય-અકા
 તૃપતી-શ્યેબ્યે

ને-ને

નેકી-તમે ક્યાંહી

નેતર-ચે

નેમણુંક-અખાંહા

નેવાં-અમોઝો-તાંઝે

નોકર-અસેખાં-અખાસા

નોકરી કરવી-અસેખાંદી

નોખું-તણા

નોટ-સાગલે

નોટીસ-નોટીસા-અયો-ન્યાસા

નોતરવું-ફેદી-ખોદી

નોંધવું-ચેદી

ન્યાય-ટયા

ન્યાયાધીશ-ટયાતુ

ન્યુન-નેરે

ન્યુસ પેપર-તઢીસા

પ

પહાડું-ભીં-ભીસે

પછસા-ગુંવે

પકડવું-કાંધદી

પકડી પાડવું-છીદી

પકવવું-છેદી

પક્ષપાત-સૈગેંકવેછીં-મ્યેહનાગો ઠા-

ઉછું-ટફેસીનીં

પક્ષપાતી હોવું-સૈગેંકવેદી

પક્ષી-તરેસાન

પગ-છીડાંઉ-છી

પગરખાં-ફનાં

પગલું-લાં-છીયા-છીલાં

પગલું ભરવું-લાંદી

પગારદાર-અખા સાધો તુ

પગાર-લાગા

પંકાવું-મ્યાનોદી

પંખો-ચાટાંઉ

પંગત-અટાં

પગે લાગવું-શીખોદી

પચવું-ચેદી, અસાચેદી

પછડાવું-ખાઉદી

પછવાડે-નાઉમા

પછવાડે જવું-લાઇદી

પછવાડે પડવું-લાઇપીઇદી

પછી-પછે-નાઉકે

પછીથી-નાઉમાં

પજવવું-સૈઠવેઆઉ પ્યુદી

પંચ-સૌયાને પ્રયેછીં

પંચાયતનામું-સૌક્યાતી

પંજે-ચેતી

પટાટા-કઝો

પટારો-તીતા

પટાવાળો-ખાદા-તમે

પટેલ-હુછ

પટો-ખાલાં-અઝીખાઝી

પડધો-પેદી

પડધો થવો-પેદી ઠાદી

પડખાયો-અચૌ

પડતી-Dedline નીપેછું

પડદો-કલાધા

પડખીડીયું-સાઅ

પડખાં-નાંભે

પડવું-ચ્યાદી

પડાવવું-ચુલાઇદી

પડી રહેવું-લાંઉદી

પડોશી-અંનીછું-નીસાધોતુ

પડોસ-નીછું

પઢવું-તિદી

પણ-Promise-ગડી

પણ-But-ધોધોલે

પણે-હોમાં
 પંડે-કાઢાઈ
 પંડીત-તિંધોડુ
 પતકરવું-Regard-હીતેદી
 પતંગ-સૌ
 પંતીયાળું-સેઢના
 પતંગનો કાગળ-સૌલેઢાંગુ
 પતંગીયું-લેખ્યા
 પતરાળ ખેર હોવું-પાહવાદી
 પતરાળ-હાં-પાહવાળું-અલધા સગા
 પતવું-Settle-પીએદી-શિયેલેદી
 પતિ-યાઉચ્યા
 પત્નો-તઢી
 પથર-ચાઉખે
 પત્ર-સા
 પત્રું-તોપીઆ
 પથરાવું-ખીંદી-ફ્યાંદી
 પદવી-અયા
 પદ્ધતિ-કૌઝા-અસીઅસી
 પધારવું-ચ્વાદી-ત્વાદી
 પનીર-ધૈંગે
 પંથ-લાં
 પપનસ-નાનાદી
 પરપોટો-ખોલવો-સૂદી પ્વેદી
 પખલીક હોવું-લુખ્યાને સાંધદી
 પખલીક-ખુલ્લુ હોવું-તીશાદી
 પર-ખીજું-દીપીન
 પર-ઉપર-અપો
 પરખવું-સાંદી
 પરગળુ-ચેઝુશીં
 પરણવું-ઐઠાઉ લાંદી
 પરણાવવું-લેઠાદી-કુંખ્યાદી
 પરદેશ-તનાંધગા
 પરદેશી-કલા-આગાંદુ

પરંતુ-ધોધોલે
 પરપોટો-ખાલો
 પરભાત-મને
 પરમ-શ્રેષ્ઠ-અકૌઝાં
 પરમદહાડો-Day before Yes-
 ter day-તમ્યેગા-તમ્યેને
 પરમદહાડે-Day after to-mor-
 row-તભેખા
 પરમાદી-અતેતા
 પરમાણું-Atom-મીઝિ-અહમોં
 પરમાણુ-અટાંઈ
 પરમાત્મા-ફ્યા-ફ્યાતખે
 પરમો-સીળુ
 પરરાજ્ય-તછા અસોયા
 પરવત-ટાંઉ
 પરવા-અલો-કેશા
 પરવાનહિ-કેશામશીખુ-અટવે મશીખુ
 પરવાળું-તાંઠા
 પરસેવો-છુવે
 પરવાનો-અખ્વી
 પરસેવોથવો-આઈદી-છુવે ઠવેદી
 પરાક્રમ-તુયેભો
 પરાળ-કાઉયો
 પરાજય થવો-શોંદી
 પરાણુ-તભો મશીલો
 પરાધીનપણું-હીગોઝયા
 પરાણો-એદે
 પરાયું-દીપીનહા
 પરીધ-Circumference-વાંઈલો
 પરીચયહોવો-અચ્વી વીંદી
 પરીચય-મૈચ્યું વાછઈ
 પરીણામ-અચ્યો
 પરીક્ષક-સીચ્યોધાતુ
 પરીક્ષા લેવી-સૌંઝાંદી-સીચ્યોદી

પરીક્ષા-અસીઅચ્યો
 પ્યાલું-ખુવે
 પ્યાલો કાચનો-ફાંગવે
 પ્યાલો રૂપાનો-ફાલા
 પરાભવ કરવો-હાઉ લાંદી
 પ૩-પ્યે
 પ૩-Suburb-ચ્યેલે-ચ્યેયુવા
 પરાક્રમ-તુયેભો શીજી
 પરાજય કરવો-આંઉઢ્ઢેદી
 પરાડીયું-મોલે-મોલેસા
 પરાપકાર કરવો-ચેજુ દીંદી
 પરસાળ-અંજી
 પલ-મીની
 પલટણુ-સીતીકા
 પલંગ-ખડીન
 પવાલું-ખુવે
 પલળવું-સોદી
 પવન-લે
 પવિત્ર-ફ્યાને સાંઈદી
 પવિત્ર કરવું-સીંદી-તાંશીદી
 પથુ-તરેશાં
 પશ્ચાત્તાપ-નાંઉઢાયાજી
 પહેરવું-વોદી
 પશ્ચાત-નાંઉકા
 પશ્ચિમ-અનાઉ
 પશ્ચાત્તાપ કરવો-નાંઉઢા યાદી
 પસરી જવું-હાં પ્યાદી
 પસ્તાવો કરવો-નાંઉકાયાદી
 પસંદ હોવું-છીદી-ચાઇદી
 પસંદ કરવું-યુવેદી-યુવેકાઉદા
 પહેલાં-અયેગા-શેગા
 પહેલું-પથમા
 પહોળું હોવું-ચ્વેદી
 પાંખ-અટાંઉ

પાંગળું-છીમસૌદી-છીચ્યોદી
 પાંજરું-એઢ્ઢાંઉ ઐ
 પાંતી-આંગાંઅટા
 પાંજરાપોળ-પીંજરાપો
 પાંદડું-અવે-અયુવે
 પાંસરું-ટેરે
 પાંકવું-મીઇદી-ચેઇદી
 પાકશાળા-છે ઐ
 પાકું-હમેધો-ચેધો
 પાખંડ કરવો-અહાં પ્યુદી-અપાંઉ સાં
 ઉદી
 પાઘડી-ધાંઉપાંઉ
 પાચન થવું-અસા ચેદી
 પાછલું-નાઉ
 પાછળ-નાઉમાં
 પાછળ જવું-લાઇદી
 પાછળથી-નાઉકા
 પાછું આવવું-પ્યાંદી
 પાછું-પ્યાં
 પાટવી કુંવર-શ્મેભ્યે પથમા તા
 પાટલો-ખૌ
 પાટીયું-પીંભયાં
 પાટીઆ-હીઆ
 પાટો--Bandage-છીલા
 પાઠ-અખાં-તીયાંઅખાં
 પાથરવું-ખીંદી-ફ્યાંદી
 પાઠશાળા-સાતિંઅયા
 પાડવું-ચ્યાદી
 પાડી-ચ્વેમા
 પાડો-ચ્વેઢી-ચ્વેદી
 પાણી-યે
 પાતળું-પૈદે-પા
 પાત્ર-ઝાતમા
 પાદશાહ-શ્યેભ્યે

પાન-કું
 પાનું-અત્વા
 પાંદડું-અવે-અયુવે-યુવે
 પાન સોપારી-કુંકુંદી
 પાનું-સામ્યેના
 પાપ-પ્યેક્ષાદી-નયે
 પામર-યો-ન્યાંધો
 પામવું-યાદી
 પાપખાનું-ઐદા
 પાયખમો-લાંઉભી
 પાયદળ-છીદીતુયે
 પાયમાલ કરવું-શીએદી
 પાયો-અર્થી-છેર્થી
 પાર-End-અસૌં
 પારકું-દીપીનહા
 પારખવું-ચીમીદી-સૌજાંદી
 પાલખી-સીં
 પાવડો-પાઉટુ-પાઉપ્યા ટુચુંજયા
 પાસ થવું-ચૈલૌદી-આંઉમીયાંદી
 પાસેથી-સીગા
 પાળવું-લેખાંદી
 પાળું-થુવેઈ
 પીંજવું-શીદી
 પીગળવું-અયેચ્યોદી
 પીછાનવું-તીદી
 પીછાં-ગેમુવે
 પીત્ત-અતીયે
 પીતરાખ-છકાદો
 પીતળ-ચીવા
 પીતો-દોઢાઅમ્યે
 પીપ-સી
 પીપળો-ટેભીં
 પીલવું-ચૈદી-ખોંદી
 પીશાખ-ચેહાંઉ

પીસ્તોલ-મીતિના
 પીયાજ-ચેતુની
 પીચકારી-પ્યૌ
 પીછી-તાભુ
 પીઠ-ચ્યો
 પીડ-અના
 પીડા-વેઢના-સૈપુજ
 પીડવું-અનાપેદી
 પીયાલો-ફાલા
 પીવું-તાઉદી
 પીળું-ખાવાવા
 પીળું હોવું-ઉવાદી
 પીળાશ-વાવાઅસીં
 પુંન્ને-અલ્લેજ
 પુગવું-યાઉદી
 પુછડી-અમ્યે
 પુછવું-મેદી
 પુજવું-શીખોદી
 પુણ્ય-કુદો
 પુત્ર-તા
 પુત્રી-તમીં
 પુન:-પ્યાં
 પુનમ-લાપ્પે
 પુરતું-ટોલાઉ-લાઉદી-લાઉઆંઉ
 પુરવાર કરવું-તેતીપ્યાદી
 પુરવું-Fill-પીએદી
 પુરાંત-ચ્યાંગુંવે-અચ્યાં
 પુરાવો-તેતી
 પુરાવો દેવો-તેતીખાંદી
 પુરેપુરું-અકૌઅસીં
 પુલ-ટાડાં-ટાઢાં
 પુષ્કળ હોવું-પોમ્યાદી
 પુષ્કળ-મ્યામ્યા-પોમ્યાધો
 પુષ્ટ કરવું-તાંમાહ્જેદી

પુષ્ટ-વારે
 પુસ્તક-આઝ્મા
 પુરૂં પાડવું-તૈંઠાદી
 પુર-ચેટેજી
 પુરૂં કરવું-પીલૌદી
 પુરૂં થવું-પીદી
 પૂર્વ-અશે
 પૃથ્વી-કલા
 પેગડું-નાંધુવે
 પેગંબર-ફયાલુ
 પેટ-વું
 પેટી-તીતા
 પેટે-Instead-અસાઅટવે
 પેટે ચાલવું-ત્વાદી
 પેદી-સાંધ
 પેદાશ-અતી અહા
 પેદા કરનાર-ફાંઝી ધોઅશ્યે
 પેન-મીઠાં
 પેનસીલ-ખેરાં
 પેરણુ-એજી
 પેરામણી-લેફ્વે ઓસા
 પેરવું-વુદી-વોદી
 પેહેરગીર-સાંઉધોલુ
 પેહેરો-અસાંઉ
 પેહેલાં-અયેંગા
 પેલીગમ-હોખેકા
 પેલું-ડો-ધા
 પેશાબ-પેહાંઉ
 પેસવું-વિદી
 પેહેલ કરવી-અસા લોદી
 પેહેલવહેલું-અશેગા-શેઉઅવા
 પેહેલાં-અયેંગા
 પૈસાદાર હોવું-ઔસાયા તાદી
 પેહેલ-અસા

પોહોંચવું-યાઉદી-સાંધદી
 પોચું હોવું-ખોદી
 પોટકું-અઠી
 પોતાની મેળે-કોઠાંધ-કોહાતુ
 પોતે-કોઠાંધ
 પોપટ-ચેતુવે-કેતુવે
 પોપટો-અખોં
 પોપીયાં-તીભોદી
 પોર-Last year-મન્હે
 પોર-next year-શીનખાં
 પોલ-અખાંઉ
 પોલું હોવું-હાધદી-ખાંઉદી
 પોલીસ-પલીતા-ખ્યાદા
 પોશાક-અવો
 પોશણુ કરવું-ચુવેમુવેદી
 પોસ્ટ-સાભોઠાધ
 પોહોળાધ-અચ્ચે-અના
 પોત્ર-મ્પેતા
 પોત્રી-મ્પેતમોં
 પોટીક-ચ્ચેમ્વેદો
 પ્યારું-છીધા
 પ્યાલો-ફાંગવે-ફાલા
 પ્રકરણુ-અખાં
 પ્રકાશ કરવો-લીઝેદી
 પ્રકાર-અમ્પો
 પ્રકાશવું-અયાંઉઠવેદી ઠોદી
 પ્રખ્યાતી-ગોંઅતયે
 પ્રખ્યાત હોવું-મિંયેમીઆદી-છીમોં
 ટાઇદી
 પ્રગટ-Manifest-તિંશાદી
 પ્રગટ કરવું-પોખ્યાદી
 પ્રગટવું-નાંદી-ઠોદી
 પ્રજા-લુમ્પો-તમ્પોનાંધગા-લુઅમ્પો
 પ્રતાપ-ચેઝુ

પ્રતીકુળ-મટોમટીપો
 પ્રતીદીન-નેહાંધ
 પ્રતીબંધ કરવો-સીકાદી
 પ્રતીબીજ-અયૈ
 પ્રતીમા-યોધુ
 પ્રતીવાદી-ટયાખાં
 પ્રતીષ્ઠા-ગૌઅતથે
 પ્રતીષ્ઠીત હોવું-અટોઅટાં શીદી
 પ્રતિસ્પર્ધા-ધ્યાંધધુ
 પ્રત્યેક-તાખુઝી
 પ્રદેશ-ધે
 પ્રધાન-President-લુજી
 પ્રધાન-Minister-મિજી
 પ્રપંચ-અલૈ
 પ્રભાત-મને
 પ્રભાવ-આ
 પ્રભુ-કયા
 પ્રમાણુ-તેતી
 પ્રમાણુ-ટાંધ-નેઅની
 પ્રમાણીક હોવું-કયાંકિમાદી-યોયો
 માંમમાંમ શીદી
 પ્રમુખ-લુજી
 પ્રમેહ-સીલુ-થેના-લુબ્યોના
 પ્રયત્ન-ચ્યોઝાજી

પ્રયત્ન કરવો-ચ્યોઝાદી-ચ્યોદી
 પ્રયોગ કરવો-ખુઝાંધી
 પ્રવાસ-ખંધ
 પ્રવાહ-થેસી-થેબ્યેજાંધ
 પ્રવીણ-લૈમારે-લેચ્યેદી
 પ્રવેશ કરવો-વિદી
 પ્રશંસા-છીમૌજી
 પ્રશ્ન કરવો-મેદી-મેસીદી
 પ્રસંગ-અખા
 પ્રસન્ન-તભો ચ્યાદી
 પ્રસવ-મુવેદી
 પ્રસ્તાવના-સગાછી
 પ્રસિદ્ધ થવું-શીહાદી
 પ્રાચીન-શોકલા
 પ્રાણુ-અતે
 પ્રાણી-તરૈસાં
 પ્રાપ્ત-યાપીના
 પ્રારંભ-અસા
 પ્રાર્થના કરવી-સુટાંકિદી
 પ્રાલબ્ધ-કાં
 પ્રાસાદ-નાંડો
 પ્રીય-છીધો
 પ્રીતી-ચ્યેટા-છીછી
 પ્રૌઢ-અતે ચીધોલુ

૩

ફક્ત-તેતે
 ફકીર-ટાંકિસારેલુ
 ફજેત થવું-અતથે ફીયેદી
 ફટકડી-ચાકિખી
 ફટકો-Stroke-યાધજી
 ફડચો-ચૈમાંયાકિ શીનલીજી
 ફળુગો ફુટવો-અન્યાકિ ઠાદી
 ફળુગો-અ-ચૌ-અ-ચાકિ
 ફળુસ-પૈનેદી

ફત્તેહ-અનાંધ
 ફત્તેહમંદ થવું-અચ્યા ઠાપાકિદી
 ફંદ કરવો-સૈકુદી
 ફરક-અકવા
 ફરજ-અલૌવુટયા
 ફરજ પાડવી-અનાંધઅઠે ખુદી
 ફરતું-સ્વેરો-તવારો
 ફરમાન-અમૈ
 ફરવા જવું-અલેહ તવાદી

ફળ-અતી
 પુરસદ-આ-આરે અખા
 ફરીયાદ કરવી-ટયાસ્વેસોદી
 ફરીઆદ-ટયાસ્વેલું
 પ્રીઆદી-તયાલો
 ફરેઅદેવી-લાંલવેઝેદી
 ફલંગ મારવી-ખૌદી
 ફળદ્રુપ-અચેઆઆ કાંઉદી
 પ્રસાવવું-હાંઉદી-આહ્વાંદી-હાંઉમીદી
 ફાઅર-તા
 ફાટો-અખે-અકાંઇ
 ફાંદામાં નાખવું-તુવેસાંઉદી
 પ્રાંસી-લેસ્વેદાંઇ
 ફાઇલ-તાંઝી
 ફાયદો-અચ્યાં-અચ્યો
 ફાટુંતું હોવું-હીસૌદી
 ફાટવું-કવેદી
 પ્રાડ કરવી-લ્વાલીદી.
 ફાડી ખાનાફ-આચીઅવા કાઇસાદી
 ફાડવું-સૌદી
 પ્રાનસ-મીઅે
 ફાંસો-અયોખવી
 ફાંસી દેવી-અયોપેદી
 પ્રાલતુ-અપોહા
 ફાવવું-નાંઇદી-આંઉદી
 શીકું હોવું-ફયેદી
 ફાળો-Share-અસા

અઇરી-મુઇમા
 અકરી-સૈતા
 અકરીનું અચ્યું-સૈગલે
 અકરો-સૈ
 અકવું-rave-સૈકાટાંઉ કાયેરીદી
 અકાત-અયાંદો

પ્રી-કૌભો
 શીકર-ભાઇ
 શીણુ-અહમ્યો
 ફીસાદી હોવું-અૌચ્યેદી
 શીટકારવું-મઝીમેમી પ્યુદી
 શીત-આનુ
 શીતુર-પાંગાંલું
 પુરસદ હોવી-આદી
 પુવારો-થેસી
 પુમકું-પાંજવા
 પુલ-પાં
 ફેકવું-પ્યેદી
 ફેપ્સું-ઉ-અતેઅે-અસા
 ફેર-Once more-નાઉતખા
 ફેરઆવવા-મૂદી
 ફેરફાર-અકવા
 ફેલાવવું-ફ્યાંદી-હનીપ્યાદી
 ફેરવવું-લેદી
 ફેસલો-અસૌઅફ્યા-સીયેછી
 ફેગટ-અલધા
 ફેજ-સીખોભા-સીમે-સીતા
 ફેજદાર-યાઝો
 ફેસલો કરવો-સૌપ્રયાદી
 ફેજદારી અદાલત-યાઝોખૌ
 ફેડવું-કવેદી
 ફેસલાવવું-લેદી
 ફેલો થવો-નાદી-સૂદી

અ

અક્ષવું-સુપેદી
 અક્ષીસ-સુ-લેસાંઉ
 અખીલ-નહમ્યેરેલુ-બોભાચીધો લુ
 અખીયા લેવા-આછોદી
 અગડવું-ફયેદી
 અગાડવું-યૌન્યાંદી

અગલો—Crane—જ્યોજ્યા
 અગાસાં ખાવાં—હાદી—તાંદી
 અગીચો—ઉંઘ
 અંદર—તીથિાએ
 અગાસાં—મુવેધાંડિ
 અંગલો—તાઇ
 અચપણ—તુગેંછ
 અચવું—Escape—કવેપીછદી—લોદી
 અચાવવું—લેખાંદી—ખવેખાદી—
 ખૂખાંદી—કેહલોદી
 અજર—એ
 અટન—ઐજીદી—ચ્યેદી
 અટાટા—કઝોમી
 અડાઇ કરવી to brag—વાચીવાદી
 અડઅડવું—મીતોંદી
 અંડ કરવું—મૌગાંદી
 અતક—વુંભે
 અતાવવું—ખાદી
 અત્તી—મીગવે
 અત્તીની વાટ—મીજા
 અદકામ કરવું—શીમાદી
 અદદાનત—મકાંઉઠો સૈ
 અદનામ થવું—અતયે ક્યેદી
 અદલવું—લેદી
 અદલી થવી—દવેઆદી
 અદલી કરવી—દવેપેદી
 અદલે—અસાઅટવે
 અદશીકલ—અયોસોદી
 અદલો આપવો—મુચ્યાદી
 અદ હજમી—અસામયેનાછ
 અધું—આલોં
 અનવું—to agree—દૂદી
 અનાત—તગલા
 અનાવ—અક્રયે અયા—અચ્યાંઉઅયા

અનાવવું—લોદી
 અંધ બેસવું—ટોદી
 અંધ કરવું—પૈદી
 અંધીખાનું—હાંડિ
 અંદુક—તેના
 અંદુકની ગોળી—ચીસે
 અંદોઅસ્ત—અસીયેછ—અસૌઅમા
 અંધ પડવું—સાઇદી—યાસાઇદી
 અનવું—happen—અહમાતમેરીદી
 અનવું—to take place, to oc-
 cur—શીહલાદી
 અન્ને—નયાઉસલોં
 અપોર થવા—મૌટેદી
 અપોરે—નયે—મૌડી
 અફારો થવો—આઇદી
 અખરચી—થમોં છેધો લુ—ઓતુછ
 અબડવું—સૌમીદી
 અમણું—હભો
 અંબ—લુંભાંઈ
 ખ્યાન કરવું—ખોદી
 અરકવું—ખોદી
 અરખાસ્ત કરવું—ફયાંતવાદી
 અરડ હોવું—સાદી
 અરણી—સીઓ
 અરતરક કરવું—દૂલોદી—અચાચ્યાદી—
 ઠોંપેલાઇદી
 અરાડવું—ટંદી
 અરફ—Ice—યેખે—યેગવે
 અરફ—Snow—મોખી
 અરુ—ચુ—ચુખી
 અરાઅર—નીમ્યાધો
 અરાઅર—અહમામ—તેદીછાજા
 અળવાન હોવું—સૌનાંઇદી—આહશીદી
 અળવો—પૌયેંછ.

બળદ-નુવાપાઈ
 બલાતકાર-અતેઆડમાં
 બળીદાન-પુઝોતકા-ચેપૂઝો
 બસ-ટોખી
 બહાદુર-ચેચેધો-આંઉધુ
 બહાદુરી કરવી-ચેદી-ચેઈદી
 બહાનું-ઉપેખોલું
 બહાર-અપેગો-પીભે-પીમા
 બહાલ રાખવું-અચેઅટાંઈ સીંમાંદી
 બહુ હોવું-મ્યાદી
 બહુકરીને-અટુતપ્પે
 બહુવાર-ખનાંખનાં
 બહુ સારું-Well-કાંઉખી
 બળ-આ
 બળતણ-ઠીં
 બળદ-નુવા-નુવાદી
 બળવું-મીલાંઉદી
 બાકાત-અચ્યાં
 બાંક-સજુએ
 બાંધવું-ઠોદી-છીદી-હાંઉદી
 બાંધો-કો
 બાંધુ-ઉવા
 બાકી હોવું-ચ્યાંદે-લોદેરે
 બાગ-વુંછ
 બાજ-તૈંગે
 બાજુ-કઝ
 બાજુ-નાંભા
 બાઝવું-કાંઈદી
 બાટલી-પલે-ફાંભુગે
 બાણુ-હમ્યા
 બાતમી-તઠી
 બાતલકરવું-પૈશાદી-સૈશીદી
 બાદકરવું-નોંધુદી-નોંદી
 બાદબાકી-અનો

બાધ-અચ્યોપીળું.
 બાદશાહ-સ્પેન્ચે
 બાધાલેવી-તીસા પ્યુદી
 બાં-ઐલેલે
 બાપ-અરે
 બાપદાદા-શેઅચ્યો
 બાફવું-સૂદી
 બાખત-અચ્યાંઉ
 બાળેહોવું-સાંઈદી
 બાયડી-મુછમા
 બાર-તધા
 બારકસ-તાબો
 બારવટીયો-ચાંદુ
 બારાખડી-સાલો
 બારીક-સેસે-તીતીછાજા
 બારીસ્ટર-શની
 બારી-અપાંઉ
 બાલ-સલે
 બાવલું-ઢાપુ
 બાબુલટ્ટી-આબુલતપિં
 બ્રાહ્મણ-પૌના
 બાસ-અનાં
 બાહાદુરી કરવી-ચેદી-ચેઈદી
 બાહારથી-અપેગા
 બાહારનું-અપેહા
 બાહાર-અપેગો-પીમા
 બાળક-લુગલે-ખલે
 બાળવું-લાંઉદી-શોદી
 બાળી નાખવું-ચુંજેદી
 બી-અસી-અસે
 બીકણુ-ચાઉલુવે-ચાઉકાદી-ચેમેધોતુ
 બીક-ચાઉસયા
 બગાડવું-પીયેદી
 બીછાનું-ઐયા

બીછાવવું-ખીંદી-ફ્યાંદી
 બીડી-સેલધ
 બીંદુ-અસે-અપાઉ
 બીભત્સ હોવું-કલેદી-નોદી
 બીમાર હોવું-નાદી
 બીલકુલ-નેનેજી-અકૈ
 બીલાડી-ચ્યાંઉ
 બીવાંડવું-ચાઉઆંઉ પ્યુદી-છાઉદી
 બીહવું-ચાઉદી
 બીજગણીત-એખયાઅટવે
 બીજવાર-નાઉટર્યાં
 બીજું-દુતીયા
 બીજા-તછા
 બીભત્સ-અસે
 બીલ-સયે
 બીવડાવવું-ચાઉસીદી-છાઉદી
 બીસ્તરું-એયાલે
 બુચ-બુજી
 બુઝવવું-તાદી-મીતાદી
 બુઠું-મઠે
 બુડવું-મ્યોદી
 બુદાપો-અતે ચીરે
 બુદો-અફેજી
 બુદાન-એજીધી
 બુદી-ન્યાં-પીંગ
 બુદ-કારીસે
 બુમ પાડવી-ઓદી-ઓહીદી
 બુમ મારવી-હીખોદી
 બુટ-પીનાછી-છીસુ
 બુનદાણા-કારી

બે અદખ-મયોતી
 બે આખર થવું-અતથે શીયેદી
 બેટ-ચું
 બેડી-fetters-તાંછેજી
 બેત-ધાઠા
 બેતાલ હોવું-અતાં મનીશુ
 બેદીલ હોવું-અયૌસોદી
 બેન-અમા
 બેવકુફ-લુમાઇ
 બેવકુફ હોવું-ન્યાંતૌદી
 બેશક-ચૌમાભો મશી
 બેશરમું-અશે મશી
 બેસવું-થાંછદી
 બેસવું હોવું-to be consistent-
 સીત્યોદી
 બેસુર-અતાં મનીશુ
 બેહેરું-નાપીંદી
 બુખાર આવવો-ફ્યાંદી
 બોઇલર-મીઓ
 બોલ્મે-વુંદ
 બોટ-લે
 બોધ કરવો-ટયા હોદી
 બોર-જીદી
 બોરડી-જીદીપીં
 બોરીયું-એજીધી
 બોલવું-મ્યોદી
 બોલાવવું-ખોદી-ખોપેદી
 બોળવું-નીદી-નીમ્યોદી
 બ્યાન-તાયૌતાગફિઆંઉ મ્યોધો સમા

બ

ભગંદર-અનાઝે
 ભજવું-કોગ્વેદી
 ભટકવું-લ્લેવાદી

ભડકાવવું-ઠેલાંદી
 ભટ્ટી-ભો
 ભડીઆરો-મૌદી

ભડકા થવો-મીતાઉદી
 ભરવાડ-તોતૈ
 ભડવાઇ કરવી-મૈંમાકુદી
 ભણવું-તિદી
 ભત્રીજી-દુમા
 ભત્રીજો-દુ
 ભમર-નહાઉસી
 ભમરો-પ્યાદૂ
 ભયંકર રીતે-ચેટયો
 ભય-ચાઉસયા
 ભયંકર-ચાઉભુવેશીધો
 ભરડવું-ચૈદી
 ભરત ભરનાર-પાંદોતમા
 ભરથાર-ચાઉચ્યા
 ભરતીયું-સાસયે
 ભરતી થવી-ચેટેદી
 ભરવું-fill-પીચેદી
 ભરાઇ જવું-પીએતવાદી
 ભરોસો કરવો-ચૈદી-ટીંગાદી
 ભ્રષ્ટ કરવું-ચોયુંવીદી-પ્રયાયાંઉદી
 ભલામણ કરવી-છીમૌદી
 ભવિષ્ય-નાઉકલા
 ભસવું-હાંઉદી
 ભાંગવું-કવેદી
 ભાઇ મોટો-ઇકા
 ભાઇ નાનો-નીકા
 ભાઇબંધ-તજેઝે-મઇમુવે
 ભાગ-અસા-અફે
 ભાગ લેવો-partake-સેસાંયુવેયુદી
 ભાગ પાડવા-કવેઉવેદી-કાદી
 ભાગવું-break-ચ્યોદી-કવેદી
 ભાગવું-Divide-ઉવેટુવેદી
 ભાગાકાર કરવો-ઉવેટુવેદી-સાહદી
 ભાગીયો-સૌભે-કૌભે

ભાગીયો-consort-ખીભૌ
 ભાગ્યે-તખાતલેધા
 ભાગ્યેજ-ખેખેઝવા-મહીટમી
 ભાજી-હી
 ભાડું-અખા-આંગાખા-કુદોખા
 ભાડે લેવું-ગાંદી
 ભાડુત-ઐધુ ઐધા
 ભાણું-પધાં
 ભાણેજ-દુ
 ભાત-અમ્યો
 ભાત-rice-સાં
 ભાતું-allowance-ખઇઅયૈ
 ભાન-કોસૈગો તીધાઝી
 ભાર-અલે-અછૈ
 ભારે-લેરે-લે
 ભાલું-લાં
 ભાવ-taste-ઝેવાયદના
 ભાવ-rate-ઝે
 ભાવવું-મીઇસાંદી
 ભાશા-સગા-ભાધાસગા
 ભાશાંતર-સગાખ્યાં
 ભાસવું-શીહાંશીદી
 ભીખારી-ધુટાંઉસા-ટાંઉસારેલુ
 ભીખ માગવી-ટાંઉદી
 ભીનું થવું-સોદી
 ભીનું-અસો
 ભીંડા-ચૌડીડી
 ભીંત-અૌયો-નાયાં
 ભીડ-અમુ
 ભીતી-ચાઉસયા
 ભીન-મટુધો
 ભુકો-અહૌ
 ભુંજવું-હલોદી
 ભુંડું-મકાંઉદો

ભુખ લાગવી-અસાગાંદી
ભુમી-મ્મે
ભુરૂં-યોધો
ભુલ કરવી-માદી
ભુલ-અહા
ભુગોળ વિદ્યા-મ્મેલો
ભુમીતી-મ્મેઢાંધ તીદેહાં
ભુંસવું-છયેદી-તૌદી

ભુશીર-અંગિ
ભેંસ-રવે
ભેટ-લેસુ
ભેટવું-ફેદી-ફેયાંદી-ખાંયૂદી
ભોંય-મ્મેજી
ભોગવવું-ખાંઝાદી
ભોજન-અસા

મ.

મકાઈ-પ્યાંભુ
મકાન-તાઈ
મકકમ હોવું-સૌદી-તાંદી
મખમલ-કડીલા-ખડીલા
મખીચુસ-નહમ્મેરે લુ-લોલા ચીધોલુ
મગ-પેડીકે
મગજ-ધાંઉ-ઉહનાઉ
મગ્યાફણાં-દીં
મગફળી-મ્મેભસી-મ્મેભે
મગર-Butt-ધોધોલે
મગરમચ્છ-મીકાંઉ-મીજાંઉ
મગફળ-હાંઉહવાદી-મોગાદી
મગાવવું-યુમાલાઈદી
મચ્છર-છોં
મચ્છરદાની-છોંઢાંઉ
મચ્છી-ગાં
મછવો-લે-સંપાન
મજકુર-અયેખેપીતા
મજખુત હોવું-સૌદી-તાંદી
મજમું-સૌભે-કોભે
મજમુદાર-સયેં દુવે સીધોલુ
મજરે આપવું-અરવે અટવે પેદી
મજલ-ખંઈ
મજહબ-લૌટાપાધા
મજા-પ્યોમુવેજી

મજુર-કુલી-અલૌલોધોલુ
મજુરી-અખા-લૌખાં
મટકી-યેઓ
મટવું-અનાપ્યાઉદી
મટાડવું-અનાપ્યાઉઆંઉ લૌદી
મડદું-અલાંઉગાંઉ-અતેગાંઉ
મણુ-મોંડ
મંડપ-અપાંઆ-તીપીનીં દુવેધો ટેઆં
મંડવું-સાદી-અસાલૌદી
મંડળ-અપાંઉ-અતીં
મત-અયુ-અયુવાધા
મતલખ-અચ્યાં
મતલખી-કોઅચ્યો ચીધોલુ
મત્તા-આસામ્યા-પાંધને
મતી-ન્યાં-પીંગ
મથાળું-Top-અઠો-અફયા
મદ-માહતા-માં
મદ ચડવો-મૂદી
મદદ કરવી-કુદી-કુનીદી-માદી
મદદ-આકુ-ન્યા
મદદગાર-આકુ-ન્યા પેધો લુ
મદીરા-અયે-ઈયેજો
મઘ-પ્યાયે
મધપુડો-પ્યાઆ-પ્યાલાફો
મધમાખ-પ્યા

મધરાત-તાંધાંડિ	મરડવું-twist-ઢોંઢી-ચીઢી
મધુર-છોઢી	મરડો-પૈકાઇના-તુવેપા વુંઇચ્યાના
મધ્ય-અલે	મરણુ-અતે
મધ્યમ-અલાસા	મરણુ પામવું-તેઢી
મધ્યાન-મોંટે	[ચિછી મરતબો-ગૌ-અયા-આટીગૌ
મધ્યસ્થ-arbitrator-સૌંયાનેફ-	મરદ-યાઉચ્યા
મંદવાડ-અનાયોગા	મરામત કરવું-પીઢી
મન-સૈતભેા	મરી-નયુકાંડિ
મનસુબો-અચ્યા	મર્યાદા-boundary-નેઝા
મનસુબો કરવો-અ્યાંયુવેઢી	મર્યાદા-restrictoin-સીકાંઝા ઉ-
મન હરતા-માંટયા	પડી છાજી
મન હરણુ કરવું-ફસાવવું-ઢીયોઢી	મલમલ-અતુમસી
મના કરવી-મીઢાઢી	મલાઇ-નોસી
મનીઆરડર-અુંવેઅમૈં	મહીનો-લા
મનુષ્ય-લુ	મશર-પો
મનુષ્ય વધ-લુતાજી	મશહુર હોવું-અ્યોઝોઢી
મને-ચુનેબો	મળતું થવું-ટુઢી
મનોરંજક હોવું-માંટયાઢી-હીયોઢી	મશાલ-મીઢાંઇ
મંત્ર કરવો-consult-તાંઇભીંઢી	મશકરી કરવી-તયોઢી-પીયેપ્યુઢી-પ્યે-
મંત્રી-મીંજી	યેઢી
મંદ-મચ્યાં	મસલત કરવી-ટાંઇભીંઢી
મંદીર-temple-ટેભૈમાં	મસળવું-તાઇઢી-પૌઢી
મંદ થવી-અનર-ઝે ચ્યાત્વાઢી	મસાણુ-તીંઝાંઇ
મદત-ચલધા-પેસામપેબેને	મસાલો-મુવેસાધો અતીંઆપ્યી
મલમ-નામે મવેબેને	મસીદ-પલૈ
મમતી હોવું-કાતાઢી	મસ્તી-મકાંઉદ્દમુ
મમત રાખવી-છીઢી	મસ્તી કરનાર-ગૌતાઇધોતુ
મ્યાંડિ મ્યાંડિ કરવું-મીઢી	મસ્તીખોર હોવું-સોઢી
મયુર-મોર-ઉઢાંડિ	મહંત-ફૌગી
મરકી-પલેગ યોગા	મહાસાગર-દમુદયા
મરઘું-અ્યે	મહેનતુ-પાંભાઝેસધો
મરચું-નયુકાંડિ-નયુઢી	મહેસુલ-અખુંડેા
મર્યાદા-લોકાવુ પ્યુતાજી	મહા-ચીધો
મરજી-તભેા	મહાજન-લુજી

મહાવરો-હાંજા
 મહીમા-ગૌંઅતયે.
 મહી-મ્યે
 મહીપતી-સ્થે'બ્યે'
 મહીષ-ચુવેદી
 મહીષી-ચુવેમા
 મહેતાજી-સયા
 મહોત્સવ-પુવેનયે
 મળ-છી
 મળતીયો-તગેજે
 મળદ્વાર-સઓ
 મળવા જવું-ટુવેતવાદી
 મળવું-ટુવેદી
 મળસકું-મોલે'
 માં-અઢવે- માં
 માંજવું-ફૂદી
 માંડવી-અખાતાઈ--custom-ho-
 use
 માંડવી-ground-nut-મ્યેભે
 માંડવું-begin-સાદી
 માંડવું-arrange-સીંદાદી
 માંડીવાળવું-Compromise-પ્યે-
 ન્યેદી
 માંદગી-અનાયોગા
 માંદુ હોવું-નાદી
 માંસ-અતેતા
 મા-અમે
 માછલ-માછપો
 માકડ-પોધાંઉ-અઓ
 માખ-યેધાંધ
 માખણુ-થોભા
 માગ-અયા
 માંગણુ-ધુટાંઉસા-ટાંઉસારેલુ
 માંગણી-અટાંઉ

માગણું-Debt-અચુવે
 માગણું-claim-સાંધજી
 માગવું-ટાંઉદી
 માછલી-ગાં-તપી
 માજીસ્ટ્રેટ-અયે'ભાધ
 માટલી-યેઓ
 માટી-મ્યે
 માટે-શે-ભો-for
 માટે-Instead of-અસા અટવે
 માટે-Therefore-ધાજ્યાંઉ
 માફું-સોધો
 માફું લગાડવું-સૈટોદી
 માણુવું-અતો પ્યુદી
 માણુસ-લુ
 માણેક-ruby-ચાઉની-પાઠામ્યા
 માતંગ-સીં
 માતમ-ગૌં
 માતા-અમે
 માત્ર-સેસે-નેનેજી
 માથાકુટ કરવી-હાઉશેદી
 માથા ફરેલ થવું-અચુરીદી
 માયું-ધાંઉ
 માદરપાટ-calico-પાટુ
 માધુર્ય હોવું-મુવેદી
 માન-ગૌંઅતયે-અચુઅતે
 માન આપવું-યોધીદી
 માનપત્ર-address-નેયાઅયા.
 માન ભંગ કરવું-નૈચ્યાદી
 માનવ-લુ
 માનવું-નાકાંઉદી
 માનસ-સૈ
 માનીતું-છીધો
 માન્ય કરવું-ખાંચુદી
 માપ કરવું-ટાંઉદી

માપકરણ-અટાંછ અઠવા અટા
 માફ કરવું-છાંદા પેદી
 માખાપ-મીલા
 મામલતદાર-અખુંછદો
 મામો-ઉયે
 માયા રાખવી-ચીરુયુદી
 માયા-Wealth-ગુંવે
 માયાળુ-તન્હાધો
 મારફતીયો-કાઝલે
 મારવું-યાછદી
 મારી નાખવું-તાલાછદી
 માલ મીલકત-પીસીઔસા
 માર્ગ-લાં
 માલ-પાંછને-ઔસાપીસી-કૌંસી
 માલમ થવું-તીદી
 માલમતા-સીઝે
 માલેક-પાંછધોતુ-ઔસાશી
 માશુક-હીઝા-છઝા
 માળા પુલની-પાંગૌ
 માંસ-નુવાધા-અમેધા
 માહાવરો-ઠાંઝા
 માહીતગાર-તીધોલુ
 માંહોમાંહે-અઢવેમાં
 માળા-પછી
 માળો-અતાધ
 માળી લેવું-મોછાદી-ઔછાદી
 મીંચવું-પુંછદી
 મીજખાની-રવે
 મીજગરા-પાતા
 મીજજ-સૈતભો
 મીઠાઇ-તજ્યામૌ
 મીઠું-Salt-સા
 મીણુ-પ્રયાંઉ
 મીણુખતી-પ્રયાંઉઠાંછ

મીત્ર-તગેઝે-મધરવે
 મીનારો-તાંઝાંઉ-ચેઢાઇ
 મીલકત-પાંછને
 મીનીટ-મીની
 મીલનસાર-મઠાંઉ દ્વોભેનૌ સૈટાધો
 મીલાવડો કરવો-સુઉવેદી
 મીથ્ર કરવું-ચોદી-ચોનોદી
 મીસરી-તજ્યા
 મીઠો-પોછકાંછ
 મીંદડી-ચાંઉ
 મીલ-સેયૌ
 મુંગું હોવું-આવી
 મુંડવું-ચૈદી
 મુકરર કરવું-તૈછાઆંઉ સીચેદી
 મીજખાની-પુવે
 મુકવું-હાદી-ઠેદી-છાદી
 મુકામ-નેયા
 મુક્ત કરવું-દ્લોદી
 મુક્ત-absolution-કાંઉયા, ત્વાજ
 મુખ-પઝા-મ્યેહના
 મુખત્યાર-કાઝલે
 મુખી-તુજ
 મુખ્ય-અચીઅખે-અમ્યેઝૌ
 મુખ્યવે કરીને-અદુતક્યે-દૂજ્યાઝ્યા
 મુગટ-તરફ
 મુછ-નખાંમુવે
 મુજબ-અટાંછ
 મુઠી-લેદી-લેતી
 મુઠી ભરીને-લેતઝૌ
 મુતરવું-તેપાઉદી
 મુડદાલ હોવું-ઠાંદી-ઠાંચીઇદી
 મુડદું-અલાઉધાંઉ
 મુરત-લાંઠાધો કલા
 મુદલ-ગુંવેયે

મુળ-only-તેતે
 મુનશી-સયે
 મુનસફ-ટયાતુજી
 મુની-તુટોધાંડિ-તોશીધાતુ
 મુનીમ-કોઝલે-સયા
 મુખારકબાદદે વી-ચેઝુ ટીંબાદી
 મુરખ-લુમાધ
 મુરખા આવવી-મુદી-તેગેતેદી
 મુરબી-ચેમાં
 મુલતવી રાખવું-સાંધઝેદી
 મુલતવી રહેવું તે-અખ્વીમશીધી
 મુલાયામ હોવું-તુનેદી
 મુરકલ હોવું-ખેદી
 મુસદો કરવો-ચેચૂદી
 મુસલમાન-પતી
 મુસળી-ચીંબુવે
 મુસાફરી-ખંધ-ખધ
 મુસારો-અખા
 મુઝવવું-જાંડિશેદી
 મુળ નદીનું-મ્યેબ્યા
 મુળ-root-અમ્યે
 મુળા-મૌલા
 મુળાક્ષર-સાલો
 મેંદો-તો
 મેખ-સો
 મેજ-સભુચ્ચે
 મેદાન-લ્વીપી
 મેના-કેતુમા
 મેમાન-એદે
 મેલ-Dirt-અની
 મેલું-નીદી
 મેલવું-ઠાદી
 મેવો-અતી
 મેણું દેવું-સૈનાહ્યાંડિ ખેયેદી-સૈના-

હ્યાંડિ ખોદી
 મેહેતાજી-સયા
 મેહેલ-નાંડો-નાંડોહા
 મેળ-ધયો
 મેળાવડો-અસુઅવે અતી
 મેળે-અલોલો
 મેળવવું-યાદી
 મોં-પઝા
 મેળવણી કરવી-યોનોદી
 મોકલવું-ટોલાધદી-લોલાધદી-પોલા-
 ધદી-લોદી
 મોકળું હોવું-આદી-લોદી
 મોકુફ-સાંધઝેદી-સાંધઝીદી
 મોકુફ કરવું-વીંગાહદી
 મોખરે-અશેમા
 મોગરી-સાઉપૌ
 મોક્ષ-નેઆ
 મોઘુ છે-અફે ચીરે
 મોચી-ફના છોતમા
 મોળું-છીસો
 મોબુદ-ફયેદી
 મોબું-Wave-લાંધ
 મોટાધ-ગો
 મોટું-અચી
 મોટું હોવું-ચીદી
 મોટેથી-અતાં ચીરે
 મોટું થવું-નાઉચ્યાદી
 મોટું-પઝા
 મોતી-પલે-પલેમાચે
 મોતીઓ-મ્યેસીતે
 મોર-peacock-ઉદાંડિ
 મોર-blossom-પાં-અખ્વી
 મોરચંગ-છેઝાંડિ
 મોલ-સાલો-અતીઅહના

મારી-કઝીયો-મ્યાંડિ
 મોરથુથુ-ઢૈઠા-ઢૈઠાબ્યા
 મોવાળો-સમે
 મોહની-માંદયા

મોસમ-ઉતુ
 મોહ-મોહા
 મોળું હોવું-to be tasteless-મોદ
 મ્યાન-ધાઝે

૫.

યજ્ઞોપવીત-સદ્વે
 યતિ-ફાળ
 યાત્રા-ખઇ
 યાદી-શાહિલુવા-આંકિમેમોયા
 યાદ કરવું-માહાદી-મામેદી-તદી
 યાદી
 યાદગીરી-તદીપેજયે-માન્યાં

યાળ-લીઝાંમ્વે
 યુક્તિ કરવી-સૈકુદી
 યેળ-લાહિ
 યુક્તિ-અચ્યઅયુવે
 યોજના કરવી-સૈકુદી-ચ્યાયુવેદી
 યુદ્ધ-યાન

૨.

રઘયત-અમ્યોપા
 રકમ-અપાંકિ-અમુ
 રકાખી-પધાં
 રખેને-સોલો-સોધો જ્યાંકિ
 રખડવું-દ્વેત્વાદી
 રકત-તુવે
 રક્ષા કરવી-ખેમાંદી
 રખેવાળ કરવી-લેખાંદી
 રંગ-અયાંકિ
 રચના-અતીકાળ
 રચવું-સાસીસાયેદી
 રચવું-compose, set types-
 પૌંસીદી

રણુશીગું-તાંમે
 રંગરેજ-પાંસોતમા
 રંડીખાજ-પીટાંઆવાંક
 રતન-gem-યદના ચાહિ
 રતાલુ-ગળુ
 રથ-યકા
 રથ હાંકનાર-યહાસીધુવે
 રદ કરવું-ફયેદી-પાલાસેદી-હંફયેદી
 ફયેખયેદી
 રફતે રફતે-ફયેખયે
 રમકડું-કઝા ઔસા
 રમત-કઝા
 રમવું-કઝાદી
 રમાડવું-વુંતાદી
 રવાના થવું-તાસાપ્યુદી
 રવંથો-હોંઝા
 રવદ કરવા-લાંકિદી-લાંકિ સાદી
 રસ-તીપીયે
 રસ્તો-લાં
 રસના-ચ્યા
 રસોથો-થર્મી છધોલુ

રજકરણુ-અસાઅના
 રજની-ન્યા
 રજા-અખર્ચી
 રજુ કરવું-વુંચ્યાદી
 રઝળવું-દ્વેત્વાદી
 રડવું-ગોંદી-મ્યેયે ચ્યાદી
 રણ-battle field-સીમ્યેપી
 રણ-sandy desert-તલેમ્યે

રસોડું-થમીછેઝે-મીભોખાં

રસીદ-લેમાં

રહીશ-મ્યોધા

રહેવું-નીરે-નેદી

રળવું-અખા ખાંઢાછદી

રાંડીરાંડ-માઢિસોમા

રાંધણીયું-થમીછેઝે

રાધવું-છેદી

રાધ-Mustard-મૌની-મૌનીસી

રાખ-Ashes-ખા

રાખવું-દાદી

રાગ-અતાં

રાગણી-તછેસોતાં

રાજ-નાંધગાં

રાજકુંવર-મીતા

રાજકુંવરી-મીતમી

રાજલોભ-પૌંગાંછ

રાજકરવું-અસોયાદી

રાજદાર-ચૌં

રાજધાની-મ્યોદો

રાજસલા-અમૈદો

રાજહંસ-રવેધાં

રાજ-ર્યેબ્યે

રાજથવું-વુંતાદી-તભોઆદી

રાજખુશીથી-અલોલો

રાજનામુંદેવું-સૌયુવેઆદિ

રાજ્ય-નાંધગા

રાણી-મેલુયા

રાણી-રાજકરતી-ભુયેમા

રાત-ન્યા

રાતું-અની

રાહજેવી-સાંધદી-સાંઢિનેદી

રાશી-યાધી

રાળ-અસીપાધોતીસી

રીપુ-યાંદુ

રીછ-વેવું

રીંગણાં-ખયાંદી

રીત-કૌઝા

રીસ-દોઢા-અમ્યે

રીસાળહોવું-સૈસોતાદી

ર-ધું

રચી-અયાતા

રડું-અલ્યો

રતુ-ઉતુ

રદન કરવું-ગોંદી

રપીઓ એક-તળ્યા

રપાળું-હાહા

રપાળુંહોવું-હાદી

રમાલ-પવા

રશવત-તાઝો

રઠી-ઢૌઝા

રપ-હાછ

રપાંતર કરવું-પ્યુંભીદી

રપું-ગુંવે

રવાં-અમુવે

રંગીઓ-છેવીધોસે

રચ-વું નૌસે

રેકાણુ-નયા

રેણુ-ગહે

રેણુ મુકવું-સોદી-સેસોદી

રેતી-તલે

રેડવું-લાંઢિદી

રેલઆવવી-યે હ્લૌંદી

રેલવે-મીથઠા

રેહેવું-નેરે-નીરે

રેશમ-પો

રેહેમ-તન્હા

રોકડ-લેંગે ગુંવેમ્યા

રોકડું-લેંગે
 રોકવું-ચાહદી
 રોગાન-અયાંઢીસે
 રોગ-યોગા-અના
 રોગાનચઢાવવો-અયાંઢીસેને તૌદી

૬

લખઆવવું-યુલાગેદી
 લખજવું-યુતવાદી
 લખલેવું-યુલાખદી
 લકવો-લેયાખના
 લક્ષ આપવું-તઢીપ્યુદી
 લક્ષણ-લેખના
 લખવું-ચેદી
 લખાણ-સા
 લગન-ઐઢાંઢિ
 લખનકરવું-લેઢાદી
 લગલગ-અલાઢિ
 લગાડવું-કાદી
 લગલગહોવું-અલાઢિ શીદી
 લગામ-ઝેચ્ચે
 લગાર-નેને
 લઘુ હોવું-ગેદી
 લટકવું-લટકાવવું-સ્વેકાદી
 લઠો-ગોયાપખ
 લડવું-સીતાખદી
 લણવું-ચેદી
 લપડાકમારવી-પૌદી
 લપસવું-છયેદી
 લંગડું હોવું-છીમસૌદી
 લપેટવું-લેદી-લેદી
 લંગર-ચાઢિહસુ
 લથડવું-કઠૈકલા ત્વાદી
 લથડાવવું-ઠીયુલેલીદી
 લંખાણ-અશેઠું

રોજ-નેઢાંઢ
 રોટલી-મૌ
 રોપવું-સાખદી
 રોવું-ગોદી

લંખાઈ-અશે
 લંખાવવું-શેલાદી-ચ્યાઝેદી-તુવેદી
 લંપટ-કામઘૌને સાંધધો
 લવીંગ-લેનીમુવે
 લલચાવવું-તુવેસાંઢિયુવેયાદી-ફયાયાં-
 ઢિતુવેસાંઢિ
 લવવું-to rave-સૈકાટાંઢિ કાયે શીદી
 લવાજમ-અખા
 લસણ-ચેતુશ્યુ
 લશ્કર-ભોલા-ચેમે
 લાંચ-તાઝે
 લાકડી-ઢૌ
 લાકડાં-ધમારતી-તી-તીતા
 લાકડાં-ખાળવાનાં-ઢીં
 લાગ-અખવીં-અસીંતીંજી
 લાગુ પડવું-ધસાંઢિદી
 લાગવું-તત્ત્વાદી
 લાજ-અશ્ચે
 લાચાર હોવું-મેદી-સીચેદી
 લાત મારવી-કાંદી-ખાદી-ચ્યાઢિદી
 લાડ કરવું-પલુપલે પ્યુદી
 લાત મારી ખાર કાઢવું-ચ્યાતૌદી
 લાભ-અમ્યાં
 લાંબુ-શે
 લાયક-અટો-અતોં
 લાલ-નીલો-અની
 લાલ હોવું-નીદી
 લાલચ-ફયાયાંઢિ તુવેસાંઢિજી

લાવવું-યુગેદી
 લાવો-Enjoyment-ખાંજાજી
 લાહી-paste-કે
 લાળ-સાડવે
 લીંબડો-તમા
 લીંબુ-તાંબ્યાદી-શાઉન્ડીદી
 લીંપવું-લેંદી-લૂદી
 લીલું હોવું-સીદી
 લીલું-સીધો
 લીપી-સાલો
 લીલાંમ-લીલાં
 લીલોતરી-હી
 લીસું હોવું-છયોદી
 લીસ્ટ-સયે
 લીટી-તાંધા-અચાંડિ-સાચાંડિ
 લીધે-જ્યાંડિ
 લુછવું-ઠોદી
 લુટવું-લુયુદી
 લુંટારો-દમ્યા
 લુગડાં-અવોમ્યા
 લુચ્યાધ-પરયે
 લુચ્યો-લુસો
 લુણુ-સા
 લુલું હોવું-છીમસોદી

વધદ-સેસયા-સેતમા
 વંશાવળી-અશેઅન્વે
 વહુ-મીંગલા સાંડિખી મુધમા
 વકીલ-શની
 વકતા-પ્યોધોલુ
 વખત-અછં
 વખાણુ કરવાં-છીમોદી
 વગ-Influence-તુવેસાંડિનાંધોઅ
 સોંટાજી

લુહાર-પભે
 લેખ-સાછાં
 લેખણુ-ખેરાં-મીંદાં
 લેખવું-ટવેદા
 લેખે-ઝેગા
 લેણું હોવું-અચુવેચ્યાદી
 લેણુદાર-મીશી-ચુવેશી
 લેહેર-પોમુવેજી
 લેવું-યુદી
 લેજત હોવી-વુંતાદી
 લોક-પ્યેધુપ્યેતા
 લોકપ્રીય-યુવેભોધો
 લોકડી-મ્યેખુધ
 લોખંડ-તાં
 લાટ-મોં
 લોટવું-લેંદી
 લોન-પદુમા
 લોભ-લોભા-લોભાસે-વુટુખમા
 લોભી-લોભાચોધો-લુઝેને
 લોભ કરવો-ટામેદી-યામેદી
 લોભાવવું-મ્યૂદી-તુવેસાંડિદી
 લોહચુંખક-તાંલાધચ્યાંડિ
 લોહી-તુવે
 લોહી નીકળવું-તુવેયોદી-તુવેપાંડિદી

૫

વગાડવું-ખાંડિલાંડિ ઠોદી
 વગેરે-નાંડિગા
 વચન-ગડી
 વચન દેવું-ગડી પેદી
 વચમાં-અલેમાં
 વચલું-અલે
 વચ્ચે પડવું-દી કાષદી
 વછેરી-મીમાગ્દે
 વછેરો-મીંગલ

વજન-અલે-અછે
 વજે-અખા
 વજ-Thunderbolt-મોજ્યોઝે
 વટાણા-સટોપે
 વટાવ-અટોગુંવે
 વટેમાર્ગુ-લાંશાઉ ત્વાધોલુ
 વડ-નાંઉભીં
 વડ-ફયે
 વડવાડ કરવી-યાનટવેદી
 વણુકર-યેકાંદી
 વણુતર-લેલૌઅડે
 વણુવું-યેદી
 વંડા-વુંધ
 વતન-નેયા
 વતી-અસાઅટવે-અટવે
 વદ-લાખ્યેજો
 વદાડ-ગડી
 વધવું-પોદી-ટોપ્વાદી
 વધારે-તામ્યાદી
 વધારાનું-અપોઅમોરીધો
 વન-ટો
 વનરાજ-છીદે
 વનરપતી-હીં
 વંટોળીયો-ઉવે-ઉવેઆં
 વંદવું-શીખોદી
 વશદાર-અચોંધતીસા સાંઉઠેધો
 વમન-આંજી
 વર-મીંગલા સાંઉખી લુલી
 વરતવું-પ્યુદી-લૌદી
 વરધી-તદી
 વદ્ધ-લુઓ-શેજી
 વરસ-ને-નિંહ
 વરસવું-મો યુવાદી
 વરસો વરસ-નિઠાંધ

વર્ગ-અટા
 વરસાદની શત્રુ-મોકલા-મોઉતુ
 વરસાદ-મો
 વરસાદનું પાણી-મોયે
 વરીયાળી-સમૌસલા
 વર્ણુ-અમ્યો
 વર્ણુવવું-પીન્યાટાદી
 વર્તણુંક-અમ્યે
 વર્તમાન-present-અખુઅછે
 વર્તમાન-news-તદી
 વર્તમાન પત્ર-તદીસા
 વરાળ-આંગવે-મીસે
 વલણુ-ઉવાધના
 વલ્લે-અછે-અને
 વશ કરવું-હનૈનિંદી
 વસ્તી-પ્યેધુપ્યેધાપાંઉ-અમ્યોધા
 વસ્તી પત્રક-લુઉયે સયે
 વસ્તુ-ઔસા
 વસવું-નેદી
 વસીલો-તુવેસાંઉનાંધધો અસોંટાજી
 વસુ-ગુંવે
 વસુંધરા-મ્યે
 વસુલ કરવું-સ્વેઠાદી
 વસ્ત્ર-અવોમ્યા
 વહીવટ-કૌંધઅલૌ-અખુઅમુ
 વહીવટ કરવો-તેભોદી
 વળગવું-કાંધી
 વળગાડ હોવો-કાંઆદી-પ્યુઆદી
 વળગી રહેવું-કાદી
 વળવું-વાળવું-એવેદી
 વળી-also-લે
 વળી-again-પ્યાં
 વળી પ્રશ્ન-ધાધો લે
 વાંક કાઢવો-અપ્યે દીદી

વાંકું હોયું-કાઉદી-સાઉદી-ગેંદી-લ્લેદી-	વાડી-વુંઘ
કાંલાં શીદી	વાણુ-તીખા
વાંચવું-શાદી	વાણું-મોલે
વાંદો-લુબ્ધો	વાણોતર-અસેખાં
વાંદરો-મ્યાઉ	વાત કરવી-સગાપ્યોદી
વાંધા લેવો-નીખોદી નીપેદી	વાત-સગા
વાંભ-તલાં	વાદ કરવો-Dispute—નીખોદી-
વાંધો કરવો-નીખોદી-લાંબ્યાપ્યોદી	લાંબ્યાપ્યોદી
વાંસ-ઉવા	વાદળી-Sponge-ચેમો
વાંધો-નીધો અછયે	વાદળું-મોલે
વાંસનું ઝાડ-ઉવાલી	વાદી-તયાલો
વાંસળી-પૂલ્લે	વાપરવું-તોદી
વાંસે-નાઉમાં	વાયદો-ગડીઅછે
વાંસલો-તઝી	વાયુ-લે
વાંસો-ચ્યો	વાર હોવી-સાંધદી
વાહ-well-કાઉધે	વાર-yard-તધાંધ
વાકેક થવું-અચ્ચે વીંદી	વારંટ-વારાંસા
વાક્ય-અપાધ	વારંવાર-ખનાખના-તખા તખા
વાગવું-કેદી	વારવું-forbid-મીઠાદી
વાગોળવું-ઉવાદી-મ્યોદી	વાર-કાઉખી
વાછડું-તુવાગલે-નદી	વારો-અલે
વાધ-ચ્યા	વારશીક-નિઠાંધ
વાધરી-તયેચ્યો	વારસ-અમ્બેઝા-અમ્બો અહન્વે
વાધેણુ-ચ્યામા	વારસ સ્ત્રી-અમ્બેખાં મુછમા
વાજખી હોવું-ફયાંઉમાદી	વારસ ગાદીનો-અંશેમી
વાજંત વગાડવું-તીલ્લીદી	વારસો-અમુવેચ્યોસા-અમ્બે
વાણો-ચેખાંફાઉ	વારા ફરતી-અલેઅલે
વાટ-road-લાં	વાલ સફેત-પેફયુ
વાટ-Wick-મીઝા	વાલ લાલ-પેઝા
વાટકો-પધાંજો	વાણુંદ-સાતાધે
વાસ આવવી-અનાયાદી	વાદવિવાદ-સુવેનુવે ટાંધલીદી
વાટકી-પધાં	વાલી-લેખાંધોલુ
વાટવું-કાઉદી	વાવ-ચેલ્લે
વાડ-સેયો	વાવટો-અલાં

વાવણી કરવી-ચેદી-સાધદી	વીગત-detailes-અસોઅટાંછ તખુ
વાવણું-તૌદી	વીધ્યે તખુ
વાવણું-ચેદી-સાધદી-સાધપુદી	વીચાર-સૈદીજી-દીમાજી
વાસ આવવી-નાંદી	વીચિત્ર રીતે-અટુતફયે
વાસણુ-ચીએ	વીચારવું-સોંઝાદી-દીદી
વાસ્તવિક હોવું-ખાંધદી-મીચેદી	વીચક્ષણ હોવું-લેમાદી-ન્યાંટેદી
વાસ-અના	વીચીત્ર હોવું-ફૂંઝાંદી-આંચાલુવેશીદી-
વાસના-અલો	ફૂંજ્યાદી
વાસવું-પેદી	વીજળી-લ્યાસી-ઢા-મોગ્ગ
વાસીદું-અલેખ્યા	વીજય થવો-આંઉમીદી
વાસ્તે-ભો-ફો-જ્યાંઉ	વીતવું-ફયેતવાદી
વાહન-Conveyance-હક્કીયડા અ-	વીઘા-અટાઅસો
સાશીધો નેચાખ્યાંઉયુવે સીચાંયે	વીધવા-માઉસોમા
વાહાણું-છીધા	વીનંતી કરવી-ટાંઉભીદી
વાળ-સલે	વીનચી હોવું-શેતાદી
વાળુ-ન્યાસા	વીનવણું-ટાંછભીદી
વાળવું-Sweep-લેદી	વીનાસ-શીયેસીજી
વાળવું-bend-ન્યુદી-ચુવેદી-નૈચ્યાદી	વીંછળવું-ચીદી
વીંછી-કીમિધાંઉ	વીનોદ-ખોશવીંજી
વીંઝણો-ચાટાંઉ	વીંટવું-ફૂંલોંદી
વીંટવું-લેદી	વીટા-સાલે
વીંટી-ખુવે-લેસોકવે-લેખાંઉકવે	વીપરીત હોવું-to be contrary-
વીટાળીયો-લેલુએ	સાંદી
વીંધણું-chisel-સાઉ	વીભાગ-અખાંઅયાં-અપાંછ અચ્યા
વીંધવું-pierce-પાઉદી-ટોદી	વીયોગ થવો-કવાદી
વીણુવું-સૌદી-સૌઠાદી	વીયોગ પાડવો-કવેકવાદી
વીયાજ-અટો	વીરામ લેવો-નૈયેદી
વીયાણું-મુવેદી	વીરૂ હોવું-સાંદી
વીકટ હોવું-ખેદી	વીરૂકાવિરૂ-ફેહમાં
વીખ-poison-અસૈ	વીરોધ હોવો-લાંબ્યાખ્યોદી
વીખરવું-કવેફ્યાંદી-ખાંતવાદી-ચેફ-	વીસક્ષણ હોવું-ફૂંઝાંદી
યાંદી	વીલંબ કરવો-સાંધદી
વીખેરી નાખવું-સીમેઅચાગો શીદી	વીલાપકરવો-ગોંચુવેમીટાંદી-મીટાંદી
વીખ્યાતી-ગોંઅતયે	વીવાહ-અંદાંઉ

વીવેક-લોકાવુ-ચેચ્યાહું
 વિશ્વ-કલા-સેચ્યાવલા
 વિશ્વાસકરવો-ચૌંદી
 વિશ્વાસઘાત-તીસા પ્રાઉલ્લેહું
 વિશ્વાસુ-ચૌંચીધો
 વીશય-Subject-અચ્યાંઉ
 વીશય-Sexual enjoyment-સો-
 નીધો અચેઅલે
 વીસરવું-મેદી-મેલ્યોદી
 વીસામો લેવો-અદી
 વીસ્તાર-અટાંઈ
 વીરમયથવું-આંઓદી
 વીમો-આમાખા
 વીલ-વીગાહું
 વીર્ય-કરલાયે
 વીશી-ધર્મીસાંઈ
 વ્રક્ષ-તર્પી
 વ્રતાંત-અચ્યાંઉ અયા
 વ્રતી-અચે
 વ્રથા-અલધા
 વ્રહ્-અટ્ટે ચીરે-આરે
 વ્રહ્મીથવી-ટોપ્વાદી
 વેચવું-યાંઉદી
 વેંત-તથુવા
 વેગ-લીંમ્યાહું
 વેગળું-અવેશ
 વેપાર-કૌં-વેહું-યાંઉવેહમુ
 વેહેહું-સોઝો
 વેઠવું-ખાંદી
 વેઠો-લેપાઉ

વેપારી-કૌંધે
 વેદના-અના-પીંજવાયો-વેદના
 વેશ્યા-મૈમાશ્વી-પીટાઝા
 વેંકળો-છાંઉ
 વૈદ-સેતમા-સેસયા
 વૈયાકરણુ-તદા
 વેરલેવું-લેસાછેદી
 વેરીહોવું-મૌઠાદી
 વેરવું-લ્વાતાછદી
 વેશખદલવો-અચ્યાંઉ સાંઉદી
 વેરી-યાંદુ
 વેરો-અખાટો
 વેલો-નુવેલી
 વેશવાળકરવું-કૌં હાંદી
 વ્યથા-અના
 વ્યર્થ-અચ્યાંમહામ્યાઉધો
 વ્યભીચાર કરવો-નુમયાગો શ્રીમાદી-
 હ્માયુવીંદી
 વ્યભીચાર કરવો-પરપુરુષ સમાગમ
 કરવો-મ્યાઉમાઠાદી
 વ્યવહારી-લોકીઅચારીધો
 વ્યયથવો-કૌંદી
 વ્યાજ-અટો
 વ્યાખ્યાકહેવી-મીયુવેસોદી
 યાખ્યાન દેવું-પારેતાશ્યેમા અચ્યોઅ-
 ચ્યાંઉગો ઠોપોયુવો પ્યાધાદી
 વ્યાજખીરીતે-પ્રાંઉયાજવા
 વ્યાધી-યોગા
 વ્યાપાર કરવો-યાંઉવેદી

૨૧

શક-ચૌંમાહું-જવાઝવે
 શકઆવવો-ચૌંમાદી
 શકવું-નાંછદી

શક નથી-ચૌંમાજો મશી-સુવેજવા
 સોઝયા મશી
 શકરો-તૈંગે

શક્તિ-આ
 શઠ-મત-હાલો
 શણુગારવું-કાગવેદી-તાઝાસીંદી
 શણુ-ભી
 શત્રુ-યાંદુ
 શત્રુ-સગા
 શમતા રાખવી-ન્યેદી
 શમશેર-ધાલવે
 શયન કરવું-ઐદી
 શયનભુવન-ઐઐ
 શયા-મોયા
 શર-મ્યા
 શરણુ-હીખોજયા
 શરત-સાઘી-ગરી-અલાંકિ
 શરદઋતુ-સાંકિઉતુ
 શરમ-અશે
 શરમભરેલું-શેભુવેધા
 શરમાવું-શ્યેદી
 શરમાળ-શ્યેભુવેધા
 શરાબ-અયે-કયેન્ને
 શરીર-કો
 શર્યાત-અસા-મુલા ઉઝવા
 શર કરવું-સાધુદી
 શશી-લા
 શસ્ત્ર-લેને
 શસ્ત્રવૈદ્ય-સયાવું
 શક-હી
 શાખ-અપો નામે
 શાખા-અખે અકાંક
 શાદી-ઐદાંકિ-લેકા
 શાને-આપ્રયુલો
 શાંત કરવું-સૈ પ્યાદી
 શાંત હોવું-ન્યેદી
 શાંત-ન્યેધા

શાંત પાડવું-નૈ ત્યાદી
 શાપ દેવો-ચૈ સેદી
 શાખાશ-ચેઝુ દીપ્યાદી
 શાખાશી-છી મોંહું
 શાખીત કરવું-તેતી પ્યાદી
 શાખીતી-તેતી
 શામ હોવું-નેદી-મેદી
 શાસન-અમૈ
 શાસ્ત્ર-અટા પી-ન્યા
 શાલવટ-ફ્યાંકિમાહું
 શાહી-મિ
 શાહેદી-તેતીખાં
 શાળ-ચેકાંઝી
 શાળા-સાતીંજયા-ચાંકિ
 શીકાર કરવો-મોહસોલોદી
 શીકારી-મોસો
 શીક્ષક-સયા
 શીખર-ઠૈ-અફયા
 શીક્ષા કરવી-દાં પેદી
 શીખવણી કરવી-તાઇતોંદી
 શીખવવું-તીંચ્યાદી-તોંતિંદી
 શીખવું-તીંદી
 શીખામણ દેવી-ચ્યાપ્યાદી
 શીથિલ થઇ જવું-લોત્વાદી
 શીયાળ-ચેખુઇ
 શીતળા-ચાઉચી
 શીતળા કઢાવવી-ચાઉપાઉદી
 શીયાળો-છાંદવે-સાંકિ ઉતુ
 શીર-ધાંકિ
 શીરપાવ-સુ
 શીલક-ગુંવેચ્યાંદી-અચ્વી
 શીલા-ચાઉખે
 શીલા લેખ-કાંભી-લૈસા
 શીવાય-અમાંપે

શીક્ષક-લુગ્લે-ખલે
 શીખ્ય-સ્તભા-કોઈગ્લે
 શીઘ્ર-મ્યાંમ્યાં
 શીતળ હોવું-એદી
 શીવણ્ય-છાયૌ
 શીશી-પલે
 શું-ખા-ખેતે
 શુંક-ઝીંછાઉ-ઝીનસે
 શુંઠ-નામાંઉ
 શુદ્ધ-લાઝાં
 શુકન-નમૈ-લેખના
 શુક્લ પક્ષ-લાઝાન
 શુકનો તારો-તાઉચ્યાચી
 શુદ્ધ કરવું-સીદી
 શૂન્યતા-તહાતેતે
 શુમાર કરવો-અટ્ટા ટેદી
 શુરવીર હોવું-યેદી
 શૈકડે-તયાપોમાં
 શૈકવું-પાઉદી-કીંદી-ફ્રાદી-મ્યાઇદી
 શેતાન-નાસાહ
 શેઠ-તઠે
 શેરવો-થન્યાયે-અતા ફ્યૌઇ

સઇ-છૌધોલુ-અછૌતમા
 સખતપણું-Hardness-અહા-
 અખે
 સખત રીતે-ચ્યાચ્યા
 સખત હોવું-માદી-ચ્યેતીદી
 સખાવત-અહલુ
 સગપણ્ય-શ્વેમ્યો
 સગવડતા હોવી-અખાંતીદી-ટાહ્યોદી
 સગો-શ્વેમ્યો
 સધળું-આલમ
 સંકટ-ધૌખા-હાઉશેસયા

શેત્રંજ રમવી-શીદુયે કઝાદી
 શેતુરનું ઝડ-પોસાલી
 શેતરંજ-Carpet કોઝો
 શેરડી-ચ્યાં
 શેવાળ-યેહ્નો
 શેહેર-મ્યો-ટાંઉ
 શોક કરવો-સેપૂદી
 શોખ હોવો-છીદી
 શોધવું-શાદી
 શોભવું-હાદી
 શોભા-હાજી-ભૌઆનુભો
 શોર-અતાં
 શૌર્ય-તુયેભો
 શનાયુ-લેજ્યો-અચ્યોમા
 શ્મશાન-તિઝાંઈ
 શ્વાસ-ડવેતેવીદે
 શ્રદ્ધા-અયૌ
 શ્રમ-ધૌખા
 શ્રાપ દેવો-ચૈસેદી
 શ્વાસ લેવો-અતે શદી
 શ્રીફળ-ઔદી
 શ્રીમંત-છાંદાધાતુ

સ

સકોચવું-દૂદી
 સંગ્રહવું-સૂઠાદી
 સંતતી-તાતમી
 સંગ્રામ-સીમૂ-સીમે
 સંયોગથવો-સાદી-સેઝેદી
 સંયોગથવો-લગ્નથી ન્નેડાવું-સૌફેદી
 સંયોગ-વીચાર સંબંધમાં-તભોદુદી
 સંયોગથવો-મળીજવું-associate-
 પાંઉ ફ્રાદી
 સંહારવું-તાદી
 સંસર્ગ-ટેહું

સળ-દાં
 સંચો-સે
 સટોકરવો-અમ્યા યાઆંઉ વેઠાદી
 સડક-લાં
 સડવું-સ્વેદી
 સણ-ભી-પાછાં
 સલહોવું-માંદી
 સંતાપવું-હાંઉશેદી
 સંતાડવું-કવેદી-ફૌંઠાદી-હુવેઠાદી
 સઠ-તબિયુવે
 સ્તન-તૌ
 સત્તા-આ
 સત્ય-ટયા
 સત્વર-મ્યાંમ્યાં-છેછી
 સદા-નેદાંઇ
 સદગુણ-પારામી
 સનંદી-અમૈદો
 સંતાપ-અના-ઘૌખા
 સંતોષ-અલો પીઝૌં
 સંભાળ-તઢી
 સંદેશો-તઢી
 સંધીવા-દૂલાના-અસી કાઇના
 સપડાવવું-ઠાંઉદી
 સપાટહોવું-પ્યાદી
 સપાટી-મ્યેંદનાં પ્યેં
 સપ્ત-ખઇ
 સપ્ત-અતીતીમ્યાધો
 સફાઇ-અસૌં
 સફેદ-અપ્રયુ
 સંબંધ-સીઅસે
 સખખ-અચ્યાંઉ
 સખળ હોવું-સૌદી-તાદી
 સચુરી-તીખાં
 સભા-લુઅસુઓ

સમ્યતા-લોકાવુએ-યેંચ્યેં
 સભાસદ-તિવિધુ
 સમજણ-ન્યાં-પિંગ
 સમજવું-નાલેદી
 સમજવવું-ફયાયાંઉદી-તુવેસાંઉદી
 સમજુહોવું-પીન્યા શીદી
 સમડી-સૌં
 સમય-અછૈં
 સમર્થ હોવું-સૌનાંઇદી-આશીદી
 સમાચાર-તઢી
 સમાજ-અસૂ
 સલાહ-Peace-અનૈ અતી-મૈંતહાયા
 સમાન-નીમ્યાધો
 સમાનહોવું-ઠાટુશીદી
 સલામ-સલાં
 સમાપ-પીખી
 સમારવું-Correct-અભાગો પીદી-
 હસુંમાદી
 સમીજવું-અનીચ્યાદી-નૈંતવાદી
 સમાવું-સાંદી
 સમાવવું-પાવીંદી
 સમીપ-નીરે
 સમુદ્ર-પેનલે
 સંકારવું-પીંદી-પીંસાંદી
 સંપકરવો-નીન્યોદી
 સંપીલું-નીન્યોધો
 સંભવ-પ્યુનાંઇઆંઉં
 સંભવીત-શીકાંઉશીદીનીં
 સંભળાવવું-ચ્યામાદી
 સંભાળલેવી-તઢીપ્યુદી
 સમજવું-નાલેદી
 સમશ્યા-સગાલૈં
 સરકાર-અસોયા-મીયાશીદો
 સમાધી-ભવીંશીં

સરકયુલર-સાકયુલ
 સરકો-પૌંધ
 સરતકરવી-લાંઉદી
 સરખામણી-ઉપમા-પૌં
 સરખાવવું-ખ્યાંઈદી-ખ્યાંનાંઈદી
 સરખાપણું-ટૂં
 સરખું-smooth-છોળ્યો
 સરખું-નીમ્યાધા
 સરદાર-અચારી
 સરનામું-લૈસા
 સરપ-મુધ
 સરભર-અનીઅહમ્યા
 સરપાવ-સુ
 સરવાયું-તન્હે સૈયે
 સરવાળાકરવો-પાંઉદી
 સરવે-આલૌ-અકૌ-આલમ
 સરવેયર-મ્યે ટાંઈધો હુ
 સરસ-અકૌઝૌ
 સરસાઈ-Superiority-અચાતા
 યુવેચીજી
 સરસામાન-ટોલીમોલી
 સરહદ-નેઝા
 સરલ હોવું-to be straight-
 forward-ફ્યાંઉદી
 સરલ સહેલ-Easy-દ્વેદી
 સરાફ-ગુંવેદાંઈતમા
 સરાસરી-સુપાંઉથે ટુવેજી
 સરેસ-યુવેગો
 સરોવર-આંઈ
 સર્પ-મુધ
 સવારી કરવી-સીદી-સીનીંદી
 સર્વોપરી-અમ્યેઝૌ
 સલામ-મ્યાંઉધો સગા
 સલામ કરવી-શીખોદી-નૌસેદી

સલાહ-peace-અનંઅતી
 સલાહકાર-ટાંઈબી હમુમા
 સ્લેટ-ચાઉતીલૌ
 સવાર-Morning-મને
 સવાલ-અમે
 સવાલ કરવો-મેદી
 સહી-લેમાં
 સસલું-ચૌ
 સરતું-અફે નેરે
 સહન કરવું-ખાંદી-મસીટા અખ્વી પેદી
 સહવાસ-મૈચુવીજીંઈ
 સળગમ-તલૈ
 સળગવું-મી લૌદી
 સળગાવવું-મી નીદી
 સાંકડું હોવું-ચિદી
 સાંકડું મન હોવું-સૈટુંદોદી
 સાંજ-મોછવ
 સાંકળ-તાંજે
 સાંભળવું-to remember-હા
 મેદી
 સાંભળવું-hear-અ્યાદી
 સાકર-તળ્યા
 સાક્ષી-તેતી
 સાક્ષી પુરવી-તેતી ખાંદી
 સાગ-ચું
 સાચવવું-ફેમાદી-ખેમાદી
 સાન્નું થવું-અનાખ્યાઉદી
 સાચું-માંધો
 સાટીન-ફે
 સાટે-અસા અટવે
 સાણસી-ન્યા
 સાથી-અપાંઉ અપો-પાંઉફે
 સાચળ-પાઉ
 સાથે-નેઅટ

સાદ-અતાં	સાહુડીનાં પીછાં-પ્રયુસુ
સાદડી-પ્રયા	સાળ-ચેકાંઝી
સાદું-અલાસા-લ્લેધો	સાળો-યાઉફા
સાધન-અકુન્ધા	સાળી-ખેમા
સાધવું-લૌપીદી	સીકા-ઢીંગા
સાધારણ-અલાસા-મચ્ચોમચ્ચેધો	સીતાફળ-ઓઝાદી
સાધુ-ફુંગી-યાહાં	સીંચવું-લાંકિલાંકિદી
સાફ કરવું-સીંદી	સીદી-લેલ્ગા
સાફ હોવું-to be apparent-તી	સીંદરી-ચ્યો
શાદી-તીપોદી	સીંગડું-ખયા-ગિન્યો
સાફસુફ કરવું-સીંચ્યેદી	સીંદ-છાદિ
સાખીતી-તેતી	સીકલ-મ્યેહા
સાખીત કરવું-તેતી પ્યાદી	સીધું-ટેર
સાખુ-સાખ્યા	સીદ્દ હોવું-મીટાશીદી
સાખુ ચોખા-તાધુ	સીપાઇ-પલીતા-પ્યાદા
સામાન-furniture-અતૌઅસાંકિ	સીપ્રારસ કરવી-છીમૌદી
સામાન-Luggage-ટોલી મોલી	સીમન્ટ-cement-ધયો
સામુદ્રધુની-ચુંલેચ્યા	સીવડાવવું-છૌઝીદી
સામેલ હોવું-પાંકિદી	સીવવું-છૌદી
સારડી-લૌભૂજી-લૌભૂ	સીસી-પલે
સારી પેટુ-કાંકિગાંકિ	સીસાપેન-ખેરાં
સારંગી-તયો-તયોદોહાં-સાંકિધાકિ	સીસું-ખે-ચીમા
સાફ-કાંકિટો	સુંધવું-નાંદી
સાવકીમા-મીઢવે	સુકું ધાસ-મ્યેછાકિ
સાવજ-ચ્યા	સુંડલો-ટીં-ટખી
સાવધ રહેવું-તદીપ્યુદી	સુધ-આ
સાવધ હોવું-શાંકિદી-શાંકિતવાદી-	સુકવવું-છાકિદી
શાંકિલ્લેદી	સુકું-અછાકિ
સાવરણી-તબ્ચેસી	સુકાન-તેમા
સાસરો-યાઉખમા	સુકાન પકડવું-તેમા કાંઈદી
સાસુ-યાઉખમા મુધમા	સુકાની-તેમધાંઈ-પેની
સાહી-મિ	સુખ-છાંદા-તુખા
સાહુડી-ફયુધાંકિ	સુખડ-સાંડાડ
સાહેબ-તખે	સુચનાકરવી-સીચેદી-હાલાઈદી

સુચવવું-અયૈઅન્વે પેદી	સૌપવું-કાંદી
સુજવું-To swell-યાંઉદી-ફાંઉદી	સૈકા-હુને તયા
સુંઠ-ઝંઝાઉ	સોયાણી-Midwife-વાંઝવે
સુતળી-ચ્યો	સોન્નેચડવો-યાંઉદી
સુતર-આછી-છી	સોટો-ઢોઝાંઉશી-મીઝો
સુતાર-લેતમા	સોગનખાવા-તીસાપ્યુદી
સુદ-લાઝાન	સોદાગર-કૌધે
સુધારવું-Improve-પ્યેદી	સોધવું-સ્યાદી
સુધારો-reformation-અતિપ્યુ	સોનું-શુવે
લીંછ	સોની-પદેમા-પદૈતમા
સુધારો કરવો-to reform-કાંઉયાધો	સોપારી-કુંદી
પ્યાંઉલેદી	સોમલ-સૈ
સુધરવું-ટોપ્યાદી-ટોયુવેકાંઉદી	સ્તન-નો
સુધી-ટાંધઆંઉ	સ્તભ-તાઇ
સુંદરહોવું-હાદી	સ્તુતીકરવી-છીમોદી
સુધરવું-અના પ્યાઉદી	સ્ત્રી-મુઇમા
સુરજ-ને	સ્થાઇહોવું-મીઝેદી
સુરજ ઊગવો-ને હવેદી	સ્થાપવું-કાદી-તીકાંઉદી-તીકાદી
સુરજ આથમવો-ને વીંદી	સ્થીરથવું-ખાંઇદી
સુવર-ઉવે	સ્થાપવું-to institute-તીઝાપ્યુદી-
સુરોખાર-ઝવેતા-યાંઝે	સીયેદી
સુવર્ણ-શુવે-શ્વે	સ્નેહ-છીછું-મીતા
સુવાવડ-સુવેપ્રવાળું	સ્પર્શ કરવો-ડીદી
સુવાળું-પ્યો	સ્પષ્ટ-તેદીઝાળ-નાનાગાગા
સુવાળું હોવું-છોદી-નુદી	સ્મરવું-મામેદી-માદી
સુવું-ઐદી	સ્વચ્છકરવું-સીંદી
સુસ્તહોવું-પીંદી-પીયેદી	સ્વતંત્ર-અલોઅલ્યાઉનેદી
સુક્ષ્મદર્શકયંત્ર-તેનોતો અયાદોગો મી-	સ્વમ-ઐમે
નાંધધો માંખડુ	સ્વરૂપ-Figure-પૌં-ઉપમા
સુડી-કુન્યા	સ્વપ્નુઆવવું-ઐમેદી
સજવું-પ્રયેસીદી	સ્વાદ-અવાપદના-અયાતા
સેકરેટરી-સયાદોછ	સ્વાન-ખુઇ
સેના-સીમોભા-સીમે	સ્વામી-મ્યેશી-પાંધધાતુ
સેવાવું-ઉગાપાઉદી	સવાર-મીધૈતમા
સેહેલું-દવેર	સ્વીકારવું-વુંખાદી

૬

હક-સાંપછું

હકીદત-Narration-તાયૌતાગાફે

આઉ પ્યોધો સગા

હકીમ-સેતમા

હકુમત-આના-સીયેંજી

હકારવું-હુંવેતવાદી

હજમ કરવું-ચેદી

હજમ-સાતાધે

હજી-ટાંધઆઉ

હજુરીઆ-અછાંઅયાં

હકવું-to recede-હસૌદી

હડપચી-મે-મેઝે

હડીલાઇકરવી-ખાંધમાદી-સૈહાદી

હડીલું-સૈમાધો

હડસેલવું-ઠોદી

હણવું-તાદી

હથીઆર-લેને-ટાંઝાં

હથેળી-લેપવા

હથોડી-ટુ-તાંટુ

હદ-યાસૌ-નેઝા

હંસ-ગાં-ગાંભો

હમણાં-અગુ

હમણાનું-મચ્યામમીંપ્રયેધો

હંસણી-ગાંભા

હમેશ-નેઠાંધ

હયાત હોવું-અતેશીદી

હયાતી-અનીજી-અનેજી-અશીજી

હરેક માણસ-હુઠાંધ

હરકત કરવી-સૈહાદી

હરકત-અસીઅહા

હરકોઇ-તઝૌ તયાઉ

હરણુ-યૌ-દયે

હરવું-ખોપ્યેદી

હરડાં-ફાંગાદી

હરસ-મીધયાઇ

હરરાજ-લીલાં

હરામખોર-સોધોહુ

હરાવવું-શૌંઝેદી

હરીફ-ખ્યાંધધુ-ખ્યાંધભે

હલકું-Base-યોદી

હલકું-light-પોરે-પો

હલવાઇ-તજ્યામૌં છેધોહુ

હલેસું-ટે-ખાટે

હવે-અખુ-અગુ

હવા-લે

હવા પાણી-લેયે

હવાલે કરવું-આદી

હવરાઇ-ખાંઝી

હસવું-ઇદી

હસ્ત-લે

હળ-ઠે-ઠેનેઠોદી

હળદર-સન્વેમૌં

હવે પછી-નાઉકા-નાઉકલા

હળવે હળવે-ફયેબ્બે

હળતા રહેવું-છીતાઇદી

હળીમળીને-તીતીંછીં-મખસુવે ફવે

ટાંછીં

હા-હાઉકે

હાંક મારવી-ખોદી

હાંકવું-માઉદી-નીંદી

હાંડલું-હીંઆ

હાંફવું-હાઇદી

હાંસડી-ન્યાયો

હાંસીયો-અસૌં-અના

હાંસી કરવી-તયોદી-પ્રીયે ખુદી

હાકમ-મિં

હાજત-અલો	હુનર-અટા
હાજર-શીદે	હુમલો કરવો-તાઈખાઈદી
હાટ-સાંઈ	હુલડ કરવું-પાઉલૌખુદી
હાડકું-અયો	હુલડ-યૌઈછું
હાથ-લે	હુશીયાર-લઈમાધો
હાથનું મોળું-લેસૌ	હુશીયાર હોવું-લઈમાદી
હાથે કરીને-અલોલો-અલોઅલ્યાઉ	હદય-નલૌ
હાથો-અકાંઈ-અયો	હેડકી-ખાઉસોના
હાર-Row-અટાં	હેત કરવું-છીદી
હારવું-શૌદી	હેતુ-અચ્યાં
હાલવું-રવેદી-તવાદી-લાઈદી	હેરાનગતિ કરવી-હાંઉશેદી
હીકમત કરવી-સૈકુદી	હેવા-ઠૌઆ
હીત-ચેઝુ અચ્યો	હેકાયત-અઈદમ્યાંઉઅં
હીંદુ-હીંદુ	હેઠ-નખાં
હીમજ-ચેઝુ	હેજરી-અસાઅં
હીમત-તુયેમો-ચેયેધોસૈ	હેડી-લે
હીરો-સૈ આઉ	હેડકું-લેલાંઉ
હુંપદ કરવી-કાંઉલવાદી	હેદો-ઝટીઘૌ
હુકમ કરવો-મૈદી-અમૈ પેદી	હેલવવું-તાદી
હુકમ-અમૈ	હેવું-શીદી-રીદી
હુકમનામું-સીયેજ્યે-અમૈદો	

એકથી વધુ શબ્દો મળીને બનેલા શબ્દો તથા
છંદલીશ શબ્દો ગુજરાતીમાં સાધારણ જેવા
થઈ ગયા છે તેનું બરમીઝ.

તે વખતે-ઠો અખા-ધા અખા. કાંઈ-તખુખુ. આવનાર માણસ-લાધોલુ.
આ વસ્તુઓ-દી અયામ્યા. તેના જેવું-ઠો ગેધો. પણ હમણા-યખુ મુગા.
તે વખતથી-ધાકલા અખાગા. તે વસ્તુ-ઠો અયા. નકામી વાત-અલધા
સગા. તેનાપર-તુ અપો. તેઓ નજદીક-તુરોસી. મા બાપની સત્તા-મીલા
આના. સુરજના તાપમાં-તેપુઢવે. કમરનું લાલ કપડું-નીધો પસો. તું
હોવું-પાંઈદી. સવારમાં વહેલાં-મને સોઝો. બધો વખત-ઠો અખા-
પલૌ. ધર નીચે-અં આઉ. સ્વર્ગ નીચે-મોકાંઉઆઉ. હંદ-

ગીમાં-તતેલો. આખા રાજમાં-તનાંછગાંલો. રીવાજ મુજબ-ઠોંઠા અટાંછ. એકે કાગળ-સાલે તઝો. ડુલવાડી-પાંવુંછ. ઘણાં હોવાં-મ્યાદી. નીચે પડી રહેવું-લાંઢિદી. વખત મુકરર કરવો-છેંદી. વાર હોવી-મ્યાદી. મીડી ખાંડ-છોધો તળ્યા. પાણીનો રસ્તો-મ્યાંઢિ. ફાંઢિલ-ચ્યે. ત્રણ વખત સુધી-તોં છે મ્યાંઢિઆંઢિ. તેટલા માટે-કારણકે-ધા ફર્યે-વા ન્યાંઢિ. સાથે આંધવું-ફવેદી. આંકું-ખાડો-ટુવી. થી જુદા પડવું-સૌં. અંદર મુકવું-ઠવીંદી. બહાર-ઉપર રેડવું-થોંદી. બંચકર અવાજ-ચાંઢિ મેલુવેધો અતાં. છેક બધું-કુલ-અકોં અસીં. ઠંડી રતુ-સાંઢિકલા-સાંઢિ-ઉતુ. તાજું પાણી-ચેછો. ઇંટનું ઘર-તાંછ. ઇંટની ભટ્ટી-ઝો ફો. અદાલતનું મકાન-ટયા યોંદો. ગાયોને રાખવાનું ઘર-નુવાયોં. કર્સ્ટમ હાઉસ-માંડવી-અખા તાંછ. ફેરી બોટ-કંદો. ફલેગ પોસ્ટ-અલાંતાંછ. ચુનાની ભટ્ટી-ઠોં બો. લાકડાં વેરવાનો ખાંડા-તીલ્વાસીં-ટુંવી. સ્ટી-મર-મીતીઓ. સુરકી-ઈંટનો ભુકો-ઝોં મો. દુરીયાન-દુયે. ઓરેજ-મોટાં લીંબુ-લીંમો. દસ જાતની તરકારી-હીંચુવે સેલા. તાડીનો જાળ-થન્યાં. વેરનો ભુકો-લ્વાજા. મોટી દરીઆંછ માછલી-મગર-મીંઘાંઢિ. મુરઘીનાં ઇંડાં-ચ્યે ઢિ. બકરાના વાળ-સી મુવે. માથાના વાળ-સલોં. શરીર ઉપરના વાળ-અમુવે. દરેક જાતનું માંસ-અતેતા. નાળીયરનુ પાણી-ઝોંચે. રાંધેલું શાક-હીં. સુકી મચ્છી-ગાંછાંઢિ. રાંધેલા ચાવલ-થમીં. ઉકાળેલો પીવાનો ચા-લફેચે. માંછલાં પકડવાનો આંકડો-ગાંમ્યાં. પાણીનું ઠામ-ચેઝો. હાથનો પાછળનો ભાગ-લેફામા. પુરુષની છાતી-ચેલા. સ્ત્રીની છાતી-નૌ. આંખનો ડોળો-મ્યેલોં. આંખનાં નેણુ-મ્યેખોંમુવે. આગલી આંગળી-લેન્યો. વચલી આંગળી-લલે. વીંટી પેરવાની ત્રીજી આંગળી-લેતુચુવે. ટચલી આંગળી-લેતાં. પગનું તળીયું-છીપવા. કાનમાં સટાકા નીકળવા તે-નાકાંઈજી. માથાનો દુ-ખાવો-ધાંઢિકાંછના. પેટમાં દુખાવો-વુંકાંઈ ના. ઇંટો બનાવનાર-ઝોં લોંતમા. ગાડીહાંકનાર-લેતમા. રોકડ મેળ રાખનાર-ગુંવેદાંછસયા. ગા-થોનું ટોળું-નુવાધાંઢિ. સંત્રી-તથા સાંઢિધોલુ. મેવો વેંચનાર-તી યાંઢિધો લુ. પ્લંટરપ્રીટર-સગાંબ્યાં. સ્કુલમાસ્ટર-સાતિસયા. બાહુરાખનાર-લાંખાંછ-ધોલુ. પાણીલાવનાર-ચેખાતમા. કારકુન-રાઈટર-સથે. આલમાઇરા-માતાતીતા. નાવાની કાટડી-ચેછોખાં. સુવાનો ઝોરડો-છખાં. ખાનાવા-ળીપેટી-આંધાતીતા. પાટીયાની જમીન-ચ્યાં. ફરનીચર-અતોં અસાંઢિ. સાહી રાખવાનું ઠામ-મીંઓ. મચ્છરદાની-છીંદાંઢિ. લાંકડાંના થાંભલો-તીતાંઈ. પથ્થરનો થાંભલો-ચાંઢિતાંઈ. ઇંટનો થાંભલો-ઝોંતાંઈ. સ્ટેપ-તઝે. જોલીબોટ-તાંખાં. પરણેલો માણસ-ઝોંદાંઢિ પ્યુધો ચાંઢિચ્યા. પરણે-

લી સ્ત્રી-ઐઢાંઉ પ્યુધો મુધમા. માયાપ વગરનું બાળક-મીલા મશીધુ. રાં-
 ડેલો પુરૂપ-માહિસોભો. પરણેલી ઓરત-મયા. મોટોભાઇ-છકા. નાનો
 ભાઇ-નીકા. મોટીબેન-ઈમા. નાનીબેન-નીમા. દીકરાનીવહુ-ખેમા. ઓર-
 માનબાપ-ભાડવે. ઓરમાન મા-મીઢવે. મોટા ભાઇની સ્ત્રી (સ્ત્રીની મોટી
 બેન)-માયે. નાનાભાઇની સ્ત્રી (સ્ત્રીની નાનીબેન)-ખેમા. મોટીબેનનો ધણી-
 (ધણીનો મોટો ભાઇ)-ખેઓ. નાનીબેનનો ધણી-(ધણીનો નાનો ભાઇ)-
 મા. દીકરાની વહુનો બાપ-(દીકરીના ધણીનો બાપ)-ખામે. કાકો-માસો-
 ભાડવે. માસા-ફઈ-કાકી-મીજી-મીઢવે. બીજીઓરત-મયાગે. સગાંસંબંધી-
 શ્વેમ્મો. માયાપ-મીલા. ધણીની આગલી સ્ત્રીનો છોકરો-લીંપાતા. ધણીની
 આગલી સ્ત્રીની છોકરી-લીંપાતમીં. સ્ત્રીના આગલા ધણીનો છોકરો-મયાપાતા.
 સ્ત્રીના આગલા ધણીની છોકરી-મયાપાતમીં. કંપાસ-તીંબો મ્યાઆઉ. નોઈ-
 પોલ-મ્યાહિસોં. સાઉથપોલ-ટાંહિસોં. બપોરપછે-મોંલ્લેઅંછે. દીવસનો વખત-
 ને અંછે. ગયું ત્રીજું વરસ-તમ્યાનંહ. ગઇકાલની રાત-મનેન્યા. માજીસ્ટ્રેટ-
 યાજોવુંમે. રાજકરનાર-ઔસોધુ-મીં. હાથનાં મોન્ન-લેસો. હાથમાં પકડ-
 વાનો રૂમાલ-લેકાંઈપવા. રેશમી રૂમાલ-પોપવા. જોકેટ-ઐંજી ખઢો.
 પાટલુન-ઇજર-ચોરણો-ભાંઉભી. આફ્રીકન્સ-કાપાલી. આરમીન્યન્સ-
 આરેમાની. આરાકાનીઝ. રાકાંઈ-યાકાંઈ. બંગાલી-બીંગાલી. બરમન-
 મ્યમા-ભમા. ચીન-ચીં. ચાઈનીસ-તયો. ઇંગ્લીશ-ઇંગ્લે. ફ્રેચ-
 ફ્રાંસી. જ્યુ-યાહુદી. મોગલ-મગો. મુસલમાન-પતી. નીઝોઝ-
 કાપાલી. પરશીયન-પારાધી. પોરટુગીઝ-ફરીંજી. છુટકારો-aquittal-
 અપ્પેલ્હોજી-છાંદાપેજી. બીલ-સયે. લીલામથી કરેલાં વચાણુનું બીલ-
 લીલાંસા. દીવાની કોરટ-ટયા મયોં. કોન્ટ્રાક્ટ-સાઝો. ફરીઆદનો ખર-
 ચ-અહ્મુસયે. ફોજદારી કોરટ-યાજોવુંયોં. ડેકાઇટી-ઢમીયા તાઇમુ.
 ગેરકાયદેસર રીતે-મટયા ધાપ્યે. ધરનું ભાડું-ઐંખા. જમીનનું ભાડું-
 મ્યેખા. સમન્સ-તાંબાસા. માસીક મુસારો-લાગા. વારંટ-ફાંસીયાલે
 માંસા-વારાંસા. દાગોળો-ખેયાં. લડાઈની ચીજો-સીમુતયા. બોમ-
 બરોલ-ભોંસાં. તોપના ગોળા-અમ્યાહિસાં. કરનલ-તઢાંહિસો. કોરટ-
 મારશલ-સીમુયોંઢો. છોડવું-તોપ બંદુક વગેરે-લોલાઇદી. રસ્તો બતા-
 વનાર-લાંખા. તોપ લઇ જવાની ગાડી-અમ્યાહિલે. પાછલી હાર-નાઉતા.
 રહેવાની જગા-નેયા. લાકડાંનો ખલોક-તીઢોં. સરટીશીફ્ટ-લેમાંસા.
 સતનું ખાણું-ન્યાસા. ફેશન-ઠોંઝા. જહાજનુંનુર-તીંબોખા. જેઝટ-
 તઢીંસા. પૃથ્વીનો ગોળો-મ્યેઅલોં. વચલો વખત-દરમીયાન-અમ્યા. લેન્ડ-
 આર્ક-મ્યેમાતાંઈ. લાકડાંનો કટકો-તીઢોં. લોડ-તખે. પેકેજ-અઢો.
 ધરનો માલીક-ઐંપાંઈધુ. પારસલ-અઠોંગલે. પેટર્ન-પૈં. પૈસાની થેલી-

ગુંવેએ. રાસકલ-લુહસો. રોકડાં નાણાં-લેંગેશુવે. રેકડ-માપીટીજી-
 સાથે. રજીસ્ટર-સાથે. રેલવે સ્ટેશન-ખુદાયો. સ્ટેશન માસ્તર-ચોલાઇ.
 સુર્યોદય-નેઠવેજી. સુર્યાસ્ત-નેવોજી. દરીઆઇ મુસાફરી-પેનલેખંછ.
 કમતીમાં કમતી-એંગેઝો. મોટે અવાજે-અતાંચી. સૌથી પાસેનું-અની-
 અસા. જમણો હાથ-લેયા. ગરમ-hot-પુ. ગરમ-warm-આઇ.
 સાથે જવું-અટુલાઇદી. નેતાખેહોવું-સાંઇદી. પવન વાય છે-લે ટાઇતે.
 પાછું આવવું-પ્યાંલાદી. કપડાં પહેરવાં-અવોવોદી. રાજ ચલાવવું-અ-
 સોયાદી. લક્ષ દઇને સાંભળવું-નાઠાંઉદી. અતી સળગાવવી-મીનીંદી.
 છાપડે બાંધવું-મોદી. સીલ કરવું-તઝખાદી-તઝેદોદી. સહી કરવી-
 લેમાઠોદી. સરવે કરવું-એ ટાંઇદી. વરસાદ ગરજવો-મો ખોંદી.
 મુસાફરી કરવી-ખંછત્વાદી. લુગડાં ઉતારવાં-અવો છોદી. છોડવું-જુદું કરવું-
 રીદી. થીજુદા પડવું-હેત્વાદી. બાહોશપણે-ટાનાંઇજવા. તમારા જેટલું-
 ખીંચ્યાલાઉ. પુષ્કળ રીતે-ચુવેવાજવા. એકવાર પ્રીથી-ટપાં.
 નાજેવું-અરાબર-અટુકુ. મુરખાઇ ભરેલી રીતે-માઇજવા. જોરજુલમથી-
 અતેઆરમાં. મોટે-ટનેગા. લાંબા વખત ઉપર-લુંખીધો અખાકલા.
 કોઇજગાએ નહિ-અએમાં મલો. એક વખત-તખા. કોઈકોઇ વખત-
 તખાતલે. પુરતી રીતે-લાઉઆંઉ. તે વખતે-ઠોઅખા-ધા અખા. એ
 વખત-નીજે. ગેર વ્યાજબી રીતે-મટયાજવા. ખુશીથી-voluntarily-
 અલોલો. અઠવાડીએ અઠવાડીએ-ખુનયતખા. શા માટે-એ જ્યાંઉ-
 બાફયુલો. ડહાપણ ભરેલી રીતે-લેંમાજવા. ધર આગળ-એ શેમાં.
 ખીછાના ઉપર-અયાપોમાં. વાહાણ ઉપર-તીઓપોમાં. એ તરફ હોવું-
 મોઆદી. લગભગ હોવું-અલાઉ શીદી. ઘોડેસ્વાર લશ્કર-મીંસીધુયે.
 હીસાબનો ચોપડો-ગુંવેસયેસાઓ. હીસાબ કરવો-સયેપેદી-સયેંદી. કાઈ
 પાસે તોહમતનામું-ટયાસ્વે સોધોસા. એક પછી એક-તખુનાઉતખુ.
 બપોર થવા-મોં લ્વેદી. એક વખત વધારે-નાઉટપાં. કેટલા વખત
 ઉપર-અલાઉઆઇલે. રસ્તે જવું-લાંશાઉ ત્વાદી. પ્રાચીન વખત-શેકલા
 પત્રનો જવાબ-પ્યાંસા. શ્રોતા મંડળ-નીલા. સત્તા આપવી-અખ્વે
 પેદી. પીઠનું હાડકું-ચ્યોયો. તોપનો ગોળો-અમ્યાઉએ. દેશ નીકાલ
 કરવું-હા ઠોદી. બેન્ક-ગુંવેઢાંઇ. ગાયનું માંસ-નુવાતા. જવા પહેલાં-
 મવાખી. હોવું-પાંઇદી-સાંઇદી. કલ્યાણ કરતા-પરગજુ-એજુશી. ના-
 ગરવેલનાં પાન-કુંયુવે. પાન સોપારીનો ડબ્બો-કુંઇ. પેલી બાજુ-હોએકા.
 દોરડાથી બાંધવું-છીદી. ભડકા કરવો-મીતાઉદી. બોડી ગાર્ડ-કોયાં.
 ધર બાંધવું-એ સાઉદી. ધુરસદ નથી-મ આખુ. થોડા વખતમાં-આ
 મચ્યા. પોસ્ટ કાર્ડ-તબ્યાફે. એ પૈસાની ટીકટ-નખા લેમાં. એ

પૈસાવાળાં કવર-નપ્યાસાએ. ગંજી રમવું-રેકઝાદી. નકશી કાતરનાર-
 પાંભુ. સાચું હોવું-ખરું હોવું-માંદી-હૌદી. સરડીરીફ્ટ-તેતીખાં લેમાં.
 પુઠ પકડવી-લાઇ પીદી. ચીરટ-સેલઇ. પહેરવાના લુગડાં-વોધો અવો.
 ટાઇપ ગોઠવવા-પૌંસીદી. એક મત થવું-સૈદુદી. દીવસે દીવસે-તને ને
 તને. દીવસતો વખત-અખાનયે. તેમાં બળ નથી-તુમાં આ મશીબુ.
 ડીકશનેરી-શબ્દકોશ-અબેદાં. આંખ આંખી હોવી-મ્યેસી મૌદી. બત્તી
 આંખી હોવી-મીગવે મૌદી. પાણીનો પ્યાલો-મેગવે. આખા દિવસમાં-
 તનયેલૌં. અંધારું થવું-રાત પડવી-મોછવદી. બેમાહેલું એક-નખુદવે
 તયાકિયાકિ. બીજી જગોમાં-તછાહમાં. વાહાણુપર ચઢવું-તીખોટેદી. કાયદો
 ઘડવો-ઉપદી હાદી. ઘણું-Exceedingly-એમટાં. આગ બુઝાવવી-મી
 તાદી. સરળ-સહેલું કરવું-દેવેજેદી. પાછળ જવું-લાઇદી-લાઇતવાદી. ભવિષ્ય
 કહેવું-શેગા પ્યોદી. અગાડીનું-former-શેધો. ફાટકનો રસ્તો-તધા-
 પાકિ. ગેઝટ-તઢીંસા. ધરમાદા દાખલ આપવું-અલૂ લૂદી. ગ્લાસ-પ્રાં.
 ગ્લાસનું કામ-પ્રાંગવે. દોરવું-રસ્તો બતાવવો-લાંખ્યાદી. પવનનો વંટો-
 બીઓ-લેપો. માથે બાંધવાનો રમાલ-ધાંકિયાંકિ. ગળે બાંધવાનો
 રમાલ-લેબેસીં. મુસ્કલીથી-ખેખાઇઝવા. ઉતાવળે જવું-મ્યાંદી. સુકુંધાસ-
 મ્યેછાકિ. આ જગાએથી-દીઅયામાં. આ વખતથી-યખુઅખામાં. આ
 કારણ માટે-દી અચ્યાકિન્યાંકિ. સૌથી ઉંચું-અમ્યેઝાં. હોલીડે-પ્વેને.
 નીમકહલાલ-પ્રમાણીક માણસ-ફ્યાંકિધાલુ. માન આપવું-શીખોદી.
 હોટેલ-થમીંસાંકિ. હંબક-લૈલેદી. સ્ટાંપ લગાડવી-તઝેખાદી. મનમાં
 હસાવવું-સૈસ્વેલાંકિઆંકિ પ્યુદી. બરાબર નહિ તેવું-મટાં મલાકિધો.
 ખોટું-in correct-મમાંધો. કદમાં વધવું-ચીપ્વાદી. તાપપર મેલવું-
 મીશોદી. બીજવવું-સૈસોજેદી-ગૌતાઇદી. એક પળમાં-ખનામાં. સમ-
 જવું સહેલું-ટાલ્વેદી. આજીજીથી માંગવું-Invoke-સુટાકિદી. જોડટ-
 ઝૈજી. પાછું ફરવું-પ્યાંદી. ન્યાઇ થવું-ફ્યાંકિમાદી. ઇંટની ભઠ્ઠી-
 ઝૌફો. બીલાડીનું બચ્ચું-ચ્યાંકિગ્લે. છેલ્લો-Last-અનાકિઝાંધો. લોહી
 નીકળવા દેવું-તુવેપાકિદી. લખેલો કાગળ-લેમાસા. સરખું હોવું-ટુદી.
 મોટે અવાજ કરવો-અતાં ચીએદી. ગાંડું થઇ જવું-ચૂતવાદી. આપ
 નામદાર-your majesty-કુટોફ્યા. મૈત્રી કરવી-મૈસ્વે પુવેદી. ગેરવિ-
 શ્વાસ-મયૌબુ. હાથ લુછવાનો રમાલ-લેઠાપવા. નોનસેન્સ-અલધા સગા.
 વખતે વખતે-તખાતલે. અગાડી એક વખતે-અયે તખા. મુળ-original-
 મૂલા. પેન્ટેલુન-ભાંકિલી. નાનું પારસલ-અઠાંગલે. પીઆન-પ્યાદા.
 પોલીસ માજીસ્ટ્રેટ-યાજો વુંઠાંકિ. પ્રીટર-પૌનેતમા. પ્રેસીક્યુટ કરવું-ટયા-
 સ્વેસોદી. તરસ મટાડવી-યેગાં પ્યેઆંકિ પ્યુદી. રેઇલકાર-મીચઠા. રેઇલરોડ-

મીયઠાલાં. રાસકલ-લુસો. કાઢી નાખવું-reject-સાંખ્યેદી. રેખીએનટે-
 ટીવ-કાઝલે. જમણો હાથ-લેયાલે. જમણી બાજુ-લેયા ભે. ગુલાબનું
 ઝાડ-નિસેલિ. ગુલાબ જળ-નિચે. રખી-ચાકિની. જીન ચડાવવું-
 ખોનીટીદી. લાકડાં વેરનાર-તીલ્વાતમા. પુરતું નહિ-Insufficient-
 મલાઉધો. વીખોડા ભરવા-ધસવું-Scratch-છીદી. સીલ-તઝે.
 સીલ લગાડવી-તઝેકાદી. સીકયુરીટી-આમાખાં. કીંમત નાખવી-અફેડા
 દી. આગ લગાડવી-મીશોદી. છુટું મુકવું-લોદી. કાપીજીવુંપાડવું-ફયાદી.
 રેશમીસુતર-પોછી. રૂપાનું કામ કરનાર-પાંદેતમા. નિષ્કપટીહોવું-sin-
 cere-તભોફ્યાંઉદી. મોટીએન-ઈમા. નાનીએન-નીમા. યુરોપીયન
 સોલજર-ગોયા. ટુંક વખતમાં-ખનામાં. કાંતવાનોત્રાક-વીથો. સ્ટાર
 લાઇટ-ચીયાંઉ. સ્ટીમ એનજીન-મીસે. ઓરમાનખાપ-ભાડવે. ઓરમા-
 નમા-મીઢવે. સ્ટોરહાઉસ-તાર્ઈ. સમ-સ-તાંભાસા. ખરચઉપાડવું-ઝંચે
 ખાંદી. આભારમાનું છું-Thanks-ચેઝુટીંબાએ. જ્યાંસૂધી ત્યાંસૂધી-ટાંઈ
 આંઉ. ટીનનાંપત્રાં-તાંભુ-તાંભીયા. કંટાળીજવું-to be tired-મોદી-
 પીંમાદી. થાકીજવું-to be tired by fatigue-ન્યાંઉદી. ટાઇટલપેઇજ-
 લેઇસા. તાડીનો દારૂ-થન્યે. પગનો અંગુઠો-છીમા. અંગુઠા પછીની પહેલી
 આંગળી-છીન્યો. વચલી આંગળી પગની-છીલે. ચોથી આંગળી-છીધુ. ટચલી
 આંગળી-છીતાં. થોડાવખતમાં-ટોરોચામાં. સહનથઈ શકે તેવું-ખાંનાંઈ ભુવે-
 શીદી. ખરીરીતે-Truly-માંકાંઝવા. ટાઇપ ગોઠવવા-પૌંસીદી. નીચેસહીકર-
 નાર-undersigned-લેમાઠોધુ. કરારકરવો-ગડીદી. મોઢાનોખુરખો-
 મ્યેહનાપૌં. ઘણું-Very-એમટાં. વીસો-પેતા. ખુશીથી-અલોલો.
 ઇંટની દીવાલ-ઓથો. પાણીરેડવું-ચેલાંઉદી. અઠવાડીયું-ખુનચે-તતેદી.
 તંદુરસ્તી સારીહોવી-માદી. શા માટે-એને જ્યાંઉ-ખાફયુલો. જવાવગર-
 મતવાએને. અલખત-by all means-સેસે. આંકડા-ગના. આશુક-
 છીધોલુ. માશુક-હીઝા. શરખત-પીલાઈ. ચાવલ રાંધવાનું હાડલું-થ.
 મીંઓ. લીલામગ-પેડીઝે. સફેતવાલ-પેફયુ. લાલવાલ-પેજ. તમા-
 કુના પડા-ફે. કોરોકાગળ-સેકુ. લખેલોકાગળ-સા-લેમાસા. બ્લોટીંગ
 પેપર-મીંનૈસેકુ. કોરોસાઈન ઓઈલ-ચેનાનસી. દેવલોક-નાબ્યે. સ્ટાં-
 ખનો કાગળ-ધાંઉસેકુ. એક આનાની કીંમતના-તમેટાં. જન્મકેદ-ઠાંઉતતે.
 પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ-ચાઝોવુંઢાંઉ. ચીફકોન્સ્ટેબલ-ચાઝો ઓમે. પ્લે-
 ગ-પલીતા. પેટનો દુઃખાવો-વુંના. ચલોટો-પસો. એક ઈંચ-તલેમાં.
 એક ફુટ-તમે. એક વૈંત-તથુવા. એક હાથ-તઢાંઈ. એક ગજ-તધાંઈ.
 ટીનનાં પત્રાં-તોપીઆ. મોટું દાતરડું-ધા. સુતરાઉ આલપાકો-પાડુ.
 હલકો કપાસ-ઓયલુ. બજારો-કારગોખોટ-તાંભા. મેલ-સામો. ફેરી-

કટો. કારગો-ચેહમા. ચુનો-સુરકી ને રેતી મેળવી કરેલો ફેલ-એએ. મતપંથ-ભાદા. કમાન્ડર-બોપા ભાઇ. વાળું નગારાં-સાંઇ. આખ-રદાર માણસ-લુછ. રમાલ રેશમી-પોપવા. નાચ વગેરેની રમત-પોઇ-પુવે. ડુંગી લોકોને ખાવાનું કામ-તલઇ. પેટમાં બળવું-લાગણી થવી-હુંડે. આગ થવી-મીલાંડિડે. છોડવું તે-acquittal-written discharge-પેસા. પરસ્ત્રી ગમન કરવું-તુ મયાગો પીમાદી. પરપુરૂષ સાથે બ્યભીચાર કરવો-મ્યાઉમા કાદી. ચાલાકી-લુચ્યાઇ-પરીયે પ્યુછ. ની સાથે મળી જવું-associate-પાંડિ ફાદી. મંડળી-association-અપાઉં અફે. વડનું ઝાડ-Banyan tree-ન્યાંડિભી. તામે કરવું-to make submit-નૈચ્યાદી. લાશનું દફન કરવું-તાંજિદી. બંધ નહિ હોવું-to be ceaseless-મસેદી. ખોડું કરાવવું-દુશણુ દેવું-to be condemned-અશૌ ખાંદી. બહાર કાઢવું-Expel-હનીકાંદી. ઉતાવળે હાંકી જવું-to drive fast in riding-સાંઇ નીંદી. સરસામાન-furniture-અતોં અસાંડિ. મુખ્ય મુખ્ય બનાવ-occurences generally-અઠાપારી. હકુમતવાળો પ્રદેશ-સીયેંઝુ. પૈહાંવાળો મશીન-યાનદયાસે. શરીરનો અવયવ-member of body-ઈગા. સભાસદ-member of community-તીંવીંધુ. મીડ વાઇફ-Mid-wife-વાંઝવે. રહસ્ય હોવું-અંદર બેદ હોવો-to be misterious-નેનેદી. હલકું મન હોવું-to be narrow minded સૈંદું દોદી. ધર્મ પુસ્તકપર સોગન ખાવા-to take oath on a religious book-ચ્યાંકાંઈદી-ચ્યાંસોદી. સાંકડો રસ્તો-narrow path-લાંજ. મોત્રાચારીનો સબ્બ-frendly terms-મૈતહાયા. સહીસલામત-not to be in a state of concern-સૈયૈંઝયા મશી. સહીસલામત હોવું-out of danger-બેનેલોદી. ડાહ્યો માણસ-sage-પી-ચાશી. મેળની ચોપડી-tally-ધયો. આપવું-to offer-પેલોપ્યુદી. ઝાડનો આગલો ભાગ-trunk of a tree-પીંઝે. સુંદ-trunk of an elephant-નામાંડિ. બેમાંથી ક્યું-નીઉદવેં બદ્દુ. તમે આવશો કે નહિ તે કહો-say whether you will come or not-લામે મલામેગો ધોખા. પુર્ણવીરામ-full stop-સગા સૌધોનયા. અદ્ધવીરામ-command-પૌંમા. સંતાવાની જગા-કવેની. પાણીનો નળ-પ્યું-ટુમ્યાંડિ. તોપખાનું-તેને તાઇ. કર બેસાડવો-ગુંવેકવેદી. આખ્યા વગર લેવું-મુસાંડિદી. દમનો રોગ-પાંના. ખેંચવું-લલચાવવું-લાઇરવેદી. સંભળાય એવું-ચ્યાપાધો. વેગળું કરવું-હિડાવવું-(avoid)-શાંડિવાદી. ધોરીનસ-તુવેચ્યો. સમ્ર-માણુ-મૂલાંમાધો. ધરી-આંસ-આંક-વીંથો. હુંજવું-શેકવું-પાંડિદી. દેશ-

નીકાલ કરવું-નિહાઈ. વંકીયું હોવું-મી ઓઈ. રમવાનું ખેટ-અલીઢાં.
 સંગીન-આગનેટ-લાંઝો. મણુકો-પૂરી. શીંગ-કળી-પે. બદલો.વાળવો-
 અપ્પે ક્યાઈ. સાન કરવી-લેયાઈ. શોભીતું હોવું-લ્યાઉપાઈ.
 પવન ગાજવો-લે હોઈ. ધર્માધ્યક્ષ-ધાંધઝો. ભડકો કરવો-મીતાઉઈ.
 બેબે કરવું-ઓઈ. બેળસેળ કરવું-ચેનોઈ. પ્લાસ્ટર-લાંઢિમી. વાદળીયો
 રંગ-અપ્પા-અપ્પાયાંઉ. શરમાઈ જવું-(to blush)-મ્પેહનારીઈ-મ્પેહ-
 ના મેઈ. શેખી મારવી-વાચુવાઈ. છરાનો ગોળો-ભોંસાં. છાપર-
 માંડવો-તીખેટા. કામઠાની દોરી-લેન્ચો ચ્યો. થુલું-ફેતરાં-પ્રવેજ. પવ-
 નની લેહેર-લેબ્બે. તેજકાંતી-અયાંઉ અવા. ફેર-કેઠો-અનાઃ. ખાંડ
 પાણી-સાયે. ડુકરના જાડાવાળ-અહીં. અંકુર-ફણુગો-અંગોં-અપ્રુ.
 બસ્ટ-પેટથી ઉપલા ભાગની છખી-અયોતાંઢા. આપત્તિ-સંકટ-લેયાં.
 પરથી હાથ ઉઠાવવો-અયાગો સૌશીઈ. પથારી ઉપર-અયાભોમાં.
 પાણીથી શુદ્ધ કરવું તે-ચેને ઝેછયોજું. ધીમારવા જ્નેગ હોવું-સૈસો ભુવે
 શીઈ. આવવા જવાની છુટ-અખવીં. હીસાબ રાખનાર-ચેંદુવેટાધોતુ.
 દરીયાઈ સેનાપતી-ચેન્યાંઉ સીભુયે. છેડે જોડવું-સીઈ-સેઈ. સંગે મર-
 મરના પથ્થરની એક જાત-ચાઉફ્યુ. છત-ચંદરવો-મ્પેહનાજ્યે. પથ્થ-
 રમાં નકશી કામ કરવું-સીઈ. લાકડામાં નકશીકામ કરવું-ફુઈ. નકશી
 કરનાર-પાંભુ. પાણીનો ધોધ-ચે તધું. ઉંડી ગુફા-દૂખાંઉ. ચાક-સપેતો-
 મ્પેબ્યુ. ચોધો-વીર-ઉસ્તાદ-તુયેધાંઉ. પટાવવું-સમજવવું-છયોઈ-
 છયોમોઈ. કરોળીયાની જાળ-પીંગુઅં-પીંગુ હીયે. શખની પેટી-કફન-
 તલાઃ-ખાંઉ. ચેનઆપેતેવું હોવું-તેતાઈ. ભાગ-ખંડ-અખા અખવે.
 ગંભીર-શાંત હોવું-તેછીઈ. પ્રીતી મેળવવી-સૈખ્યાઝેઈ. તકરારથી રદ
 કરવું-છયેપાઈ. ખોલાવવું-ભરવું-to convene-સીઉવેઈ. ખ્યાલ બદ-
 લવો-તભો પ્યાંઉઈ. ખરાદીલનું-તભોફ્યાંઉઈ. કાઉનસીલર-ટાંઈભીદો-
 લુજી. રશ્ટીક-ખીલોર-ચાઉતલીં. ગાદીએ અઠંગી બેસવું-હીઓં.
 પાણીનો અંધ-સી. હીમતથી જવું-તવાવુંઈ. વ્યાજખી નુકશાની-લીયો-
 પી. ખુશામત કરવી-ચડાવવું-લેચ્યાંઈ. રોકવું-અટકાવવું-કાફી-સીકાઈ.
 કમકૌવત-નખજાઈ-આહમેજું. સુકાતા જવું-લેવાતા જવું-સ્વેમીયેઈ. દરજ્જે
 કમી કરવો-અચાચ્યાઈ. વીચાર કરવો-તોલ કરવો-સીંઝાઈ-દુવેઢોઈ.
 દોશ નાલાયકી-અપ્પે-અફૂધો. ખતાવવું-દરશાવવું-અટાઅહા પ્યાઈ.
 નામ-સંજ્ઞા આપવી-તમોઈ-હીઈ. દેખાડવું-નીશાની હોવી-
 પ્યાહ્યુંઈ. ઘટ-જાડું હોવું-તૈઈ. લાયક-ચોગ્ય હોવું-ખાંધાઈ.
 નજર કેદ રાખવું-છાંઠાઈ. પતો લગાડવો-દુવેમાંઈ-પોખ્યાઈ.
 રસ્તો સુકી આડે રસ્તે જવું-ભુલવું-દવેઈ. રાજ મુગટ-તરફુ.

ઉત્તરાવવું—to dictate—હૈનાકાષ્ટી. હથીઆર લઇ લેવાં—લેને તૈદી. પુખ્ત વીચાર—પીન્યાતદી. ધર્મ સંબંધી છુટ—તાતનાદો. બેઅદબી કરનાર—મથોદી. અવયવો જુદા કરવા—પાંધ પ્રયાદી. ગાળવાનું કામ—પાંઠિ જાંઠિ. ઇશ્વરીય હોવું—ફયાને સાંધદી. ડોઝ દેવો—સેગો તાઉદી. ડબલ કરવું—નીસાંશીદી. ડીલ—પરેટ કરવી—સીયેતીદી. દુષ્ક્રિટ—અફે—લેખાં. રંગ લગાડવો—સેસોદી. ચાર સાથે નીકળી જવું—ઠવે પીધદી. આ ઉપરાંત—દીપ્થે. તે ઉપરાંત—ઠાહા તલા. ઓકાવે એવું—ઉલટીનું આ સડ—આંસે. કાયદો ખાંધવો—ઉપડી કાદી. છાવણી કરવી—ટાછયાદી—સાખાંછયાદી. સામસામા આવી જવું—સાંધદી—સાંધ ટુવેદી. ઉગ્મસ પાડવો—અલીયાદી. દ્વીઅર્થી હોવું—સગા કાઉદી. થોડીવારમાં—મચ્યાં મચ્યેમી. દોશ મુક્ત કરવું—અપ્યેલોદી. એકઝીખીશન—પોપ્યાહું. વીસ્તાર—ફેલાવો—પ્યાંપ્યુધો અયા. તાકીદથી કરવું—મ્યાંઝેદી. તોપનો ભડકો—અમ્યાઉતાં. જોર જુલમથી ખેંચી લેવું—અનાંધઅઢે યુદી. ખાસ—વિલક્ષણ—દૂઆધો. સરલ—સુગમ કરવું—દવેઝેદી. ખરીખીના—અફ્યે અયા. માનસીક શક્તિ—ન્યાંતાતી. શારીરીક શક્તિ—અસૌતાતી. ફેશનેબલ—ઠાંઝા અટાંછ શીધો. ખુતી—કુર થવું—ચ્યાંઝોદી. હીંમતવાન થવું—યેદી. ચીર—ફાટ—આએ. લશ્કરની ટુકડી—તઝાંઉતા. પાટીયાની જમીન—ચ્યાં. ઘડીઆળની ખીસી—નાંધએ. ગરબ—હમેલ—કાવુંધ. ગ્રાણીનો ગર્ભ—ઝી. બળ—જોર—અલૌતાતી. ચામડીપર ડાઘ પડવા—ચીંચ્યેદી. ડોળા કાઢવા—મ્યેલાંઉકો યુવેચીદી. ચારે પગે દોડવું—ખઝોછાપીધદી. ફાંસીનું લાકડું—લે સ્વે ઢાંઠ. જુગાર ખેલવો—જાઉઠાં કઝાદી. કોગળાનું ઓસડ—લૌસે. જળી દાર કાપડ—ચ્યાછી અઠે. વંશ—પેઢી—અમ્યોહન્વે. બાબતો ચુંટી કાઢવી—કાઉતી કાઉદી. આંખુ તેજ આપવું—મૌ મૌકાઉદી. આંખી રોશની—યેકામિઝી. પૃથ્વીનો ગોળો—મ્યેકભાલૌ. હાથનો બનાવેલ પૃથ્વીનો ગોળો—મ્યેકભાપૌ. હાથનું મોજું—લેસૌ. દાંત પીસવા—તુવાચેદી. ગપાં મારવાં—પલી પલે સગાગો પ્યોદી. હાથથી છીનવી લેવું—પકડવું—લેને સૌ કાંધદી. ખુશી કરવું—અયાઝેદી. દુઃખી થવું—to be grieved—ચીએ કવેદી—ન્યોનુંદી. દુષ્ટ વ્રતી—મનાલોહું. પવનનો ઝપાટો—લેલૌ. હાફ કાસ્ટ—કાબ્યા. મુડી ભરીને—લેતસૌ. ઇજા વગરનું—અપ્યે મપ્યુટાધો. એક તાલ હોવું—અર્તાનીદી. સારંગી વગાડનાર—સાંઉતમા. બે ખચર હોવું—તઢીલેદી. ટોપ—શિરઆણુ—તાખમાઉલૌ. પાખંડ મત—મૈસાઢેડી. મોટી ઉધરસ હોવી—ચ્યોઠોદી. શીટકાર માટે એક જાતનો અવાજ કરવો—સીઠોદી. સરપનો અવાજ—હૌદી. પગનાં મોજાં—છીસૌ. કાણી મારવી—તઢાંઉને ટવેદી. મેળવવા તજવીજ કરવી—ટુવેઆંઉ શાદી. ગેર

કાયદે-મટયાધો. કળી ન શકે એવું-મઠીશાધો. કડવું કરવું-ખાઝેદી. દુઃખી કરવું-સીયેઝેદી. મનમાં ઠસેલું હોવું-સૈસ્વે લાંઝેદી. માપી ન શકાય તેવું-અટાંધમતીદી. તાત્કાળીક હોવું-અછયામે શીદી. જલ્દીથી-અછયામે. નાશ ન થાય તેવું-અમર-મતેનાંધ. કઠણ છાતીનું-નાંઉદા-મયાધો. ગુંચવણમાં નાંખવું-પાર્વીદીગો પ્યાદી. દેશાવરથી આવેલો માલ-આયાત-ત્વીકો. અગવડતાવાળું હોવું-મટોમલ્યો શીદી. લખીને માલ મંગાવવો-પૈઆંઉનેદી. માલની યાદી-અપૈ. લાખલાજ-મછો મલ્લેનાંધ. ભુલ વગરનું-નિશ્ચીત-મહાનાંધ. રાગીને રાખ-વાની જગા-લુનાઝે. મનમાં ઠસાવવું-નીલૌ ત્વીદી. શંદામાં લેવું-અ્યો મેદી. એક ચીત્તે-સૈઝે. વચમાંથી કાપવું-કાંલા ક્યાદી. દેહેશત આપવી-ચાઉઆંઉ પ્યુદી. અડીયલ હોવું-સૈમાહદી. વગર તેડે અંદર જવું-અખ્વી મશીએ વીદી. જળથી રેલછેલ થવું-લૌમોદી. નવી શોધ કરવી-ટોદુંયુવે અસાઅઉ લૌદી. ઉલટપાલટ કરવું-ક્યાંઉબ્યા ઠાદી. બાહાર વેહેવું ઠવેસીદી. આખરનું પરીણામ-અસૌ. ઉપદેશ સાર ગામેગામ ફરવું-દેતઝારી ત્વાદી. હાથીદાંત-સિરવે. ફણસનું ઝાડ-પૈનેલી. ઉપલું જડખું-પાયો. નીચલું જડવું-પાછંયો. ઠોસોમારવો-ઠૌદી. ખણખણાટ અવાજ થવો-છવીંઝવી મીદી. જંકશન-સેછે-સાછે. સામે પછડાવું-ઠીખાછદી. નીચે પછડાવું-યાઉલેદી. દુર પછડાવું-ખુવાઆંઉ યાછદી. બાહારપછડાવું-ઠવેઆંઉ યાછદી. તલીએ પછડાવું-અશૌખાંદી. લાકડામાંની ગાંઠ-અમ્યેપુ. વાળની ગાંઠ-અંધ અંખોડો-અઠૌ. લેખલ-લૈસા. લેખલ ચોડવું-લૈસા ઠાદી. ગુંચવણવાળો રસ્તો-વીંગલા. ઉતરવાની જગા-landing place-ઝે-ઝેકાં. ડુકરની ચરખી-ઉવેસી. સંધાડો-સરાણુ-પ્યૌ. સંધાડીઓ-પ્યૌતમા પછીનું હોવું-નાઉશીદી. વાહાણનું લંગર કરવું-તીખો છયાદી. દોરી જવું-રસ્તો બતાવવો-પોસાંઉદી. અસલીકથા-માસા. કાયદા બનાવવા-સીયેટોંપુવેદી. ઔરસ-હકદાર-હૌહાધો. લેવી. દરબાર-નીલાખાંજું. ઉચ્ચાલન-ટેકા-કૌ. લેફ્ટેનન્ટ-તાહમૂગે. લેફ્ટેનન્ટ જનરલ-સીકે-ભોજ. તેવીરીતે-like wise-દીમાટલા. આ ઉપરાંત-દીપી. કમળનું ઝાડ-નીંપુવી-અ્યાપુવી. ખોડાંગતાં ચાલવું-ટોને ત્વાદી. કાગળપર દોરેલી લીટી-ટાંતા-અચ્યાંઉ. છાપેલી અથવા દોરેલી લીટી-સાઢાં-સાઝાંઉ. વંશ-કુળ-અરયો અસીંઅસે. સાંકળી-સાંધા-અ્યોખ્વીટપ્વી. લવરી કરવી-સગાઆદી. લાભ કારક હોવું-ગુંવે ટોપ્વાદી. વીશય ભોગની ઇચ્છા-કીલેતા. મનમાં ઇચ્છા હોવી-ટામેદી. કાંઈ હરકત નથી-ભામાં ટાંસયા મશીખુ. વીલાસી હોવું-શૌદી-તાંદી-તાંસૌદી. ખારવાળું પાણી-પ્યાસીયે. મેજ શેખ-સૈધાઅસા. મેન્જરીટી હોવી-તામ્યાદી. દરીયાઈ-Marine પેન લેને

સાંધદી. બેજવાળી જગા-સૈં. વાહાણુનો ડાળ-યુવેટાંધ. પછવાડે રહેવું-
 નાઉફેમાં નેદી. ઉતરતી વયનીસ્ત્રી-મૈમાજી. ગાદી-રજાઈ-મુવેયા. નીતી
 વચન-અયાગાવુસગા. ઓરી-અછબડા-ઉવેતે. યંત્રની રચના-યાંઢયા. કામ
 વગરનું માથુમારવું-સ્વેપેદી. ગરીબ-નમ્ર હોવું-સૈન-યાંદી. સ્મરણ પત્ર-હાસા.
 અટકાવ-રજ-રતુ-મીયાઉદુ. ટુંકામાં કહેવું-ત્વીયુવેપ્યોદી. વેપારની ચીજ-
 કૌસાલે. ખરતો તારો-ચીપ્યાં. રીત-ગોડવણી-અસી-અસીને. મધ્યરાત્રી-
 તાંધાંઉ. ખોટી ગણતરી કરવી-અટવે માદી. નુકશાન કરનાર-ગૌતાઇધાતુ. ખોટો
 વીચાર કરવો-અઠીલવેદી. ખોટે રસ્તે દોરી જવું-ચ્વાલવેદી. લંગર નાખી વાણુ
 આંધવું-સાંધદી. શેતુરનું ઝાડ-પોસાભીં. ભાતભાતનું હોવું-અટુડુ અફ્યા
 બ્યા શીદી. માંસનાં તંતુ-લેઝો. મોટું આંધવાની જાળી-અઉવા-નોસૌકવીં.
 ઝોલું આવવું-ખનાલે ઐપ્યોદી. કુદરત-કાંભાતાંઝસુ-પગડી. કુદરતની
 આંધાં. નધો. કુદરતી વલણ-ઉવાધના. કુદરતી ગતિ-ઢમઢા. સુધનું કાણું
 નફા. બેમાનું એકે નહિ-neither-ટોમ્યામકા. ચીપીયો-સાણુસી-નીયા.
 જીવનાં ઇંડા-તાંઉ. અમીર હોવું-મ્યાદી. અમીર ઉમરાવ-મૂમા. બપોર
 થવા-મૌટેદી. બે આખર-ચ્યોઝો. પાલન પોશણ કરવું-ચુવેમુવેદી.
 પાલન પોશણ-અહાયા. નોવેલ-નવલ કથા-ઢાંઢારીસા. નવો અબ્યાસી-તા-
 મને. દેવી-અપસરા-ચૌકઝૈનાતમી. લખેલું ભુંસી નાખવું-છયેદી. અત્ર-
 સીદ-છાનું-મઠાશ્યા. કબજેદાર-કબજે રાખનાર-તૈયુવે નેધાતુ. કબજે
 લેવો-રોકવું-તૈયુદી. મનમાં આવવું-સૈંહાદી. સર્વ શક્તીમાન હોવું-તાંગોને
 પીઝૌદી. માત્ર બીજું કાંઈ નહિ-તેતે. સામેનું હોવું-મ્યેહનાજું સાંધદી.
 સામેની બાજુ-સાંચીમે. કાચી ધાતુ-ઢાટુ-ચાઉ. મા વગરનું બાળક-મેધેસો.
 આપ વગરનું બાળક-ફેધેસો. બાહાર જવાનો રસ્તો-ઢવેપાઉ. દોડ-
 વામાં પાછળ પડવું-પીછ લૌદી. બહુ ખાવું-over eat-સાચ્યુદી. ઉપ-
 રથી વહી જવું-લ્યાં ત્વાદી-લ્યાંદી-લૌમાદી. નું દેવું હોવું-ચુવે શીદી.
 કદમ આગળ જવું-હ્લાં ત્વાદી. નરમ પાડવું-શાંત કરવું-પ્યોફ્યેદી નૈ
 ઝેદી. ધાનની મીલ-ચૈસૌ. પેગોડા-સેડી. બાહાનું કાઢવું-અપ્યે પોસાં
 ઉપ્યોદી. અર્ધાંગવાયુ-લેન્યોતેના. દૃષ્ટાંતરૂપી કથા-પૌઉપમાં. કવા-
 ચત કરાવવી-ટાપ્યાદી. પારેઆફ-પૌજી. સમાંતરસીટી-અચ્યાંઉપ્યાંધ.
 ગયેલો વખત-શેકલા. શીગડું મારવું-ફાહ્દી. આશ્રમ આપવા-છીપીં
 માઝાદી. પથ્થર જડવા-ચ્યાઉ ઓને ખીંદી. રસ્તો તૈયાર કરવો-લાંગો
 પીંદી. મંભીર શબ્દે અવાજ થવો-હૈદી. નો બદલો વાળવો-સૂચ્યાદી.
 ચાંચ મારવી-સૈપાઉદી. ઉધાડું જોખમ-ભેયાઉસયા અચ્યાંઉ. ખોટા
 સાગન ખાવા-મહી મહાંભે ચૈસોદી. કાટખુણાવાળું-માતાદી. ખંત

રાખવી-ચ્યાંખાંઈદી-સુવે મીયેદી. વેશ ધારણ કરવો-અચાંઉ સાંજીદી. વાંચીને ધ્યાનમાં લેવું-સાચીદી. કાચની શીશી-ફાંજુગે. શીલોસોફર-પીન્ચાશી. ભક્તીમાન હોવું-પ્રયાગો યોધેદી. જાડું પાટીયું-કુલો પીંચ્યા. ખુશકારક હોવું-તાયાદી. ખુશી થવું-નીતેદી-આયાદી. છાતીની અંદર લાહે બળવી તે-લેતા છીંના. પોલીશ કરવું-સેછયોદી. હોંને ચોંટી રહેલું-નોખાં સૂદા. બને તેવું હોવું-to be practicable-શીનાંઈદી. ભક્તિ-પ્રાર્થના-પ્રટના. પ્રમુખનું કામ કરવું-ઔદી. પ્રીન્સ-મિતા. પ્રાઇવેટ-ગુપ્ત-ફાંકવેદી. પ્રાઇવેટલી-છાતી રીતે-મટીં મચ્યા. તોછડાઇથી વરતવું-મયોમતે પ્યુદી. દરજ્જે વધારવો-હુમ્યાઉદી-to promote. હડસેલી લાઇ જવું-શ્યેધો તોંદી. દરખાસ્ત મુકવી-સીજીયાં-તીંગુયુવે પ્યોઠાદી. ભાશણ કરનારની બેઠક-ધમાયલી. મોદી ખાનું દેવું-અતોં ખાંદી. સોરટીમાં મુકવું-ઠીકઠાદી. ફાયર રેફ્ટ-મીલાંઉ. દંડ દઇ છોડવવું-યુવેદી. બળાત્કાર કરવો-મઠેં ચ્યેદી. ગોઠવી મુકવું-અતીંઠાદી. પાછલી બાળુ-નાઉફે. ફરીથી ધારણ કરવું-યુપ્યાંદી. ઓ-સડ વીધી-સેફેની. અરસ પરસ હોવું-અપ્યા અહલાં શીદી. સમાધાન-સલાહ સંપ થવો-સૈપીયેદી-પીયેદી-સેઝાદી. મેલ કાપવો-ચીયુવે લાદી. ત્યાગ-દુર કરવું-મપ્યુ બેનેદી. આરામ લેવો-એજેદી-આપીઆંઉ પ્યુદી. શરણુ-આશ્રય-છીખોસયા. શરણુ લેવું-છીખોદી-છીપ્યુદી. રજી-સ્ટર-સાયે-લાસા. કાયદો-કાનુન-ચાઝાતા. રીમાર્ક કરવી-લાયુવે પ્યોદી. દરદ મટવાનો ઇલાજ-અનાપ્યાઉજેધોસે. રનેહથી યાદ કરવું-આંઉમેદી. ફરીથી તાળું કરવું-અતે પ્યુબોંદી. ના કબુલ કરવું-નીપેદી. રાખી મુકવું-to reserve-છાંઝવીં યુવેઠાદી. પરીણામ આવવું-અચ્યાંઉ જ્યાંઉ શીદી. પરચુટણ વેચવું-લેલી યાંઉદી. ધીમુ-ઓધું કરવું-નેજેદી. ધંધામાંથી છુટા થવું-હસૌદી-હસૌ ત્વાદી. બોલ પાછા ખેંચી લેવા-સગા હુનો પ્યાંદી. ફરીથી એકત્ર કરવું-પાંઉ પ્યાંદી. ઇશ્વરતર્ફથી મળેલું તે-revelation-બ્યાદે. પૈસાદાર માણસ-તુઠે. હવાઇ-મરચી-બાણુ-મીચ્યાં. વાટમાર્ગ-અંછ ત્વાયાં લાં. નીસામે ધસવું-તાઇદી. પેટમાં ગુરગુર થવું-ચ્યોઝોં મીદી. કટાઇગયેલું હોવું-છેતેદી. વીસામાનો તહેવાર-ઉબોને. બળીદાન-ભોગદેવો-યેપૂઝોદી. યુંક-લાળ-તાંઠવે. મલમપટી-ફયાં-ઉજ્યે. નીલમ-મણી-નીલા. જંગલીહોવું-to be savage-ચ્યાંચ્યોદી. કરક-સોટી કરવી-સેનેદી. કરકસર કરવી-સેનેદી. ગરમપાણીથી દઝાડવું-યેપૂલાંઉદી સલા બરખાસ્ત કરવી-પ્રયોફ્યે કવેદી. દેખાવ-scene-ચ્યેમીતહુવા. રચના-scenery-ચ્યોમીમી. સાયન્સ-અટાપીન્ચા-તૈપાંઅટા. ચાણુક મારવી-અસેચ્યો ટાયુવે યાઇદી. ડોળા કાઢવા-ચ્યેલાંઉફે યુવેચીદી.

છુપાવવું—to screen-કવેખાદી. પડદો—screen-અકવેઅકા. ધર્મ-
 શાસ્ત્ર-અ્યાંસા. કંઠનું દરદ-અ્યાના. ખારીકીથી તપાસ કરવી—સીદી-
 સીચ્યોદી. છારી—તર-અહમ્યો. છાનીગુપ્ત જગા—સેકવેધો અયા. અર્ધવર્તુલ-
 સેવાંધતછાં. ઇંદ્રીય જ્ઞાન-વેદના ખાંજાળું. જલ્દી મનને અસરથામ તેવું-
 વેદના ખાંજા હવેદી. પછવાડાનો ભાગ—નાઉપાંધ. ભાલાંનો હાથો—લાંથો.
 મોટી કાતર—કાકીજી. શેરીફ—મ્યોતુજી. રેતીના ખડક—તંઉધેં. છીંછફ
 થમ જવું—તૈત્વાદી. ટુંકું—કમતી કરવું—સૌયોદી. થોડા વખતમાં—મઅ્યા-
 મમીહીં. પીસવું—ગંજાના પાનાં—ફેફાંદી. તજવું—છોડીદેવું—શાંઉદી. વણ
 કરનો કાંટલો—લુંહ. નહિ દેખતું હોવું—મ્યેસી કાંદી. હાડપીંજર—કાખાં
 ઢાયોઝ. તરસ છીપાવવી—પીચેઆંઉ તાઉદી. નીચખોલી—ભાંસગા. કાપી
 મારી નાખવું—તાફ્યાદી. મોંમલકાવવું—પ્યોદી. જગા છીનવી લેવી—
 અયાગા અ્યાદી. મેશ પાડવી—મીઝાગો ન્યાદી. આ પ્રમાણે—ટોઅટુ. ઉચે
 ઉડવું—ઉવેખ્યાંદી. નક્કર વસ્તુ—માધા અયા. ઓગળી શકે એવું—અચે શી
 નાંધદી. મેશ—કાજળ—અ્યાખો. શાંત કરવું—શીયેદી—સૈશીયેદી. આત્મા
 જીવ—વીની—સૈવીની. નહીનું મુળ—મ્યેફ્યા. ભભકાદાર—ભવ્યહોવું—ફુંતા-
 ઉદી—ચીચ્યેમીઅ્યાદી. વાવંટોળ—લેભો. પીચીકારી મારવી—પ્યુનેટોદી.
 થીચેટર—જાપ્વેસીં. વેહેતું બંધ પડવું—મસીયે આંધદી—મલૌશ્યા ભેયા-
 નેદી. કલંક લગાડવું—સુંકવેઆંઉ પ્યુદી. ખુંટોગાડવો—તાંધ સાધદી. તોતકું
 ખોલવું—સગા હીદી. વાવંટો—નીશાન—અલાં. તાકીને નેવું—સૈઝે ચીદી. લુપ્ત
 મરવું—ગાંમોદી. વાણ હંકારવું—ફેદી—ફેપ્યેદી. વળે નહિ તેવું—ટીદી—ટીમાદી—
 ખાંધમાદી. ડંખ—ચટકો—અમીસ. ડંખ મારવો—ટોદી. માન અગર
 ખીકથી તાપે થવું—પ્યાવોદી. પગથી મારવું—અ્યોબ્યાને યાધદી. પગથી
 બાંધવું—અ્યોબ્યાને છીદી. મજબુત કરવું—આટોદી—આપેદી. લાંબુ કરવું—
 પાથરવું—સ્વેચ્યેદી—સાંદી. હડીલું—જીદી હોવું—ખ્યાંઉદી—સૌંમાખેદી. ગુજ-
 રાન ચલાવવું—અતેમુવેયાં શીદી. બદલામાં આપવું—અસા સાધદી. વારસની
 પછી આવનાર—સેખાંયાધાતુ. રેલછેલ—પુજ્જળ હોવું—અલૌ પોઅ્યાદી. ધણુંજ
 ખારીક—સરસ—અકૌઝો. તપાસ દેખરેખ રાખવી—પીંસીંઆંઉ ચીસ્યુદી.
 ખાત્રીવાળું હોવું—અલાં તીદી. બાહારનો ભાવ—અપ્યે. ઉપર ચઢવું—
 અથોધી ટેદી. ચઢીઆતા થવું—લૌંદી—તાઅ્યાદી. શરણ કરવું—વુંછાપુવે આદી.
 ખીજનનું દુઃખ નેછદયા આવવી—ચીંનાદી. ખીજનાદુઃખની દયા—સાનાજી.
 સ્ત્રી—રસ—તીલે. નાની ખીલી—તાંજેગ્લે. ચેપલગાડવો—પૌસાદી. શીત—chape
 અ્યાઅ્યોબ્યા. નાની મીણખતી—પ્યાંઉદાંધગ્લે. મંદ—સુસ્તી હોવું—નેદી. થોડા
 વખત માટે હોવું—to be temporary—ખનાતાતેદી. ગરમી શીત મા-
 પકયંત્ર—થરમોમેટર—અપૂદાંધ. દરજીની અંચુડી—અછો લેસો. દીરીન-

મોટેસા. એસતું-ટાઇટ હોવું-ચ્યાદી-તાંદી. સજ્જડ-એસતું કરવું-ટી-
 આંડિ રવેદી. ઝટ સળગે તેવી દીવાસળી જેવી વસ્તુ-લાંઢિઆ-મીખાઇ.
 છાકડું-મસ્તહોવું-ઉવેડિવે શીદી. કંટાળા ભરેલું હોવું-મોઝેદી. સહન
 કરી શકાય તેવું હોવું-ખાંનાંઇલુવે શીદી. જીભના મુળ આગળની ગાંઠ-
 પાઝે. પીડા-દુઃખ દેવું-પાંઠાંઝવા નીંઝેદી-પીલાંઆંડિ જાંડિશેદી.
 જીલમ કરવો-રીખાવવું-અપૂઅપ્યે સીદી. હાથથી ઉછાળવું-લેને પીદી.
 મન પીગળાવે તેવું હોવું-ચીંનાલુવે શીદી. ચીતરવું-ટ્રેઇસ કરવું-ચેતાદી.
 પગની નીશાન-છીયા-લીઝાંડિ. ધર્માચાર પદ્ધતિ-અચાહેતા. ખોટા
 આરોપ મુકવો-મહોમહાં અપ્યે ટીંદી. વીશેષ ગુણ-પૌંપાં લેખના.
 આરપાર દેખાઇ તેવું-અલિં ફાડિનાંઇધો. દેશ નીકાલ કરવું-તેભોચી-
 સાંડિ યુવેત્વાદી. વિશ્વાસઘાત-તીસા શીયેયુવે ચીંધ્યૂમૂળં. પ્રસવ વેદના
 થવી-ફવામીંજીં વેદનાગો ખાંદી. ખાઇ ખોદવી-મ્યાંડિ દૂદી. પેશ
 કદમી કરવી-પ્યેહાદી. તપાસ-trial-સૌંઝાંજીં-સીચ્યોહમુ. ઇનસાફની
 જગો-ચૌંદો. નજીવી વસ્તુ-અટવે મશીધો અયા. હલકાઇથી ખોલવું-
 શીયેપ્યુદી. વિજયની ક્રિયા-આંડિ પુવે. માણસોનું ટોળુ-લૂસ. તુરકી
 ચાલચાલવી-તૌંછાડિ ધાડિ ત્વાદી. આકુળ વ્યાકુળ થવું આંચ્યેદી. ટર-
 પીનટાઇન-ઈંયૂસે. વાળ ચુંટવાનો નાનો ચીપીયો-મુવેન્યા. આંખના
 પલકારા મારવા-હૈંનેદી. આંકપર ચઢાવવું-છયાઝયાલીદી. કલખલકલ-
 ખલ કરવું-સીસેમીદી. સરપંચ-સાચ્યામાં સીયેધોતુ. નહીં સ્વીકારવા
 યોગ્ય-ખાંયૂઝયા મકાંડિદો. ગણત્રી ન થઇ શકે તેવી રીતે-અચ્યાંડિમટાં.
 ખેરીત મુજબ-અચ્યેમપાધો. નહિ શણગારેલું-તાંઝા મસીધો. લાગણી
 વગરનું-નલૌં મહીકાઇધો. ન ફરે તેવું-મપ્યાંડિ લેનાંઇધો. એકમતનું-સૈત
 ભો દૂંજ્યાધો. આશા વગરનું-હાઠોઢાં મપાધો. હાજરી વગરનું-લાઇધુ મપાધો.
 ખીન સત્તાદાર-અખ્વીં મપાધો. ગેરવીશ્વાસ-મચૌંજીં. નહિ ઉકાળેલું-મછેમપ્યૌ-
 ધૌં. નહિ ખરીદેલું-મવેધો. ભાર લેઇલેવો-વુંઇગો છયાદી. સાંકળ ઉઘાડવી-
 તાંજેગો છયોદી. જંગલી હોવું-to be uncivil-યાંદી. અંકુશ
 વગરનું હોવું-પાહલો પ્યુદી. ખુચ ખોલવું-અસોગો હૌદી. માથે લેવું-
 to undertake-લૌંસાપ્યુદી. અધટીત-undeserving-મખાંતાંઇધો.
 અનિશ્ચીત-તભો મચ્યાધો. લુગડાં ઉતારવાં-અવોછયોદી. પાયાવગરનું-
 ખોટું-અછે અમ્યે મશીધો. અગત્યનું નહિ તેવું-અટવે મશીધો.
 અનાહુત-નહિ નોતરેલું-મખો મફેધો. રીત વીરૂદ્ધ હોવું-યાંઇદી. નહિ
 ધારેલું તેવું-મચ્યાંઝી ખેરીદી. ન કહી શકાય તેવું-મખો મસોટીધો.
 નહિ કહેલું-મખો મસોગે પીધો. લોકપ્રીય નહિ તેવું-લુમ્યા મચ્યાઇધો.
 કાયદા વગરનું હોવું-અચ્યો મેદી. સવાલ વગરનું-નકી-ચૌંમાયાં મશીધો.

ગેરવ્યાજખી-મટામટાંધો-અચ્યાંઢિમટાંધો. સહીસલામતી વગરનું-મલા
 જ્યૌધો. નકી નહી તેવું-અતિ મચ્યાધો. ખુરખો લઇ લેવો-મ્યંહના ફૌગો
 ધુંધલીદી. ધમકાવી ઠપકો આપવો-ફેવે પીતીદી. અર્જન્ટ-મદ્વેનાંધધો.
 ખંખેરવું-ખાલી કરવું-લૌલા સેદી-મખ્યાઢિ સેદી. લશ્કરનો મોખરો-
 ટાગી. વાયુદ્દશકયંત્ર-ગેમના. રંગ ખેરંગી હોવું-છેલેદી. જુદીજુદી જાત-
 અદુડુ અદવે અદવે શીજું. જુદી જુદી રીતે-અહુડુ અફ્યાબ્યા. બદલવું-ફેર-
 વવું-છયાલાદી. મોડું જખ્ખર હોવું-ચીચ્યેદી. માન આપવું-અહુંદુ યોતેદી.
 કીનો-વેર-યાટાખ્યુજું. પવન આવવો-લેવીઆંઢિ તવીંદી. છાતી ચલાવવી-
 સ્વીંદી-વીંદી. જુરીનો ડરાવ-સૌંપ્યાછે. તાંખાનો-કાટ-તીંદવે. સીફ કરી આપ-
 વું-હાંજ્યાં ડિગો ખ્યાદી. મુકરર-દદ કરવું-તીજેદી. વાઇસરાય-બવેંખાંમી.
 બળી-બક્ષ-યેપૂજેધો અકાંઢિ. મનુખ્યનો ભોગ-ફ્યેસીધોતુ. નીહાળીને જ્નેવું-
 સેસેચીશ્યુદી. જોરાવર-vigorous-ખૌઆશીદી. વ્યાજખી છે એમ સીફ
 કરવું-હાંજ્યાંઢિગો ખ્યાદી. ટેકા આપવો-ઠાઢિપીંદી. દ્રાક્ષનો વેલો-
 અન્વે. વચનતોડવું-તીસાફ્યેદી. ઉલ્લંઘન કરવું-લ્વીચ્યુદી. સત્યાનાશ
 કાઢવું-ફીયેસીદી-મૌઢેચીંદી. મુલાકાત કરવી-અચીઅશ્યુ ત્વાદી. વોલ્યુમ-
 અલૈ સાઐ. નકામું ઘાસ-પાંઢિપોંગલે. અંદરપરનો ડંકા-તીંખોઝ. ધાર
 ચઢાવવી-તુવેદી-તુવેપુએદી. ગુપચુપ કાનમાં વાત કરવી-ટોરો ખ્યોદી.
 સીસોટી વગાડવી-લેછવેંદી. શણુ શણુ અવાજ કરવો-સ્વીખને મીદી.
 વાળની ટોપી-સલેંઐઠૌ. જંગલી પશુ-તાયે. ખારીનો પડદો-તયૌકા.
 પીરોષ કરવો-સામા થવું-યાખાંદી. આફત-નાશ-બેઢિલા. પ્રીતી
 કરવી-to woo-મૈમાગેલીદી-ફ્યાયાંઢિ તુવેસાંઢિદી. કોડીનું-કીમત વગ-
 રનું-અફોમટાધધો. માખણુ-ખમીર-તસે. બેઆકળા થઇ જવું-ટોટો-
 હાંઢિદી. ઈંડાની અંદરનો પીળો માવો-બિઅહ્લિ. નાનું હોવું-to be
 young-ખ્યોદી. ઠંડો પવન-લેહ્લી. શન્ય-મીંડું-તૌન્યા. સ્વાદ-
 રચી-ઓઝા-અયાતા. રાશીચક્ર-યાધીસે. શકઆરંભ-સન-તરઇ. સાંભળ-
 વાની ઈંદ્રી-તોટાયદના. ઉદાહરણુ આપી કહેવું-અનેઅઢે ભેશીલીંજેદી.
 વાહાણુનો આગલો ભાગ-હ્લેઢિઝયૌ. જુવાની પ્રુટવાનો વખત-લુબ્યે
 અયુવે. મેધ ધનુષ-તેતાં. પાછા હાવું-હ્સૌદી. પેહેરો ફરનાર-કી-
 કીઝાંઢિ. દુર જ્નેવું-બેદ લેવો-કિંઠોદી. સમચોરસ-સેદ્દ્યાં. જમીનપર
 ધસડાવું-હ્થે તીસ્વેદી. સલાહ-treaty-મીંજુવેધો સાઐ. બગાડવું-
 બજ કરવું-ચોયુંજેદી.

અભ્યાસ પાઠ. ૧

તંદુરસ્ત છો ?-માએલા. સાફ છે-માબાદી. બેસો-થાંધબા. મેં સાંભળ્યું નથી-ચુનો મચ્ચાદેણુ. ક્યાં જશો ?-બેગો ત્વામલે. શું કરો છો ?-બા લૌંધલે. કાંઈ કરતો નથી-ભામાં મલૌણુ. ઝડપથી આવો-આંઆં લાગે. લાંબ-હોગો ત્વા. ટાઢ વાય છે-છાંદે. ઠંડી છે-એદી. ગરમ છે-આધતે. નહિ કર-મલૌને. કામ નહિ કર-અલૌ મલૌને. તે આવશે-તુ લામે. શું શોધો છો ?-બા શાધલે. કાંઈ શોધતો નથી-ભામાં મશાણુ. આંહી આવ-દીગો લા. શું જોઈએ છીએ ?-બા લો જાંધલે. કાંઈ જોતું નથી-ભામાં મલોજાણુ. શું છે ?-બા પ્રયેધલે. કાંઈ નથી-ભામાં મફયેપુ. તે જાય છે ?-તુ ત્વાધલા. જાય છે-ત્વાદી. શું ખાય છે ?-બા સાધલે. તે ખાય છે ?-તુ સાધલા. ખાય છે-સાદી. તે આવે છે-તુ લાદી. આવે છે ?-લાધલા. આવલ ખાય છે ?-થમી સાધલા. જોતે જાય તો-તુ ત્વાયે. તે અંદર છે-તુ અરેમાંશીદે.

અભ્યાસ પાઠ ૨.

શું કરો છો ?-બા લૌનીધલે. તેઓ શું કરે છે ?-તુરો બા લૌનીધલે. તેઓ કામ કરે છે-તુરો અલૌ લૌનીરે. ખુમ ન પાડો-મગોબાને. તે ઘેર જાય છે-તુ ઐગો ત્વાદી. આંહી આવ-દીગો લાગે. લાંબ-હોગો ત્વાદો. જાંધને રમો-ત્વાકાદો. તે છે ?-તુ શીદલા. ઘોડો પણ ત્યાં છે-મીલે હોમાં શીબાદી. માણસ છે ?-લુ શીદલા. છે-જી-શીબાદી, ખીંબ્યા. તે ક્યાં છે ?-તુ ભેમાં શીદલે. ગાડી ત્યાં છે ?-યકા હોમાં શીદલા. તે ઘરમાં છે ?-તુ ઐમાં શીદલા. ઘરમાં છે-ઐમાં શીદે. ખરાબ છોકરો-સોધો લુગલે. સારી છોકરી-કાંઈદો મુંછલે. તે ગયો છે ?-તુ ત્વાખીલા. ગયો છે-ત્વાખી. ધડીઆળ છે ?-નાઇ શીદલા. ઘરમાં છે ?-ઐદેવેમાં શીદલા. તે આવશે-તુ લાલેમે. આવલ ખાશે ?-થમી સામલા. ખાણું ખાઇ લીધું ?-થમી સાપીખીલા. ખાઇ લીધું-સાપીવી. હસો છો ?-ધધલા. રડે છે ?-ગોંધલા. શા વાસ્તે હસો છો ?-બાદ્યુલો ધધલે. શું જોઈએ છીએ ?-બા લોજાંધલે. કાંઈ જોતું નથી-ભામાં મલોજાણુ. આ માણસ ધરડો છે ?-દીલુ ઓધલા. કહી શકાતું નથી-મસાનાંધણુ. ક્યારે ગયો ?-બેરોખા ત્વાધલે. ગયો નથી-મત્વાદેણુ. આવતી કાલે જશે-નફેગા ત્વામે.

અભ્યાસ પાઠ ૩.

ક્યાં રહો છો ?-ભેમાં નેધલે. ક્યાં બેસું ?- ભેમાં થાંધમલે. ખુર-શી આપો-કલાથાંધ પેબા. તે નહિ આવે-તુ મલાણુ. હું નહિ આવી

શકું-ચુનો મલાનાઈયુ. તે તે છે-તુ શીખાદી. ટેબલ મુકા-સભુએગો પીલાઈ. મુકયું છે-પીપીખી. પ્રાનસ ક્યાં છે?-મીઝે બેમાલે. ચાનું ઠામ લાવ-લફેચેઓ યુગે. ગરમ પાણી આપો-ચે નુવે પેખા. રોટલી નથી-મૌં મશીયુ. ચાનો પ્યાલો બ્રેઝઅ છીએ-લફેચે તખ્તે લોહંદે. આ ખાંડ સારી નથી-દી તજયા મકાંઉયુ. તારી કલમ લાવ-મીં મીંઢાંગો યુગે. તેઓ આહીં આવ્યા-તુરે દીમાં યાઉજ્યાદી. તે બોલે છે-તુ પ્યોદી. તેઓ ગાયન ગાય છે-તુરે તછે સોદી. ઘર ક્યાં છે?-ઐ બેમાં શીદલે. થોડે છેટે છે-ટોરોવેખાદી. તે આવ્યો નથી-તુ મલાદેયુ. હોકરાઓને દો-ખલેમ્યાંગો પેખા. મે બોલાવેલ નથી-ચુનો મખોયુ. થોડી વખત બેલો-ખના કઝાઓઢા. તે હા પાડતો નથી-એકમત થતો નથી-તુ મડુયુ. તમે કાગળ ખરીદ્યો તે-મીં વેગેધો સેકુ. તમે નકામું માગો છો-ખીંબ્યા અલધા ટાંઉદી.

અભ્યાસ પાઠ ૪.

પ્રયત્ન કરો અને વાંચો-સાક્ષાં જાંયા. ઇંગ્લીશ શીખવું કઠણ છે-ઇંગ્લેં સગા તીયાઆંઉ ખેતે. ગજવેલની છરીઆ ખને છે-ધાંગો તાં મનેગા લોતાદી. તે સારો માણસ નથી-તુ લુધાંઉ મહો. તે ચીથરાં પહેરે છે-તુ અવોસોંગો વોતાદી. તે સીધો ઉભો રહે છે-તુ માતા યાનેદી. તે નાનો છે-તુ અતે ગેંદી. મારે કેટલું આપવું?-બલાઉ પે યાધલે. એકદમ આવો-છેછીં લાગેખા. તેણે યુમ પાડી ત્યારે-તુ હી ખોધો અખા. ઝડપથી આવ્યો-મ્યાંમ્યાં લાગેખી. લોહું નરમ છે?-તાં પ્યોધલા. નરમ નથી-તાં પ્યોદી મહોયુ-અથવા તાં મપ્યોદેયુ. નાના પથ્થરને કંકરેટ કહે છે-ગેંધો ચાઉખેગો ચાઉસાયે ખોખાદી. મારે એક પાટીયું ખરીદવું છે-પીંબ્યાં તખુગો ચુનો વેહંદે. આંગળીઓ કઠણ છે કે નરમ છે?-લેમાં પ્યોધલા, માધલા. સુરજ ખરાખર જ્યારે માથે આવે છે ત્યારે શું વખત થાય છે-ને ધાંઉઅલે ચ્યેધો ટેરે ચાઉધો અખા બે અછેલે. ત્રણ ચાર વધુ કહો-તોંગુ લેગુ પો પ્યોખાંઉ. પીતલ નો રંગ કેવો હોય છે?-ચીવા બા અસીલે. જમીન સરખી છે?-ચે છો જ્યોલા. કોશીસ કરનાર માણસ-ચ્યોઝધો લુ. અંદર આવવા દો-અઠધો વીંઝયાઝો. ઉપકાર કરનાર માણસ-ચેજુ પ્યુઠાધોલુ. તેને તે આ-પ્યું?-તુગો ખેયુખીલા. ધીરેધીરે બોલો-તફયેખયે સગા પ્યોખા. અનાજ વામે છે તે-ચ્યોસીઓ ચ્યેધોલુ. કુતરાને આવતો સાંભળીને-ખુદ યાઉતાંઓ ચ્યાપી. લોકડીઓ જમીનની અંદર દોડે છે-ચ્યેખુદો ચ્યેમાં પીંછજ્યાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૫.

તેનો પગ મારા કરતાં મોટો છે-તુ છીંગા ચુનોછીડે ચીખાદી. શહેરમાં આવવાનો રસ્તો બતાવો-મ્યોગો યાઉઆંઉ લાં પ્યાદો. સારી જગો હોવાથી-કાંઉદો અયા ફયેધોન્યાંઉ. તે પ્રમાણીક માણસ છે-તુ ફ્યાંઉમાધો-શીખાદી. હેતુ પ્રમાણે મેં કરેલું નથી-અચ્યાં અટાંધ ચુનોગા મચ્યુષુ. શા કારણથી-એન્યાંઉને. પાણીમાં શું બુડશે?-યેમા બા મ્યોમલે. તેઓ બરાબર સરખા નથી-છાળ મટુષુ. બધા તારાઓ સરખા મોટા છે?-ચી અપાંઉદો અટુકુ ચીન્યાધલા. દીવસે ચંદ્રમા જોધ શકાય છે?-નેઅછે લાગો મીયાધલા or મીનાંધલા. જો કે તમો જાઓ છો તોપણ હું નહિ જાઉં-ખીંબ્યા ત્વાધાલે ચુનો મત્વાણુ. હજુ બપોર થયા નથી-ને મૌં મટેણુ. તે ગામ હું ગયો નથી-ટો ચુવાગો ચુનો મયાઉકુ. સાથે જાઓ-અટુકુ ત્વાબા. વાવટો હલકો હોવો જોધએ-લે તર્ગો પોભો શીયાદી. તેલની બત્તીઓ અને મીણબત્તીથી પ્રકાશ મળે છે-સી મીગ્વે ફ્યાં ઉઠાંધ ઈવીંગા અલેં યાતાદી. ઝાડનાં યદડાં તોડો-તીર્પો અવેદો સૌંયુલાધ. ફાટેલાં કપડાં ઉતારો-અવોસોગો છોલાધ. સીસાપેનની અણી કાઢવી છે-ખેરાં તખુગો ચુનો ચુલુંદે. ઉંદરો બીલાડીથી બહુ ખીએ છે-અવેદો ચ્યાંઉગો મ્યાજવા ચાઉન્યાદી. સરપે કરડેલો માણસ મરી જશે-મુધ કાષ્ઠો લુ તેમે. વાંસળી વાગે ત્યારે અવાજ પ્રીય લાગે છે-પુવેગો મીધા અબા અતાં તયાજવા શીખાદી. તે પૈસાદાર માણસ છે-તુ છાંદાજવા લુ શીખાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૬.

તે શહેર જતાં તમો મને મળ્યા-ધા મ્યોગો ત્વારોઅબા ખીંબ્યા ચુનોગો દુવેરે. દરીઆ કીનારે છીપો મળે છે-પેનલે કાનાઢવે ચીવેગો યાતાદી. છોકરાંઓ રમત રમે છે-લુગ્લેમ્યાં કઝાતાદી. ઉંદર ધંઉ બહુ ખાય છે-અવેમ્યાં જ્યૌં સલાગો મ્યાજવા સાતાદી. મોજાં લારે હોવાથી હોડી છુડી ગઇ-લાંધ ચીધાફ્યેં લે મ્યાઉદી. પાણીમાં ગંધ છે?-યે અના શીદલા. તેની માફક હું કરી શકતો નથી-ટોઅટુ ચુનો મચ્યુનાંધણુ. આખે રસ્તે-લાંશાઉલૌઢવે. આ જગાએ આવી પહોંચતાં મુધી-દીઅચાગો મયાઉ ટાંધઆંઉ. સૌથી સુંદર સ્ત્રીઓ બરમામાં છે-અહલાઝૌ શીધા મુધમામ્યા લમાપ્યેમાં શીખાદી. પેલા બે માણસ તરફ નજર કરો-ટો લુ ન-યાઉગો ચીચ્યુબા. ઉછીના લીધેલા પૈસા તેણે પાછા આપ્યા નથી-ગાંધો છી ગુંવેગો ગોખ્યાં મપેણુ. કામ ઝાઝું નથી-અહુ મ્યામ્યા મશી. કમાડ ખોલવાથી બીલાડી બહાર આવી-તધાઓ પુંધધાફ્યેં ચ્યાંઉ અખેગો લારે.

આટલી બધી ગડબડ નહિ કરો-દીહામ્યા અતાંગો મલોને. આગળ
જેવાથી-અશેષા ચીધાફયે. જીભ બતાવો-શાગો પ્યાઝાં. માછલાં આંક
ડીયાથી પકડે છે-ગાંમ્યાંગો ગાંમ્યાંને કાંઈદી. હું કદી તે ગામ ગયો નથી-
હો યુવાગો તખામ્યા મયાઉસાપુ. જળ ચોરાઈ જવાથી તેને કાઠી
મુકયો-મ્યૌજીગો તખોમુગા તુગો હો પેલાઈખી. દસમાંથી એક માણસને
મુખી બનાવો-તસેદવે તયાઉગો અચીમ્યાઉજ્યા. હાથ પાણીમાં બોળો-
લેગો યેમાં મ્યેલાઈ. તે ધણો માંદો છે-તુ અલૌ નાદી. રૂપા કરતાં સોનું
સુંદર છે?-ચુંવેડે શ્વે હલાધલા. મોટો તરનારો માણસ આંહી રહે છે-
અલૌમ્યાજવા ચુલૌધોલુ દીમાં નેરે. તે રસ્તામાં કાદવ ધણો છે-હો લાંમાં
શું મ્યામ્યા શીખાદી. એ કેસની અંદર એક વકીલ રાખવો જોઈએ-
ધા અહમુદવે શની તયાઉગો ઠાયામે. અંદર સોનું ને બહાર કાચ છે-
અદવેશ્વે અપોગા ફાં શીખાદી. મારો હુકમ સાંભળ્યો?-ચુનોઈ પીન્યા ચ્યાખીલા.

અભ્યાસ પાઠ ૭ મો.

મા છોકરાને મારે છે-અમે લુલેગો યાઈદી. ઘરમાં ગયા પછી
તેને કહેજો-ઐમાં ત્વાપી નાઉ તુગો ખોખા. ગામની વચમાં તે ઉભો
રહે છે-યુવાલેમાં તુ યાનેદી. વડના જાડને મથાજેથી છોકરાંનું રડવું
સાંભળ્યું-ન્યાંજીપી ટેગા લુલે ગોંતાં ચ્યારે. પાણી દો-યે પેખા અથવા
યેગો પેખા. હું ફરી ઘેર ગયો નથી-ઐંગો ચુનો મયાઉસાપુ. બારણું
ખોલો-તથા ધ્રુઈખા. ખુલી શકતો નથી-મધુંનાઈખુ. નોકરને
બોલાવ-અસેખાંગો બોલાઈ. આંહી કાણુ રહે છે?-દીમાં બદલુ નેધલે.
આ ઘર કેાનું છે?-દીઐંગો બદલુ પાંઈદલે. આ કેટલું છે?-દીહા બલા-
ઉલે. એટલું બધું હું આપી શકતો નથી-દીલાઉ ચુનો મપેનાઈખુ.
હું જઈશ-ચુનો ત્વામે. આ ચોપડી કોની કોની છે?-દી ઔસા બદુ.
હા લે. ઘેર જવાદો-ઐંગો ત્વાજ્યાજો. શું કહો છો?ખા ખોધલે. શા
વાસ્તે હસો છો?-આપુલો ઈધલે. શા વાસ્તે રડો છો?-આપુલો
ગોંધલે.. પાણી પીશો?-યે તાઉમલા. મેં ખાધુ નથી-ચુનો મસા-
દેખુ. ક્યારે ખાઓ છો? ભેરોખા સાધલે. દારૂ પીશો?-અયે તા
ઉમલા. શું લાવો છો?ખા યુજેધલે. ચાવલ ખાઓ છો?-યમી
સાધલા. પાણીની તરસ લાગી છે?-યે ગાંધલા. થાકી ગયા?-ન્યાં
ઉધલા. તમોને તાવ છે?-ફયાધલા. દીલગીર છો?-સૈ પુધલા. માંચું
દુઃખે છે?-ધાઉ કાંઈલા. ચુસ્સે છો?-સૈસાધલા. આખે શું થયું
છે?-મ્યેસીમાં બા પ્રયેધલે. જંગલમાં શું છે?-ટોમાં બા શીદલે. એક
વાધ છે-આ તધાઉ શીખાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૮ મો.

ધરની નીચે છે?—ઐ આઉ શીદલા. માણસ બારણાની પછવાડે ઉભો રહે છે—હુ તથા નાઉમા યાનેદી. ટેબલપર મુકીશ—સલુવે અપોમા કાલાધમે. તે ધરના આગલા ભાગમાં છે—તુ ઐશોમાં શીબાદી. છાપ-ખાનાની ઓશીસ પાંત્રીસ ગલીમાં છે—પૌનાઇ તાઇ તૌઝેમાં નાંબાલાંમાં શીદે. તમને ઈંગ્લીશ ભાશા બોલતાં આવડે છે?—ખીંબ્યા ઈંગ્લે સગાગો ખોટાધલા. શા વાસ્તે શીખતા નથી?—બાફુલો મતીંધલે. બહુ કઠણ છે—ટે ખેતે. હું નથી સમજતો—ચુનો નામલેણુ. પ્રેમ ગયા હતા?—પ્રેમ મ્યોગો યાઉપ્રધલા. હું નથી ગયો—ચુનો મયાઉદેણુ. આંદીથી કેટ-લુંક છેડું છે?—દીગા બલાઉ ઉવેધલે. તેણે તને કેટલા પૈસા આપ્યા?—તુ મીંગો ગુવે બલાઉ પેધલે. એક હાથી પણ છે—સીં તઝીલે શીબાદી. શું કામ આવડે છે?—બા અલોગો લોધલે. ટેકરીપર માણસ છે?—ટાઉલુવેમા હુ શીદલા. તે કઇ જાતનો છે?—ખે લુમ્મો શીદલે. તે કરીન જાતનો છે—તુ કયે લુમ્મો શીબાદી. આ શીવાય બીજી જાત છે?—દીપો લુમ્મો શીદલા. ચીન જાત પણ છે—ચીન લુમ્મો લે શીબાદી. તેઓ શું કરીને ગુજરાન ચલાવે છે?—તુરો બા લોસાધલે. ખેડ કરીને ગુજરાન ચલાવે છે—ટાઉયાલો સાબાદી. સુતારનાં ઓજારો છે?—લેતમા તાંસા શીદલા. હોડી ઉપડી ગઇ—લે હવેવાખી.

અભ્યાસ પાઠ—૯

શું વેચોછો ને ખરીદો છો?—બા યાઉ વેધલે. આ હોડીમાં શું ચડાવો છો?—દીલેમાં બા દીંધલે. તે મોટો કે નાનો માણસ છે?—તુ હુ જલા લુગેલા. આ માણસ ધરડો છે—દીલુ આધલા or અતે બીધલા. તે ધરડો છે—તુ ઓશીદી. ઘોડાપાસે ઉભો મા રે—મીં શેમાં યામનેને. શામાટે તમે પછવાડે જાઓ છો—મીં બાફુલો નાઉકો ત્વાધલે. ધર માટે—ઐબો. બધો વખત દરમીયાન—કલાપલો. ધર સુધી—ઐ ટાઇઆઉ. પેટી નીચેથી વાળો—તીતા નાઉમા લેલાઇ. મરજી પ્રમાણે—અલો અટાંઇ. તમારી મરજી હોય તે પ્રમાણે—ખીંબ્યા અલો શીદે અટાંઇ. આલ મીરા ઉપર—માતાતીતા અપોમાં. ઘેર તમારે જવું જોઇએ—ખીંબ્યા ઐગો ત્વાયામે. એ દેશ જતા નહિ—હોપ્યેગો મત્વાને. તે ક્યારે ગયો?—તુ બરોખા ત્વાધલે. બરમીઝ ભાશા શીખવા માગું છું—ભમા સગા તાંજીદે. શું કહેવા ઇચ્છો છો?—બા ખોજીદલે. આ ચોપડી વાંચવા તમારી ઇચ્છા છે?—હાં ઓસાગો ખીંબ્યા ફાજીદલા. હા, બરમીઝ ભાશા શીખવાની મરજી છે—હા-ઉક, બમાસગા નાલેજીદે. કેટલે વાગે શરૂ કરશો?—ખે નાઇગો સાતીમલે.

દરેક સવારે સાત વાગે; તમે આવી શકશો?—મને નેઢાંધ ખુન નાખગે સાર્તીમે; ખીંચ્યા લાનાંધલા. હાજી, હું આવી શકીશ—હાઉકે ખીંચ્યા, ચુનો લાનાંધલે.’

અભ્યાસ પાઠ ૧૦.

થોડી ચોપડીઓ લેતા આવજો—સાચીઓ અહો યુગેઆ. શી ચોપડી મારે લાવવી જોઈએ?—આ સાચી યુગેઆમલે. રપેલીગની છુક ને આમર લેતા આવજો—તીલોજીને તઢાહ સાચીગો યુગે. ગાડીઓ કટલી છે?—લે બેનડી શીદલે. તેઓ ગયા—તુરો ત્વાખી. તે આવ્યા પહેલાં—તુ મલાખી. તે આવ્યા પછે—તુ યાઉદીનાઉ. આવતી કાલે આવશો?—નકેંગા લામલા. બરમીઝ મને બોલતાં આવડતું નથી—ભમાસગા ચુનો મપ્યોટાપુ. બરમીઝ વાત ઘણી કઠણ છે—ભમાસગા ટે ખેટે. આને શું કહો છો?—દીહાગો બા ખોધલે. આ લખ જવ—દીહાગો યુત્વાદો. એકદમ પાછા આવો—મ્યાંમ્યાં પ્યાદો. લગભગ એક કલાક રહો—તનાધ લાઉ નેદો. બારી ખુલ્લો—પઢેંઆઉગો ડુંધ્યા. બારણું બંધ કરો—તધાગો પૈઆ. તે ક્યાં છે?—તુભેમાં શીદલે. ત્યાં જુઓ—હોમા ચીઆ. આજે અવાશે નહિ—ગને મલાનાધજુ. તેણે કહ્યું કાલે આવશે—નકાં લામે તુ સોદી. સાફ, આવે ત્યારે મને કહેજો—કાઉખી, યાઉધોખા પ્યોઆ. ત્યાં નહિ જઓ—હોગો મત્વાને. અહીં મા આવ—દીગો મલાને. ગુસ્સો નહિ કરો—સૈમસો—આને. શા વાસ્તે લાંબા વખતથી થોભો છો? આફયુલો ચ્યાજ્યા નેધલે. ઉતાવલે નહિ બોલો—મ્યાંમ્યાં મપ્યોને. કામ પુરું થયું? અલૌપીખીલા. પુરું નથી થયું—મપીદેજુ. એ ઘેર તે કદી ગયો નથી—હો ઐંગો તુ ભેરોખા મત્વાજુ. જઈને આવલ રાંધો—ચર્મો ત્વા છેલાધ. શું શ્રેષ્ઠ છે? અકાંઝો બાલે. આ શ્રેષ્ઠ છે—દી અકાંઝો શીઆદી. હું લુલું છું—ચુનો મારે. આ પ્રમાણે તેણે કહ્યું—દીઅટાંધ તુ પ્યોદી.

અભ્યાસ ૧૧.

૧ તારી જવાની મરજી હોય તો જા—મીં ત્વાજીએ ત્વા. તેને નહિ આવવા દો—તુજો મલાઝીને. મને દાર નહિ દેતા—ચુનોગો અયે મપેને. લુલતા નહિ—મમેબાને. ત્યાં ફરીથી નહિ જતા—નાઉતખા હોમાં મત્વાને. તે આવશે નહિ—તુ મલાજુ. હું આવી શકતો નથી—ચુનો મલાનાંધજુ. આજે અમે જઈ શકતા નથી—ચુનોરો ગને મત્વાનાંધજુ. તમારે જવું નહિ જોઈએ—ખીંચ્યા મત્વાયાજુ. ધર ક્યાં છે?—ઐ ભેમાં શીદલે. દુર છે કે નજીક છે?—ઉવેધલા, નીધલા. થોડે છેટે છે—ટોરો વેઆદી. ધરમાં છે?—

એમાં શીદલા. આરણું ખુલ્લો-તધા પુંખ્યા. આરણું હું ઉધાડી શકતો નથી-તધાગો યુનો મપુંખનાંખ્યુ. પગથીઆંપર ન બેસ-લેગામાં મહાંખને. ટંકમાં મુકો-તીતાટેમાં ટેલાઇ. ટંક ખુલ્લો-તીતાગો પુંખદો. પંખો ખેંચો-યા રવે. પેટી બંધ કરો-તીતાગો પેખા. ટેબલ મુકો-સભુએગો પીલાઇ. પાણી ગરમ થવા મુક્યું છે-યે નુવે ટૂપીવી. પાણી ઉકળ્યું ?-યે સુખીલા. આ લાવ-લફેયે યુગે. મારે માટે ચાનો પ્યાલો ન લાવતા-યુનોભો લફેયે તખ્તે મયુગેને. સાકર થોડી હોય તો આપો-તજ્યા નેયે પેખા. આ પાણી ફૂંકા દે-દી યેગો ખેલાઇ. બત્તી પ્રગટ-મીઠાંખગો કૌલાઇ. બત્તી બુઝવી નાખ-મીઝેગો તાલાઇ. આ ટંબલર સફા કર-દી ફાંગવેગો સીલાઇ. ક્યાંથી આવ્યો છે?-ભેસીગા લાધલે. તું કોણ છે ?-મીં બદલુલે. તે માણસ કોણ છે?-હોલુ બદલુલે. નાસ્તો લાવ-મનેસા યુગે.

અભ્યાસ પાઠ ૧૨.

૧ તેલ પુર્યું છે ?-સીગો ટૂખીલા. તેલ કેમ પુર્યું નથી ?-બાકુલો સી મળેખુલે. હમેશ તેલ પુરવું જોઇએ-નેઢાંખ સીગો ટૂયામે. આ ઘોઇ નાખ-દીહાગો શોલાઇ. આર મુરઘી ખરીદી લાવ-રવે સેનધાંઉ વેચુલાઇ. મીણુબત્તી કરો-ફ્યાંઉઢાંખગો નીંલાઇ. ચુપ રહે-તૈતૈને. નજદીક આવ-અનીમા લાગે. તું શા માટે આવ્યો છે ?-મીં બેજ્યાંઉ લાધલે. જઇને ખાણું ખા-મીં થમીં ત્વાસાખા. તેઓ બધા ત્યાં છે-તુરો આલો હોમાં શીદે. અમો પરમદી જશું-યુનારો તમેખા ત્વામે. સાહેબ છે ?-તખે શીદલા. માલ ડબ્બામાં પેટી છે ?-કૌદુંવેમાં તીતા પારલા. નથી-મપાદેખુ. ન્યુસપેપર છે ?-તઢીસા પારલા. ન્યુસપેપર આહીં લાવો-તઢીસાગો દીમાં યુગે. હમણાં હું બાહાર જઇશ-બખુ યુનો અખેગો ત્વામે. ધીમે ધીમે જજો ફ્યેબ્યે ત્વાખા. ધરપરથી નીચે ઉતરી જ-ઐપોગા સીત્વા. હાથ ધુવો-લેગો સીલાઇ. મોઢુ ધોવો-મ્યેંહનાગો તીલાઇ. આંહી બહુજ ગરમ છે-દીમાં એમટાં પુદી. એકીતાબ મને દે-ટો સાઐ યુનોગો પે. આ ક્યારે બન્યું ?-દીહા ભેરોખા ફ્યેધલે. ઝાઝો વખત થયો-ચ્યાલાખી. આજે વરસાદ આવશે ?-દીને મો યુવામલે. આવે એમ લાગતું નથી-મયુવા ખુ ઠીદે. હું પોતે આજે ત્યાં જઇશ-યુનો કોઢાંખ હોગો ગને ત્વામે. તમે મેજે આવતી કાલે આવશો ?-ખીંબ્યા કોઢાંખ નખાં લામલા. તે પોતે પૈસા આપી શકતો નથી-તુ કોઢાંખ ગુંવેગો મપેતાંખ્યુ. આપ પાણી પીશો ?-ખીંબ્યા યે તાઉમલા. ના, દાર પીવાની મરજી છે-યે મતાઉજીખુ-અયે તાઉજીદે. તમારી ગાડી દરવાજા પાસે છે-ખીંબ્યા યહા તધાનાહુમા શીદે. ઘોઢાને ન મારતા-મીંગા મચાઇખાને.

અભ્યાસ પાઠ ૧૩ મો.

અમેરીકા ક્યારે જશે ?-અમેરીકા પ્યેગો ભરોખા ત્વામલે. હું હંડી મોશમ પછી જઈશ-ચુનો એધો ઉતુનાઉમાં ત્વામે. તે જીવાન માણસે પૈસા ખોયા છે-હો લુબ્યોગો ગુંવેમ્યાગો પ્યાઉખી. તેના આપે કેટલાં નાણાં આપેલાં ?-તુ અફે ગુંવે બલાઉ પેધલે. મારા કહેવા પ્રમાણે શાવાસ્તે નથી કરતા ?-ચુનો પ્યોદી અટાંબ આપ્રયુલો મલાંધલે. કાગળની નકલ કરી ?-લેમાંસાગો ચેચૂપીખીલા. તે ખરું છે ?-અહીંલા. તમે જે બધું કહો છો તે સાચું છે ?-ખીંબ્યા પ્યોધમ્યા આલોં અમાંલા. સ્મૃત્તિ ખોલો-છાજ નાના પ્યોખા. દરેક શબ્દ ચોખ્ખો ખોલો-સગાઠાંબ તાતા પ્યોખા. તમે એમને કાગળ લખ્યો હતો તે-ખીંબ્યાં ચેલાઇધો લેમાંસા. તેણે કહ્યું ઘેર જાઓ-ઝેંગો ત્વાખા તુ પ્યોખી. તેણે કહ્યું તેનાં માઆપ મરી ગયાં-તુ મીલા તેખીલો તુ પ્યોદી. તેને પુછ કે તે ઘોડો તેનો પોતાનો છે ?-હો મિંગો તુ કોઠાંબ પાંઇદલા મેલાઇ. તેણે કહ્યું તેનો છે-તુહાવે પ્યોદી. વાળુ કરી લ્યો-ન્યાસા સાલાઇ. બત્તી પ્રગટો-મીગ્વે ઠાંલાઇ. મીણુ-બત્તી ખુઝાવી નાંખો-ફ્યાંઉઠાંબ તાલાઇ. ભુલતા નહિ-મમેખાને. નજીક આવો-અનીગો લાગે. તમો ક્યાંથી આવો છો ?-ખીંબ્યા બેસીગા લાઇ લે. આ તૈયાર કરો-લફેચે પીંલાઇ. ઘેર જલદી જાઓ-ઝેંગો મ્યાંમ્યાં ત્વાદો. રાતે ખાવાનું શું છે ?-ન્યાસાભો આ શીદલે.

અભ્યાસ પાઠ ૧૪ મો.

નોકરો ક્યારે પાછા આવશે ?-અસેખામ્યા બેરોખા પ્યાંમલે. સંભાળ રાખો-તઠી પ્યુખા. એમાં મને કશો સંબંધ નથી-ચુનોને લામાં મસાંઇખુ. ગાડી તૈયાર કરો-યહા અતીં શીખાલેઝી. તમને ધુરસદ છે ?-ખીંબ્યા આનેધલા. બજારે જાઓ-ઝેંગો ત્વાદો. તું કાણુ છે ?-મીં બદલુલે. શામાટે આવ્યો છે ?-આપ્રયુલો લારલે. મારા નોકરને બોલાવ-ચુનો અસેખાંગો ખોલાઇ. ખાણું તૈયાર કરવાનું કહો-ન્યાસા પીંઆંઉ પ્યોલાઇ. મારાં કપડાં લાવ-ચુનો અવોમ્યા યુગે. બધાં આંહી છે-અલો દીમાં શીદે. તે કાણુ છે ?-તુ બદલુલે. ત્યાં કોઇ છે ?-હોમાં તઝો તયાઉ શીદલા. ફરીથી કહો-પ્યાં પ્યોખા. અમારે આવતી કાલે જનું પડશે-ચુનોરો નફાં ત્વાયા લેમે. જોડા લે જાઓ-ફનામ્યાગો યુત્વાદો. મારી લાકડી લાવ-ચુનો દો યુગે. આ મીલકત કોની છે ?-દીહા બદલુ ઓસાલે. તમારી છે કે તેની છે ?-ખીંબ્યાહાલે તુહાલે. આ ખેતર કોનું છે ?-દી લેમ્યે બદલુ પાંઇદલે. માણસો કેટલાં છે ?-હુ બેનયાઉ શીદલે. તમારી ઉંમર કેટલી છે-ખીંબ્યા અતે બલાઉલે. તે ઘોડો કોનો છે ?-હો મિં

બહુહાલે. આ ધણું સાઈ છે-દીહા અલૌ કાંઢી. કલમ ને સાહી લાવ-
મીઠાં ને મીઠે યુગે. તે ફળ ખાવું સાઈ નથી-ટા અતી સામો મકાંઢી.
તમો શું ખાઓ છો?-ખીંબ્યા બા સાધલે. ત્યાં કાણુ રહે છે? હોમાં
બહુ નેધલે. મને વહેલો જગાડને-ચુનોગો સોઝોજી નોલાઇ. આગળ
સીદ્ધા જવ-શેગો ટેરે ત્વા. આ ધડીયાળ લઇ જઓ-દી નાઇગો યુત્વાયા.
તમારી પાસે એ પેટીઓ છે?-ખીંબ્યાસીમાં તીતા નલૌ પારલા. એક એ
છે-તલૌ નલૌ શીખાદી. એક પણ નથી-તલૌઆ મશીબુ.

અભ્યાસ પાઠ ૧૫.

તે ક્યાંથી મળી?-ટાહા બેસીગા યાધલે. હું નથી સમજતો-ચુનો
નામલેબુ. આ માણસને તમો જાણો છો?-દીલુગો ખીંબ્યા તીધલા.
આ ઈંટનું મકાન કોનું છે?-દી ઔતાઇગો બહુ પાંઇદલે. માસને પગાર
શું મલે છે-તલાયેં અખા બલાઉ યાધલે. હું કેમ કહી શકું?-ચુનો બેને
પ્યોનાંઇમલે. એ જગામાં ફેરી છે?-ટા અયામાં કહોલે શીદલા. આ
ચીજનેની કીંમત શું છે?-દી ઔસામ્યા અફે બલાઉલે. આગ દો-મી પેખા.
ઘોડે ચડતાં આવડે છે?-મિં સીટાઇલા. જઇને જુઓ-ત્વાચીઝૌ. આટલું
બધું હું આપી શકતો નથી-દીહામ્યાલાઉ ચુનો મપેનાંઇબુ. તે ક્યારે
આવ્યો?-તુ ભેરોખા લાધલે. તેઓ બધા ચાલ્યા ગયા છે-તુરો આલૌ
ઠવેત્વાખી. મને ચાર મળ્યા નથી-તખોગો ચુનો મટવેદેબુ. હું કહું
છું તે તમો સાંભળો છો?-ચુનો પ્યોદીહાગો ખીંબ્યા ચ્યાધલા. આગળ
જઓ, હું પછવાડે આવીશ-શેગો ત્વા, ચુનો લાઇલૈમે. મરજી પ્રમાણે
કરો-અલૌ અટાંઇ પ્યુ. સંભાળ રાખો-તઢી પ્યુ. ઘોડાગાડી તૈયાર કરો-
મિયઠા પીલાઇ. પરવા નહિ-અટવે મશીબુ. ધુરસદ નથી-આ મશીબુ.
હમણાં મારી ચોપડીઓ લાવો-ચુનોહા સાચૌમ્યા યખુ યુગે. તેઓ દરેકને
એક રૂપીઓ આપો-તુરોગો તજ્યા સીપે. તમારે જલદી આવવું જોઇએ-
ખીંબ્યા છેછીં લાયામે. તે આજે આવશે-તુ દીગને યાઉમે. તે ફરીથી
કહો-ધા પ્યાં પ્યોખા. સ્ટીમર આવી છે?-મીતીઓ યાઉખીલા. ધારવા
પ્રમાણે આવી છે-યાઉખી, હીદે. આ તમો કરી શકશો-દીહાગો ખીંબ્યા
ચુનાંઇદલા. તમારી મરજી શી છે?-ખીંબ્યા બા અલૌ શીદલે.

અભ્યાસ પાઠ ૧૬.

મારી હાજરીમાં તેણે આ પ્રમાણે કહ્યું-ચુનો શીદવે તુ દીલો પ્યારે.
હું કાંઇ જાણતો નથી-ચુનો તઝૌ તખુમ્યા મતીબુ. હું કશું જાણતો
નથી-ચુનો ભામા મતીબુ. તેનું નામ શું છે?-તુ નામે બાલે.
તમો ક્યાં રહો છો? ખીંબ્યા ભેમા નેધલે. શું ધંધો કરો છો? ખીંબ્યા

બા લૌસાધલે. ખેતીનું કામ કરુંછું-લેલો સાબાદી. તમારે ઝેરી છે?—
ખીંચ્યામાં મયા શીદલા. મને યાદ નથી—ચુનો મમાહણુ. બજારમાં
વેચાણુ કરી ગુજરાન ચલાવું છું—જેમાં યાંકિ સાબાદી. તે બહુ માંદો
નથી—તુ અપૌજ મનાણુ. તે બહુ માંદો હોવાથી આવી શકતો નથી—તુ
એમટાં મમાજ્યાંને મલાનાંછણુ. માયું દુઃખે છે?—ધાંકિ કાઢધલા. રોટલી
આપો—માં પેળા. થોડો એક ખરીદવા માગું છું—મીં તઝીગો ચુનો વેચુંદે.
આ થોડો ઘણો બદમાસ છે—દી મીં ટે સોદી. જીન અને લગામ ક્યાં છે—
ખીંની જેચ્યો બેમાંલે. મને જડતી નથી—ચુનો મટવેનાંછણુ. જો કે
હું બોલાવું છું તોપણ તે આવતો નથી—ચુનો ખોધાલે તુ મલાણુ.
પાણી ચઢે છે?—યે ટેધલા. નથી ચડતું—મટેદેણુ. થોડા વખતમાં ચઢશે—
ટોરોચ્યામાં ટેમે. લગભગ કલાકથી ચડયું છે—તનાછલાકિ યે ટેચ્યાવી.
ત્યાં પ્રીથી નહિ જતા—હોગો નાકિટફાં મવાને. આગળ જાઓ—શેગો
ત્વાંદો. દારૂ ને પાણી લાવ—અચેજે ને યે યુગે. તમારું નામ શું છે?
ખીંચ્યા નામે બાલે. મારે ઘેર તે આપી આવો—ચુનો ઐગો દીહામ્યાગો
પેલાછ. પાણી સોંચો—યે ક્યાંલાછ. તમે કહો છો કે બરમીઝ ઘણું
સહેલું છે—લમાલો ટાલવેદીલો ખીંચ્યા પ્યોદી. જ્યારે ખાણું તૈયાર થાય
ત્યારે મને કહો.—ન્યાસા અતીં શીધોખા ચુનોગો પ્યોબા.

અભ્યાસ પાઠ ૧૭.

આલમીરામાં આ મુકો—માતાતીતામાં દીહાગો ટેલાછ. બ્લેંક સાહેબ
ક્યાં રહે છે તે તમે જાણો છો?—બ્લેંક તબે ભેમાં નેદીગો ખીંચ્યા
તીધલા. રૂપીઆ કોથળીમાં મુકો—ગુંવેમ્યાં ઐરેગો ટેલાછ. આ રોટલી
સારી છે—દીમૌ કાંકિટો મૌ શીદી. ધીમે ધીમે ખસેડો—ફ્રેચ્યે સ્વેબા.
મારા જોડા ઉતારી લો.—ચુનો છીસૌગો છોલાછ. દુકાન ક્યાં છે?—
સાંધ ભેમાં શીદલે. મારે બજારે જવું છે—ચુનો જેગો ત્વાજુંદે. આની
કીમત કેટલી છે?—દીહા અફો બલાકિલે. ઘણી જ છે—મ્યાલૌદી. આ
નમુનો આપો—દી ભાંગો પેબા. તમે શું ધંધો કરો છો?—ખીંચ્યા બા
અલૌ લૌસાધલે. તમારી કીમત ઘણી મોટી છે—ખીંચ્યા અફો મ્યાજ
લૌદી. કેટલા વાગ્યા?—એનાછ શીખીલે. દસ બજ્યા—સેનાછ શીખી.
મારી ધડીઆળ લાવ—ચુનો નાછ યુગે. શા માટે ગુસ્સે છો?—બાફયુલો
સૌસોધલે. તેણે કહ્યું પુર ઘણું આવ્યું છે—યે ટેચ્યાખી તુ પ્યોરે. પુર
આવ્યા પહેલાં આંહી આવ—યે મટેખીં દીગો લાગે. ભરતી થાય છે?—યે
ચ્યાધલા. કયે વખતે પાણી પડશે?—એ અછેલાકિ યે ચ્યામલે. જ્યારે
પાણી પડે ત્યારે આવી કહેજે—યે ચ્યાધોખા લાપ્યોબા. પાણી ચડ્યું છે—

યે ચ્યાપીખી. પાણી પડતી વખતે તમે જશો?—યે ચ્યામાં! ખીંચ્યા ત્વામલા. હોડી તૈયાર હશે તો જઈશ—લે અતી શીયે ત્વારોમે. પાણી ઉંડું છે કે છીંછરું છે?—યે નેધલા ટીંધલા. ઘણું ઉંડું નથી—અપૌંજી મનેજી. તરતાં આવડે છે?—યે ચુટાધલા. સારી રીતે તરી શકતો નથી—કાંઠિગાંઠિ મચુટાડુ. થોડું તરી શકું છું—ટોરો ચુનાઈદે.

અભ્યાસ પાઠ ૧૮.

પથ્થર પાણીમાં ફેંકા—ચાઉગો યેઢવેમાં પ્યેલાઈ. પાણીમાં ફાણ પડયો?—યેઢવેમાં બદલુ ચ્યેધલે. તેની ઉમર પાંચ વરસની છે—તુ અતે-ગાંનેહલાઉ શીદે. તેના કરતાં હું ઉમરમાં મોટાછું—તુડે ચુનો અતે ચીરે. લગલગ પાંચ રૂપીઆની જરૂર છે—ગુંવે ગાંજ્યાલાઉ અલો શીદે. તમને દેવાની મરજી નથી—ખીંચ્યાગો ચુનો મપેજીજી. સૂર્ય ઉગ્યો છે?—ને ઠવે-ખીલા. સૂર્યોદય પહેલાં મને જગાડ—ને મઠવેખીં ચુનોગો નોલાઈ. કયે વખતે ત્યાં જવું જોઈએ?—એ અછેંગો હોમાં ત્વાયામલે. જાઉં તો જાઉં—ત્વાજ્યાંઉ ત્વારોમે. તે ઉંધે છે?—તુ ઐંધલા. ભડકડે ઉંડું જોઈએ—મોલેમાં થાયમ. ઉંડવા દો—થાજ્યાઓ. તેની ઉંડવાની મરજી નથી—તુ મથાજીજી. પથારીમાંથી ઉડ્યા પછે—અયાગા થાનાઉમા. તે તમેએ નીચે ઉંડું મુકેલું છે—ખીંચ્યા બ્યાંઉંબ્યાં ઠાખી. એમ મા બોલ—દીલો મપ્યોને. સૂર્ય અસ્ત થાય ત્યારે જ—ને વીંમાં ત્વા. તમે શું વાંચો છો?—ખીંચ્યા બા ફાનીધલે. મારી પાસે વાંચો—ચુનો શેમાં ફાળ્યા. હું આંહી બેસીશ—ચુનો દીમાં કાંધમે. અમિ છે?—મી પારલા. જી, નથી—મી મપા-દેજી, ખીંચ્યા. મેં તેને ગઈ કાલે મોકલ્યો—મનેગા તુગો લોલાઈખી. આ પ્રમાણે બોલવું નહિ જોઈએ—દીલો મસોયાજી. બરમા રીવાજ નથી—ભમા કૌંઝા મહેા. મારી મરજી માફક તમેએ કર્યું—ચુનો અલોઅટાંઈ ખીંચ્યા પ્યુખી. તમારી મરજી માફક કરીશ—ખીંચ્યા અલો અટાંઈ ચુનો પ્યુમે. બનશે તો કરીશ—ચુનો પ્યુનાંઈયે પ્યુબામે. આ કામ હું કરી શકતો નથી—દી અહમુગો ચુનો મહતાંનાંઈજી. તે દર રાતે ગમત કરે છે—તુ ન્યાંઠાંઈ પ્યેખાંદી.

અભ્યાસ પાઠ ૧૯.

આ દસ્તાવેજની નકલ કરો—દી સાછીંગો યેચુલાઈ. તેઓ દરેકને અરધ દેવાદો—તુરો ટઉવેસી પેજ્યાઓ. તેણે પણ અરધ આપવું જોઈએ—તુલે ટઉવે પેયામે. તેણે પોતે આંહી આવવું જોઈએ—તુ કાઠાંઈ દીમાં લાયામે. કમોદની કેટલી ટોપલી ત્યાં છે?—સભાં બેને ટીં હોમાં સ્તદલે. હું બધું લઈશ—ચુનો અકોં ચુમે. આ કમોદ કોની છે?—દી સભાંશીં બદલુલે.

તેને હું પુછીશ.-તુગો ચુનો. મેઝામે. તે કમ ખોલી સકશે ?-તુ ખેને પ્યો નાંધમલે. શોધ કરી પણ મળ્યું નહિ-સ્થાલે મટવેદેશુ. તેનાકહેવા પ્રમાણે વ્યાજખી છે-તુ સાદી અટાંધ માંદી. આજે હું જમશ-ગને ચુનો ત્વારોમે. ઠરાવ કર્યા પ્રમાણે આપવું જોઈએ-પેમે સાઠાંધ પેયામે. હું હમણા જમશ-યખુ ચુનો ત્વારોમે. પાછા ગયા પછી-પ્યાં ત્વાદીનાઉમાં. લખતાં આવડે છે ?-સા ચેતાધલા. થોડું આવડે છે-નેને નેને ટાટે. હું તો નથી જાણતો, સાહેબ-ચુનો મટાપુ, ખીંચ્યા. બહુ ગડબડ થાય છે, ચુપ-સગામ્યાદી, તૈતેને. ત્રણ દીવસમાં એક વખત જવું જોઈએ-તૌયે તખા ત્વાયામે. સાં હમેશાં જાઉં છું-હોમાં નેઠાંધ ત્વાદી. મારા આવ્યાની તેને ખખર નથી-ચુનો યાઉચ્યાંઉગો તુ મતીદેશુ. આખા દીવસમાં તેને દેખ્યો નથી-તનયેલૌમાં તુગો મમીશુ. બીનું થવા ન દેતા-યે મસોઝીને. વરસાદ વરસતો હોય તો નહિ જતા-મો યુવાયે મત્વાનેઝાં. આવતાં વેંત તરતજ-યાઉયેં યાઉખીં. મને આવ્યા ત્રણ દિવસ થયા-ચુનો યાઉખી તૌયે શીખી. મને આવ્યા લાંબો વખત થયો-ચુનો યાઉખી ચ્યાલાવી. કોઈએ મને કહ્યું નહિ-ચુનોગો બદલુમ્યા મપ્યોશુ. વીસ સારાં દોર છે-નુવા અકાંઉ નસે શીખાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૨૦.

કીમત ધારવા પ્રમાણે મોટી છે-અગ્રે ચીખાદી ઠીંદે. તે હુશીયાર માણસ છે-તુ લેમાધોલુ શીદી. તે મુર્ખ માણસ છે-તુ લુમાધ શીદી. દાર પીશો ?-અયે તાઉમલા. નથી પીતો-મતાઉખાશુ. પીવાની મરજી નથી-મતાઉજીશુ. પીસો તો નીશો ચડશે-તાઉયેં મુમે. પુંજી ચુજરી ગયો-પુંગી તલા પ્યાંદી. ગવરનર મરી ગયો-મીંજી તલા લૌંદી. માણસ મરી ગયો-લુ તયાઉ તેત્વારે. લેંસ મરી ગઈ-એ તધાંઉ તેત્વારે. માણસ ઉઘે છે-લુ તયાઉ ઐતે. ગાય ઉઘે છે-નુવામા ઐતે. તે જમે છે-તુ સાદી. પુંગીને આપે છે-પુંગીગો પેદી. પુંગી પધારે છે-પુંગી ચ્વાદી. તે જમ્ય છે-તુ ત્વાદી. ઘોડો જમ્ય છે-મિ ત્વાદી. હાથી ગર્જના કરે છે-સીં ઓદી. ઘોડો હણહણે છે-મિં હીદી. ગાય બાંભરે છે-નુવામા તૌંદી. કુતરે બસે છે-ખુધ હાંઉદી. ખીલાડી ચ્યાંઉ ચ્યાંઉ કરે છે-ચ્યાંઉ મીદી. ઉંદર ચુંચું કરે છે-એ મીદી. ઘોડાને દોડતો જોવા દો-મિં પ્યેદીગો ચીજ્યાઝો. તે ખોડું ખોલે છે-તુ મહૌ પ્યોદી. તે સંતોષી છે-તુ એયાદી. આ પ્રમાણે કરો-દીસો લૌખા. આ કલમ ધણી કઠણ છે-દી મોંઢાં એમટાં મારે. કલમ, સાહી ને કાગળ લાવ-મીંઢાં, મીં ને સેકુ યુગે. આ કાગળ પોરદ ઓપીસે લખ જાઓ-દી લેમાસા સામોદાધગો ચુત્વાખા. આ કાગળની

નકલ કરો-દી લેમાસાગો થેચુલાઇ. નવ વાગે ઓશીસમાં આવજો-કોનાઇ અછેમાં તાઇગો લાગેબા. ઇંગ્લીશ બોલતાં આવડે છે?-ઇંગ્લીશ પ્યોટાઇલા. ક્યાં શીખ્યા-બેમાંતી-ધલે. કેટલો મુસારો જોઇએ છીએ?-અખા બલાઉ લોજંદલે. આટલું આપી શકતો નથી-દલાઉ મપેનાંઇયુ. મહીનાના વીસ રૂપીઆ આપીશ-તલાગા ગુંવે નસે પેમે. મારી સાથે તમારે જવું જોઇએ-ચુનોતેઅટુ ખીબ્યા ત્વાયામે. આ બંડલ લઇ જવું જોઇએ-દીઅ ઠીગો ચુત્વાયામે. તમારું ખીલ કેટલા રૂપીઆનું છે?-ખીબ્યા સથે ગુંવે બલાઉલે. આ ચીજોની કીમત વધારે છે-દીહામ્યા અફો મ્યારે or ટાંડે. આજે વરસાદ પડશે. ખરું કે?-ગને મોયુવામે, ઠીદે, હાઉકે મૌલા. આગ કરો-મી મુવેલાઇ. ટોપલી લાવો, ચુલાપર મુકો-છીંટાઉ યુગે, મીભોમાં ઓલાઇ. કપડાં સુકાવો-અવોમ્યાગો છીંલાઇ. આ ઓરડામાંથી જાવું નીકાલો-દી અખાંમ્યાગો લેલાઇ. વરાંડમાં બત્તી ટાંગો-વરાંડમાં મીગ્વે રવેહાલાઇ. નાવાની કોટડીમાં પાણી છે?-યેછો અખામાં યે શીદલા. આજે કાગળ મળશે કે નહિ તે જાણતો નથી-ગને સા યામે મયામેગો ચૌ મતીયુ. કાગળ મળ્યા ઘણો વખત થયો-સા મયારા ટેચ્યાખી.

અભ્યાસ પાઠ-૨૧

આંહી એક નોકરને મોકલો-દીગો અસેખાં તયાઉગો લોલાઇ. સ્ટીમરપર જશો? મીતીબોગો ત્વામલા. વહાણુ આવ્યું છે?-તીંચા યાઉ ખીલા. નથી આવ્યું-મયાઉદેયુ. ક્યારે સ્ટીમર ઉપડશે?-બેરોખા મીતીબો દવેમલે. પેસેંજર બહુ છે?-લાઇધુ મ્યાઇલા. ભરતી છે?-યે ટેખીલા. ના પણ અમે રાહ જોઇ શકીશું નહિ-મટે દેયુ, ઘોઘોલે ચુનારો મસાંઉ નાંઇયુ. શા વાસ્તે તે માણસ અહીં આવ્યો છે?-આફ્રુલા ઠો લુ દીગો લાઇલે. ન્યુસ પેપર તમે વાંચી ક્યાં મુક્યું?-તઠીંસા ફાપી બેમાં કારલે. તે મુરખ છે, અફલ નથી-તુ લુમાઇ શીદે-ન્યાં મશીયુ. બહુમાં બોલ-ચુપ-સગા મમ્યાને, તૈતૈને. તમો શું કહેવા માગો છે?-ખીબ્યા આ પ્યોજંદલે. મીંજન ક્યારે પહેંચયું?-મીંજન મ્યોગો બેરોખા યાઉમલે. બુધવારે અગર ગુરવારે-બુધહૌ ને ધોમહૌં ચ્યાત ભરીને યાઉલૈમે આજે વરસાદ જાઓ પડશે?-ગને મોજી યુવાલૈમલા. હું નથી ધારતો બહુ પડે-મજીયુ ઠીદે. બરમીઝ ભાશામાં હું સુધરતો જાઉં છું?-ભમાલો તીંદી-હામાં ચુનો પ્વાઇલા. મારા ધારવા પ્રમાણે તમે બરમીઝ ભાશા ધીમેધીમે શીખશો-ફ્યેબ્યે ભમા સગા તીલૈમે ઠીદે. આ ગામડું કયું છે?-આ યુ-વાલે. ટાંગુથી કેટલું દુર છે?-ટાંગુમ્યોગા બલાઉ ઉવેઇલે. બરમીઝ સહેલું બોલો-દવેધો ભમા સગા પ્યોખા. ઉચ્યાર સંભાળ રાખી કરો-તઠીંને ફ્યે

એ પ્યોખા. તે શખ્દની જોડણી કરો-ધા સગાગો પૌલાઈ. મારા હુકમ પ્રમાણે કરો-ચુનો અમૈ પેદી અટાંડિ પ્યુખા. સંભાળ રાખજો, પડી ન જતા-મલેઆંડિ તહીપ્યુ. તે કમ મરી ગયો?-તુએને તેધલે. આ નકામું છે-દીહા અતૌ મશીયુ. બની શકે તેટલું-તાનાંધિમ્યાં અટાંધ. અમારા રીવાજ સાથે તે મળતું નથી-ચુનોરો ઠોઝને ધા મટુયુ. જે હું જાણું છું તે તમે સાંભળશો?-ચુનો તીધમ્યાગો ખીંબ્યા વ્યામલા. હોડીમાં જતું જોઈએ-લેમાં ત્વાયામે. પવન બહુ ઘુંકે છે-લે એમટાં ટાઇતે. તે નકામું જોલે છે-તુ અલધા પ્યોદી. પોતાના ધરમાં સુંઘે છું-કા એમાં એખાદી. જવાબદારને છોડી દો-તયાખાગો છાંદા પેઝી. છુટવાનો રસ્તો નથી-લોસયા લાં મશી. આ માણસ વેપારી છે-દી હુકાંધે રીખાદી. જ્યારે હું જોલાવું ત્યારે જલદી આવજો-ચુનો જોધો અખા છેછોં લાગે. ઘોઈ રહ્યા પછે તડકામાં મુકજો-શોપીરો નેપુમાં લાંલાઈ. નાનો ચમચો ક્યાં મુક્યો?-ઝોંલેગો ભેમાં ઠાધલે. ઘાખીને જોલવરાવવા માગું છું-ખવાધે તયાઉગો ચુનો જોઝેજુંદી. ખાણું લાવ-ન્યાસા યુગે or થમીં યુગે. મને કંઈ કહેવા માગો છો?-ચુનોગો તઝોતખુ પ્યોજુંદલા. તેઓ બન્ને આવેલા છે-તુરો નયાઉસલો યાઉચ્ચાખી. એક વાત હું કહેવા માગું છું, ચુનો સગા તખુ પ્યોજુંદે. જો વરસાદ થશે તો બહાર નહિ જવાય-મેં યુવાયેં પીમાં મત્વાનાંધયુ. ઇંગ્લીશ જોલતાં તેને આવડે છે-તુ ઇંગ્લે સગાગો પ્યોટાટે. આંહીથી તમારું સ્થળ કેટલે દુર છે?-દી અયાગા ખીંબ્યા નેયા બલાઉ ઉવેધલે.

અભ્યાસ પાઠ ૨૨.

તે ગામના તજને જોલાવ-ઠો યુવા તુજગો જોયુગે. હોડી વગર નાળું ઉતરી શકાશે?-લે મશીએને છાંઉગો ચૂનાંધમલા. તેને પહેલાં કદી દીઠો નથી-તુગો અયેં તખામ્યા મમીંખાયુ. આ વાતની ક્યારે ખબર પડી?-દીહાગો ભેરોખા તીયાધલે. મારી પાસે આપવાનું કાંઈ નથી-ચુનોમાં પેસયા મશીયુ. આટલું બધું લેવાની મરજી નથી-દીહામ્યાલાઉ ચુનો મવેજુંયુ. આ ઘોડો સારો ધારો છો?-દી મિં કાંઉગાંઉ ઠીંદલા. રજા વગર ગયેલ છે-અખ્વીં મયાએને ઈવેત્વાખી. ચાર વાગે પાણી ચડશે-લેનાઈ અઈંલાઉ યે ટેમે. જ્યારે પાણી ચડશે ત્યારે વહાણુ આવી શકશે-યે ટેધોખા તીખા યાઉનાંધમે. હું આંહિ પહેલાં કદી આવેલો નથી-દીઅયામાં ચુનો અયેંતખામ્યા મયાઉસાપુ. ધરમાં કાંઈ નથી-એમાં બદ હુમ્યા મશીયુ. આ ગામમાં માણસો કેટલાં રહે છે?-દી યુવામાં લુ એનયાઉ નેધલે. એ ઘોડો કેટલો મોટો છે?-ધા મિં બલાઉ ચીધલે. હમણુ

બોલવું હોય તે બોલો-યજ્ઞ પ્યોજ્ઞધમ્યાગો પ્યોબા. આ શા માટે લઈ જવા માગે છે?—દીહાગો આશ્રયુલો યુવાજ્ઞદે. તમો રંગુન ક્યારે આવ્યા ! યાંચુન મ્યોગો ખીંબ્યા ભેરોબા યાઉધલે. કઈ સ્ટીમરમાં તમો આવ્યા?—એ મીતીખોમાં ખીંબ્યા લારલે. ભારાટા સ્ટીમરમાં હું આવ્યો—ભારાટા મીતીખોને ચુનો યાઉધારે. આ બાબતનું તમને કાણે કહ્યું?—દી અચ્યાં-હિગો બદલુ પ્યોરલે. મેં જાતે જોવાથી જાણ્યું છે—ચુનો કાઢાંઈ મીંચુવે તીયાબાદી. બજા કટલા વેચવા માગો છો?—નુવા બેનધાંઈ યાઉજ્ઞદે. દરેકનાં કેટલાં નાણાં માગો છો?—તધાંહિ હુંવે બલાહિ લોધલે. દરેકના પચીસ રૂપીઆ લઈશ—તધાંહિ હુંવે નસેગાંજ્યા યુમે. એટલા બધા રૂપીઆ મારી પાસે નથી—દીહામ્યાલાહિ હુંવે ચૌસીમાં મશીણુ. પૈસા કોને સોંપેલા હતા?—હુંવે બદલુગો પેઠાધલે. આ મુકરદમો ધણો મુશ્કેલ છે—દી અહમુ અલી ટયા ખેતે. તેને લખતાં કે વાંચતાં આવડતું નથી—તુ મયેટાપુ મકાટાપુ. મેં તેને એક બે વખત કહ્યું—ચુનો તુગો તખા નખા પ્યોખી. સૂર્ય પૂર્વમાં હિગે છે—ને અશીમાં હવેતે. આ શા માટે લે જવા માગો છો?—દીહાગો આશ્રયુલો યુવાજ્ઞદે. સારી ગાડી મળતી નથી?—કાંહિદો યઠા મયાનાંધણુલા. આ સાંથી સરસ છે—દી યઠા અકૌ-ઝૈમે. આ માણસને તમો ઝાળખો છો?—દી હુગો ખીંબ્યા તીધલા. તે ગામનો તજ છે—તુ યુવાતુજ શીતે. તે શું કહે છે તે કહો—તુ બાસોદીગો પ્યોબા. તે સારો માણસ છે—તુ હુધાંઈ શીદે. બજારમાંથી શું ચીજો જોઈએ છીએ?—ઝેમાં બા ઔસામ્યા લોજ્ઞદે. મચ્છી, ચાવલ અને પટેટાં—ગાં સાં ને કઝૌમ્યા લોજ્ઞદે. દુકાન ધણી દુર છે?— સાંધ ટે હિવેધલા. નહિ—જી—થોડે દુર છે—મહિવેણુ. ખીંબ્યા, ટોરો હિવેબાદી. આ જાડને શું કહે છે—દી તપીગો બેને ખોધલે. તમારા શેઠને મારા સલામ કહેજો—ખીંબ્યા તરુગો ચુનો શીખોદીલો પ્યોબા. મારી ટોપી લાવ—ચુનો ઔઠી યુગે. આ વસ્તુઓ ગાડીમાં મુકો—દી ઔસામ્યાગો યઠાદેવમાં ટેલાઈ. તમો બજારમાંથી માંસ લાવ્યા?—ખીંબ્યા ઝેગા અમેધા યુગેખીલા. ફૂલુલી ગયો—ચુનો મેવારે. હું ગુસ્સે નથી, દીલગીરહું—ચુનો સૈ મસોણુ, સૈપુદી. આ બાશા શીખતાં મને ધણી દીલ થઈ—દી સગાગો ચુનો તિંદીહા અલૌ નેદી. શા માટે તમો વેલા ન આવ્યા?—આશ્રયુલો સોઝો મલાધલે. કામ હોવાથી ન અવાયું—કેસા શીજ્યાંહિ મલાનાંધણુ.

અભ્યાસ પાઠ ૨૩.

આજે મીજબાનીનો દીવસ છે?—જને પ્વેનેલા. તમો બહુ તરફી આપો છો—ખીંબ્યા ટે હાંહિશેદી. હું બધું જાણું છું—ચુનો આલીં તીરે.

પાણીના હામમાં પાણી ભરવાનું પાણીવાળાને કહો- યેઓમ્યાગો યેને
 પ્યેસીઆંહિ યે ખાધાલુગો ખોલાઇ. જ્યારે હું જાઉં ત્યારે ધરની ચોકી
 રાખજો-ચુનો ત્વાધો અખા ઐ સાંહિનેખા. બારણામાં તાળું નથી-તધામાં
 તોગલાહિ મશીયુ. ડુંચી ખોવાઇ ગઇ-તો પ્યાહિત્વાખી. તાળું ભાગી
 ગયું છે-તોગલાહિ કવે ત્વાખી. આ કરી શકશો?-દીહા સીનાંઇલા.
 મારી સાથે એક બે દિવસ રહો-ચુનોને અદુ તયેનયે નેખાંહિ. તે રોજ
 નીશાળે જાય છે-તુ ચાંહિગો નેદાંઇ ત્યારે. તમે મારી સાથે આવો તો
 હું જઇશ-ખીંબ્યા ચુનોને અદુ લાયે ચુનો ત્વામે. જો તમારે જવું જોઇએ
 એમ હોય તો જાઓ-ખીંબ્યા ત્વાયામે ફીયે ત્વાખા. લખતાં વાંચતાં
 આવડે છે?-સા ફાટાયેટાવલા. કંઇ નાણાં આપી શકશો?-ગુંવે તઝે
 તપાહિ પેનાંઇમલા. ફટલા જોઇએ છીએ?-બલાહિ લોહુંદલે. પાંચ
 રૂપીઆ જોઇએ છીએ-ગુંવે ગાંજ્યા લોહુંદે. તમારો પગાર દસ રૂપીઆ
 ચુકાવ્યો-ખીંબ્યા લાગા ગુંવે તસેજ્યા પેખી. આજે તેને દીઠા નથી-દીઠે
 તુગો મમીયુ. દસ વાગે કાર્ટમાં હાજર રહેવાનો હુકમ મળેલો છે-સેના-
 ઇગો ઘોગો યાહિમો અમૈ યારે. તમારી હાજરીની કોરટમાં જરૂર છે-
 ખીંબ્યા યો લાભો અલો શીદી. લીલાંમમાં જશો?-લીલાંસાંઇગો ત્વામલા.
 કોની સત્તાથી તમે આ કામ કરો છો?-બદલુઇ અમૈ આના ખીંબ્યા દી
 અલો લોંધલે. સવારમાં મને વહેલો ખોલાવજો-મને સોજો ચુનોગો
 ખોલાઇ. તારો કુતરો દરેકને ભસે છે-મી ખુઇ લુદાંઇગો હાંહિદે. આ
 ચીજો ટોપલીમાં મુકો-દીહામ્યાગો ટાંહિદેવેમાં ટેલાઇ. દુકાને જઇ આવ્યો-
 સાંઇગો યાહિચ્યાખી. ટૂંકમાં શું મુકવાનું છે?-તીતામાં બા ટેયામલે. આં
 કપડું ફેટલું પહોળું છે?-દી અવો બલાહિ ચ્વેધલે. તું તે રકાખી ભાંગી
 નાખશે-મી હો પધાંબ્યાંગો કવેલેમે. તેની પાસે ઘોડો છે પણ જીન નથી-
 તુમાં મિ શીદે ઘોઘોલે ખોંની મશીયુ. તમે ધર બાંધશો?-ખીંબ્યા ઐ
 સાંહિમલા. તે કામ માટે આવ્યો છે-તુ અલો લોહુંલો લારે. મારે
 ધણું કામ છે તમારી સાથે ખોલી શકતો નથી-ચુનોમાં અલો મ્યાદી
 ખીંબ્યાગો સગા મપ્યોનાંઇયુ. બારી માટે સળીઓ ત્યાં છે-પદેબાહિમો
 કાલાં હોમાં શીદે. પેટી બંધ કરો-તીતા પૈલાઇ. આલમીરાને તાળું દો-
 માતાતીતાઓ તોખાલાઇ. અમે પાંચ વાગે જમીએ છીએ-ચુનોરો ગાં
 નાઇગો થમી સારે. પગાર ન આપે તો શું કરશો?-લાગ મપેયે બા લો
 મલે. કહી શકતો નથી-પછીથી વિચાર કરશું-મસોનાંઇયુ, નાહિકા
 સંઝાચીમે. તેણે તમારું અપમાન કર્યું માટે ફરીઆદ કરો-તુગા ખીંબ્યાગો
 તઢોંકલાઇ ખોદી ધાજ્યાંહિ ટવારવેખા. તેણે માફી માગી જેથી કાંઇ કરવા
 માગતો નથી-તુમા ટાંહિલીદી ધાફ્યે ભામા મલોંછીયુ.

અભ્યાસ પાઠ ૨૪.

ખાણું તૈયાર હોય તો લાવ-થમી અતિ શીયે યુગે. આ કોણે કયું તે તમે જાણો છો?—દીદા લૌધા લુગો ખીંચ્યા તીરલા. આપણે કયું પ્રકરણ વાંચવું જોઈએ?—યુનોરો જે અપાઉગો ફાયામલે. બધા કાગળોના જવાબ આપ્યા?—લેમાંસા આલૌગો પ્યાંસા પેખીલા. ઓશીસને વાળી સાફ કરો—તાઇગો સીઝી લેલાઇ. શું વખત થયો?—જે અંછે શીખીલે. ત્રણ વાગ્યા—તૌનાઇ શીખી. આની કીમત સવા રૂપીઓ છે—દીદા અફો ગુંવે ગાંમા શીદે. તે ચોપડી આઠ આનાની કીમતની છે—હો સાચો અફો ગાંમુ. કીમત આઠ આના છે પણ તમને છ આનામાં મળશે—અફો ગાંમુવે ધોધાલે ખીંચ્યા તૌમુને વામે. તમે ખાંડનું શું આપો છો?—તજ્યાભો બલાઉ પેયાધલે. વીસા એકના બાર આના દઉં છું—તલેતાગો તૌમાં પેરે. ચાર પૈસાને એક આનો કહે છે—પાઇસા લેખ્યાગો તમે ખાદી. તમારી પાસે એક નોટ છે?—ખીંચ્યાં સીમાં ગુંવે લેમાં પારલા. મારી પાસે નથી—હું રૂપીઆ રોકડા પસંદ કરું છું—યુનો સીમા મપાદેણુ યુનો લેંગે ગુંવેગો છીતે. આવતી કાલે કામ નહિં કરી શકો?—નહાં અલૌ મલૌનાઇજુલા. ઘણું કરવાનું છે—લૌસયા મ્યામ્યા શીદે. કસ્ટમ હાઉસ જોયું નથી?—અખાતાઇગો મમીજુલા. તમારા પગારમાંથી એક રૂપીઓ કમી કરીશ—ખીંચ્યા અખામાં ગુંવે તજ્યા શોમે. મારો કાગળ આપી દીધો?—યુનો સાગો પેખીલા. ઉપડવાનો વીચાર ક્યારે છે?—ભેરોખા ત્વાભો અચ્યાં શીદલે. આવતા ગુરવારે જઇશ—નાઉ વ્યાતભરીને ત્વામે. જ્યારે તમે પાછા આવો ત્યારે મારા માટે કાંઇ બક્ષીસ લેતા આવશો?—ખીંચ્યા પ્યાંલાધો અખા યુનોભો લેસુ તઝો તખુગો યુગેમલા. તમારા માટે ઘોડો લાવીશ—ખીંચ્યાભો મોં તઝી યુગેમે. ઝાડ મોટું છે—તપી જીદે. રંગુનમાં વેપારીઓ કેટલા છે?—યાંગુન મ્યોમાં કોંધે બેનયાઉ શીદલે. ઘણા છે—કૌંધે ટે મ્યાદી. સ્ટીમરમાં જશો કે રેલ રસ્તે?—ખીંચ્યા મીતીબોને ત્વામલા ધામહૌ મીયઠાને ત્વામલા. રેલમાં જઇશ—મીયઠાને ત્વામે. તાઝીમાં ટ્રેન અટકશે?—તાઝીમાં મીયઠા સાઇમલા. ટ્રેન દરેક સ્ટેશને અટકે છે—મીયઠા યૌંઠાઇમાં સાઇ તાદી. આવતી કાલે સવારે માંડલે પહેાંચશું—નફેંગા મને માંડલે મ્યોગો યાઉલેમે. પ્રોમ જવાનો આ રસ્તો સીધો છે—દીલાં પ્યેમ્યોગો ટેરે ત્વાધો લાં શીતે. કેટલે વાગે ટ્રેન ઉપડે છે?—બેનાઇગો મીયઠા ઠવેધલે. સવારના સાતે ને બપોરના ત્રણે—મને ખુનનાઇ અંછીને મૌલ્વે તૌનાઇ અંછે—ગો ઠવેતાદી. માડીવાળાને રૂપીઓ આપો—યઠાકલાગો ગુંવે તજ્યા પલાઇ. મને પાછીનો પ્યાલો આપા—યુનોગો યે તફાંગવ પેખા. તમે.

જાઓ તો મારે પણ જવું જોઈએ-ખીંચ્યા ત્વાયે ચુનો લે ત્વાયામે. આપણે જઈએ તો તેને જવું જોઈએ?-ચુનોશ ત્વાયે તુ લે ત્વાયામ્ભા. તે કેમ મરણ પામ્યો તેની મને ખબર નથી-તુ બેને તેદીગો ચુનો મતીદેખુ. તે કાણ છે તે હું કહી શકતો નથી-તુ બદલુ શીદે સોરાગો ચુનો મસોનાંધયુ. હું તેને મળ્યો નથી-તુગો ચુનો મટવેયુ. ચોવીસ સુતારને બોલાવો-લેતમા નસે લેયાઉગો બોયુગે. મહીનાનો કેટલો પગાર માગે છે?-તલાહાઅખા બલાઉ લોહલે. સાડા પાંચ રૂપીઆ જોઈએ છીએ-ગુંવે ગાંજ્યા ખુવે લોહલે.

અભ્યાસ પાઠ-૨૫

તેણે તને શાથી માર્યો?-તુ મીંગો બાને યાધધલે. સાહેબ, હાથથી માર્યો-લેને યાધબાદી, ફ્યા. તમેએ ઘોડો ક્યાંથી ખરીદ્યો?-ખીંચ્યા મિં બેસીગા વેધલે. ઘોડાના કેટલા રૂપીઆ આપ્યા?-મિભો ગુંવે બેમ્યા-લાઉ પેધલે. શાન દેશમાંથી કેટલા ઘોડા આવ્યા છે?-શાન પ્યેગા મી બેનધાંઉ યાઉધલે. ત્રણસો રૂપીઆની કીંમતનો કાષ ઘોડો છે?-ગુંવે તૌયા ટાંધો મીં તઝૌતધાંઉ શીદલા. ઐઞ ઘોડો પાંચસો રૂપીઆની કીંમતનો છે-મિ અઝૌઝૌ ગુંવે ગાંયાલાઉ અઝો ટાંડે. એ વાહાણુ કાનું છે-ટો તીબોગો બદલુ પાંધલે. અઢીસઢવાળું વાહાણુ તે છે-નખીંદાંધ ખુવે તીબો શીતે. આ કામ કેટલા દીવસમાં પુરું કરી શકશો?-દી અલૌ બેનયેમાં પીઆંઉ લૌનાંધલે. મારું કહેવું તે માનતો નથી-ચુનો પ્યો-દીહાગો તુ નામઠાંઉયુ. એ સઢવાળું વાહાણુ છે?-નખીંદાંધ તીબો શીદલા. હું તજવીજ કરી તમને જાણ કરીશ-ચુનો મેસીયુવે ખીંચ્યાગો તઢી પેમે. આજે પણ ગાડી ભાડે કરો-દીગને લે યહા તઝીગો ગાંલાધખા. ગરીબ લોકો આ પ્રમાણે બોલે છે-શીયેધો લુમ્યા દીલોવે પ્યોદી. તે આખી રાત સારી રીતે ઉંઘે છે-તુ તન્યાલૌ કાંઉગાંઉ ઐતે. આટલું બધું હું કરી શકતો નથી-દીહામ્યાલાઉ ચુનો મપ્યુનાંધયુ. તેના કહેવા પ્રમાણે તમારે કરવું જોઈએ-તુ પ્યોદી અટાંધ ખીંચ્યા પ્યુયામે. મેં તેને પહેલાં એક વખત જોયેલો છે-તુગો અયે તખા મીંદી. મલાઇ આવીને ત્યાં હું સુતો-મલાઇ યુવાગો યાઉપી ચુનો હોમાં ઐતે. હોડી ઘણી નાની હોવાથી ઉંધી વળી ગઇ-લે અઝૌ ગેંદી પ્રયેધોજ્યાંઉ મ્યાઉદી. તે લાંચ લે છે-તુ તાઝો લેસુ સાતાદી. તેણે બધું ખરચ ચુકાવી દીધું છે-તુ અચુવે શીધમ્યાગો અઝૌ પેલાધખી. સો ટોકરીપર કેટલું લેસો?-અટિં તયાપોમાં બલાઉ યુમલે. આ બાબત મારા ભાઇ પાસેથી મેં સાંભળી-દી અચ્યાંઉગો ચુનો ઇકા પ્યોયુવે ચ્યાખાદી. તેનું ઘર આ

કરતાં વધારે મોટું છે?—તુ ઝેંગા દી ઝેંડે ચીધલા. તેને મળીશ ત્યારે કહીશ—તુગો ટવેધોઅખા ચુનો ધોખામે. બરમીઝ રીત પ્રમાણે લગ્ન કરશે?—ભમા ઠોંઝા અટાંઈ ઝેંઠાંઈ લોમલા. જે બન્ને માણસ એક મત હોય તોજ હું પુલનો ઠોકો રાખું—લુ નયાઉસલો ટુયેં ચુનો ટેડા કોન્ટ-લાઇ ખાંધમે. ઉદ્દુ કામમાં ફાયદો છે?—અલો પોખ્યા લોચુવે અમ્યાં શીદલા. બળદ ખોવાયાં કેટલો વખત થયો?—નુવા પ્યાઉધાહા બલાઉ-ચ્યાખીલે. વરસાદની રૂતમાં મોટાં મોળાં આવે છે—મોકલામાં લાંઈ ચીખાદી. ગઇ રાતે તમે ક્યાં સુતા હતા?—મને ન્યામાં ખીંબ્યારો ભેમાં એધલે. ચોરાયેલો માલ કોને જડયો?—ખોપી ઝોસાગો બદલુ સ્થાધલે. કોને જડયો તે હું કહી શકતો નથી—બદલુગા સ્યારે સોરાગો ચુનો મસા-નાંઈખુ. આ કેસમાં વાદી કોણ છે?—દી અહમુમાં ટયાલો બદલુલે. માં ઉધાંઈ નામનો માણસ વાદી છે—માંઉધાંઈ સોધુ ટયાલો શીખાદી. જવાબ દારે રૂપીઆ દસ દડના આપવા બેધએ—તયાખાં ઢાંમ ગુંવે તસે પેયામે. જે ન આપે તો કેદમાં જવું પડશે—ઢાંમ મપેયેં ઠાંઈમાં છાયામે.

અભ્યાસ પાઠ ૨૬.

દાવાનું ખરચ વાદીપર રહેવા દો—ટયાલોગા અહમુ જયઇ શીધમ્યાગો પેઝી. અરજી લખનારનું નામ નથી—શાઉલુવા યેધુ નામે મપાખુ. તેનાપર શું ગુન્હાનું તોહોમત મુકો છો?—તુ અપોમાં જે અપ્યેજ્યાંઉ સોસ્વેધલે. મારી મુરઘીઓ ચોર્યાનું તોહોમત મુકું છું—ચુનો ચે ખોળ્યાંઉને સોસ્વેખાદી. આ બાબત તમોએ પહેલાં સાંભળેલી?—દીઅચ્યાંઉગો ખીંબ્યા અયેંગા ચ્યાયેલા. જે તમે ફરી આંહી આવશે તો હું તમોને મારીશ—નાઉ તખા દીમાં લાયે ખીંબ્યાગો ચુનો યાધમે. તેનો જીલમ અમે સહન કરી શકતા નથી—તુ અનૈઅસેગો ચુનોરો મખાનાંઈખુ. તેને જવાનું કર્યું—તુ ત્વાઝેદી. સુતાર પાસે આ ટેબલ ધણવરાગ્યું—લેહતમાગા દી સભુએ લોઝેદી. તેણે પુછ્યું ક્યાં જશે?—ભેમાં ત્વામલોં તુ મેરેરે. હું કોણ છું તે તેણે પુછી બેંચું—ચુનો બદલુલે સોરાગો તુ મેચીરેરે. સવારમાં દસ વાગે જમું છું—મનેમાં સેનાઇગો થમીં સારે. પછી ક્યાં જઇશ તે નક્કી નથી—નાઉકા ભેગો ત્વામે મમાંખુ. તારું નામ પહેલાં હું નહોતો જાણતો—ખીંબ્યા નામે અયેંગા ચુનો મતીદેખુરે. તે હુશીયાર છે; રાખવો હોય તો રાખો—તુ લઇમાધો શીદે; તુગો લોસા પેજ્યે ઠાખા. તે શું કામ કરી શકશે? તુ બા અલો લોનાંઈલે. સુતારનું કામ કરે છે—લેતમા અલો લોસારે. રોજ બાર આના મજુરી મળે છે કે નહિ?—નેઢાંઈ તોમાં અખા યારે મોલા. હા, પણ તે બસ નથી—હાઉતે, તોમાં યારે ધોધોલે તોમાં

મલાડિયુ. મીનજનનથી રંગુન કેટલું દુર છે?—મીનજન મ્યોગા યાંગુન મ્યો
બલાડિ ઉવેધલે. પુરૂષ સ્ત્રી બન્ને નીતીવાળાં છે—હીં મયા નયાડિસલોં
ક્યાંકિદે. કશુઆ ન કરતો, સમજ્યો?—સગા મમ્યાને તીલા. ખખર
આપ્યા વગર તમે આજે ક્યાંથી આવ્યા?—તઢી મપેખેને ખીંબ્યા ગને
બેગા લારલે. ખરમા દેશમાં આવ્યાં કેટલો વખત થયો—ભમા પ્યેમાં
લાપી બલાડિ ચ્યાખી. હાલમાં શું કામ કરો છો?—યખુ બા અલો
લોસાધલે. કામ ધણું છે; દલાલી કંઈ છું—અલો મ્યારે; પોધગા અલો લોતે.
દલાલી શી વસ્તુની કરો છો?—બા ઓસાહા પોધગા લોસારે. કપાસ તથા
અનાજ—વા ને પે પોધગા. આજ કાલ કપાસના ભાવ શું ચાલે છે—
યખ અખા વાજે બલાડિ નીરલે. હજુ કપાસ નીકળ્યો નથી—યખુ વામ્યા
મપોદેયુ. ક્યારે નીકળશે?—બેરોખા પોમલે. ત્રણ માસની વાર છે—
તોંલાહ લોદેરે or ચ્યાંદેરે. જંગલનો ભાવ હાલ તમે જાણો છો?—ટોંજે
અખુ ખીંબ્યા તીરલા. ૩. ૧૫ સંભળાય છે—ગુંવે સેગાંબ્યા મ્યારે. તમે
નથી ખરીદતા?—ખીંબ્યા મવેયુલા. નાં—મહોબાખુ. શા માટે—બાક્યુલો.
પ્રથમ ખરીદવાથી તકરાર થાય છે—અયેંગા વેયે સગા મ્યાનીરે. દસ્તા
વેજ કરવાથી તકરાર થવાનું કારણ મળતું નથી—સાછો લોયુવે સગા
મ્યાભોયા અચ્યાંકિ મયાખુ. ખેકુત લોકોને પહેલેથી નાણાં મળી ગયાં
હોય છે જેથી કપાસ સારો નરસો બેગો કરી આપવા આવે છે—લેતમા
અયેંગા ગુંવેમ્યાં યાદારે, ધાન્યાંકિ અકાંકિદો મકાંકિદો વામ્યાં થોપી પેલારે.
તે સહન થાય નહિ—ધા મખાંનાંકિયુ. કામ મેળવવા પ્રયત્ન કરો. મારા
ઉપર આધાર ન રાખો—અલો યાભોયા મ્યોજાખા, ચો અપોમાં મહી
ખાને. બાધબલ શીખવવા તે કોઇ કોઇ વખત કલાસમાં આવે છે—ચ્યાં
ઝાં તિપેયાં તુ તખાતલેમા અટાંગો લારે.

અભ્યાસ પાઠ ૨૭.

આવતી સાલ માં કામ તમે કરશો?—શીનખાં યુનો અલો ખીંબ્યા
લોમલા. વખત થયો નથી—અછે મચ્યાખુ. તમે માં કામ કરી શકો
તો ખીજને રાખવા મારી મરજી નથી—ખીંબ્યા યુનો અલો લોનાંકિયે
દીપીન લુગો યુનો મહાંકિયુ. હું ચોક્કસ કહી શકતો નથી—યુનો માંકાં-
જવા મસોનાંકિયુ. મને સારો ખગાર આપશે તો ચોક્કસ તમાં કામ હું
કરીશ—યુનોગે કાંકિગાંકિ લાગા પેયે ખીંબ્યા અલો યુનો સેસે લોંપેમે.
મોઢાની વ્રાત કાંકિ કામની નહિ—પજાગા સગા અલધાવે. દસ્તાવેજ કર-
વાનું કાંકિ કારણ નથી તોપણ એક વખત દસ્તાવેજ કરવા માગું છું—
સાછો યેભોયા ભામાં અચ્યાંકિ મશીધોલે તખા સાછો છોંકે. આખર

દાર માણસની મોઢાની વાત બસ છે-લુલુ સગા પઝાગા લાઉલાઉખી. તમારી મરણ પ્રમાણે હું કરી દેઢશ-ખીંબ્યા તમો અટાંછ યુનો લૌપેમે. અત્યારે શું કરાર કરવા તે પ્રથમ નક્કી કરો-ચખુ બા ગડીઆ લોદીગો તોજાઆંઉ સીયેઆ. કપાસ નીકળ્યે અગાઉથી રૂપીઆ બે હળર એડ-વાન્સ દેશું-વામ્યા પોયે અયેગા ગુંવે નહાંઉ પેમે. કેમ ખુશી છો?-હાઉલા તમો ચ્યારલા. ઠીક, પણ તે રૂપીઆ પાછા ક્યારે લેશો?-કાંઉખી, ઘોઘોલે ધા ગુંવેમ્યા ભરોઆ પ્યાં યુમલે. કપાસની મોશ્મ પુરી થયે દલાલી ચુકાવતી વખતે રૂ. બે હળર પાછા લેશું-વા અલૌ પીનાઉ પોછગા શ્યેધો અખા ગુંવે નહાંઉ પ્યાં યુમે. રૂપીઆ જ્ઞેશે તેટલા દેશું; તમારો અમને ભરોસો છો-ગુંવેમ્યા લોજંધમ્યાગો પેમે; ખીંબ્યાગો યુનોરો ચૌંડે. કપાસની ગાડીઆ લાવું સારે તોળી હીસાખ તરત ચુકાવવો પડશે-વા લેઝીઆ યુલાયે છેપી સયે પેયાલીમે. આપશું પણ કપાસ સારો નરસો મેળવેલો હશે તો તોલ કરશું નહિ-પેખામે ઘોઘોલે વામ્યા અકાંઉદો મકાંઉદો ચો શીયે મજૂંયાખુ. સો વીશે ચાર આના દલાલીનો દસ્તુર છે-વા તયા અપોમાં પોછગા તમા પેભોયા ઠાંજા શીદે. મોસમ ખલાસ થયે મારાથી સારો લાલ આપી શકાયો હોય તો બક્ષીસ દેજ્ઞે-વા ઉતુ પીનાઉમાં કાંઉંગાંઉ અમ્યો યુનોગા પેનાંછલો પ્રીયે સુ પેખા. જેમ કે એક લાખનો ફાયદો મારા કામથી થાય તો રૂ. બે હળર મને ઇનામના દેવા પડશે-ઉપમાલૌ યુનો અલૌ લૌયુવેમાં અમ્યાં ગુંવે તતે ખીંબ્યા ચાયે યુનોગો સુ ગુંવે નહાંઉ પેયાલીમે. આખી મોશ્મમાં બાર લાખ વીસા કપાસ દઢ શકીશ-ઉતુલૌમાં વામ્યા પૈતા સેનતે પેનાંછખાઅ. અત્યારે બોલ્યા પ્રમાણે સરસ કપાસ ત્રણ માસમાં હવાલે કરીશ તો તને ઘણો લાલ થશે-અગુ પ્યોદી અટાંછ વામ્યા અકૌંઝો તૌલાહમાં આના-છયે મ્યામ્યા અમ્યાં ખીંબ્યા યામે. સાંભળો આંહી વેપારી કેટલા છે?-નાહાંઉઆ, દીમાં કૈંધે બેનયાઉ શીદલે. વીસેક છે-નસેલાઉ શીઆદી. કાંટો બરાબર છે, ખરૂં કે-છેંગવે કાંઉધે, હાઉકે મૌલા? હું પાત્રમું ધોરણુ શીખું છું-યુનો ગાંટાં તીંદી. ટ્રાવેલીં ટીકીટ કલેક્ટર ટ્રેનમાં રોજ મીનમન આવ છે-ખંછ લાંશાઉ લેમાં સીતોધુ મીયઠાને નેટાંછ મીનમન મ્યોગો યાઉતે.

અલ્યાસ પાઠ ૨૮

કમતી કરશે તો ફરી વીશ્વાસ કરશું નહિ-શોલૌયે નાઉટફાં મયૌયાખુ. ભરોસો રાખો, તમને છેતરશું નહિ-સૈછાખા, ખીંબ્યાગો મલેં-છંખુ. નમુના પ્રમાણે માલ પંદર દીવસમાં લાવજ્ઞે-લાંઅટાંછ કૌં તસે ગાયેમાં યુગેબાનો. આજે દસ ગાડી લાવ્યો પણ જંગલમાં ખીજ બાર

ગાડીમાં માલ ભરેલો તૈયાર છે—ગને વાલે સેઝી ચુલારે ઘોઘોલે ટામાં વામ્યા દીપી લે સેનઝી અતી શીદે. તે ક્યારે લાવશો?—ધા ભેરોખા યુગેમલે. હીસાખ તરત ચુકાવો તો આજે ઘેર નહિ જતાં સીધા જંગલમાં જઠશ—સયેં છેછીં પેલાધયે ગને ઐગો મત્વાળેને ટેરે ટોગો ત્વામે. પરમ દહાડે આંહી પાછો આવી પહોંચીશ—તભેખા દીમાં પ્યામિ. અમારો શેઠ બહુ પૈસાદાર છે—યુનોરો તડે છાંદાજવા શીદેરે. તમને વાત કહેવી છે—ખીંબ્યાગો સગા પ્યોછંદે. વાર, આજે થાકી ગયો છું, માથુ દુઃખે છે, કાલે આવીશ—કાંઠીખી, ગને યુનો મોરે, ધાંઠિ કાષ્ટે નજાં લામે. બજાર ભાવે ખરીદશું કમતી દામ કરશું નહિ—પાઉઝેગા વેમે અફો મશોખુ. માટે તમામ કપાસ અમને આપજો—ધાન્યાંઠિ વામ્યા અફો યુનોગો પેખા. પ્રથમ એક વખત તમે મને મલ્યા હતા તે યાદ છે?—અયેં તખા ખીંબ્યા યુનોગો ટવેરે સોરાગો માદ્મેધલા? તમે આંહી આવો ત્યાં સુધી હું નહિ જઈ—ખીંબ્યા દીમાં મલાયેં ટાંધ આંઠિ યુનો મત્વાખુ. બજારમાં શું કરવા ગયો હતો?—ઝેમાં બેને ન્યાંઠિ ત્વારલે. જમીનનો કર દેવો પડે છે?—મ્યે અખા બલાઠ પેયાધલે. એક એકરના બે રૂપીઆ દેવા પડે છે—તએકા નચ્યા પેયારે. મરજી પડે તો હું રહું છું ત્યાં આવજો—લોજીયે ચૌ નેયામાં લાગે. આ પુસ્તક કોનું છે?—દી સાચા બદલુલે. જવાનો વખત થયો નથી—ત્વાભો અફો મચ્યાદેખુ. તમે ક્યારે આવ્યા અને પાછા ક્યાં જાઓ છો?—ખીંબ્યા ભેરોખા લારલે ને ભેગો પ્યાંધલે. તેને જોઈને મને બહુ ખુશાલી પેદા થાય છે—તુગો ચીપીડો યુનો સૈ અમટાં વુંતારે or મ્યાઉતે. અડદ કેમ વેંચશો—માપે બેને યાંઠિમલે. ઉતાવળ નહિ કરો તો ટ્રેન ઉપડી જશે—મમ્યાયેં મીયઠા ઠવેત્વામે. સંભાળ રાખજો, તકરાર નહિ કરતા—તઢી પ્યુખા, સગા મમ્યાને. મને વેલો ઉઠાડજો, લુલતા નહિ—યુનોગો સોઝો નોસોખા, મમાખાને. કુલ ગાડી કેટલી છે?—લે અપાંઠિ બેનઝી શીદલે. આ રસ્તો ક્યાં જાય છે—દીલાં ભેગો પાઉધલે. બજાર વધે ધટે તો ખખર દેજો—ઝે પોયેં ઘોમહો ચ્યાત્વાયેં તઢી પેખા. તમને બહુ નુકસાન આ સાલ થયું—દીનિહમાં ખીંબ્યા એમટાં શૌડે. શોક નહિ કરતા પ્રયત્ન કરો—સૈ મપુને—ચોઝાખા. જનાવરો માણસ માફક ખોલી શકતાં નથી—તરૈસાન લુલો મમ્યાનાંધખુ. ખરાબ માણસનો ભરોસો કરવો નહિ જોઈએ—સોધા લુગો મયૌયાખુ. તે લોભી છે તેથી તકલીફ ભોગવે છે—તુ નહ્મ્યોદીન્યાંઠિ ધોખા ખાંદી. તેનું મન સાંકડું છે—તે તમે નથી જાણતા?—તુ સૈડું ઠોદી—એરા ખીંબ્યા મતીખુમા.

અભ્યાસ પાઠ ૨૯

કેટલા વાગ્યા?—એનાં શીખીલે. જપાન જીતે છે—જપાન નાંખે. મુખ્યત્વે કરીને સાંજના ગાડી લેઈટ હોય છે—અદુતક્યે ન્યા મીયડા નાઉચ્યાદી. તમે જમીન થાઓ તો નાણાં હું તેને દઉં—ખીંચ્યા આમા ખાંચે તુગો ગુંવેચ્યાં ચુનો પેનાંછદે. પાન, સોપારી, એલચી ખાશો?—કું કુંદી ફાલાદી સામલા. ખીડી પીતો નથી—સેલધ મતાઉકુ. આંહી થઉંને પાક કમતી થાય છે—દીમાં જ્યો નેને ડવેત. વીવા થઈ ગયા?—ઐંદાંઉ ચ્યાખીલા. દોડતો જ—પીએવાળા. હાથીની સુંદ છ કુટ લાંખી છે—સીં નહમાંઉ છાઉમે ચીરે. બહુ બપોરો થાય છે, પંખો દો—ટે આખ તે—ચાટાંઉ પેળા. ઝડ નીચે બેસવાથી શાંતિ થશે—તીપીં આંઉ થાંછલે એમે. નદીચે કપડાં ધોવા તથા નાવા તે ગયો છે—તુ અવો ફેબોયા ને ચેહોભોયા મેગો ત્વારેરે. તેની વાત બરાબર નથી—તુ સધા મમાંથુ. તે અકકલવાન છે ને ખોટું બોલતો નથી—તુમાં ન્યાં શીદે ને કલીકમાં મપ્યોથુ. તે ગામ જવાનો રસ્તો બતાવો—ડો યુવાગો ત્વાભો લાં પ્યાળા. તમારો ઉપકાર માનું છું—ખીંચ્યા ચેઝુ ટીંખાએ. વગર કસુરે તે બદનામ થયો—અચ્ચે મલો એને તુ નામે પ્યેતે. અરીણુ ચોરી જનારની ઉમર કેટલી છે?—લેં ખોયુત્વાધો લુહા અતે બલાઉલે. અપીલનું ખરચ કોને દેવું પડશે?—અયુ જ્યે બદલુગા પેયાધલે. પવન વાય છે બારી બંધ કરો—લે ટાઇતે પટેળાંઉ પેળા. આંખમાંથી આંસુ પડે છે—મેસીગા મેયે ચ્યાનીરે. દસ્તુર પ્રમાણે બોલો—ઠાંઝા અટાંછ પ્યોળા. તે ગાંડો છે—તુ યુરે. રાતે મને ઠીક ન હોતું—ન્યામાં ચુનો મમાથુ. પાયખાને જવાની મરજી છે—ઐંદા ત્વાજીદે. દોરકું પકડી નીચે ઉતરશો?—ચ્યો કાંછપી આઉ શીંમલા. ચોરથી ખીશો નહિ—તખોગા મચાઉને. કમાડ ઉધાકું રાખશો નહિ—તધાગો ધુંધ મઠાને. શું દરદ થયું છે?—આ યોગા શીધલે. સારો માથુસ ધારી ભરોસો કાધો—લુધાંઉ ટિંપી ચૌંખી. લીંથુ ખાટાં છે—તાંબ્યાદી છીંદે. નારંગી મીઠી હોય છે—લધમાદી છોરે. પગાર શું મળે છે?—લાખા બલાઉ ચારલે. મારા ધરમ પ્રમાણે વ્યાજ મારે ખાવું ન જોઈએ—ચુનોધ લૌટાપાખા અટાંછ ચુનો અટો મસાયાથુ. હીસાબ ઠીક છે—સયે માંખાયે. બસ્તાં ગોઠવો—ઐંચ્યા સીઠાળા. તે પરમેશ્વરને પમે લાગે છે—તુ પ્રયાગો શીખોરે. લેફ્ટેનન્ટ ગવરનર ચાર વાગે સ્ટીમરમાં આવી આંહીથી દેનમાં રંચુન ઉપડી જશે—મહામીજી લેનાંધ ગો મીતીખોને લાખી દોગા મીયકાને માંચુન મેગો ડવેત્વામે. દેન તૈયાર છે—મીયકા અંતિ શીદલા. છે—શીખાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૩૦

તેના લક્ષ થઈ ગયાં—તુ ઐઠાંઈ પીખી. આ રસીટપર ટીકીટ ચોડ—
 દી લેમાં ધાંઈ કાખા. ધાન ક્યારે તોળશે?—સલાં બરોખા છંમલે. તે
 બીખ માગે છે—તુ ટાંકિસારે. મુસલમાન ખોટું ખોલતો નથી—પતી કલી-
 કમા મળ્યાં. પેશાખ કરવા જવું છે?—પાઉશે ત્વાંજલા. સાડા ત્રણ
 રૂપીઆ બે આના કમતી કરો—તૌન્યાખુવે ને તમુ શોખા. ખરમીઝ
 શીખવા ચોપડી આપશે?—લમા સંગા તીભોયા સાઓ પેમલા. કુવાનું
 કામ બંધ છે—ચેદવેં અલૌ પૈઠારે. ઉડા સાડ પુટ કુવો છે ખરૂં કે?—ચેદવેં
 પે છાઉસે અને શીદે, મૌલા. પંદર વીસ પુટ ઉડા ગયે પાણી નીકળશે—
 પે સંગાંબે નસેલાઉ આઉ ત્વાયે નાઉકો પે કવેમે. ઈટનું કામ ત્રીસ
 પુટ સાડ થયું છે—ઓ અલૌ પે તૌજે કાંઉધે. કોન્ટાક્ટરને પ્રાયદો મળશે?—
 કોન્ટલાઈ ખાંધધા લુ અમ્યા યામલા. ખરચ જેટલું થાય તેટલા પૈસા
 મળવા કંઈ છે—ઝરઈ લાઉ પેસા યામો ખેતે. બજારમાં ઘણી જાતનો
 લેવા જેવો માલ મળે છે—જેમાં અપૌજ કૌ વેલો યારે. તમારે લેવો
 ન્નેઈએ—ખીંબ્યા વેયામે. મેં પણ થોડો ખરીદ્યો—ચુનો લે નેને વેર.
 કિનારે ફરવા ગયા ત્યારે આગ્યોટ આવી—કાં અપોમા અલેહ ત્વાધો
 અખા મીતીઓ યાઉખી. ન્નેઈએ તેટલાં મજુર મળી શકશે—કુલી
 લુમ્યાં લોજંધગ્યાગો યાનાંઈદે. શરીર સાડ ત્યાં સુધી સાડ—કો મારે
 અહી કાંઉધે. પરદેશમાં આપણું કાંઈ નથી—તછા નાંઈમાં ચુનોલા બદલે
 મશીન. ખરમા ટ્રેનનો બંદોબસ્ત ખરાબ છે—લમા ખેમાં મીયકા ઉપડી મકાંઈ
 બાળુ. લોકો ટીકીટ લીધા વગર મુસાફરી કરે છે—લુમ્યા લેમાં મયુએને
 ખઈ ત્વારે. આવું હીંદુસ્તાનમાં ચાલે નહિ—દીલો બેંગલામાં મફતનાંઈનું.
 ઉપરી અધિકારીઓ આ બાબત નથી જાણતા—અઠે લુમ્યા દી અચ્યાંઉગો
 મતીનું. વરસાદ પડે છે માટે ફરવા બાહાર નહિ જતા—મો યુવાન્યાંઈ
 અલેહ અખેંગો મત્વાને. હાડ ચામડાં સુકાઈ ગયાં—અતારે ભારે છાઉ
 ત્વાખી. મહીનાનો ખરચ શું લાગે છે—તલાહ ઝરે બલાઉ ચ્યારે. પંદર
 રૂપીઆ—સંગાંન્યા ચ્યારે. કપડાં પ્રાટી ગયાં—અવોમ્યાં સૌત્વારે. નવાં
 શીવડાવી લો—અતે અવોમ્યા છોન્યાઓ. દરજી કેટલા છે?—ઐજી છૌતમા
 બેનયાઉ શીદલે. એક જ છે ને મુરખ છે—તયાઉટુ શીદે ને માંધતે. કામ
 હોવાથી માંડલે જવું પડશે—કેસા શીલો માંડલે ચ્બોગો વાયાલીમે.
 માંડલા ટ્રેન ક્યારે ઉપડશે?—માંડલા મીયકા ભેરોખા હવેમલે. સવારમાં
 સાડા સાતે—મનેમાં ખુનનાઇ ખુવેગો હવેખામે. તમારૂં શરીર પાતળું
 છે—ખીંબ્યા કૌ પૈદે. ઉધાર લઈખાઓછો?—ગુવે છી સાધલા. ના—મહો-
 બાળુ. કામ તો નથી કરતા, પૈસા ક્યાંથી મળે છે?—અલૌ મલૌપુ,

પેસા ભેગા ચારલે. મારા કામની તમને ખબર નથી-ચૌ અલોગો ખીંચ્યા નામલેશુ. ઇંગ્લીસ વાત તમે સમજ્ને છો?-ઇંગ્લીસગા ખીંચ્યા નાલેધલા. હા-હાઉયા, નાલેરે. બોલતાં આવડે છે, લખતાં વાંચતાં નથી આવડતું-પ્યોટાટો, મફાટાટુ, મયેટાટુ. તરીઓ તાવ આવે છે, દવા દેશો?-તૌયે તખા ક્યારે સે પેમલા. પેલો વેદ મૂખો છે-ઠા સેતમાલુમાઇ શીદે.

અભ્યાસ પાઠ ૩૧

તે ક્યારે પાછો આવશે તે કહી શકાતું નથી- તુ ભેરોખા પ્યાં-મેગો મસોનાંઇશુ. ગઇ કાલે ટ્રેનમાં જતાં મેં જોયો-મને મીયકામાં તુ ત્વારોગો ચુનો મીંદી. કમતીમાં કમતી બે માસ રહેલું પડશે-અનેઝૌ ન-લાહુ અટવે નેચાલીમે. ખબર આવે તો મને પત્ર લખજ્ને-તઢીં યાયે સા ચુનોગો પેલાઇયા. જ્ને પત્ર લખવામાં લુલ કરું તો માફ કરજ્ને-સા ચેર્મા માયે છાંદ પેયા. મોહું સાફ કરી ચા પીધો-મ્યેહના તીંપી લશ્રેયે તાઉખી. કામ કરી જલદી પાછા આવજ્ને હો-અલૌલૌપી છેછીં પ્યાંબાને. રંગુ-નમાં હાલમાં પ્લેગ ચાલે છે કે કેમ?-ચાંગુનમાં અગુ પ્લેગ યોગા ચ્યાધલા મચ્યાશુલા. ચાલે છે-પ્લેગ યોગા ચ્યારે. આજે છાપામાં હકી-કત વાંચી-ગને તઢીંસા ફાલો તઢી ચારે. દરરોજ કેટલાં માલુસ મરે છે-નેઢાંઇ હુ બેનયાઉ તેરે. પંદર વીસ-સેગાંયાઉ નસેલાઉ તેરે. દીવસના વખતમાં સુવો છો?-નેયેમાં ઐધલા. ના-મઐબાશુ. રાતે વહેલા સઘ સવારમાં વહેલું ઉઠવું જ્નેઇએ-ન્યામાં સોઝો ઐત્વાપી મનેમાં અસોજી ચાયામે. બહુ પવન વાવાથી ઝાડ પડી ગયું-લે ટે ટાઇલો તપી ચ્યારે. આજે અજવાળીયું છે, કાલથી અંધારીયું થશે-ગને લાતારે-નર્ફા લામા-ઇમે. પોલીસે કેદીને રસીથી બાંધ્યા-પલીતા અચ્ચેતાંગો ચ્યોને છીકારે. હજમ આવી રાહ જુએ છે-સાતાધે લાપી સાંઉનીરે. હજમત કરાવવી છે?-ધાંઉ ચૈછીંદલા. રૂપીઆ લે પાછા નહિ આપવાથી શું પરીશ્રામ આવશે તે વિચારો-ગુંવેચ્યા ચુત્વારે નાઉકા પ્યાં મપેયે બા ચેજુ ખાંઝાયા-મલે ખીંચ્યા સીઝાખાંઉ. તેની નજર રાખો-તુગો ચીશ્યુબા. પહેલાં અરજ કરો; નસાંબજેતો નોટીસ દો-પથમા માંઝાયા; નામઠાંઉયે નોટીસા પેયા. તમેને બાલક માફક સમજશ-ખીંચ્યાજો ખલેલોજ્ને ચુનો ચીશ્યુબામે. કામ ઇમાનદારીથી કરજ્ને-અલોગો માંમમાં કાંગાંગ લોયા. માફ કામ અચ્છી રીતે કરવાથી તમે સુખી થશો-ચૌ અલોગો ફાંઉબ્યાંઉ તાધા લૌખેયે નાઉકા ખીંચ્યા ચેજુ ખાંઝાયાલેમે. તમે ઇમાનદારીથી કાંમ નહિ કરો તો કોરટમાં ફરીયાદ કરવી પડશે-ખીંચ્યા અલોગો ફાંઉબ્યાંઉતાધા મલૌખેયે ચીમાં ઉપડી શીદી અટાંઇ ટયા-

સાચે સૌલેમે. આ પ્રમાણે મને તરફી ન આપો તો સાઈ-દીલો ચાંગો ધોખા મયાઉખેયે કાઉધે. ખીજને અમો હેરાન કરવા માગતા નથી-દીપીન લુગો ચુનોઅમો મશાણુ. ઘર મેજે ટ્રેસલો થાય તેમ વીચારો-નવુનવાતેઆઉહા ખીબ્યા ચ્યાંજીયા. પહેલાં નાણાં દેવાથી અમો ડરીએ છીએ-પથમા દીગુ પીડો પેભોયા ચુનો ચાઉતે. લુચ્યા લોકાએ અમારા પૈસા પચાવી પાડ્યા છે-લુઝોમ્યાહા ચુનો પેસાગો લંછસારે. બધાં માણસો એવાં હોય એમતો ન જ બને-લુ અમ્યાં શીજ્યા બાએ દીલોવે મહોપુ. બધા તેમ લુચ્યાઈ કરતા નથી-આલમ દીલોવે મલેણુ. તમારે ઘેર ક્યારે આવું તો મળી શકાશે?-ખીબ્યા ચાંગો ચાં લાગેયં બે અઠેંગો દુવેમલે. રાતે મળીશ-ન્યામાં દુવેલેમે. લાકડાં આંહીથી લઈ ખીજ જગાએ નાંખો-હીં દી અયાગા શુવેપીડોગા દીપીન નયામાં સીદાયા. તે મોટો માણસ નથી, હલકો છે-ઠાલુજી મશીણુ-લુછી શીયાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૩૨.

કેટલા પૈસામાં કામ કરશો!-જલાઉ પૈસાને ખીબ્યા લૌમલે. તમારી મરજી પડે તે દેજે-ખીબ્યા તમો શાદેલોએ પેયા. હું આનાકાની કરીશ નહિ-ખીબ્યાગો ચાં મસેપુ. સંતોશી માણસ સુખી થાય છે-લુહા લોલા મચીયે કાઉધાવે. પાપ કરવાથી દુઃખ થશે-ખીબ્યા લેંગેયે નાઉકા એજી મખાંજાયાણુ. સમજીને બોલો-સીંજાપીડો પ્યોબા. અમોને નુકશાન નહિ કરતા-ચુનોગો મશૌંજીને. મારી ચીજે તમારે સ્વીકારવી જોઈએ-ચુનો અયામ્યા ખીબ્યા ખાંયુયામે. તીરસ્કાર નહિ કરતા-મખેબાને or મનીંજાબાને. તે નહિ ચાલે-It won't do-ધા મટોણુ. મારો ઉપરી મને બહુ ચાહે છે-ચુનો અઠે લુજી ચુનોગો ટે છીતે. નાખુશ થાય તેવું કાંઈ કરતો નથી-તુગો મચાઈકાગો ચુનો ભામા મલોંબાણુ. પેશાબ કરવા જવું છે-ચુનો તે પાઉજીદે. ઉપરીને માન આપો-તરૂલુગો અયુઅતે પેયા. ટડી જવા માગું છું-છીપાઉજીદે. or એંદા ત્વાજીદે. આવતીકાલે મારી અપેક્ષા ન રાખતા-ચુનોગો નદ્રેઆ મખોને. તમને પુરસદ નથી-ખીબ્યા અઆ મશીણુ. મદદ કરશો?-કુ નીમલા. શેમાં-ભામાઠો or ભામાં લે. તમો બોલો તે પહેલાં ખાત્રીવાળા થાઓ-ખીબ્યા માયે સોરા મખોખી શીયા. તકરાર કરવાથી માથું દુઃખે છે-સગા મ્યાયે ઘાઉ કાછતે. સરપ કરડવાથી માણસ ભાએજ બચી સડે-મુછ કાછલાયે સ્યેબોહા એમટાં બેતે. એવાં પ્રાણી દુનીયામાં ન હોય તો સાઈ-દીલો ધોખાહા લુપીયેમાં ધોખાગો મખાંજાયાને અહીં કાઉધે. બે જનાવર મેં જીયાં-તરૈસાન નકાઉગો ચાં મિંચારે. તેમનો પાલક કોણુ છે-દી તરૈસાં ઓંસાચેહા બદુરો. ખીજ માણસનો માલ

છે-દીપીન લુ ઐસા શીખાદી. મારો નથી-ચોહા મહોણુ. કામ કરવાથી
 ઇશ્વર ખાવાનું દે છે-અલૌ લૌચે' પ્રયાયહોં થમી ચુધર. ખ્યાલ રાખશો
 તો પ્રાયદો થશે-સીંઝાપીડો લૌચે' ચેઝુ ખાંઝાયાલૈમે. લડાઇમાં જીતી
 ગયો-યાનમોહા નાંછવાખી. લડાઇ ચાલે છે-યાન ચ્યારે. વરસાદ પડશે
 તો નદીમાં પુર આવશે-માં યુવાયે' મ્યેમાં ચેહાપીએ શાનેલૈમે. તેણે
 ખરાખી કીધી-તુ મકાંડિ લેાતે. તે ગયો હશે-તુ ત્વાખી ઠીંખાએ. દીવાલનું
 ચણતર પડી ગયું-લેઇટગા or વુંટગા ચ્યાતવારે. લાકડાં વેરવાં સહેલ છે-
 લુવા સ્વેભોહા દ્વેરે. કુવાડીથી કાપો-પાઢિસેને ખોળા. પથ્થર કુટી સડક
 બનાવો-ઝેગો કુપીડો લાં લૌખા. તેણે જખરજસ્તીથી માલ લુટી લીધા-
 તુ ઐસાગો અતેઆડમાં લુયુરે. કીદલો જ્નેવા લાયક છે-નાંડોહા અહુંદ
 ચીભોયા કાઢિધે. માણેક હીરાના વેપારમાં બહુ નુકશાન છે-સૈ ચાકિ
 કોમ્યાગો અયાંકિ અવે પ્યુયાડા અલૌં શૌરે. તે બદમાશ છે-હો લુ અ
 મટાં સોરે.

અભ્યાસ પાઠ ૩૩.

ખુડદો છે?-મુઝીમાસી પારલા. એ આદમીને નીકાલો-હો લુગો ઠો
 પેલાઇખા. હમણાં મહેરખાની નથી, કેમ?-અગુ ચેઝુ મશીખુ. હાઢિલા.
 એ તમારે વાસ્તે સાંઝે બોલતો હતો-ખીંબ્યા કાંકિગોયા તુ પ્યોરે. એ
 વાત તમે વીચારો-દી સગાગો ખીંબ્યા સીંઝારો. માંડલેમાં રહેવાનું હું
 પસંદ કરું છું-માંડલે મ્યોમાં નેભો ચુનો અપૌંજી સૈ શીદે. પેસેજર
 ડખો તથા માલ ડખો જ્નેયો?-લુટુવે ને કૌટુવે મીંદલા. કપાસના બસ્તાં
 પલળી ગયાં-વા ઐમ્યા સોતવારે. પૈસા વધારે લેછે-પેસા પોયુરે. એને
 શરમ નથી-તુ મશ્યેઝુ. આ માણસ સીધો છે-દીલુ ચોહરે. આ
 એજન્ટ બહુ સીધો છે જેથી મને તેને માટે બહુ લાગણી છે-દી કોઝલે
 એમટાં ચોહરે ધોઅટવે ચુનો એમટાં તક્કારે. બહુ વાંચવાથી યાદ રહેતું
 નથી-અપૌંજી ફારો તઢી મઠાનાંછખુ. તેમને મરજી માફક કામ કરવા
 દો-તુરો સૈ અટાંછ અલૌ લૌએઝી. લખેલો કાગળ ટપાલમાં નાખજો-
 ચેપીતા સા સામોઢાઇમાં ઠૂખા. પરણેલી સ્ત્રી નાચ કે ગાયન કરી શકતી
 નથી-મીંઝા સાંકિખી મુખમા મકાનાંછખુ તછે' મસોનાંછખુ. નજરે જ્ને-
 ચેલી વાત હું બોલું છું-ચુનો કોઢાંછ મીંદીગો પ્યોખાદી. વરસાદ કમ
 ચવાથી તળાવમાં પાણી ખુટી ગયું-મો નેદી અટવે ચે કાંડેમાં ચે કૈંદવાખી.
 પૈસાદાર થઇને તેમના તરફ ખોટી નીસી ન રાખ-છાંદાજવા ફ્યેઝોને
 તુઆ અપોનાઇ ફ્યેસીઆંકિ તમે મઠાખાને. બેસીને ઉપરીને માન
 આપો-ઠાંછપી અઠેમા લુગો ચ્યાકિ પેખા. બોલવાપરથી માણસની પરીક્ષા

થાય છે—તુ ખોરો સોઢો તીતાયાંડિ શીદી. સોનું કસોડીપર મડાવ્ય
બાદ બાવ નકી કરીશું—શ્વેમ્યાં માંબો દીંતુધ ચીનાડિ અફો પ્યોદી.
માલ સારો હોય એમ લાગતું નથી—કૌંમ્યા કાંડિધે મશીયુ. કીમત કાધા
પછે દામ કમતી નહી કરીએ એ ચોકસ—અફો પ્યોપીડો એ મનેયે અમાં-
મખે. નકામી હઠ કરશે તો સાદું પતશે નહિ—અલધા મહુધા પ્યોયે
અચ્ચો મશીયુ. દેશ છોડી જવાનો તમારો વીચાર સ્તુત્ય છે—ટાંછપ્યે
મ્યા પીપીનાંડિગો ત્વાભોયા સૈ પાવાધી. કાંઈ કામ નહિ કરતા આળસુ
બેસવું ખરાબ છે—અલૌ અકાંધ મશીબેને પીંભોયા મકાંડિયુ. મારેલો
વાધ જોઇને હું થરથરી ગયો—તાપીતા મ્યા મીનાંડિગો ચુનો તૌલૌબાદી.
વીચારી હીસાબ કરો જોથી ગોટો ન થાય—સીંઝાનાંડિગો ટવેચીબા—મસો-
આંડિ. હીસાબમાં ભુલ ચુક લેવી દેવી એમાં વાધો નહિ—સયેમ્યાનાંધ
યોદી પોદી પેભોયા શીદી દી અટ્ટમાં અશૌઅપ્યે મશીયુ. સારો નરસો
માણસ અસ્તો રહેતો નથી—લુ કાંડિદો મકાંડિદો મપોવે મનેનાંધયુ. તે
આવશે કે નહિ આવે તે હું કહી શકતો નથી—તુ લામે મલામેગો ચુનો
મસોનાંધયુ. આ ગ્લેઝડ પાછપ જમીનમાં નાખો—દી પ્યુદાં મ્યેમાં ઠાબા.

અભ્યાસ પાઠ ૩૪.

પાંચ રૂપીઆ બાદ કરી આંકડો બોલો—ગુંવે ગાંન્યા શોચી સયે
પ્યોબા. બરમા લોકાની લુચ્યાઇથી અમો ડરીએ છીએ—લમામાં અલૌ
મ્યાદીન્યાંડિ ચુનોદૌ ચાહિહા શીબાદી. તેઓ ધણા જુડા હોવાથી
ભરસો થાય નહિ—તુરો પલીપલા મ્યાબાદીન્યાંડિ ચુનોરો સૈટાંધ યૌભોયા
મશીયુ. બીજને નુકશાન થાય તેવો ખ્યાલ રાખવો નહિ—તુમ્યા ફ્યેસી-
આંડિ તમો મકાયાયુ. આ માલથી પેલો માલ વધારે કીમતી છે—દી કૌંડે
હો કૌં ટોપરી અફો ટાંડે. માંડલાથી રંગુન વધારે પહોણું છે—માંડલે
મ્યોડે યાંચુન મ્યો ચીચ્યેરે. આ રસ્તો સૌથી ટુંકો છે—દીલાં અટો
ઝે શીદે. મારું મકાન લંબાઇમાં બહુ નથી—ચુનો તાઇ અશે ટે મશીયુ.
લંબાઇ, પહોળા ઉંચાઇ ગાપો—અશે, અચ્ચે, અમ્યે ટાંછબા. કેમે કરીને
વચ્ચે લાવો—બેનેલૌ અલે યુગેબા. મારું આવવું ચોકસ છે—ચુનો ભારો
અમાંમખે. તારી વાત જેરવ્યાજબી છે—મીં સગા મટોયુ. તે સાચું છે
ધા માંદે. તે પૈસા પચાવવાનું કરે છે—તુ ગુંવેમ્યા પ્યાંપેભોયા સૈમશી. દગલબાજી
છોડી દો—અલૌ સૌંપ્યેબા. આ ગામમાં મધ રાતે દુકાનમાંથી પાંચસો
રૂપીઆ એસઇ ગયા—દી યુવામાં મને ન્યામાં સાંધમાં ગુંવે ગાંયા બોયુ-
ત્વારે. આ સોદેરમાં લાકડાં કાણુ વેરે છે?—દી મ્યોદયે તી બદલુ
ફાલેલો. વેરાડિ લાકડાંની કીમત વધારે છે—ફાપીતા તી અફો ઠાંડે.

ચાર ખુંટીઓ જોઈએ છીએ-ટાંઈ લેઝી લોજીદે. લાંબું, પહોળું, ઉંડું કેટલું છે?-અશે, અરવે, અને બલાઉલે. તમારી રીતભાતથી મને સંતોષ થયો નથી-ખીંબ્યા અર્થેઅમુઅયામ્યાગા ચુનો તમો મચ્યાપુ. તે રેંટીયાથી કાંતે છે-તુ લેવીધોસેને થું આછી લૌતે. તે રાજ છ હજાર વીસા કપાસ પીલે છે-તુ નેઢાંધ વામ્યાં છાઉકાંઢ પેતા ચૈતે. લુગડાં વણવાનું કામ કઠણ છે-અવો ટોભોયા ખેખીડે. તરફી માફ કરો-હુનાંઉશેટીંગો છાંદા ખાળા. બજાર કમતી થવાથી ખરીદી બંધ છે-જે ચ્યાત્વાદી અટવે વેભોયા પેતે. ભાવ તેજ થયેથી વેપાર શરૂ કરીશું-જે ટે ત્વાધો અખા વેભોયા સાચોમે. અમેરીકાની બજારપર આંહીની બજારનો આધાર છે-અમેરીકા જે અપોમા દીહા જે અડીયે શી બાદી. અડસટો કહો-દૌ ખોળા. તે કાલે આવશે એમ અનુમાન છે-તુ નફાલામે હાંદે. બોલાવવાની જરૂર નથી-ખોભોયા અલો મશીયુ. રાજ તમારું રક્ષણ કરશે-સ્વેબ્યે ખીંબ્યાગો તૈસયામે. પરમેશ્વર જગતનું રક્ષણ કરે છે-પ્રયાતખે કલાભોમાં ઔનીરે. તે ગુજરાન મેજે ચલાવે છે-તુ કાગો હુંધેલાંઢ શીબાદી. તેની કમાઈ સારી છે-તુ ચૌંદી or મ્યાલાં કાંઢિબાદી. ધરમાદો સારો કરે છે-લુટાંધો કાંઢિબાદી. સતા અને બજારો ઉપયોગ ન કરતા-આનાંદો ને આગો મતૌબાને. હુશીયાર માણસ છાનો રહેતો નથી-લઘમાધોલુ મપોવે મનેનાંધયુ. ઘેર જતાં પહેલાં મને મળજો-ઐંગો મત્વાખીં ચુનોને ટવેબા. હીસાબ ચોખ્ખો કરવો-સયે'માધો સીંયામી. હીસાબ ચોખ્ખો કર્યા વગર ઓશીસ છોડશો નહિ-સયે'મમાંબેને ચૌં મલોહ્યાને. તે પૈસાનો ડાળ કરે છે-તુ પેસાચ્યાંઆંઢિ ચાંદી. હીસાબમાં ગોટો છે-સયે' સ્યોરે. તે લુલે છે-તુમાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૩૫

ખ્યાલ રાખો-ગયુ સાંધ્યા. સાવચેત રહો, ગાપલ ન રહો; નહિ તો નુકશાન થશે-તઢી ધ્યુખા, સૈ મલેબાને; ધામહૌ અશૌ ખાંયામે. બહુ નહિ ખાતા, નહિ તો હજમ થશે નહિ-તૈ મસાને, ધામહૌ અસા મચેયુ. હું જાઉં છું હો-કાલે તમો ચોક્કસ આવજો-ચુનો ત્વારોમેનો-ખીંબ્યાં નફાં અમાંમ લાળ્યા. તેની પાસે રકમ રકમનો માલ છે-તુ સીમા અમ્યો અમ્યો અસા અસા કૌ પારે. કપડ છે?-હા-કપડ બધી જાતનું છે-અઠે શીદલા? હાઉ કે-અઠે અમ્યોઝૌં શીબાદી. તમો કષ્ટ જાતનું ખરીદ કરશો-ખીંબ્યા ખે અમ્યો વેમલે. જોયા પહેલાં કહી શકતો નથી-મચીખીં મપોનાંધયુ. ડબલ ભાવ માગે તે અપાય નહિ-ઠમો જે ટાંઉયે મપેનાંધયુ or મપેયેયુ. તમારું મકાન રીપેર કરવા લાયક છે-ખીંબ્યા તા-

૪ પીભોયા ટોરે. આ કામમાં ડબલ ખરચ થશે-દી અલૌનાઇ ઇભો
 ઝયે કૌમે. કેટલા વખતમાં દેન માંડલે પહોંચશે?—બલાઉ અઠૈનાઇ
 માંડલેગો મીયકા યાઉનેમે. કેટલા પૈસામાં ત્રણ કેટ શીવી દેશે?—
 બલાઉ પેસાને ઐજી તૌટે છૌંપેનાઇમે. ખીજી જગાએથી આટલાં નાણાં
 મળેલાં છે?—તુમ્યા તછાસીગા દલાઉ યાપુરેલા. કામ કરવા નથી માગતો
 એમ બોલને—અલૌ મલૌછીબુલો પ્યોલાઇપ્યારોગો. નહિ કરે તો ખીજી
 કરશે—ખીબ્યા મલોયે અછાધા લોમે. તારા જેવા હજારો આજીજી કરે છે—
 ખીબ્યાલો મ્યાઝવા લાલૌપ્યાઝીલો અસીં ખાંદે. કરેલું કામ ગણત્રીમાં નથી
 લેતા—લૌપીતા અલૌગો અલૌનાઇગો મટુવેઇબુલા. મારાં નાણાં નકામાં નથી કે
 એમ ફેકી દઉં—યુનો પેસા પોમો પૌપ્યારે મહોબુ સોરા પીલાઇમે. કુ-
 વામાં પત્થર નાખતા તમે જયો—યેઠવેનાઇ જે છાંયા ખીબ્યા મીંદલા.
 અંદર માણસ હશે ને તેને લાગશે તેનો વિચાર ન કર્યો?—અઠવેં લુ શીયે
 ઠીમાત્વાયે મસીબુલા or સૈ મકુબુલા. આવાં કામ કરીશ તો હેરાન
 થઈ જઈશ-દીલો અલૌમ્યા લૌયે પીંમાભોયા શીદી. નીતિથી ચાલીશ
 તો સુખી થઈશ—સૈમાં પ્ર્યાઉ ત્વાયે, છાંદમે. જેર વ્યાજખી વાત બો-
 લીશ નહિ—મટોરે સગા મપ્યોને. તને નુકશાન કરવાનો મારો હેતુ
 નથી—ખીબ્યા શૌભોયાઆઉ યુનો સૈમકુબુ. તારા કામ માટે તને શિક્ષા
 કરવી તે વ્યાજખી છે—મીં અલૌનાઇ ઢાંભોયા કાંઉઆદી. તેણે તમને
 માર માર્યો તો ફરીઆદ કરો—તુગા ખીબ્યાગો યાઇયેં ટયા સ્વેબ્યા or ટયા
 ટવેબ્યા. વ્યાજખી દાદ મળશે એમાં શક નથી—માંદો સીયે સીંમામે
 યૌમાભો મશી. મારો વિચાર તો તેને છોડી દેવાનો છે—યુનો સૈ તુગો
 લોહભોયા શીદી. એમ છોડી દેશે તો ડબલ ગુન્હો કરશે-દીલો લોહ-
 લાયે ઇભો અપ્પે લૌમે. પાપી માણસને સજા થવીજ જનઇએ—ગંયે
 લુમ્યાગો ઢાં પેભોયા શી કાંઉધ. તમારે તેની સાથે ન બનતું હોય
 તો ચોખ્ખું બોલીદો—ખીબ્યા તુને મટુયે કાંઉઝવા પ્યોલાઇબ્યા. તેના બો-
 લવાની હવે મને ખાત્રી થાય છે—તુ પ્યોદી અપોમાં યખુ યુનો યૌભોયા
 શીઆદી. તે શું કહે છે? કહે તો ખરા—તુ બા પ્યોધલે? પ્યોખાંઉ.
 લીંખડાંનાં ઝાડ આંહીં બહુ ફળે છે—તમા તીંપિમ્યા દીમાં ૨ પોરે.

અભ્યાસ પાઠ ૩૬

ચારે ખુણે શોધ કરતાં છતાં લાકડી જડી નહિ—લેઢાંઉમાં સ્થાધોલે-
 ઢો મશ્યાબુ. તે કહે છે આ કામ હું કરીશ—તુ પ્યોરે દી અલૌ યુનો
 લૌખામે. ખીજીનું ગજું નથી—તુમ્યાં મલૌયાંબુ. પ્રરી આવશે તો
 આભારી થઈશ—તખા પ્યાં લાયે એજી દીમે. એક વખત વધારે ગાયન

ગાઓ-નાહિ દડાં તછે સોળા. મરેલો સરપ બરમા ખાય છે-ભમાંલુમ્યા મુઠ અતે સારે. જીવતો સરપ દરમાં દોડી ગયો-મુઠ અશં અપાઉમાં પીતવારે. સુકું ઘાસ કેટલી કીંમતનું છે?-મ્યે અછાહિ અફો બલાઉ ટાંધલે. લીલો કાચ બારીમાં જડેલો છે-માફ અસૈ પેઠાબાઉમાં સીઠારે. મારી પાસે લીલો રંબ છે, જ્ઞેમએ તેડલો મગાવી લેજ્ઞે-અયાંહિ અસૈ ચૈ સીમા પારે, લોજીં ધમ્યાંગો યુમાલાખ્યા. આશક માશુકને ઉપાડી ગયો-છીધોલુ હીઝગો યુતવારે. આ માણસ નીતીવાળો છે-દીલુ ફ્યાંહિદે. ટ્રેન સ્ટેશનપરથી છુટી ગઈ?-મીયઠા જુઠાપૌગા હવેખીલા. હું કેટલો મોડો આવ્યો?-ચુનો બલાઉચ્યાનાઉગો લારે. દસ મીનીટ-સે મીની નાઉચ્યાખી. ટ્રેન વખત પહેલાં બે મીનીટે ઉપડી ગઈ-મીયઠા અજે દીંશુ નમીની હવેવાખી. ગાડ લોકો પોતાના લાલ માટે એમ કરે છે-ગાભોયા તુતેતાઆંહિ દીલો ચ્યાંદે. ચો તરફથી ચાર પાંચ પુટ વધારે પહેળાખમાં ખોદશું-લેભે લેગાંભે એજવા ડુંધમે. રેતી આવ્યેથી ચો તરફ લાકડાની દીવાલ આંધી લેશું-તે or તલે ઠાયે' લેભે તલો પીંબ્યા સીમે. પછે થોડા પુટ મુકી ખોદાણુ કરીશું-નાહિકા પે અને લોપી ડુંધમે. પાણી આવ્યેથી ચાક નીચે ઉતારીશું-યે હવેધો અખા ચીગવે or ગુંજ અહિછામે or નૈમે. તેનાપર પ્રથમ ચૌદ પુટ ચણતર કરીશું-તુ અપોમા પથમા સેલેભે ચૌ અલો સીમે. પાણીમાં ચૌદ પુટ ઉંડું ખોદવાથી પાણી પુરતું થશે-યેદવે'માં પે સેલેભે અને ડુંધયે' યે લાઉલા ઉખી. છેલ્લે ઉપર સુધી દીવાલ ચણી જમીન ઉપર હાથ બે ચણતર કરીશું-નાહિપૈઝોં અપોડી ઔયો સીપીડો મ્યેગા નટાંહિલાંહિ ઔઅલો સીયામે. આમ કરવાથી કુવો થઈ શકશે એમાં શક નથી-દીલો લોયે' યેદવે' શીભોયા ચૌમાભો મશી. તમારી પાસે માલ ન હોય અગર ન આપી શકો તેમ હો તો બોલો-ખંબ્યા સીમા કૈ મશીબે', ધોમહૈ મપેનાંધલો શીયે' ખોખ્યા. રસ્તા આડે જાડે પડેલું છે જેથી ગાડાં ચાલી શકતાં નથી-લાં અલે તીપીં ફ્યાઠારે ધોજ્યાંહિ લેમ્યા મત્વાનાંધજી. કપાહિ-ડની ચારે બાજુ નાનાં મોટાં ઘણાં જાડો ઉગેલાં છે-વુંધજીનાહિ તીપીંદી અપે અપાંહિ મ્યારે. જમીનનું માપ બરાબર કરાવેલું છે જેથી તકરાર થવા સંભવ નથી-મ્યે અમાંમ અકાંહિ ટાંધદી ધોઅટવે સગાસેયાં ખોસોમૌયા મશીજી. જમીન માપનારે કેટલા રૂપિયાનું બીલ મોકલ્યું? -મ્યેટાંધધો લુગા સયે બલાઉ યુંવેલા પોરલે ?

અભ્યાસ પાઠ ૩૭.

તકરાર કરવાથી બંને પક્ષને નુકશાન થશે-સમા મ્યાયે નફેતલૌં નઓ શૌભોયા શીદે. પ્રાયદો નહિ તેવું કામ શાવાસ્તે કરવું જ્ઞેમએ ?-

મમ્માધો અલૌ લૌભોયા લાભ્યાંઉધલે. પોતાનોજ લાભ જોવા ને
બીજાપર નજર ન રાખવી તે ઠીક નહિ-કાભોયા ચ્યાંદી તુમ્યા અપો-
નાઇ મમ્માએને લૌભોયા મકાંઉખાણુ. આપણને તુકજ્ઞાન થવાથી જે
અસર થાય તેવીજ બીજાને થાય-કા શ્રીયેલો તુમ્યાભેરે શીખારે. આ
વાતનો ખ્યાલ મનમાં રાખો તો પછે દયા મનમાં પેદા થશે-દી
સગામ્યા હુંડેમાં ઠાયે નાઉકા સેઢવે તન્હાભોયા શીખાદી. આવાં કામ
કરવામાં શું તમો બહાદુરી સમજે છો ?-દીલો અલૌ લૌયેનાઇ ખીંબ્યા
ભો હુંવેચી ઠીંદલા. ખરાબ કામ તો સર્વ કાઇ કરી શકે છે-મકાંઉદો
અલૌ લુમ્યાઢાંઇ લૌનાંઇખાએ. લલાં માણસ દુનીયામાં કેવાં છે તેની
તમને ખબર નથી-લુ કાંઉદો કલામાં ભેલો શીંદલેલો ખીંબ્યા મતીદેણુ.
શું કાઇ કહે તેજ સાચું માનવું તેમાં મોટાઇ સમાયેલી છે ?-બહુ
પ્યોધો સગાગો નાકાંઉયે દીઐસામાં ગૌચીભોયા પારલા. પરમેશ્વરે
જ્ઞાન આપ્યું છે તેનો ઉપયોગ કરવો જોઇએ-પ્રયાતખેં પેઢાધો ન્યાંગો
પ્યુયામે. મારી સલાહ પ્રમાણે વરતશો તો સુખી થશો-ચુનો પ્યોદી
સગાટાઇ લૌયે ચેજુ ખાંજાયામે. પછવાડેથી પસ્તાવાનો વખત આવે
તેવું ન કરશો-નાઉકા નાંઉટયાભોયા અખા લારો દીહામ્યો મલૌખાને.
ક્યારે મરીશું તેની કાંઇને ખબર પડતી નથી-ભેરો તેયાદોમે સોરા મ-
તીનાંઇણુ. તમારામાં ને તેમાં ઘણો ફેર છે-ખીંબ્યા ને તુને અપૌંજી
ક્યારે. તમો સ્વારથી છો તે પરમારથી છે-ખીંબ્યા કાભોયા ચ્યાંદી, તુ-
મ્યા અપોનાંઇ તુ ચેજુ શીંધુ શીખાદી. આમ હોવાથીજ તેની દીનપ્રતીદીન
ચડતી થાય છે-દીલો લૌભોયામાં તને ને તને ટોભોયા શીખાદી. સારા
માણસની પેઠે સારાં કામ કરશો તો સુખી થશો-કાંઉદો લુલાઉ અલૌ-
મ્યા કાંઉગાંઉ લૌયુવે છાંદામે or છાંદાખામે. આ વસ્તુની કીંમત ઘટે છે-
દી ઐસા અફે થોદી. સંભાળીને રાખો-તૈસેજવા પ્યુયુયે ઠાખા. તમારો
માલ ખોવાયો હતો તે જડયો ?-ખીંબ્યારો કૈમ્યાં પ્યાઉખેરેહા યાયે-
ધલા. પોલીસને તપાસ કરવાનું કહો-પલંદોગો તૈસ્યાભોયા પ્યોખા.
તેમો હરામખોરોને પકડી કેદ કરશે-તુરોગા મીંદલોએગો પ્રાંયુવે કાંઉ છામે.
વખતસર કામ પુરું થતું નથી તેનું કારણ શું-અછેંટાંઇ અલૌ મપીતાપુ,
લાભ્યાંઉધલે. વખત થયા પહેલાં કામ પુરું કર્યા વગર જવાનું કહેતાં
શરમ લાગતી નથી ?-અછેં મશીખીંગા અલૌ મપીતાએને ઐંગો ત્વા-
ભોયા પ્યોદી મશ્યેતાપુલા. આવી વાત ખોલવાથી તમારી કીંમત ઘટે
છે-દીલો સગામ્યો પ્યોલો ખીંબ્યારો અતયે ચ્યોટે. ડુંગીનાં લુગડાં પહેરી
બીખ માંગી ખાય તો બીજું કામ કરવાની જરૂર ન રહે-ડુંગી અવોમ્યા
ડુપી ઢાંઉસાયે દીખીન અલૌ લૌભોયા અલો મશીણુ.

અભ્યાસ પાઠ ૩૮

તમારી પાસેથી હું માલ ખરીદીશ પણ દગો કરશો નહિ-ખીંચ્યા સીંગા કૌંચ્યા ચુનો વેમે ધોધાલે મલ્લેજાળાને. માલની કીંમત હું કરી શકતો નથી-કૌં અણેઆમાં મઠીદાણુ ચુનો. વરસાદ પડી રહ્યા બાદ દેડકાં અને ખીજાં જનાવરો બહુ બોલે છે-મો યુવાનાઉગો ફામ્યાદો અછા અતે કાંઉમ્યા ટોટે ઓરે. પૈસા ખરચવાથી પરીણામ સાફ આવે તો દીક-પૈસા કૌંનાઉગા અચ્યાં કાંઉલાયે ટોલાઉખી or કાંઉખી. મને જે માણસપર કંટાળો આવે તેની વાત કે મોં જોવું ગમે નહિ-ચુનો ભેલુ અપોમા મુંધો ચ્યાધો અખા તુ અચૈ કામ્યાનામ્યા મમીજાંણુ. બહુ ચાલવાથી હું થાકી ગયો છું-ત્વામ્યારો ચુનો મોરે. or પીંખાદે. તમો સાંજે ફરવા આવો તો હું રાહ જોઉં-મોછવમાં ખીંચ્યા અલેહુ લાયે ચુનો સાંઉમે. ફરવાથી શું લાભ છે તે તરત જણાશે-લેરો ભા અચ્યો શીદલે સોદો છેછીં તીયાખામી. માણસ ધમ્ધરનું પેદા કરેલું આણી છે-લુમ્યાદોગો ક્યા તખેંગા લૌધો અચૈ પૌમ્યા શીખાદી. તમારા દીલમાં દયા હોય તો આ વાતનો ઉપાય કરો-ખીંચ્યા સૈંટમાં તન્હાલો શીયે દી સગામ્યાગો વયુસાઇ or ગયુસાઇ. તમે અંહીથી જાઓ તેજ સલામતી ભરેલું છે-ખીંચ્યા દીગા ત્વારોહા એમટાં ખેને લોદી. નહિતો પસ્તાઇ જવાનો વખત આવશે-ધોમહો નાંઉટયા પીત્વા અછે યાઉમે. એ વખતે મારે માથે દોશ મુકતા નહિ-ધા અખા ચુનો અપોમાં અપ્યેમ્યા મટી-ખાને. સૌ સૌને પોતાના કર્મનું ફળ મળે છે-લુદાંઇગો નપુજા અચ્યો યારે. મુરખ માણસની સર્વ કોઇ મસ્કરી કરે છે-સૌટોરો લુમ્યાગો લુદાંઇ તયોરે. સામા માણસની વાત તોળવી કઠણ છે-ટફેધા લુ સગામ્યાગો અઠી સીયામીહા એમટાં ખેખીડે. મહાસાગરમાં કેટલાં માણસ ડુખી મરી ગયાં?-દમુદયામાં લુ ખેનયાઉ હમ્યો તે ત્વારલે. ધર વચમાં કચરો છે તે સાફ કરી શકતા નથી?-એમા અલેનાઈ અમાઇમ્યા શીદેહાં ધા મશીદાણુલા. મહેરખાની કરી તમારાં પુસ્તક વાંચવા મોકલો-એજુ યુયુવે ખીંચ્યારો સાઓમ્યાગો શાભોયા પોલાઇખા. આવતી કાલે તમો ફરી તેને આંહી મોકલજે-નફેગંગો ખીંચ્યા તુગો દીમાં ઠાલૌલાઇખ. હું ભુલ કરું તો માફ કરજો પણ ભુલ જણાવજો-ચુનો માલો શીયે કદો યુખા ધોધાલે અમાણે ખોખા. તમારે ને તેને શું સંબંધ છે તે કોણ જાણે?-ખીંચ્યા ને તુને ભામ્યાં અસાઈ શીદીગો બદલુ તીધલે. તમો એકલા માફ કામ કરો તો ખીજાને રાખવાની જરૂર નથી-ખીંચ્યા તયાઉં ચુનો અલૌ લીયે અછાધો ઠાભોયા અલો મશીણુ. પરીક્ષા વગર

કોઇનો ભરોસો કરી મારે ખાતા નહિ-મચીશ્યુયાખીં યૌખીડાઃ
આમનીને. અંતર મેલા ને મીઠા બોલા ધણા હોય છે-અદવેં નીતો
અપોમાં છોદાજવાને પ્યારેલુ તુમ્યા ભારે.

અભ્યાસ પાઠ ૩૯.

દરવાજે બંધ કરતાં મારો હાથ દબાવે ને લોહી નીકળજ્યું-તથા-
પૈધો અખા ચુનો લેમાંડિ ન્યાંખી ત્વે ઠવેખારે. હવે ક્યારે સાન્ને થશે તે
તો દૈવ જાણે-અખુ ભેરોમાં પ્યાઉમે નામ્યા તજ્યામ્યા તીમે. માજુરદેટે
દંડ તથા કેદ બન્ને સજા ફરમાવી-અયેભાંધ ઢાં ને ઠાંડિ નમ્યો છાંયા
અમૈ પેદી. આંહીના અધિકારીઓ ન્યાયી ને દયાળુ છે-દીહા મીજમ્યા
માંદો ને તન્હાભોયા શીખાદી. નીચેના માણસો તેઓને બદનામ કર છે-
આઉકા લુમ્યા તુરોગો નામે પ્યેઆંડિ પ્યુદી. ભાવની વધધટ ધ્યાનમાં
રાખજે ને આળસુ ન રહેતા-જે યોપોધો તઢીપ્યુઆ ને મપીયાને. જરૂ-
રના પ્રસંગે તાર કે કાગળ લખતાં ન ચુકતા-અચ્યાંડિ કેસાને તાંજે
ધોમહો સામ્યા યેભોયા મમાયાને. મારી મદદની જરૂર હશે તો આપીશ-
ચુનોરો આકાયા કુન્યા શીયેં કુન્યાં પેખામે. એવી વાતમાં શક ન
રાખતાં બેધડક રહેજે-દીલો સગામ્યાદવેં મસોવેખાને, ચાઉયાં મશી,
વખત આવ્યે સૌ ઠીક થશે. તે અનુભવથી સીદ્ધ થશે-અછૈંભારે. આલૌ-
માંખામી ઠો પાંડિનીમા તીમે. અત્યારે મોટી મોટી વાતો કરવી નકામી
છે-અખુ સગા ચીચેયાં પ્યોયાં અલધાવે. આ ભાશા શીખવી કઠણુ છે
છતાં તમે જલ્દી શીખ્યા-દી સગામ્યા તીભોયા ખેખીડે ધોધાલે ખીંબ્યા
છેછીં તીખી. શીખવવાવાળો કોઇ રાખેલો હતો?-તીભોયા તછો ઠારે
ઠીદે મોલા. શીખવવા કરતાં જાતે શીખવાથી જલ્દી આવડે છે-તીધાલે
કાઢાંધ તીંદા ટાલવેરે. ખીલકુલ મદદ વગર પારકી ભાશા શીખાય નહિ-
નેનેજી આકુન્યાં મશીબેને અછાધો સગામ્યા તીભોયા ખેખીડે. તે હીંદુ
મટી મુસલમાન થયો-તુ હીંદુડેગા ભૌટાપાધા હુંવેગા પતી રીદી. મુસલ-
માનો મસીદમાં નમાજ પઢવા જાય છે-પતીલુમ્યા પલેનાંધ નહાં શાભોયા
ત્યારે. તેઓના રીવાજ સારા છે-તુરો ઠાંઝામ્યા કાંઉધે. મુસલમાનો
વ્યાજ ખાતા નથી-પતી લુમ્યા અટો મસાણુ. તેઓ ક્યારે પણ ખોટું
બોલતા નથી કે દગો કરતા નથી-તુરો ભેરોમાં કલીકમા મપ્યોણુ
ધોમહો મલેણુ. તમારે ત્યાં યાપણુ રૂપીઆનું વ્યાજ શું મળે છે? -
ખીંબ્યાદો ઠોમાં છાઠારો ગુંવેગો અટો બલાહિ યાધલે. મહીનાના ભાવ
જુદા જુદા હોય છે-તલા તલાહા જે તછા, વછા શીદે or ક્યારે. રંચુન જેટલું
વ્યાજ ખીંજે કેથે મળતું નથી-યાંચુન મ્યોલાહિગા અટો ખેમાં મયાનાંધણુ.

વધારે વ્યાજનો લોભ રાખતાં નાણાં ખોટાં થવાનો વખત આવે છે-
અટો લોભા ચીયાં અયે શૌભોયા અખા યાઉલારે. આસામી સારી હોય
તો ડર નહિ-લુ કાંઉયે કેસા મશીયુ or અટવે મશીયુ. પરંતુ મોટી
આસામી એકદમ તુટે છે તે તમો ક્યાં નથી જાણતા?—ધોધોલે ચીચેજવા
લુરોગા ચૌટીયેમ્પો ભારે એરા ખીંચ્યાગા મતીધલે.

અભ્યાસ પાઠ ૪૦

તેનો ગર્વ તુટયો ત્યારે તે નીચે ખેડો—તુ ગૌ ચ્યારે નાંઉગો તુ ન્યે-
નેરે. મુરખ માણસ પોતાની મુરખાઈ જોતો નથી—સૈટોરો લુમ્યા કાસે
મટોરા મચીયુ. રાજને કારભારી લોકપ્રીય છે કે નહિ?—શ્યેંબ્યે મી
જીમ્યાદોગા પયધતાગો છીંમૌલાંઉઆંઉ શીદલા. રાજનો જીલમ કેવો છે
તે જોઈને લખજો-શ્યેંબ્યેમાદોગા અચેઅચાંઉ or આરમા ભેલો
શીદેગો ચીશ્યુયેયા. વધારે લોભ કરશે તો શરીર સુધરશે નહિ-
અપૌજી લોભા ચીયે લુગો મતાંનાઇયુ. વેપાર માટે સાધનો પુરતાં
જોઈએ-અલૌ લૌભોયા અયે પીલાઉ શીયામે. સાધન વગર સાફ કામ
થઈ શકતું નથી—મકુન્યાંખેને or મમાંજાખેને અલૌ કાંઉમુજવા મરી-
નાઇયુ. પુરતી સગવડ નહિ આપશે તો કામ બગડશે—પીલાઉ આકુન્યાં
મપયે અલૌમ્યાનાઇ પ્યેટોમી. પછે મને ઠપકા દેશે તે વ્યાજખી
નહિ—નાંઉકા ચુનોપોમાં અપ્યે ટીયાંધો મટોનાંઇયુ. લાભહાની તમારા
નશીખની વાત છે—અમ્યા અશૌ ખીંચ્યારો કાનાઇ અપોમાં શીદી.
માણસે પ્રયાસ કરવો એજ તેની સત્તાની વાત છે—લુગા ચ્યોજ્યારો
તુ લૌનાંઇયા શીદા. ખોટું બોલવાથી માણસ એક વખત છેતરાયછે—પલી
પ્યોરો લુમ્યા તખારે અલે પારે. જીડો સાચું બોલે તોપણ પછાડી કોઈ
માનતું નથી—પલી પ્યોધો લુમ્યાગા માંકજવા નાંઉકા પ્યોયેધોલે મયૌનાં-
ઇયુ. તમારા ગુજરાનનો આધાર કોનાપર છે?—ખીંચ્યાદો સાલાઉ
આમ્યાં બદલુ અપોમા શીદલે. તમો તેને નહિ નીલાવો તો તે મરી
જશે એમ નાહિ ધારતા—ખીંચ્યા તુગો સામપેયે તુ તેવામેલો મકી-
ખાને. તમારા જેવા ધણા છે તે તમારે સમજવું જોઈએ—ખીંચ્યાલાઉ
મ્યાજવા શીદે ધા ખીંચ્યા તીયામે. થોડા વખત પહેલાં તેને ખાવાનું અનાજ
ન મળતું તે તેને પુછીજો—મચ્યાખી તુ સામો પે મયાયુ સોરાગો
મેચીયા. અનુભવી માણસની વાત સાંભળવી જોઈએ—ટાધોલુ સંગા
નાંઉયામે. મઠ સાલ ઇનામમાં તમોને કેટલા રૂપીઆ મળ્યા હતા?—
મન્હે ખીંચ્યા મુલો ગુંવે બલાઉ ચારલે. તમો મારા તરફ બલમન-
સાઇ કરો છો તે છાની રહેતી નથી—ખીંચ્યા ચુનોપોમાં ચેજુ પ્યુદી

ધા મપોવે મનેનાઇયુ. સોનાના અછોડા આજે કેટલા વેચ્યા?—શુવે નાઇજેમ્યા ગને બેનગાંડિ યાંઉદલે. ત્રીસ અછોડા વેચ્યાથી રૂ. સાડા ચારસો મળ્યા જે ચટીને ત્યાં જમે કરાવ્યા—નાઇજેમ્યા તોંએ યાંઉયુવે ગુવેમ્યા લેયાગાંએ ચારે ધા ચટીસાંઇમાં છાઠારે. પૈસા વગર કાંઇ થવાનું નથી માટે નાણા દેનાર ધણી ગોતો—પૈસા મશીબેને ભામાં મલોનાઇયુ ધાજ્યાંઉ પૈસાપેધો લુગો સ્યાળા. સારી જમીનગીરી આપશે તો ચટીઓ લાખ બેલાખ રૂપીઆ દેશે—કાંઉદો અમાખાં પેયે ચટીલુમ્યા ગુવે તૈતે નૈતે લાઉ પેમે. વ્યાજનો દર વધારે છે માટે ઉતાવળ નહિ કરતા—અટોએ મ્યારે ધાજ્યાંઉ મમ્યાંને.

અભ્યાસ પાઠ ૪૧

ચટીપાસે તમારા કુલ કેટલા રૂપીઆ છે અને વ્યાજ શું દે છે?—ચટી સીમાં ખીંબ્યાદા ગુવે અપાંઉ બલાઉ શીદલે ને તુ અટો બલાઉ પેધલે. પાણીનાં કામ ભરી જમવાનું પીરસો—યે ખાધો ઔમ્યા યે ખાપી થમિં કુખા. આ કામ થોડા વખતમાં થાય તો થાય—દી અલો ટોરોચામાં પીયે પીયે. જાજો વખત લાગે તોપણ ચીંતા નહિ—અઠે પો કૌયે અટવે મશીયુ. તમારા ઘોડા કરતાં આ ઘોડો વધારે જડો છે—દી મીંગા ખીંબ્યા મીડે વારે. સૌથી પાતળો આ હાથી છે; તે કીંમતી છે—દીસીં અપીંઝોં શીયાદી—તુ અટો ટાંડે. તમે આવશો તો તે કામ જરૂર પુરું થશે—ખીંબ્યા લાયે ધા અલો સેસે પીમે. વધારાના માણસોને સાથે ન લાવતા—પોમો લુમ્યાગો પા મયુગેખાને. રહેવાની ખાવાની સગવડતા પુરતી છે—નેભોયા સાભોયા અકોં અતીં ઠાદી. શરીરમાં રોગ ન હોય ત્યાંસુધી વાંધા નહિ—કોદેમાં યોગા મશીખીંગા કેસા, મશીયુ. શીયાગો ઉનાળો ચોમાસું ત્રણ રતુ છે—છાંદવે નુવેદવે મોદવે તૌમ્યોધો ઉતુ શીદે. કુંડીને લીધે ગરમ કપડા પહેરવાં જોઇએ—છાંદીજ્યાંઉ નુવેદો અવોમ્યા વોયામે. ગરમીથી માયું દુઃખે છે ને શરીરમાં આળસ થાય છે—પ્રદી અટવે ધાંઉ કાઇતે કો પીદે. દરીયામાં તોફાન થવાથી જહાજ બુડીગયું—પેનલેમાં લાઇટોરો or મીંદાંઈ અટવે તીખો હમ્યો ત્વાખી. આંહીથી સ્ટીમર ક્યારે ઉપડશે તે કહો—દીગા મીતીખા ભેરોખા દવેમલે પ્યોખા. અડવા-ડીયામાં મેલ બે વખત આવે છે ને જાય છે—ખુનચેટભાનાઇ નખાઉ સામો અખ્યાં અત્વા શીયાદી. ફેરી હમેશાં ઉપડે છે પણ મેલમાં લાંખી મુસાફરી સારી—યેમાં or કદો નેદાંઇ દવેતે ધોધિલે સામોદવેમાં ચીચેયાં ત્વાલાયાં કાંઉખાદી. ટપાલ સ્ટીમરમાં આવે છે કે રેલવેમાં?—સામો સામ્યાં મીતાખાને લારલા ધોમહો મીચાને લારલા. બનેમાં આવે

છે ને એક દહાડે મળે છે—નખુલોંમાં પારે—તનેરે ચારે. માલ ડખા
 નેધએ છીએ કેટલા વખતમાં આપી શકશે?—કૌંટુવેમ્યા લોહુંદે—
 બલાઉચ્યામાં પેનાંઈદે. પ્રથમથી ચોવીસ કલોકની નોટીસ આપને—
 અયેં નસે લેનાઈલા નોટીસા પેખા. પચાસ માઈલ સુધી બે ટન બોળનું
 શું ખરચ લામશે?—માઈપો ગાંઝે અટવે અછેં નીટાંકા બલાઉ ચેયા-
 મલે. આ ધરનો કીરાયો શું છે ને તે ક્યારે દેવો પડે છે?—હી તાઈ
 લાગા બલાઉ પેયારે—ભેરોખા પેયારે. સરકારી જગાત કેમ કેમ ચીજો-
 પર દેવી પડે છે?—બે ઓસા અપોમા અસોયા અખા પેયાધલે. જગા-
 તનો બોળે આંહી વધારે જણાય છે—અખુ પેલરા હી મ્યોમાં મ્યાઝવા
 ઠીદે. તમારી મીલમાં હમેશાં કેટલો કપાસ પીલાય છે—ખીંબ્યા સેઢવેમાં
 નેઢાંઈ વામ્યાં બલાઉ ચેનીઈલે. રૂનાં બંડલ કરોછો કે ગાંઠડી બાંધો છો?—
 મુંઢા અઠી ઠોંધલા ધોમહી સીઠાંધલા. જંગલના લોકો કપાસીઆ ખરીદે
 છે—ટોગા લુમ્યા વઝીમ્યા વેરે.

અભ્યાસ પાઠ ૪૨

કપાસીયાના વેચાણુ માટે શું ગોઠવણુ રાખી છે?—વઝીમ્યાગો યાંઉ-
 બોયા ભેલો સીઠાંધલે. માંડે માનો તો ફરી આ રસ્તે નહિ જતા—ચો
 પ્યોદી સગાગો નાઠાંઉયે નાઉટકાં હી લાંગો મત્વાઝીને. પરખારા માણસને
 ઉધાર કેમ આપી શકાય?—અછાધો લુમ્યાગો અચુવે બેને પેનાંઈદે.
 તેને માથે કરજ ધણું છે ક્યારે પતાવશે?—તુ અપોમાં અચુવે ટે મ્યારે-
 ભેરો પ્યાં પેનાંઈદે. દીવાળું કાઢવાનો વખત આવે તેવું લાગે છે—તુમ્યા છી
 ગુંવે પ્યાં મપેછંધો અખા યાઉલાખી ઠીદે. નેઈ વીચારી કામ કરે તો
 હજી પણ સાંડે છે—ચીરયુપી અલૌ લૌયે અગુલે કાઉઆદી. તે મુરખને
 અવીચારી હોવાથી માંડે માનતો નથી—તુ લુમાઈ ને સૈ નાઉટોજ્યાંઉ ઓ
 પ્યોદીગો નામઠાંઉયુ. પોતાને ડાયો સમજી ખીજનું સાંભળતો નથી—કો
 ભોગો લૈમાધો ઠાદીજ્યાંઉ તુમ્યાગો નામઠાંઉયુ. પરચુટણુ માલ શું છે?—
 લેલી કૌંમ્યા ભામ્યા શીદલે. નાળીયેર વગેરે ખીજનું શું છે?—ઓંદી નાઉગો
 ભામ્યા શીદલે. મેવો કેટલી જાતનો મળશે?—અસાતી બેનમ્યો શીદલે. ઓછી
 કૌંમતે મળશે કે જાસતી?—અફો છોઝવાને યામલા ધોમહી પોનેલા. આજે
 તેને તાવતો નથી આવ્યો ને?—ગને તુ અફ્યા મેટેદેખુનો. કોના તરફથી
 જપાન જાઓ છો?—અદહુ ભેગા જપાન પ્યેગો ત્વાધલે. તે અવળી સલાહ
 દે છે—તુ બ્યાંબ્યાં પ્યુરે. કેમે કરી અમારાં નાણાં આપી શકશે?—
 ભેલો લૌપ્યુપીડા ચુનો ગુંવે પેનાંઈદેલા. કાટમાં ફરીયાદ કરવી પડે
 તે ઠીક નહિ—પ્યાંમાં ટ્યા સોયે લોહંયા મકાઉબાણુ. નકામો ખરચ થશે

ને હેરાન થવું પડશે-અપોમો ઝરખ કોમે ને હનાંઉશ્વેયાં ખાંયામે. તમારા મોઢામાં દાંત પડી ગયા છે શું?—ખીંબ્યા પઝરેમાં તુવા ચોગેલા. શું આ વાતનો ઇલાજ નહિ જ કરો?—એને દી સગાગો મધુનાઇજીલા. તમો ખરાખ થઈ જાઓ તે કરતાં હમણાંજ જાઓ તે સાફ—ખીંબ્યા ફ્યેસીપીયુવે ત્વાડેગા યખુ ત્વાયે કાંઉધે. તેની મરજી અતુસાર હું વરતી શકીશ નહિ—તુ તમો અટાંઈ ચુનો મધુનાંઈજી. ગુલામ રાખવાનો રીવાજ સરકારે કાઢી નાખ્યો—ચું હામોયા અસોયામ્યાગા ઉપડીમ્યા ફ્યોપેલાઈદી. મહીનામાં કેરટ કેટલો વખત ભરાય છે?—લાઠવે થાં મ્યાગો બેનખા સીમાદલે. આંહી વકીલો કેટલા છે ને સૌથી હુશીયાર કાણુ છે? દીમાં શનીમ્યા બેનયાઉ શીદલે ને તુમ્યામાં બદલુ લેમા-ઝવા શીદલે. નાણાંની રસીટ છાપેલી કે લખેલી મળે છે?—પૈસા લેમા પૈનેપીતા યારલા ધોમહો યેપીતા યારલા. જાડા કાગળમાં હીસાખ લખી રાખજો—ફ્યો સેકુદવે સયેમ્યા ચેકાલાઇખા. તમારા લેણા પૈસા તેણે ચુકાવી આપ્યા—ખીંબ્યા રવેસા સયા તુગા શ્યેખી. આજે તમારો છે તમો આવશો?—ગને પુવે ખાંડે—ખીંબ્યા લામલા. કેટલી વખત તમો તમારો જોયો—બેનખા પુવે ખીંબ્યા મીંદલે. જોવા કેટલાક માણસો આવે છે—હુ બેનયાઉ ચીમોયા લારલે. ત્રણસો ચારસો આવે છે—તૌંયા લેયા યાઉલારે.

અભ્યાસ પાઠ. ૪૩

કાંઈ પણ કમતી કરી નાણાં લેજો કારણ કે તે ગરીબ છે—અને-જ્યે શોપીડો ગુવેમ્યા યુખા ધોજ્યાંઉ તુ શીયેરે. પૈસાદાર માણસે સારાં કામોમાં પૈસા વાપરવો જોઈએ—છાંદાઝવા લુમ્યાગા ગુવેમ્યા કાંઉદો અલૌમ્યાનાઇ તૌંયામે. સુવાને ગાદલું પલંગ ને તકીયો મંગાવી લેજો—એમોયા ખડી મોયા ને ધાંઉઆંઉ યુમાલાઇખા. આ વસ્તુનો શું ઉપયોગ છે તે કહેશો?—દી આંસાગો બેનેલૌ તૌંઆંઉમલે ધાખ્યોમલા. તમારો ખોવાયેલો માલ પોલીસે શોધ્યો કે કેમ?—ખીંબ્યા પ્યાઉખેરે પીસીમ્યા પલીતામ્યાગા સ્યારલા મસ્યાખુલા. ના હજી જડ્યો નથી; મળેથી તમોને જણાવીશ—મહોબાલુ-અગુ મસ્યાલુ; યાયે ખીંબ્યાગો તઢી યેમે. પગ લાંબી ગયો તો દવા નથી કરતા?—છીડાઉ ચ્યારે સે મકુવેખુલા. રોગ વધેથી ઉપાય કરશો તો આરામ નહિ થાય—યોગા ટોઆંઉ પ્યુયે યોટીયે મપ્યા ઉદેખુ. હમેશાં કેટલો માલ આપી શકશો—આપી શકો તેટલો જ કહો—નેદાંઈ બલાઈ કૈમ્યા પેનાઇદલે—પેનાઇદલાઉ ખોખા. માલ ન આપો તો નાણાં મને પાછાં હવાલે કરો—કૈમ્યા મપેનાંઈયે ગુવેમ્યા ચુનોગો પ્યાં આખા. કેસની વીચત બહુ જાણવા લાયક છે—ચૌંદયામ્યાગો એમટી

તીતાયાં કાંઢિયાદી. આ ગામમાં આખરૂદાર માણસ કોણ છે?—દી મ્યોઠવેં અતેગૌ શીધોલુ બદલુલે. પૈસા હોય માટે આખરૂ હોય એમ નીયમ નથી—પૈસા શીયે ગૌઅતયે શીયામેલો કૌઝા મશીયુ. પૈસા તથા આખરૂને કરો સખંધ નથી—પૈસા ને ગૌ અતયેગો ભામાં મસાંધયુ. આખરૂ ખાન દાન કુટુંબપર આધાર રાખે છે—ગૌ અતયે તૈમુવેધો લુમ્યા અપો આકાયા શીયાદી. કુળવાન માણસ આખરૂથી ડરી ચાલે છે—તૈમુવેધો લુમ્યા કોગૌ અતયેગો ચાઉલાયાં કાંઢિમુઝવા અત્વા શીયાદી. તમો તેને આટલા બધા શા વાસ્તે ચાહો છો?—ખીંબ્યા તુગો બેનેન્યાંકિ દીહામ્યાગો ચાધ-ધલે. શું તે રૂપાળો અગર જનદુગર છે?—એને તુ હૂલારલા ધામહૌ પ્યુઝ દાધલા. ખીલકુલ સાચું બોલો તો જ છેદલે લાલ છે—અપાંકિ કાંઢિગાંકિ માંમમાંમ પ્યોયે નાઉઝૌ અમ્યા શીયાદી. સાંકળ-પત્રાં—સ્ત્ર વગેરે પરચુ-રણ ચીન્ને લાવ્યા?—તાંન્ને તોપ્યા તું નાંકિ લેલી ઔસામ્યા યુગેખીલા. સગાંઓ કાંધ લાલ ન દેખાવાથી દુર ખસી ગયાં—સ્વેમ્યોમ્યા ભામાં અચ્યો મચીલો અઢિવેળ સ્વેતવારે. પેલું લાકડું ભારે છે ને આ હલકું છે—ધા તી લેરે ને દી તી પોરે. તમારી સાથે ફરવા આવે છે તે હાલ ક્યાં ગયેલ છે—ખીંબ્યા અટુ અલેહ લાધો લુ અણુ ભેગો ત્વારલે. વરસ્પદ બહુ આવતો નથી, માટે કામ પુરું કરી ઘેર જઓ—મો અપૌંછ મચુવાયુ, ધાન્યાંકિ અલૌ પીપીડો અંગો ત્વાયા. તેહેવાર હોવાથી કાલે કારટ બંધ છે—ઉખી શીધાન્યાં યૌ નકાં પધતે.

અભ્યાસ પાઠ ૪૪.

આ માણસ પાતળો છે પણ બહુ ખાય છે—દીલુ પૈદે ઘોઘાલે અસામ્યા ટે સારે. આ જંગલ ગીચ છે પણ સાગવાન જડતો નથી—દી ટો દૂરે ઘોઘાલે ચું મશ્યાયુ. કુહાડીથી આ લાકડું કાપો અને પછે વેરો—દી તી પાઉસૈને પ્રયાલાઈ નાઉકો લ્વાયા. પચ્ચરના દુકડા કરો અને સડકપર નાખો—ગેમ્યાંગો ખૌલાઇયા ને લાં અપોમાં છાયા. આ બરમાને પગપરના ત્રાજવાં મેં જ્ઞેયા નહિ—દી ભમાલુ છીડાંકિ અપોમાં મીંઝાકિ ચુનોગા મશીયુ. સાયળપર ત્રાજવાં ન હોય તો બરમો કહેવાય નહિ—પાઉ અપોમાં મીંઝાકિ મશીયે ભમાલુ મખોનાંધયુ. સવારમાં ઉડી મો સાફ કરી ખીડી પીધી—મને હાપી મેહનાં તીંપી સેલધ તાઉખી. ચાપી પાન સોપારી ખાઈ બજાર લેવા ગયો—લફેયે તાઉખી. કુંકુદી સાપીડો છે વેલો ત્વારે. બજારમાં ભુવારીની ગાડી ત્રણસો આવી હતી—એમાં પ્યાંકિ લેમ્યાં અસી તૌયા ચાઉખી. મેં બે હજાર ટોકરી ૧૪૦ રૂ. ના ભાવથી લીધી—પ્યાંકિ દાંકિ નકાંકિલાકિ ગુંવે તયાલેએ એમાં ચુનોગા વેરે.

વધારે ખરીદવાનો હુકમ મળ્યેથી આવતી કાલે જોશું-આમ્યા વેભોયા અમીં યાંયેં નફાં ચીખામે. ફેટલી ગાડી આવે છે તે જોઈ મને તરત ખબર દેજો-લે જોનગી લારે ધા ચીપી ચુગોનો છેછીં તદી પેખા. તમારા કામના બદલામાં તમને રૂ. ૨૫ મહિનો મળશે-ખીંબ્યા અલૌ અસાઅટવે ખીંબ્યા લાગા ગુ'વે અસૈં યામે. કેમ? ખુશીછોકે ?-હાઉલા-તમે ચ્યારલા or ચ્યેરલા બળદ ચરાવવા માટે રજા મેળવવી જોઈએ-નુયામ્યાગો મ્મે સાજોભોયા અખ્વીં ખાંયામે. તમને જોઈતી વસ્તુ હું લાવી આપીશ-ખીંબ્યા લોહુંદે ઓસાગો ચુનો ચુલામે. પાણીને માટે પહેલાં બ'દોઅસ્ત કરવો જોઈએ-ચેગો પથમા પીઝીઆઉ લૌયામે. તમારા સંબંધીઓને છોડી આવ્યાં તમોને ઘણો વખત થયો હોવાથી તમને તેઓ યાદ નથી આવતાં? -ખીંબ્યા સ્વેચ્છોમ્યાગો ઠવેપી લાયાં ટે ચ્યાખીજ્યાઉ ખીંબ્યા તુરોગો મલૌંચુલા. મને કાઢને માટે કાંઈ લાગતું નથી-ચુનો બદલુમે લામાં મલૌંચુ. રાત અંધારી છે-દિવસે આવજો લા માધતિ-નયેમાં લાયા. રાત અજવાળી છે-ફાનસ ન લાવતા-લા તારે મીઝેં મયુગેખાને. આ વસ્તુ ટોપી કરતાં વધારે કીંમતી છે-દી ઓસાગા ઓઠોડે અશે ટાંડે. તમે મારી રાહ જોશો? -ખીંબ્યા ચુનો અચાઉગા લાઉશાઉ નીમલા. તે જવાનો હતો પણ આહીં કામ આવી પડવાથી જવાનું મુલતવી રહ્યું-તુ ત્વાભોહાએ ધોધાલે દીમાં અલૌકેસા અયેં લોદી-અટવે મત્વાનાઇચુ. મીલ વેચવી હોય તો મને કહેજો અટલે સારા પૈસાથી ખરીદનાર હું ગોતી આપીશ-ખીંબ્યા સૈયૌં યાઉજ્યેં ચુનોગો ખો આ ધાક્યેં કાઉગાઉ પેસાને વેધો લુગો ચુનો સ્યાપેમે.

અભ્યાસ પાઠ ૪૫

આંહીથી વધારે છેટે ફરવા જાઉં પણ આજે વરસાદની ખીકથી તરત પાછો ફર્યો-દીગાડે અઉવેજ ચુનો અલેહ ત્વારે ધોધાલે ગને મો યુવાભો ચાઉસયા અટવે છેછીં ખ્યાંદી. ચાલી ચાલીને થાકી ગયો છું જોથી વીસામે લેવો પડશે-ત્વાયાધાને ચુનો ન્યાંઉખી ધા જ્માઉ ચુનો અમે ફ્યેઅૌમે. સ્ટેશન માસ્તર ઉપર તેના ઉપરીઓની બહુ મેહેરબાની છે-ચૌલાઇ અપોમા તુ અપોગા મેંગા અપૌજ ચીસ્યુરે. રૂ. ૪૫ પગાર વધારી તેની માંડલે બદલી થયાનું સંભાળાય છે-તલાહ ગુ'વે લેઝેગાંજ્યાને લાગા ટોપીડોગા માંડલે ચૌંગો સ્વેચામે ચ્યારે. તેનો પગાર વધ્યો તે ખુશીની વાત પરંતુ તેના જવાથી બહુ દીલગીરી થાય છે-તુ લાગા ટોપીડો ચારાગો ચુનો અપૌજ વુંતારે ધોધાલે તુ ત્વાયેં ચુનો અપૌજ લાંડે. કામમાં પણ થોડી ઘણી અડચણ પડશે-અલૌકેમા

ચુનોરો નેને ફીલેમ. તેની બહલી મોકુફ રાખવા તેના ઉપરીઓને અરજ કરીશું—અંઠે લુગો ચુનોરો શાઉમે—મરવે મખ્યાંઘિયાઆંઘિ. કાંકરેટની ગાડી-પર મ્યુનીસીપાલીટીમે શું કર દેવો પડે છે?—ચાઉએગ્લેહા લે તમ્રી અપોમાં મ્યુનીસીપાલ અખા બલાઉ પેયારે. તમોને મારો વિશ્વાસ નથી? ખીંબ્યા ચુનોગો મતીંગાબુલા. અરમામાં મોટામાં મોટા પરવતનું નામ શું?—હમાપ્થેમાં ટાંઇ અમ્પેઝીંહા નામે બાલે. કપાસ જોઇએ તેટલો મળે છે પણ ભાવ વધારે છે—વામ્યા યાધમ્યાગો ચારે ઘોઘાલે ઝે મ્યોરે. કામ કર્યા વગર નકામા બેસી કરજ કરી ખાઓ છો?—અલો મલોએને અલધા ઠાંધીપી શુવે છી સાધલા. ગઈ સાલ જીન ચાલ્યું હતું પણ આ સાલ પાણી નહિ મળવાથી બંધ છે—મનેહ સે ખોંડે ઘોઘાલે દી નેંહમાં યે મયાલો સેયો પૈકારે. કુવામાં પાણી નહિ નીકળ્યું?—યે હવેમાં યે મઠવેશુલા. સાઠ ફુટ ઉંડું ખોદ્યું તોપણ પાણીનો છાંટો દેખાયો નહિ—અને પે છાઉસે ટુંધળી ઘોઘાલે યે અપાઉ તખુગો મમીશુ. રેલવે પાસે તળાવ છે તેમાં પણ પાણી નથી—ખુદાયો નીરે યેધાં શીદે હોમાલે યે મશીશુ. ગઈ સાલ વરસાદ તો સારો પડ્યો હતો છતાં પાણી કેમ નથી?—મનેહ કાંઠિગાંઘિ મો યુવાઘાલે યે બેને મશીધલે. વરસાદ સારો હતો પણ તળાવ ભરાય તેટલો જોરથી એકી વખતે નહિ પડ્યો—મો કાંઠિધે ઘોઘાલે તખારે અપોજી મો મયુવાલો યેધાં મપ્યેશુ. માણસોને બેસવાની ગાડીપર કર કમતી દેવો પડે છે કે નહિ?—લુમ્યા કાંઠભોયા લે અપોમાં અખા શો પેયાધલા મપેયાબુલા. અજવાળી રાતમાં કે અંધારી રાતમાં તમો મુસાફરી કરવી પસંદ કરો છો?—ખીંબ્યા અલેહઅયા ત્વામાગો ભાતાઢૈંગો ત્વાભો સૌ શીદલા ધોમહૈ માંઘિમાધઢૈંગો સૈ શીદલા. તમારે જે જે વસ્તુની ખોટ હોય તેનું લીસ્ટ બનાવી આપો—ખીંબ્યા બે અમ્પોહા? ઔસામ્યા લોહુંદીહા સા પેયા.

અલ્યાસ પાઠ ૪૬

કરજના કેટલા રૂપીઆ તમારાપર બાકી છે ને વ્યાજ શું ચઢે છે?—ખાંબ્યાપોમાં અચુવે બલાઉ શીદલે—અટો બલાઉ ટીંધલે. વેપાર કરવાનું દીલ નહોતું તો શા વાસ્તે આટલું ખરચ કર્યું?—કૌં કુભોયા સૈ મશીયે બાફયુલો અકૌં ખાંદલે. તમારે ને તેને ન બનતું હોય તો શા વાસ્તે અલમ નથી રહેતા?—ખીંબ્યા ને તુને મટ્યે બાફયુલો તજામ્રી મનેધલે. નીતીથી ચલાય તો સાફ—ફ્યાંઘિબ્યાંઘિ તુ પીસીંગો લોયે કાંઘિ. અનીતી કરવાથી એક પૈસા પણ મળતો નથી—મફ્યાંઘિએને લોયે તમ્યાલે મમાશુ. નીમક હલાલીથી કામ કરી ગુજરાત ચલાવવાનો વીચાર રખો—

ક્યાંકિંબ્યાંકિં તાધા લૌકિકાગો સેકુઆ. દગલખાજી પકડાઇ જશે તો આખર જશે ને કાંઈ સામું નહિ જુએ-તુમ્યા પીસીગો મટયા તરફ લાયે અશૈ કવેલેમે, નાઉકા ખીંબ્યાગો બદલુમાં લે મચીસ્ચુયાયુ. તમારા ખાપ દાદા આ ધંધા કરતા હતા કે તમોજ કરો છો ?-ખીંબ્યા મીકાએ દી અલૌમ્યાગો લૌતાધલા ધામહૌ ખીંબ્યાગા સાપીડોગા લૌધલે. ચારે તરફ ઝાડની ઘટા હોવાથી પવન વાતી વખત બહુ ઠંડી લાગે છે-લે બેગા તીપી વાંધનીયે લે તાઇધા અખા અલૌ એરે. આંહી ગરમી બહુ પડે છે-દીમાં એમટાં પુરે. રસ્તાપર વરસાદ પડવાથી કાદવ ધણો થઇ ગયો છે-મો યુવાલો લાં અપોમાં શુંલુવે મ્યારે. છેટાની ગાડીઓ ચાલી શક્તી નથી-અઉવેગા લેમ્યા મલાઇનાંઇયુ. આ માટે હું જવાબદાર નથી-દીહામ્યાન્યાંકિં ચૌ અમા મખાંયુ. જપાને રશીયા જ્નેડે લડી જીત મેળવી જથી જપાનને બધા મિત્ર કરવા ઇચ્છે છે-જપાન રશીયા ને સીતાઇધા અખા જપાનગા નાંઇડે રશીયાગા શૌડે ધાઅટવે દીપીન ટાંઇ પીયેગા જપાન રચેબ્યેગો તજેંએ મઇસુવે પ્રુવેરે. મોટાને સર્વ કાંઈ માન આપે એ કાંઈ નવી હકીકત નથી-પેસા પોમ્યા લુજીમ્યાગો મ્યેહના લૌચારે પુભાંભો લામા મશીયુ. તમો કુલ કેટલા માણસ છો ?-ખીંબ્યા લુ આલૌ બેનયાકિં શીદલે. પોસ્ટકાર્ડ ટીકીટ ને કવર પોસ્ટ ઓપીસથી મળશે-તબ્યારા સાઅેસેકુ ને નખ્યાદાં ગાંકિ ને સાઅે સાભોદાઇમાયાનાઇદે. પરચુરણ ખરચ મહીનાનો શું લાગે છે ને તેનો હીસાબ ક્યાં છે ?-તલાહ અટવેભો લેલી તૌટે ઝરમ્યાહા બલાકિ કૌનીરલે; દી સચેમ્યાહા ભેમલૌ. દર મહીનાનો હીસાબ બતાવી રોજમેલમાં સહી લેઇ જજ્ને-લાઝે સચે ધ્યાખા સચે ધ્યાપીડો સાઅેમાં લેમાં ઠાખા. ગેરબ્યાજખી ખરચ એક પૈસો પણ નહિ કરતા એ ધ્યાનમાં રાખજ્ને-પૈસા તબ્યામાં અલધા મકોબાને ધામ્યાહો તદી ઠાખા. ધરમ સંબંધી ચરચા સહન કરી શકશો ?-હનીનો-દીગો ખાંનાંઇદલા. નહિતો સાંભળવા નહિ જતા-લૌમહૌ ચ્યાભોયા મત્વાને. ધરમ સંબંધમાં તમો અગ્નણ હો તો ચુપ રહેજ્ને-લૌટાપાધા સગા નાઇ ખીંબ્યા મતીલો શીયે મચોને.

અભ્યાસ પાઠ ૪૭

તમારે તમારું માન જાળવવું જ્નેઇએ-ખીંબ્યા ગૌઅતયેગો તૈંહાયામે. પહેલેથીજ સારાં કામ કરશો તો સુખી થશો-પથમાગા અલૌમ્યા કાંઉમકિં લૌયે ચેઝુ ખાંઝાયામે. વારંવાર ખાવાથી અનાજ પચતું નથી-ખનાખનાં સાથે થમીં મચેયુ. આપ જમ્યા ?-ખીંબ્યાગા થમીં તૌઝાંકિં લૌપીખીલા. હું ક્યારે પણ તંદુરસ્ત નહિ તેમ નથી-ચુનો બેરોખાલે મમાલો

મર્યેયુ. મોટી ઉમરના માણસો કરતાં નાની ઉમરના માણસો ઘણી વખતે હુશીયાર હોય છે—અતે ચીધો લુમ્માડે અતે ગંધો લુમ્મા ખનાખના લેમાઝવા શીઆદી. બુદ્ધીવાળો માણસ તેની બોલીપરથી કળી શકાય છે—ન્યાં શીધો લુગો તુ ખોપીતા સગાપોગા તીનાંધ્યાએ. શરવાતથી તકરાર કરશે તો પરીણામ સાફ નહિ આવે—અસાગા સગા મ્યાયે કંઝિગાંઢિ અચ્યો મયાનાંધ્યુ. ડાકુ લોકાએ તેને બહુ માર માર્યો નથી માથું કુટયું ને બહુ લોહી નીકળ્યું—ભીયાગા તુગો એમટાં યાધખી ધોળ્યાંઢિ તુ ધાંઢિ કવેલધખી ને ત્વે અપોંછ હવેખી. તેઓને બુલકુલ ન માર્યાં તેનું કારણ શું?—તુરોગો ભામાં મયાધપુ—ભાળ્યાંઢિલે. સામેથી દોડતો આવનાર માણસને તમે ઓળખો છો?—ટફગાપીધલાધો લુગો ખીંબ્યા તીધલા. બહુ દોડવાનું કાંઈ કારણ હોતું નેઈ—પુછેથી માલમ થશે—મ્યામ્યા પીધભોયા અચ્યાંઢિ તખુઝી શીયામે—મેયુવે તીમે. તમારા હાથપગ બહુ નબળા છે માટે દવા કરો—ખીંબ્યાં છોંડાંઢિ ને લે અપોંછ પેદે ઠોળ્યાંઢિ સે કુખા. તરતજ દવા કરશે તો હેરાન થવાનું નહિ બને—છેછીં સેકુયે હનાંઢિસ્યેઆંઢિ મર્યેયુ. ડુંગી લોકા ધરમનો બોધ કરે છે તે સાંભળવા નથી જતા?—ડુંગીમ્યા ભોટાપાધા ટયા હોરે—ધા ચ્યાભોયા મત્વાખુલા. જોડા પહેરી ચાલવું બહુ સહેલું છે—ફનાં વોપી ત્વાયાં ટેલ્વેરે. ધરમની રીત પ્રમાણે જોડા ઉતારી દેવળમાં જજો—ભોટાપાધા ઠોઝા અટાંધ ફનાં છોપી ચાંઢિમાં ત્વાઢો. શાવાસ્તે આજે કારટ બંધ છે?—બેળ્યાંઢિ ગને યો પેધલે. પાંચ માસની રજા પુરી થઈ છતાં તે ન આવ્યો ગાંલાહ અખ્વી પીધાલે તુ મધ્યાંખુ. વધારે રજા મેળવી હશે—પો અખ્વી યાડીદે. ઓશીસ બંધ હોય ત્યારે તમે ક્યાં જાઓ છો? યો પંધો અખા ખીંબ્યા ભેમાં ત્વાધલે. મંદવાડને લીધે હું બાવીસ દીવસ કામ નહિ કરી શક્યો—ચો મમાલો નસેનયે અટવે અલૌ મલૌનાંધ્યુ. તેટલા વખતનો પગાર અરધો મળશે—દીહામ્યા અઠેમો લાગા ટઉવે યામે. દયાલુ ઉપરીઓ હોય તો બધો પગાર આપે છે—તન્હાધો અઠે લુમ્મા શી યે લાગા આલમ તુરો પેરે. હમેશાં ચાર કલાક વાંચવા રીવાજ રાખે તો બસ છે—નેદાંધ લેનાધ અટવે ફાભોય ઠોઝા ખાંયે લાઉલાઉખી. વાંચેલું બધું યાદ રહેતું નથી—ફાપીતા આલૌ સગામ્યા મમાહ્હાખુ. પરવા નહિ—હમેશાં વાંચતા રહો—કેસા મશીખુ—નેદાંધ ફાખા. આખા ગામમાં ફરી આવ્યાથી શું ખખર મળ્યા તે કહો—અલૌ યુવામાં શાહિવાયુવે તદીમ્યા બા. યારલે ખોખા. બખર જોવા લાયક છે—ઝે ચીભોયા કાંઢિધે. તમારા જેટલું બરમીઝ તેને પણ આવડે છે—તુ લે ભમા સગા ખીંબ્યા લાઉ તીરે. દર અઠવાડીયે પુલ જોવા જાઓછો તો આ વખત મને સાથે લેતા

જાન્યે-પુન્યેદાંધ ટાંઢા ચીભોયા ખીંબ્યા ત્વારે દી અખામાં સુતેળો
અડુ સુતવાદો.

અભ્યાસ પાઠ ૪૮.

એક ઝાડ નીચે બે માણસ બેઠાં હતાં-તપીઆઉ લુ નયાઉ ઠાંધની
રે. એક માણસે ખીંબને રૂ. તેરસો ઉછીના આપ્યા-લુ તયાઉગા
દીપીન લુગો ગુંવે તઠાંઉ તૌયા છીપેરે. સાંથી તેઓ જુદે જુદે ઠેકાણે
આટ્યા ગયા-હોગા તુરો તછા તછા અયામાં લાઇત્યારે. પૈસા દેનારને
નાણાં પાછાં મુદતસર મળ્યાં નહિ-અછૈંટાંધ ગુંવે પેધો લુ ગુંવેમ્યા
પ્યાં મયાણુ. આખરે તેણે ફરીયાદ કરી-નાઉઝો તુગા ટયા રવેરે. નાણાં
આપતી વખતે ઝાડ નીચે કાંઈ ખીંબે માણસ નહિ હતો-ગુંવે પેધો
અખા તપી આઉ લુ તયાઉમા મશીણુ. દસ્તાવેજ પણ કરાવેલ નહિ
કારણ જંગલમાં શાહી કલમ કાગળ કયાંથી મળી શકે?-સાછો મછો
પૂરે ઠાંજ્યાંઉ ટોંમાં મીં મીંદા સેકુ ભેગા યાનાંધલે. વાદીએ શાક્ષી પુરાવો
આપ્યો નહિ-ટયાલો તેતી મપેનાંધણુ. ન્યાયાધીશ હુશીયાર હતો જેથી
દાવો સાચો છે કે ખોટો તે કાંઈ રીતે જાણવા કસોટી કીધી-અયેલાઇ
લેમાધોન્યાંઉ ટયાઅહમુ માંધા મંમાધા શીદે સોરાગો બેને તીભોયા
સૌંઝાંદી. ન્યાયાધીશે વાદીને કહ્યું ઝાડને જઈને પુછી આવ કે કારટમાં
સાક્ષી દેવા આવશે કે નહિ?-અયેલાઇ ટયાલોગો પ્યોરે તપીગો ત્વા
મેલાઇખ્યા સોરા યૌમાં તેતી પેભોયા લામલા મલાણુલા. વાદી ગયો પણ
થોડા વખતાં પાછો આવ્યો નહિ-ટયાલો ત્વારે ધોધાલે ટોરોઆમાં તુ
મપ્યાંણુ. ન્યાયાધીશે પ્રતીવાદીને પુછ્યું વાદીને પાછાં આવતાં કેમ વાર
લાગી?-અયેલાઇ ટયાખાંગો મેરેરે સોરા ટયાલો પ્યાંભોયામાં બેને અછૈં
ચ્યાખી. પ્રતીવાદી બોલ્યો સાહોખ, ઝાડ બહુ દુર છે-ટયાખાં પ્યોરે, તખે,
તપી એમટાં ઉવેરે. ઝાડ કયાં છે તે પ્રતીવાદી જાણે છે તેથી વાદીનો દાવો
સાચો છે તે પ્રતીવાદીનાજ શખ્દ ઉપરથી સીદ થયું-તપી ભેમાં શીદેગો
ટયાખાં તીદીન્યાંઉ ટયાલો અહમુ માંધા શીદે સોરાગો ટયાખાં પ્યોપીતા
સગાપોગા તેતી પ્યાદી. દાવાના નાણાં ખરચ સીકિ વાદીને આપવા પ્રતિ-
વાદીને કોરટે હુકમ કર્યો-અહમુ ગુંવેમ્યા ને ઝયઇ ટયાલોગો પેભોયા
ટયાખાંગો યૌ અમૈ પેરે. આ પરથી શીખવાનું એ કે સાચી હકીકત કાંઈ
રીતે જાણવા વગર રહેતી નથી-દી અપોગા તીંઆઉલાંઉ ધાવે સોરા
માંધા સગા બેનેલો મપોવે મનેનાંધણુ.

અભ્યાસ પાઠ ૪૯.

હમેશાં કપાસની કેટલી ગાડીઓ આવે છે?-નેદાંધ વામ્યા લે બેનઝી
લારલે. બધા કપાસ કયાં નાખો છો?-ગોડાઉન છે કે નહિ?-વામ્યા

અકોં ભેમાં છાઠાધલે? તાઇ શીદલા મશીબુલા? દલાલી ઉપરાંત ઇનામ આપવાની હકીકત ખોટી છે-પોઇગા અપો સુ પેભોયા તઢી મમાંહયુ. જુઠં નથી-સાચી છે, તમેને હું દસ્તાવેજ બતાવીશ-મમાંહયુ-માંદી-ખીબ્યાગો ચુનો સાછો પ્યામે. ઇનામ ન મળતું હોય તો શા વાસ્તે બધા માલ એકજ ધણીને દઇએ-સુ મયાયે બાપ્રયુલો કૌંમ્યા અકોં લુ તયા-ઉગો પેમે. તમેને ખોટું કહેવાથી અમેને લાલ શું? -ખીબ્યાગો કલી-કમાં સોયે ચુનોરોગો બા અમ્યાલે. અમારા પાસેથી ઇનામ લેવા જુઠું બેલો છો-ચુનો સીગા સુ યુભોયા પલી પ્યોરે. તમારી જ લુચ્યા-ઇથી ભાવ વધે છે-ખીબ્યા અલૈગા જે ટે ત્યારે. બગ્ગર ભાવથી રા. એક વધારે આપશો તો બધો કપાસ તમને મળશે-પાઉએગા ગુંવે તજ્યા પો પેયે આલમ વામ્યા ખીબ્યા યામે. કઠણુ કામ કરવા માથે લેતાં પહેલા વીચાર કરો-ખેધો અલૈ લૈસા મપ્યુખી સીંગ્યા. હવે દીલગીર થવું ન કામું છે-અગુ સૈ પુયે અલધાવે. માથે લીધેલું કામ પુરું કરી અરજ કરો તે બ્યાજખી-લૈસા પ્યુધો અલૈ પીપીડો ટાંડિભાંયાં ટોગ્યાદી. આ માણસ ન્યાયી છે-દીલુ ક્યાંડિમાદી. હુ દાણાનો વેપારી નથી-ચુનો સભા કૌંધે મશીબુ. આ સાલ અનાજ ધણું ખરીદ્યું તે કોને માટે? -દી નેંદમાં સભા આપૌંજી વેરે-અદહુભોલે. સંકડે અરધો ટંકા કમીશન લઇ ખીન્નઓને મોકલીએ છીએ-ગુંવે તયા અપોમાં કમીશન (અખા) ગામુ યુપી દીપીન કૌંધિમ્યાગો પોલાઇતે. હીંદુસ્તાનમાં વરસાદ કમ સંભળાય છે-બેગલામાં મો નેરે ચ્યારે. રૂનો ભાવ વધવા સંભવ છે-ધું જે પોમે ઠીદે. કેટલા ટંકા વધશે? ગુંવે બલાઉ પોમલે. નકી કહી શકતો નથી-અહુમામ મસોનાંઇયુ. બે વખત તમે કેસ હારી ગયા તો વધારે ખરચ હવે કરવો નકામો છે-નખા ખીબ્યા અહુમુ શૈંતવાખી યધાજ્યાંડિ અગુ બ્યમપોકૌંયાં. અલધાવે. કડીયા સુતાર વિગેરે જોઇએ તેટલા મળી શકશે-પામાંતમામ્યા લેતમામ્યા લોજીધમ્યાગો યાનાંઇદે.

અભ્યાસ પાઠ ૫૦.

બરમામાં હમણાં સો ટોકરી જીવારીનો ભાવ શું ચાલે છે? -ભમા-ખેમાં અગુ પ્યાંડિ ટાંડિ તયાહાજે ભેલો નીરલે. રા. ૧૩૫ નવી જીવારીનો ભાવ છે-પ્યાંડિ અતે જે ગુંવે તયા or તલૈતા ત્રૌએગાંન્યા શીદે. જીની મળી શકશે? - પ્યાંડિ અહાંડિ યાનાઇદલા. નહિ મળે-મયાનાઇયુ. જીની નવી જીવારના ભાવમાં તફાવત કેટલો રહે છે? -પ્યાંડિ અહાંડિ ને અતેમાં અકવા બલાઉ શીદલે. રા. ચાર પાંચ નો તફાવત હોય છે-ગુંવે લેન્યા ગાંન્યા કવારે. મીનનાજનમાં પાંચ મીલ કપાસની થવાથી કામમાં લાલ

મેળવવો કઠણ છે-મીનજન મ્યેમાં વામ્યા ચેલોયા સેયૌ ગાંચુ શીદી
જ્યાંકિ અલૌમ્યાનાઇ અમ્યાં યાયાં એમટાં ખેતે. કપાસનો ભાવ વધારે
દેવો પડે છે ને રૂની બજાર મંદ થતી જાય છે-વાઝે મ્યામ્યા પેચારે
ને ધુંઝે ચ્યાત્વારે. હું જ્યાં જઈ છું ત્યાં કોઇ મારી સામું જોતું નથી-
ત્યાલેયા અચાટાંઇ ચુનો મ્યેહના ગેદી. તેણે ગુન્હાનો ઇનકાર કર્યો-તુ
અપ્યેગો ન્યેપેરે or ન્યેઝાંદી. મેમ્યો ગયાની તે નાપાડે છે-તુ મેમ્યોગો
મત્વાણુલો નારિ. તમારા ઘરમાં મારી ચીજ સંતાડો-ચુનો પીસીમ્યાગો
ખીંબ્યા ઐમાં શૌએહાયા. ગુન્હો ન છુપાવો-અપ્યેગો મકવેબાને. ઝડતી
ઝાળીપર મેં કાગડો જોયો-તપીં અકાંઇ અલે અપોમાં ચીધાંકિ તધાંકિગો
મીગેદી. એક માલડમો માગવા તમે કાલે આવ્યા હતા-મનેગા ખીંબ્યા
કૌડુવે તદવે ટાંકિયા લારે. હું મારા બજાર ચડાવવા માગું છું-ચુનોઇ
નુવામ્યાગો ટીંબ્યાદી. or ટીયાં અલો શીદે. શુદ્ધ પણે ખોલો-મામ-
મામ કાંગાંગ or તેદીછાગ or ગાગાનાના ખ્યોબ્યા. હવે પછી ફરી
વખત તમે મને મળો ત્યારે બરમા વાત હું કેટલી જાણું છું તે તમે
પુછી જોશો?-નાઉટપ્રાં ખીંબ્યા ચુનોગો ટવેયં ચુનો ભમા સગા
બલાકિ તીરે સોરાગો ખીંબ્યા મેચુવે ચીમલા. તમારા તરફનું લાંબા વખ-
તથી કાંઇ સંભળાતું નથી; તેનું કારણ શું; દી લગીરીની વાત-ખીંબ્યા
સીગા મચ્યારા ચ્યાખી; ભાચ્યાંકિધલે; વુંનેરે. થોડા વખતમાં તમારી
ઇચ્છાઓ પૂર્ણ થશે-મચ્યાખી ખીંબ્યા લોભા ખેલેમે. મેં મારી પરીક્ષા
ક્યારની પસાર કરી-ચુનો સામેલુવેગો આંકિપીખી. તે ક્યારનો આવ્યો-
તુ અસીતાં લારે. તમે ક્યું ધોરણ શીખો છો?-ભા અટાંમાં ખીંબ્યા
તીંદલે. તમે કેટલા ભાઇઓ છો?-ખીંબ્યા નીઇકા બેનયાકિ શીંદલે. રસ્તે
દોડતાં મેં મારો પગ લાંબો-લાંશાકિ ખેરો છીંકાંકિ ચ્યેત્વારે. ઝાડ
કાપતાં તેના હાથને ઇજા થઇ-તીપીં ખોલો લેખાંઇ મારે. બહુ બોલતું
નુકશાન કરતા છે-સગા તૈ ખ્યોયેં માટાટે. તે બધા તરફ માયાળુપણે
વસ્તતો હોવાથી સુખી છે-અલૌદોગો નીયાટજ્યા લૌટાધોજ્યાંકિ તુ
ખ્યોસ્વીડ.

અભ્યાસ પાઠ ૫૧.

હું કાંઇ દરદ સહન કરી શકતો નથી-ભે અનામ્યાગો ચુનો મખાં-
નાંઇજુ. તમારી આવી ગફલત હું સહન નહિ કરું-ખીંબ્યા અપ્યે અટવે
ચુનો મખાંનાંઇજુ. આ માટે હું જવાબદાર નથી-હોડા અટવે ચુનો
દવિ મશીજુ. હું આંહી ઉભો છું-જલદી આવ-ચુનો દીમાં માટાયાનીરે-છેછી
લાગે. તે આંહી ઉભો હતો પણ તેને બોલાવ્યો નહિ-તુ દીમાં ઠાંઇજુરે-

ઘાઘાલે તુગો મખોણુ. તમારે એક સંપ કરવો જોઈએ-મેં પેલાં પણ એક વખત નહિ કહ્યું હતું?—ખીંબ્યાગા ચીનાચી લોપામે-ચુનો અયે તખાલે મયોણલા. નાણાં એડવા-સ નહિ દેતા-નહીં તો તકલીફ ભોગવવી પડશે-ચુવેગો અયેચો ઠીયુવે મપેને-ઘામહો ઘોખા ખાંખામે. આ-જનો તાર તમને મળ્યો?—દીગને ચીના or તાંજો ખીંબ્યા ચારલા. તેણે તરવારથી તેની ગરદન કાપી-તુ લેમેગો હ્યા તઝીને તુગા ફ્યારે. પોલીસે તેને પ્રોસીક્યુટ કરેલો છે-પલે તુગો ટ્યા સ્વેરે. મેં એ વસ્તુઆ વચી નહિ પણ ખીજ પાસેથી લઇ લીધી-ચુનો હોહામ્યાંગો મયાંઉયુ ઘાઘાલે તજા લુ સીગા યુપેરે. મેં અજમાયેશ કરી પણ નીખજ થયો-ચુનો સા ચીરે ઘાઘાલે મફેયુ. આ અરજમાં તમો સહી આપશો?—દી ગાઉલુવામાં ખીંબ્યા લેમાં હોમલા. તે બાબતનો પ્રડ્યો કરવા મેં તેને વીનતી કરી-ચુનો દી અચ્યાંઉગો ફ્યાંસોયા ટાંઉખાદી. તે પરીક્ષામાં ના પાસ થયો-તુ સામેલુવેમાં મહિમીયુ. તેનો કાકો યુનીવરસીટીની પરીક્ષામાં પાસ થયો-તુ ઉલે કોઠાંહો આંઉમીરે. તુકશાન થાય તેવી રીતે હું કામ નહિ કરું-શોલો ચો અલો મલોયુ. મારો પગાર ગણત્રીમાં નહિ લેતા-ચો લાગાગો મયે મટવેખાને. હું ખોટું ખોલતો નથી-ચુનો મટોધા સગા મખોણુ. હું તમને નહિ છેતરું-ખાત્રી રાખો-ખીંબ્યાગો ચો મલેયુ, ચોખારો. તેણે આ ધંધો છોડી દેવાનો નિશ્ચય કર્યો-તુ દી અલો નેરા ટોરે. ગમત માટે તેને ત્રણ દીવસની રજા દો-તુગો તૌંચેલાઉ ખોખો અખવીં પેલાઇખા. અરધી કલાક વીચાર કરી જોઇ તે મળતો થયો-નાઇવુએમાં સીજા ચીપી તુ ટેરે. રાત લાંબી છે ને દીવસ ટુંકો છે-નાઇ સ્થેરે ને ટોરે. તેમાં શક નથી-ચોંમાલો મશી or સુવેઝ્યા સોઝ્યા મશી. બે દિવસ પછે તે આવશે-નયે ચ્યાંયેં તુ લામે. ત્રણ દીવસ પહેલાં મારાથી અવાશે નહિ-તૌંયે મયાંઉખીં ચુનો મલાનાંઇયુ. મારે કાંઇ સંખંધ આ બાબતમાં નથી-દી અચ્યાંઉમાં ચુનોગો ભામા મસાંઇયુ. ખીજઓના દોષ જોવા મને પસંદ નથી-તુમ્યાં અખેમ્યાગો ચુનો મચી જાયુ. મારી ભુલ હોય તો કહેજો પણ ગુસ્સે નહિ થતા-ચુનો માલો શીયે ખોખા-ઘાઘાલે સૈ મસોખાને. ગુસ્સે થવાનું કાંઇ કારણ નથી; તમારી ભુલ સુધારીશ-સૈ સોભોયા ભામાં અચ્યાંઉ મશીયુ-ખીંબ્યા અમાગો ખેમે.

અધ્યાસ પાઠ પર.

આંહી દેન અટકતી નથી-મીયક દીમાં મચાલુયુ. વરસદ જોઈએ તેટલો પડવાથી આજ કપાસ વાવીશું-મો લોહખ્યાગો યુવાયે દીગને વાખ્યા વૈમે. મરીયમ. મુઝસ્તાનને ફેરી બજારમાં મળશે?—મચોદી

મંગોદી ને તયેદી ઝેમાં યામલા. મારો નોકર પરમ દહાડાનો લાગી
 ગયો છે; તમેજી તેને જતાં જ્યો?—ચુનો અસેખાં તમ્યેગા પીત્વારે;
 તુ ત્વારોગો ખીંબ્યા મીંદલા. તેને મેં આવતાં જ્યો પણ તે લાગી
 ગયોછે તે હું જાણુતો ન હોતો—તુ લારોગો ચુનો મીંદી ઘોઘાલે તુપી-
 ત્વારેલો ચુનો મતીદેખુરે. પરવત નદીના નામ ખોલી ખેસી જાઓ—
 ટાંઉ મ્યે નામે ખોપી ઠાંખ્યા. પરવતથી ટેકરી નાની હોય છે—ટાંઉડે
 ટાંઉલુસા ગેંદી. બંદોબસ્ત સારો ન હોવાથી ઘણું નુકશાન થયું—ઉપડી
 મકાંઉલો અમટાં શૌરે. જમીનમાં નાખવાની ગલગલ પાછાંસ તમે
 લાગ્યા?—મ્યેમાં ઠાંભોયા પ્યુંદાં ખીંબ્યા યુગેખીલા. તે હજુ જીવે છે;
 મયોં નથી—તુ અચુ નીરે; મતેદેખુ. પાણીની તરશ લાગી છે સખેત
 લાવી આપશો?—યેગાટે; પીલાઇ યુપેમલા. પૈસા દો તો જે જેતું હોય
 તે લાવી આપું—પૈસા પેયે લોઠુંધમ્યાગો યુપેમે. અલખત પૈસા આપ્યા
 વગર કશું મલી ન શકે તે સર્વ કાઇ જાણે છે—સેસે પૈસા મપેખેને
 ભામા મયાનાઇજુ સોરાગો આલમ લુમ્યાં તીરે. રટેશન માસતર
 તમારો શું સગો થાય છે?—યૌલાઇ ખીંબ્યાગો બા અમ્યો ટોધલે. મોટો
 લાઇ થાય છે પણ મા જુદી છે—ઇકા ક્યેતે ઘોઘાલે અમે તછા
 તછા શીદે. તેની મા મારી માની માટી ખેન થતી હતી—તુ અમે
 ચૌ અમેઇ અમા શીયાદી. બરમામાં આ વસ્તુ ને શું કહે છે—દી
 ચૌસાગો ભમાલો બા ખોધલે. તે આવવાની ના પાડે છે માટે તમેને
 બોલાવવાની જરૂર પડી—તુ લાભોયા નીંદે ધાજ્યાંઉ ખીંબ્યાંગો બોભોયા
 અલો શીગેખી. તમે કહો ત્યાં જઇશ પણ સોળ દીવસમાં મારે મારે
 વતન પાછું જવું જોઇએ—ખીંબ્યા સોદી અટાંઇ અયાગો ચુનો ત્વામે
 ઘોઘાલે સેછાઉયેમાં ચુનો નેયાગો પ્યાંયામે. ખીંબ્યા નહિ. આઠ
 દહાડાથી વધારે નહિ લાગે—મચાઉબાને; શીયેડે ટે મચ્યાજુ. જંગલમાં
 તમે એકલા જતા ખીતા નથી?—ટોમાં ખીંબ્યા તયાઉં ત્વાયે મચાઉ
 પ્રુલા. ના રાતદીવસ ત્યાં રહું છું—મચાઉપ્રુ; નેયો ન્યાયો હોમાં નેરે. રાતે
 ત્યાં ન સુવો તો પાકને નુકશાન થવાનો ભય છે?—ન્યામાં હોમાં મચ્યેયે સા
 લોગો શૌભોયા ચાઉસયા શીદલા. રેલરોડની સડક નજીક માંડે ખેતર હોવાથી
 ખીક તો નથી તોપણ સલાજી રાખવી જોઇએ—મીયકાલાં નીરે ચૌ લે શી
 ધોજ્યાંઇ ચાઉસયા મશીજુ ઘેઘોલે તઢી પ્યુયામે. હથીઆર રાખવા
 માટે સરકારી પરવાનો લેવાની જરૂર છે કે નહિ?—લેને ખાભોયા અસોયાં
 અમે યુનો અલો શીદલા મશીજુલા. પરવાનો લેવો જોઇએ—અમે યાયામે.

રંગુન જવાનું ફરમાન મળેલું છે; પરમ દહાડે રંગુન રવાને થઇશ-
 યાંગુન મ્યોમો ત્વાભોયા અમૈં યારે, તભેખા મીયહાને યાંગુન મ્યોગો
 ત્વામે. આ સાક્ષ માંડલેમા મારી અપેક્ષા રાખતા નહિ-દીનેહમાં માંડલે
 મ્યોમા ચુનોગો મમ્યોને. તમે ન આવી શકો તો ખીજા માણસને મોક-
 લવો પડશે-ખીજ્યા મહાનાંધયે દીપીન લુગો લોલાધ્યાલીમે. કામ નીક-
 ળશે તો એક માણસને બદલે બે મોકલશું ને તમને પણ રાખી લેશું-
 અલૌ પોયે લુ તયાઉ અસ્સા અટવે લુ નયાઉગો લોલાધમે, ને ખીજ્યાગો
 લે હાયુમે. આપ ચોકસ કહે તો ખીજું કામ મેળવવા હું પ્રયત્ન ન કરું-
 ખીજ્યા અહમામ પ્યોયેં ચુનો દીપીન અલૌ યાભોયા મમ્યોઝાયુ. ખીજ
 જગાએ તમોને સારો પગાર મળે તેમાં પણ હું બહુ ખુશી છું-દીપીન
 અયામાં ખીજ્યા લાગા કાંઉગાંઉ યાયેં ચુનો અમટાં વુંતારે મહેરખાની
 કરી તેનું ઘર મને બતાવો-એઝુ પ્યુપી તુ અૈં ચુનોગો પ્યાખ્યા. શું કામ
 છે? તેના ઘરને તો તાળું વાસેલું છે-ખ્યા કેસા શીદલે? તુ અૈંગો તોગ-
 લાઉ ખારે. તે ક્યાં ગયો છે અને ક્યારે આવશે તે આજે કાગળ મળ્યા
 થી જાણીશ-તુ ભેમાં ત્વારેલો ને ભેરોખા પ્યાંમલો ગને સા યાયુવે તીમે.
 તમારાપર કાણુ રાજ કરે છે?-ખીજ્યા અપે!માં બદલુ અસોયાવલે.
 સરકાર કર બહુ વસુલ કરે છે જેથી લોકો ગરીબ થઇ જશે-અસોયાગોયા
 અખામ્યા અપૌજુ યુરે ધાજ્યાંઉ લુમ્યાં શીયેરે શીત્વામે. ખેતીનું કામ કર-
 નાર કોઇ પૈસાદાર નથી-લે અલૌ લૌસાધો લુ બદલુલે મહાંદાયુ. વરસાદ
 પડ્યા વગર બળદ ખરીદતા નહિ-મો મયુવા ખેતે તુવામ્યા મવેને. ટ્રેન
 આવ્યા પહેલા સ્ટેશનપરથી તેને જવા દેતા નહિ-મીયહા મયાઉખીં બુદા-
 યૌંગા તુગો મત્વાઝીને or મત્વાખેઝી or મત્વાજ્યાગો. આ કામ કરવા
 દો; ખીજું કામ દેશો તો બધું બગડશે-દી અલૌ લૌખેઝી or લૌજ્યાઝો;
 દીપીન અલૌ પેયેં અકૌ પ્યેમે. આ કામ પુરું કરી કેટલે વાગે દરીયા
 કીનારે જશો?-દી અલૌ પીપીડો બેનાધગો પેનલે કાનાગો ત્વામલે.
 નવ વાગે જઇ હું ખોટમાં માલ ચડાવી દઇશ-કોનાધગો ત્વાપી કૌંમ્યા
 લેમાં દીપેમે. કુલી મજુરીનું ખીલ રીત પ્રમાણે કરજે; એક પૈસા પણ
 વધારે નહિ નાખતા-કુલી અખા સયેં સા કૌંઝા અટાંધ લોખ્યા-તભ્યાલે
 પો મઠાને. દિવસના વખતમાં નહિ સુતા, નહિ તો આજસ થશે-નેમાં
 મઅૈને, ધોમહૌ પીમે. આજે ઘણા કાગળો લખવાના હતા જેથી તમને
 મળી શક્યો નહિ-ગને સામ્યા યેભોયા મ્યાદીજ્યાંઉ ખાખ્યાગો મટવે
 નાઇયુ. જપાનની સ્ટીમર મહીનામાં કેટલા વખત ઉપડે છે?-જપાન મીતી

ઓ તલાહમાં એનખાઉ હોવેમલે. ચાર વખત ઉપડે છે-લેગા હોવાથી. તમે ક્યારે ઉપડશો? હું પણ તમારી સાથે આવીશ?—ખીંચ્યા બેરોખા હોવેમલે? ચુનોલે ખીંચ્યા અડુ લાઇમે. તમે હેંગકોંગ ઉતરી જશો ખંડે—ખીંચ્યા હેંગકોંગમાં સીંચામે હાઉંકે મૌલા.

અભ્યાસ પાઠ ૫૪.

અરમામાં ડુંગી લોકો ધરમનો ઉપદેશ કરે છે, પણ અરમા લોકો દરેક જાતનું માંસ ખાતા અટકતા નથી—લમાખેમાં ડુંગીમ્યા ભાંટાપાધા ટ્યા હોરે ધોધોલે લમા લુમ્યાં અતેતા સાયાં મલોહુ. ડુંગીઓ મચ્છી ખાય છે તે વાત ખરી કે?—ડુંગીમ્યા ગાં સારે હાઉંકે મૌલા. ડુંગી પધારે તો માન દેજે—ડુંગી ચ્વાયે અયુઅતે પેખા. અરમા વાત શીખવા તમે ચોપડી લખી છે તેની કીમત શું છે?—લમા સગા તીભોયા ખીંચ્યાગા પેપી સાચ્ચોહા અફે બલાઉલે. સવા રૂપીઓ કીમત છે—અફે ગુવે ગાંમા શીદે. કીમત વધારે છે પણ તેનો ઉપયોગ સારો થશે—અફે ચીરે ધોધોલે ધાહા અતો કાઉંગાઉ ફ્યેમે. તે વાંચવાથી અરમીજ વાત બધી જાણી શકાશે?—ધા ફારો લમા સગા આલમ તીનાંઈદલા. હા-જાણી શકાશે—હાઉયા-તીનાંઈયાએ. દરેક કામ સારી રીતે થઈ શકશે એમ શક નથી—અલોહાંઈ કાઉંગાઉ શીનાંઈદ હોમાં ચોમાભો મશી. તમે પેસાનો લોભ કરશો તો દરદ મટવું કહણ છે—ખીંચ્યા પેસા નહુમ્યોયે અના પ્યાઉયાં ખેતે. તેની દવા કરવાથી બહુ ખર્ચ ખેસતું નથી—તુ સેકુલો તં મકોષુ. શીક્ષક આવે ત્યારે તેને પ્રણામ કરજે—સયા લાધો અખા શીખોખા. ઝાડુથી આ જગામાંથી કચરો નીકાલો—દી નયાગો તબ્બેસી તખુને લેલાઈયા. પાંચ વાગ્યા માટે ઘંટ વગાડો—ગાંનાઈ ઠાલો ખાઉલાઉ or તાંજાંઈ ઠાલાઈયા. આ પેટી ઉપાડી કપાટપર મેલો—દી તીતાગો માયુવે ભીયોપોમા ઠાલાઈયા. બજારમાં દુધનું ટીન મળી શકે છે?—નોઝીયુ જેમાં યાનાઈદલા. ગુંદીયું લઈ આ કવર બંધ કરો—કોગ્વેગો યુયુવે દીસા અંગો પૈલાઈયા. તેને પાયમાલ કરવા તમારાથી બને તેટલું કરો—તુગો ફ્યેસીનાંઈદલાઉ ફ્યેસીયા. દેશને નીરધન કરવા સરકાર ધણો કર નાખે છે—તાંઈપીયે મુએઅઉ અસોયા અખોલરા એમટાં ખવેખાડે. રસ્તે ટ્રેનમાં કોઈ ટીકીટ ચેક કરતું નથી?—લામાં મીયઠામાં લેમાં બહુમા મસીપુલા. લાઈનપર કેટલા ટીકીટ કલેક્ટરો છે?—દીલાંમાં લેમાં તૈંધાતુ બેનયાઉ શીદલે. આ ચોપડીમાંથી તમેએ કેટલી લીટી વાચી?—દીસાઓગા ખીંચ્યા સા બેનેઅઉ ફાધલે. કયે સ્ટેશને ટ્રેન નથી અટકતી?—ખે જુઠામાં યઠા મસાઈલે. આ લાઈનમાં સૌથી મોટું સ્ટેશન કયું છે?—દીલાંમાં બે

બુદ્ધા અચીઝેલે. ટાંગુથી ચાર માઈલ રેલરોડ બગડી ગયો હતો તે હમણાં
સુધારે છે—ટાંગુના લે માઈપો અહીં મીયઠાલાં પોવારે-ધા અગુ પ્યેનીરે.
કુલ કેટલું ખરચ થશે તેની મને ખબર નથી—અપાંઉ બલાઉ કૌમેલો યુનો
મતીદેલુ. બરમીઝ બોલતાં મારી બુલ થતી હોય તો સુધારજો—લમા સગા
પોવાં યુનો માલો શીયે પ્યેલા. જપાન ચાવડ કેટલા ચડાવ્યા—જપાનગો
સાં બલાઉ ટીધલે. એક લાખ વીસ હજાર દન ચડાવ્યા ને હજુ ચાળીસ
હજાર દન બાકી છે—સાં ટાં તલે નતાંઉ ટીપીખી ને અગુ ટાં લેધાંઉ ચ્યારેરે.

અભ્યાસ પાઠ ૫૫.

તમારી ૩ની ગાંસડીઓ સ્ટીમરમાં ચડી જાય તેટલી પુરતી જગો
તમને મળે છે?—મીતીબોમાં ખીંબ્યાઈ ધુંઠામ્યા ટીભોયા લૌલાઉસ્વા નયા
યાધલા. ઘણી વખત અમારો માલ શટ આઉટ થાય છે અને તેથી
અમને ઘણું નુકશાન થાય છે પણ સ્ટીમ નેવીગેશન કંપનીવાળા ધ્યાન
દેતા નથી—ચૈદ્રામ્યાઝવા યુનોટોઇ કૌમ્યા પૈઠાગેધાન્યાંઉ ચૌટોમાં
અપૌજ શૌડે ઘાઘાલે તીખો કંપનીમ્યાગા લામા સાઇગયુ મસાઇયુ.
ઇન્ડીઅનો એક સ્ટીમ નેવીગેશન કંપની સ્થાપી ન શકે?—ઇંદ્રિયા ધામ્યા
જીમ્યા કંપની ફીયાં મસીમાંનાંઇન્યાબુલા. યુરોપીયનો સાથે બધી
જાતના વેપારમાં હરીફાઇ કરે ને સુખી થાયો—બીલાતામ્યાને આલો
કૌસી અકુતા યાઉવેમાં પ્યાઇબ્યા પીડો ગાવુંતાગા નેલા. સંખ્યા બંધ
સ્પીનીંગ અને વીવાંગ મીલો સ્થાપો—વીધા સેમ્યાને ચેતો સેમ્યા અમ્યા
અપ્યા ભેઠાઉન્યાબ્યા. માત્ર વાતો કરવાથી અને સલાઓ ભરવાથી કાંઇ
સારો ઉપયોગ સરતો નથી—ન્યાધાવાદા સગા પોપીડોગા સીમાબ્યાલા
ભામા સાઉતૌમ્યાબુ. દરેકે સ્વદેશ ભક્ત થવું જોઇએ ને દેશની સેવા
કરવી જોઇએ—લુદાંઇ કો પ્યેલો કો અતૌંચ્યાગો ચ્યોઝાયામે. તમારા
દેશ માટે તમારી દોલત ને શરીરની દરકાર ન કરો—કો ટાંઇપ્યે અટવે
ખીંબ્યા અતે ને ગુવે કૌમ્યાગો મસૌયેયાબુ. બરમી સ્ત્રીથી પેદા થયેલ
પ્રજા હીંદુ થઇ શકે?—લમા મુધમા મુવેરે ખલેમ્યા હીંદુ પાધા શીનાંઇદલા.
મોટો માણસ થઇ આવું શરમ ભરેલું ને ધાતકી કામ કરે છે—લુજ પીપી
સ્થફેને ચેસેતો અલૌજો લૌતે. પુરતું લશ્કર સારાં લશ્ક્રો ને લશ્કરી અમ-
લદારો રાખો—લૌલાઉસ્વા સીતા કાઉટો લેને કાઉટો સીભેજીમ્યાગો
ઠાપ્યા. ઇન્ડીયનો પોતાના ધર્મ પ્રમાણે લગ્ન નહિ કરતાં બરમામાં આવી
બરમીઝ સ્ત્રીઓ સુખી થેસે છે—ઇંદ્રિયા ધામ્યા કોહા લૌટાપાધા અટાંઇ
ચૈદ્રાઉ મલોમને લમા પ્યેમાં લાપી લમા મુધમામ્યા ઐમાં ઠારે.
બરમીઝ સ્ત્રી મળવી કઠણ નથી કારણા બરમાઓ પૈસા આપે તેને પોતાની

છોકરી આપી દે છે-ભમા મુઠમા યામોયા મળેલુ, ઘાન્યાંઉ ભમા
 લુમ્યા પેસા પેધો લુગો તુરો તમીં પેલાઈતે. અરમીઓ કદી અરમા છોડી
 હિંદુસ્તાન કે બીજા દેશમાં જતી નથી તેટલા માટે જે માણસ હિંદુસ્તાન
 પાછો જાય તેણે જો અરમીઝી સ્ત્રી રાખી હોય તો તે બીજા માણસને
 પસંદ કરે છે-ભમા મુઠમામ્યા ભમા પ્યે લોપી બંગલા ધામહો દીપીન
 પ્યેગો મત્વાલુ-ઠાન્યાંઉ ભમા મુઠમા ઠાધો લુ બંગલાગો પ્યાર્યે નાઉકો
 તુ ઠાપીતા ભમા મુઠમા દીપીન યાઉચ્યાગો ચાઈતે.

